

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198728

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿ

ಮಹಾಯುದ್ಧ (೧೯೧೪)

‘ಮ್ಯಾನ್’ ಎಂಬ ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೂ, ವಿನೂನಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಸರು ಹೊಂದಿದ ‘ಪೀಲ್’ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣದ ಮೂಲೆಗೂ ಆಗುವ ‘ನಾಕಾಲೋಯ್’ ಎಂಬ ಸಾಗುವಳಿಯಾದ ಭೂಮಿಯು ಇರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಒಕ್ಕಲಾದ ಮನೆಗಳ ಮುಂದೆ ನಿಂತರೆ, ಆ ಬಂದರವು ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಿನೂನ ಹಿಡಿಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಹೋದ ಹಡಗಗಳು ಸಹ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಭೂಮಿಯ ಕೊನೆಯ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸಣ್ಣ ಮರಡಿಯಿದ್ದುದರಿಂದ, ಅದೇ, ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದ್ರದ ಸೀಮೆಯ ಕಲ್ಲಾಗುತ್ತು. ಈ ಮರಡಿಯ ತುಟ್ಟ ತುದಿಯಮೇಲೆ ‘ಕಾರಿನ್ಸ್‌ಫಾಲಿ’ ಎಂದು ನಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಚಿಚ್ಚಾಕಾದ ಬಂದು ಗೋವುರವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಗೋವುರದ ಕೆಳಬದಿಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯುಳ್ಳ ಬಂದು ಚಿಕ್ಕುದಾದ ರುದ್ರಭೂಮಿಯಿದೆ.

ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಗರ್ಜನೆಯು ಚಳಿಗಾಲದ ಹೊರತು ಕೇಳಿಸದಷ್ಟು ಈ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ಒಳಬದಿಗೆ; ಆದರೆ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಾರಮಿಶ್ರಿತ ವಾಯುಲಹರಿಯು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದನರಿಗೆ ಅನಾಯಾಸದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ಭೂಮಿಯು ಒಯಲುಬಯಲಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಮನಸಿಗೆ ಅಹ್ಲಾದಕರವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಂತವಾಗಿಯೂ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು ಈ ‘ನಾಕಾಲೋಯ್’

ಕಂದರವಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಒಕ್ಕಲುಮನೆಯು ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸವಿೂಪ ದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಮರಡಿಯೇ ಅವಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಾವಲಾಗಿ ನಿಂತಂತಿದೆ. ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮನೆ. ಅದರ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಮನೆಗಳು. ಅವುಗಳೂ ಸಹ ಭದ್ರವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳೇ ಆಗಿದ್ದವು. ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಈ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಒಂದು ಸೆಟ್ಟನ್ನು ದಾರಿಯು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಬೇಲಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವನು ಒಕ್ಕಲಿಗ 'ರಾಬರ್ಟ್‌ಕ್ರಿಸ್ತನ್'ನು. ಬಲು ಗಟ್ಟಿಗ ಮನುಷ್ಯನವನು. ಯಾವಾಗಲೂ ಒಂದು ಕುಡತಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದನು. ೩-೪ ತಲೆಗಳಿಂದ ಇವನ ವಂಶಬರು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವನಾದರೂ ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುವುದರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಜೀವಮಾನವನ್ನು ಕಳೆದನು. ಆದರೆ ಪಾಪ! ಈಗ ಅವನು ಮುದುಕ. ತೀರ ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಲಾರ. ರನಿವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಿರ್ವಾಹವಿಲ್ಲದೆ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಯಾಕಂದರೆ ಅವನು ವೇಲ್ಸ ಬಸರಿಗೆ ಸ್ಥಳಿಕ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಕನಾಗಿದ್ದನು. 'ನಾನೀಗ ಒಕ್ಕಲತನವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ತಕ್ಕವನಲ್ಲ. ಬೋಧನೆಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಮಮತೆ' ಎಂದು ಅವನು ಇತ್ತೀಚೆ ಅವನು ಹತ್ತಿದ್ದನು.

ಅವನ ವೆಂಡತಿಯು ತೀರಿ ಹೋಗಿದ್ದಾಳೆ ರೇಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಶನ್‌ಕ್ಕೆ ಮೊರಳುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹತ್ತಿರದ 'ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ಕರ್ಕಿ' ಸಲ್ಲಿ ಅವಳ ಆತ್ಮವಿಧಿಯಾಗಿದೆ. ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಗಂಡು, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಹೀಗೆ ಇಬ್ಬರೇ ಮಕ್ಕಳು. 'ರಾಬಿ'ಯು ೨೩ ವರುಷದ ಹರೆಯದವನು. ನೋಡಲು ಸುಂದರ. ಹೊಕವುಳ್ಳ ಕಣ್ಣುಗಳು. ರಸರಸಿತವಾದ ಮುಖದ ಮೇಲಿನ ಕಾಂತಿಯಿಂದಲೆ ಒಳ್ಳೇ ದೇಹಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನೆಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಈಗ ಅವನು ತಂದೆಯ ಬಲಗೈಯಾಗಿದ್ದನು. ಮಗಳು 'ಮೋನಾ' ೨೩ ವರುಷ. ನಿಲುವು ಎತ್ತರವಾದುದು.

ಹುರಿಕಟ್ಟಾದ ಮೈ. ತುಂಬಿದ ವೃಕ್ಷಸ್ಥಲ. ಕಣ್ಣು ಮೂಗಿನ ಅಂದ ಚಿಂದವು ಅವಳ ಚೆಲುವಿಕೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಲು ಹೊಗಳಬಟ್ಟಂಗಳಿಗಳಾಗಿ ದ್ದವು. ಅವಳ ಅಂಗಸಾಷ್ಟ್ರವು ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಣಿಯೆಂದು ಸಾರುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅವಳ ತಾಯಿಯು ತೀರಿಕೊಂಡಂದಿನಿಂದ ಆನಳೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳಾಗಿದ್ದಳು. ಅಣ್ಣ, ತಂದೆಯರ ಯೋಗಕ್ಷೇಮವನ್ನು ಬಹು ಲಕ್ಷ್ಯವೂರ್ವಕವಾಗಿ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ, ಹೆಣ್ಣಾಳು, ಗಂಡಾಳು ಮೊದಲಾದ ಬಕ್ಕಲುತನದ ಕೆಲವದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ಮೈತುಂಬ ಕಣ್ಣಿದ್ದವರಂತೆ-ಅನುಭವಿಕ ಹೆಂಗಸರಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮೋನಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಹೃದಯವೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವಳಿಗಾಗಿ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಹಂಬಲಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯನೆಂದರೆ-ಈ ನೌಕಾಲೋಯ್‌ದ ಆಜಿಗಿರುವ 'ಬೋನೀ' ಫಾರ್ಮಿಸ ಹಕ್ಕುದಾರನು. ಜನರು ಅವನಿಗೆ 'ಲಾಂಗ್ ಜಾನ್ ಕಾರ್ಲೋಟ್' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವನ ಪ್ರಣಯಚೇಷ್ಟೆಯು ಇವನ ಅಂದಗೇದಿತನದಷ್ಟೇ ಅಸಡ್ಡಾಳವಾಗಿದ್ದಿತು.

'ಡೋಗ್ಲಾಸ' ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಮೂರೈಸುವಷ್ಟು ಹಸುಗಳನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಒಳಿತಾಗದೆ? ಎಂದು ಅವನು ಅವಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಇತ್ಯರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮೋನಳು ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು; ದುರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದಳು.

ಈ ನೌಕಾಲೋಯ್‌ದ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲವೂ ಸಾಗುವಳಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗವಷ್ಟೇ ಸಾಗುವಳಿಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಓಟ್ಟನು ಮತ್ತು ಗೋದಿಯ ಬೆಳೆಯು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಬೆಳೆಯುವುದು; ಆದರೆ ಇದು ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಮೂರೈಸಲು ಕಟ್ಟಿದ ದನಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಹುಲ್ಲುಗಾನಲವಾಗಿತ್ತು. ಆನುಮುಕ್ಯಳು ಆರುಗಂಟಿಗೆ ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅ ಎಲ್ಲ ಹಾಲನ್ನು ತುಂಬಿ

ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು, ವೋಸಳು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಏಳು ಗಂಟೆಗೆ ಹೊರಡುವಳು.

೧೯೧೪ನೇ ಇಸ್ವಿಯ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಿನ ಒಂದು ರವಿವಾರ ಮುಂಬಾವು. ಅದೇ ದಿನಕರನು ಮೊಂಬಣ್ಣ ರಂಜಿತನಾಗಿ ಉದಯಾಚಲದ ಸ್ಕೇಲೆ ಮೂಡಹತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವೋಸಳು ಇನ್ನೂ ಹೊರಬಾಗಿಲನ್ನು ದಾಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಜೀನರಕ್ಸಿ ಸುವ ವೋಣಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಟ್ಟ ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಆಕಾಶಬಾಣಸ ಸಪ್ತಕದಂಥ ಸದ್ದು ಆನಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಜೀರಿದಳು. ಶಾಂತವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸುವ ಮಗುವಿನಂತೆ ಸಮುದ್ರವೂ ಅಲೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಕಾಂಬ ಆಕತೆಯೊಳಗೆ ಆನಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಂದಾನೊಂದು ಹಡಗವೂ ಜೀರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ಇದೇಸಿರಬಹುದು? ಎಂಬ ಶಂಕೆಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಕಣಜಕಟ್ಟಿದ ಭಾಗದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮುಂಬವು ಕೂಗತ್ತಲಿದೆ. ಗುಡ್ಡದ ವಾಹಿರವ ಕುರಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಿಯ ನಾಯಿಯು ಬೊಗಳುತ್ತಲಿದೆ. ಜೇನ್ನೋಣಗಳು ಆತ್ತ ಹೂದೊಳೆಟದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪೃತ್ತಿಯ ಗಾಯನಾಲಾಪನನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲಿವೆ. ನೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಗಗನಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಟಿಟ್ಟಿಭವು ಹಾಡುತ್ತ ಹಾರಾಡುತ್ತಲಿದೆ. ಪ್ರಶಾಂತ ವಾದ ಪ್ರಭಾತದಂತೆ ಈ ಸುಂದರ ಯುವತಿಯು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೆ ಏನೋ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ಗೊಣಗುಟ್ಟುತ್ತ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೆ. ಗಾಡಿಯ ಗಾಲಿಗಳ ಸಪ್ತಕದ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾವ ಸದ್ದೂ ಎಲ್ಲೆಡೂ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಆನಳು ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಕಾಯಿಟ್ಟ ನೌಕಾ ದಲದ ಜನರು ನೀಲೀಬಣ್ಣದ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಕಂಡಳು. ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳ ನಿರೋಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದರ ಗಡಿಬಡಿಯು ಒಂದೇ ಸವನೆ ಸಾಗಿತ್ತು. ಊರೊಳಗಿನ ಗಂಡಸರೆಲ್ಲರು ಸಜ್ಜಿತರಾಗಿ ಸ್ವೇಶನ್ನಿನ

ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟ ದೃಶ್ಯವು ಅವಳಿಗೆ ಗೋಚರವಾಯಿತು; ವಿಚಾರಮುಗ್ಧಳಾದಳು.

‘ಎನಿದು? ಜನರು ಅದೇಕೆ ಹೀಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ?’ ಎಂದು ವೋನನು ಅದಾವುದೋ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳನ್ನು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತಳಾಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಅದೇ ಆಗ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯಕರನನ್ನು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ, ಸುಖದುಃಖವಿಂತ್ರಿತಭಾವನೆಯಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗಲಾರದೆ ಅವಳು ನಿಂತಿದ್ದಳು.

‘ಅಯ್ಯೋ, ಮಹಾರಾಯಳೇ, ಇನ್ನೂ ನೀನು ಕೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಅದು ಯುದ್ಧ! ತಯಾರಿಯು ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭ. ಸಾಲ್ವ್ಯ ಹತಗಗಳು ಇಂದೇ ಈ ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ಮುಖ್ಯ ಬಂದರವಾದ ಡೊಗ್ಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡುವವು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಜನರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು.’

‘ಯುದ್ಧವೆ! ಯಾರೊಡನೆ?’

‘ಜರ್ಮನಿ! ಇದೆಯಲ್ಲ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೆ—ಆ ಜರ್ಮನಿ.’

ಬೆಲ್ಜಿಯಂನ ಮೇಲೆ ಜರ್ಮನಿಯು—ಗುಬ್ಬಿಯ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರ. ಜರ್ಮನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಬೆಲ್ಜಿಯಂನವರು ಹೋರಾಡದೆ ಬಿಡರು. ಯಥಾನುಶಕ್ತಿ ಕೈತೋರಿಸದೆ ಬಿಡರು.

‘ಅಗತ್ಯವಾಗಿ. ಕೈತೋರಿಸದೆ ಅವರೇಕೆ ಬಿಟ್ಟಾರು!’ ಎಂದು ವೋನನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ನುಡಿದಳು.

ಅವರು ಜರ್ಮನ್ನರ ಹಲ್ಲು ಮುರಿಯುವಂತೆ ಒದೆತವನ್ನು ಕೊಡದಿರಲಾರರು. ಅವರೆ ಯುದ್ಧವು ಬೇಗನೆ ನಿಂತುಹೋಗುವದು. ಅವಳು ಮನವಾರೆ ಜರ್ಮನಿಯವರನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದೇಕೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಮಾತು. ಈ ಸಲ ಅವರು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೆ ಮಣಿಯಂಥ ಕಡಬನ್ನು ತಿನ್ನದಿರಲಾರರು.

ಅವಳು ಮನೆಗೆ ತಿರುಗಿ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ರಾಜಿಯ ಮುಖಚರ್ಯೆಯ ಬದಲಾಯಿಸಿದುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಳು.

‘ಅಂತೂ, ನೀನು ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿರುವಿಯಷ್ಟೆ!’

‘ಹೌದು, ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.’

‘ಎಲ್ಲ ಹುಡುಗರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮುಂದೆ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರಂತೆ!’

‘ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹೌದೆ? ತಂಗೀ, ನಿನಗೂ ಹಾಗೆ ನಿಸುತ್ತದೆಯೇ?’

‘ಭಾಸೀ ಪ್ರಬರಾದ ನಿಸ್ಕಂಠ ತರುಣರನ್ನು ಸರಕಾರವು ಎಂದಿ ಗಾದರೂ ಬಿಟ್ಟೀತೆ?’ ಎಂದು ವೋನಳು ನಕ್ಕಳು.

ರಾಜಿಯ ಕಪ್ಪು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಿಸುಗಿದವು. ಮನೆಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಹೊಲಗಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ಅವು ಹಳದಿಬಣ್ಣದವಾಗಿ ಮಾಗಿದ್ದವು; ಸುಗ್ಗಿಯು ಇನ್ನೇನು ತಡವಾಗದು. ಆ ವೇಲೆ. . . .

೧೫ ದಿನಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಹಾಹಾಕಾರ ವೆದ್ದಿದೆ. ‘ನಿಮ್ಮ ಅರಸನಿಗಾಗಿ, ನಿಮ್ಮ ಜನ್ಮಭೂಮಿಗಾಗಿ ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಬರಬೇಕು.’ ಎಂದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಲಾರ್ಡ್ ಕಿಚನರನು ಡಂಗುರ ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನೆಯ ಗೋಡೆ ಗಳಿಗೆ ಈ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯನ್ನು ಅಂಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಯಲ್ಲಿಯೂ ದಪ್ಪಕ್ಕರಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ತೀರ ದೂರಿಸ ಸ್ಥಳ ಗಳಿಂದಲೂ ತರುಣರು ನಾ ಮುಂದೆ, ನೀ ಮುಂದೆ ಎಂಬ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸೈನ್ಯಭರತಿಯ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ತ ವೋನಳು ಮತ್ತು ರಾಜಿಯು ತಮ್ಮ ಸುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಒಕ್ಕುವದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗ ಲಿದ್ದಾರೆ. ವೋನಳು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಉಕ್ಕೇರಿ ಒರುತ್ತಿರುವ ಮನಸಿನ ಹುರಪುರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಡಲಾರದೆ ಹೋದಳು.

‘ಅಯ್ಯೋ! ನಾನೂ ಗಂಡಸೇಕೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ?’

‘ತಂಗೀ, ನೀನೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಿಷ್ಟೆ ಸುಖಿಯಾ?’

‘ಹೋಗದೇನು ಮಾಡಲಿ?’ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ವೋನಳು ತಲೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮರುವಾತನಾಡಿದಳು.

ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ಗೂಡು ಹಾಕಿವರು; ಹೊಲದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸ ವೆಲ್ಲವೂ ತೀರಿತು. ಬಣಿವೆಯನ್ನೊಟ್ಟುವದು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಸಂಜೆಯ

ಏಹಾರಕ್ಕೆಂದು ರಾಜಿಯು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ತಂದೆ-ಮಗಳಿಬ್ಬರೇ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಮುದುಕನು ಮಾತ್ರ ಅದೇಕೋ ಏನೋ ಗಂಭೀರ ಮುಖಚರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರೀಮಿಯನ್ ಯುದ್ಧವೂ, ಅದರ ಪರಿಣಾಮವೂ ಅವನ ಮನಸಿನ ಮುಂದೆ ಸುಳಿದಾಡುತ್ತಿರುವುದು ದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

‘ರಾಜಿಯು ಇತ್ತೀಚೆ ಬಲು ಚಂಚಲನಾಗಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ತಂದೆಯು ನುಡಿದನು.

‘ಇದೇನಾಶ್ಚರ್ಯ’ ಎಂದು ವೋನನೊಂದಳು.

ಈ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ರಾಜಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಜಿರಗಾಳಿಯಂತೆ ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿದನು.

‘ತಂದೆಯೇ, ನಾನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡೆನು. ವೋನಾ ನಾನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ನೋಡು!’ ಎಂದು ರಾಜಿಯು ಒಳ್ಳೇ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪೇಳಿದನು.

ವೋನಳು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನ ಕೊರಳಿಗೆ ಅಟ್ಟಿಮಿಟ್ಟಿ. ಹಾಕಿದನಳಿ, ಅವನಿಗೆಂದು ಮುದುಕನೊಟ್ಟಳು. ಮುದುಕನು ಏನೇನೋ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಟಗುಟ್ಟಿ, ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಟ್ಟನನ್ನೇರಿ ಹೋದನು.

ಕೆಲವೊಂದು ದಿನಗಳು ಸಂದನೇಲಿ, ರಾಜಿಯು ಹೊರಡುವ ದಿನದ ಸಂಜೆ. ರಾಜಿಯು ಹೊರತಾಗಿ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ಚಹಾಪಾನ ಕ್ರಾಂತಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಉದ್ಭವಾದ ಮೇಜಿನ ಒಂದು ತುದಿಗೆ ಮುದುಕನು, ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಗೆ ಆಳುಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಂಕ್ಸಗಳ ನಡುವಳಿಯಂತೆ ವೋನಳು ಉಣ್ಣುಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ರಾಜಿಯು ಖಾಕಿಯ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಣಿಯುತ್ತ, ಬ್ಯಾಂಟನ ಧಾಟಿಯ ಸಿಳ್ಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತ ಅಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರತೊಡಗಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಇಷ್ಟು ಮಂದರನಾಗಿ ಕಂಡುದನ್ನು ವೋನಳು ಇದುವರೆಗೆಂದೂ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ; ಎನೆ ಪಿಳುಕಿಸದೆ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ.

‘ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು ತಂದೆಯೇ, ತಂಗಿಯೇ, ನನ್ನ

ಪ್ರಿಯ ಜನರೇ' ಎಂದು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಹೇಳಿದನನಿ, ದಾರಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದನು. ಅವನ ಮೈಯು ರಣೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಣ್ಣನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿ ವೋನಳು ಅವನನ್ನು ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಾ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತಾ, ಮಹಾದ್ವಾರದವರೆಗೆ ಕಳುಹಬಂದಳು. ನೀನು ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಜರ್ಮನ್ ರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವೆಯೋ ಅಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ತನಗೆ ಆನಂದವಾಗುವದೆಂದು ರಾಜಿಯ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದಳು. ಜರ್ಮನ್ ರು ಕಟ್ಟಿ ಜನರು! ಕುಹಕರು! ಅಯ್ಯೋ ಅವಳೂ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ನಿರ್-ಜರ್ಮನಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಎನೋ! ಯಾರು ಬಲ್ಲರು.

ರಾಜಬೀದಿಯೆಲ್ಲ ಉತ್ಸಾಹಿತ ಜನರ ಕೇಕೆಯಿಂದ ನಿಸದಿಸುತ್ತಿದೆ. 'ಟಿಪ್ಪರರಿ' ಎಂಬ ಗೀತನನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ, ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಖಾಕಿ ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟ ನವಯುವಕರು ತಂಡೋಸತಂಡವಾಗಿ ಗುಂಪುಗೂಡಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಮುಖಗಳ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧದ ಉತ್ಸಾಹ, ಆನಂದವು ಬಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ರಾಜಿಯೂ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿದನು. 'ಕರ್ಕಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಕ್'ದ ಮೂಲೆಯನ್ನು ದಾಟುವವರೆಗೆ, ವೋನಳು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅಣ್ಣನನ್ನು ಬಂದೇಸವನೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವನು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಂತೆ ಗಿಡಗಳು ಅವನನ್ನು ಮರೆಯಾಗಿ ಸಿಬಿಟ್ಟವು. ಆಮೇಲೆ ಅವಳು ತೀರ ಮೆಲ್ಲದಿಯಿಡುತ್ತ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿದಳು.

'ದೇವರ ದಾರಿಯು ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲಿದೆ; ಆ ದಾರಿಯು ಬಹು ಆಳವಾದುದು. ಮಾನವರ ಶಕ್ತಿಗೆ ನಿಲುಕದ ಮಾತು ಅದು' ಎಂದು ಗುಣಗುಡುತ್ತ ಮುದುಕನು ಭಾರವಾದ ಮನಸಿನಿಂದ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋದನು.

ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದುವು. ವೋನಳು ಬಕ್ಕಲತನವನ್ನು ಬಹು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಸಾಗಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಎಲ್ಲವೂ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ

ಸಾಗುತ್ತು. ವಾರಕ್ಕೊಂದುಸಲ ಮಾತ್ರ ರಾಜಿಯಿಂದ ಪತ್ರವು ತಪ್ಪದೆ ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಅವನ ವೊದಲಿನ ಪತ್ರಗಳು ಉತ್ಸಾಹಿತವಾಗಿಯೂ, ಬಯೋತ್ಸವಗಾನ ಮಾಡುವಂಥವೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಯುದ್ಧವು ಒಂದು ಹಳೆಯ ಚೆನ್ನಾಟವು. ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಾಹಸ ಕಾರ್ಯವು. ರಾಜಿಯು ರಣಾಂಗಣದ ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ಕಳಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವನು. ಬರಬರುತ್ತ ಅವನಿಂದ ಉದ್ಭವಾದ ಪತ್ರಗಳು-ಬಲು ಗಂಭೀರವಾದುವು-ಬರತೊಡಗಿದವು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಾಳಚಿನಾಡುವ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಇವರು ಆ ನೀಚ ವೈರಿಗಳನ್ನು ಆಲ್ಪಾವಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ನುಂಗಿ ನೀರು ಕುಡಿದು, ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಬರುವದ ರೊಳಗಾಗಿ ಮರಳಿ ಬರಬಹುದೆಂದು ಕಾಯಾಸಕಟ್ಟಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರತಿದಿನ ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದೊಡನೆ, ಬೈಬಲ್ಲೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ಯಾವುದನ್ನೂ ಎಂದೂ ಓದದ ಮುದುಕನು ಒಲೆಯ ಬಟಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ತನ್ನ ಪರಿಚಾರಕರ ಮುಂದೆ ಈಗ ವರ್ತಮಾನಪತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಯುದ್ಧದ ಸುದ್ದಿಯ ಹೊರತು ಇನ್ನಾವುದೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಿಲ್ವಮೃತನಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ಸರು ಮಾಡಿದ ಹೃದಯದ್ರಾವಕ ಹಾವಳಿಗಳ ಸುದ್ದಿಯು ತಪ್ಪದೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ವೋನಕ ಸಿಟ್ಟು ತಲೆಗೆರೆ ಬಿಟ್ಟಿತು. ದೇವರು ಯಾಕೆ ಈ ಪಶುಚಾತಿಯ ಜರ್ಮನ್ಸರನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬಗತ್ತಿನೊಳಗಿಂದ ಸಮೂಲನಾಶಪಡಿಸಬಾರದು? ಇನಕೇ ದೇವರು ಆಗಿದ್ದರೆ ಅವಕಾಶವೆಷ್ಟೋ ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೇನೋ ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು! ಮುದುಕನು ಮಾತ್ರ ಯುದ್ಧದ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನೋದುವ ಸಮಯ ಬಂದರೆ ಮುದುಕನು ಓದಲು ಮನಬಾರದ್ದರಿಂದ ಮಲಗಲು ನುಸುಳುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವರ ದಾರಿಯು ಕತ್ತಲು ಕತ್ತಲಾದುದು. ಅದರರ್ಥವೇನಿರಬಹುದೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳಬಲ್ಲರು?

ಚಳಿಗಾಲದ ರಾತ್ರಿಯು ದೊಡ್ಡದು. ಬೇಗನೆ ಬೆಳಗಾಗುವದಿಲ್ಲೆಂದು

ಬೇಸತ್ತು ಮುಂದುಕನು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಹತ್ತುವನು. ಲಂಡನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಾದ ಎದೆ ಬಿರಿಯುವಂಥ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯದ ಸುದ್ದಿಯು ಅವನನ್ನು ತಲ್ಲಣಗೊಳಿಸಿತು. ೨೦೧೫ ಜನರು ಯಾವ ಜರ್ಮನ್ಯರನ್ನು ಈ ವರೆಗೆ ನಂಬಿಯುಳ್ಳ ಸ್ನೇಹಿತರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದರೋ ಅಂಥವರೆ ಈಗ ವಂಚಕರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಯುಪ್ಪಿನ್ನದ ದಾಕಿಯು ಲಂಡನ್ನ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲಾಯ್ತು. ಬೇಸ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡವಾಗಬಿದ್ದರೂ, ಜರ್ಮನ್ಯರು ಹೇಳಿಕೇಳಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಹತ್ತಿದ್ದಾರೆಂಬ ಮಾತು ಬಲು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಹತ್ತಿದೆ.

‘ಸರಕಾರದವರು ಈ ದೇಶದೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ಜರ್ಮನ್ಯರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹಾಕಿ ತುರಂಗದಲ್ಲಿ ಯಾಕಿಡಬಾರದು? ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಆ ಪಿಳ್ಳೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಕುತ್ತಿಗೆಯ್ಯೊಕರು! ಕೊಲೆಗಡಿಕರು! ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕಿಗಳು!’ ಎಂದು ವೋನಳು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಳು.

ಬೈಬಲ್ಲನ್ನು ಓದಬೇಕೆಂದು ಮುಂದುಕನು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆಗೆದವನು ಓದಲಾಗದೆ ಮುಚ್ಚಿ ಅಟ್ಟಕ್ಕೇರಿದನು.

‘ತಂಗೀ, ನೀನು ಒಲು ಕಲ್ಲೆದೆಯವಳು, ಕಟುಕಳು’ ಎಂದು ಅವನಂದನು. ಅವಳಿಗದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಬರಲಿಲ್ಲ.

ವೀರಸ್ವರ್ಗ

ಕ್ರಿಸ್ತಮಸು ಬಂತು, ಮುಗಿದೂ ಬಿಟ್ಟಿತು. ವಸಂತವು ಕಾಲು ಚಾಚಿದೆ; ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಚಳಿಗಾಲದ ತುರಂಗವಾಸದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿದ ದನಕರುಗಳೆಲ್ಲ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲಿ ಮೇಯಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿವೆ; ಆದರೆ ಯುದ್ಧವು ಮಾತ್ರ ಎಡೆಬಿಡದೆ ಸಾಗಿದೆ. ರಾಜಿಯು ಇನ್ನೂ ಮರಳಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ವಸಂತಕಾಲದ ಒಂದು ಮುಂಜಾವು. ವೋನಳು ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಮನೆಗೆ ಬರಹತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ

ತಂದೆಯು ಅದಾರೋ ಮೂವರು ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರೊಡನೆ ಹೊಲದ ತುಂಬ ಅಲಿದಾಡುವದು ದೂರಸಿಂದಲೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಒಬ್ಬನು ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯ ಉಡುಪು ತೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಉಳಿದಿಬ್ಬರು ಸಾದಾ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿ; ತಲೆಗೆ ಮಾತ್ರ ರೇಶಿಮೆಯ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ.

ಅವಳು ಮನೆಗೆ ಹೊರಳುವ ಪಾಲಿಗೆ ಬರುಸಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡದ ಬದಿಯಿಂದ ನಾಲ್ಕನೆಯವನೊಬ್ಬನು ಇಳಿದು ಬಂದು ಅವರೊಳಗೆ ಸೇರಿದುದು ವೋನಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅವನ ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಿ ಚಾಕೀಟು, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಂದೂಕು. ಜೊತೆಗೆ ೩-೪ ಬೇಟೆಯ ನಾಯಿಗಳು. ನಾಲ್ಕನೆಯವನು ಯಾಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಗುರುತಿಸಿ, ಅವನು ತನ್ನೂ ಹೊಲದ ಒಡೆಯನೆಂದು ಕಂಡುಹಿಡಿದಳು. ಮುಂದೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಗಾಟಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಹೊಲದ ಯಜಮಾನನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವದು ಕೇಳಿಸಿತು:

‘ಆದರೆ-ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ, ಈ ಹೊಲದ ಗತಿಯೇನು, ಯಜಮಾನರೇ?’

‘ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ಚಿಂತಿಸುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಇಡೀ ಆಯುಷ್ಯವೆಲ್ಲ ನೀನು, ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳು-ಮರಿಗಳು ಸಹಿತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವುದಂತೆ’ ಎಂದು ಹೊಲದ ಯಜಮಾನನು ಉತ್ತರನಿತ್ತನು.

ವೋನಳು ಕುದುರೆಯನ್ನು ಅದರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಮನೆಯೊಳಹೊಕ್ಕಳು. ಆ ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರೆಲ್ಲರೂ ಹೋದಮೇಲೆ, ಅವಳ ತಂದೆಯು ಅಕೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದನು. ಯಾವ ಮಾತುಕತೆಗಳಾದವೆಂಬುದನ್ನು ಮುದಕನು ತೇಕುತ್ತ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಬಂದೂಕು ಬಿಡದಂತೆ ಹೇಳಿದನು. ಆಗಲೆ ಬಂದ ಆ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನು ಈ ನಡುಗಡ್ಡೆಯ ಗವ್ವರ್ಸರನು; ಉಳಿದಿಬ್ಬರು ಹೋನರ್ ಅಫೀಸಿನಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ದೊಡ್ಡ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು.

‘ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆಯೇ ಲಂಕನ್ನದಲ್ಲರುವ ಸರಕಾರವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ’ ಎಂದು ತಂದೆಯು ಹೇಳಿದನು.

‘ಆದೇನು?’ ಎಂದು ವೋನಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

‘ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಜರ್ಮನ್ ರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವದು.’

‘ಬಂಧಿಸುವದೆ? ಹಾಗೆಂದರೇನು?’

‘ಹಾವಳಿಯನ್ನು ಹಾಕದಂತೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಆವರೆಲ್ಲರನ್ನು ತಂದು ಹಾಕುವದು.’

‘ತುರುಗದಲ್ಲಿಟ್ಟಂತೆಯೇ!’

‘ಹೌದು, ಹಾಗೆಯೇ.’

‘ಒಳಿತಾಯಿತು. ನೀಚರು! ನಂಜಕರು! ಅವರೆ ಅವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರುವದು. ಆದರೆ ಆ ಗೃಹಸ್ಥರೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು?’

‘ಗವ್ವನರನು ಅವರನ್ನು ಕರೆತಂದಿದ್ದನು. ಈ ನಾಕಾಲೋಯ್ ಪ್ರದೇಶವೇ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿಡಲು ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.’

ವೋನಳು ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬೆಚ್ಚಾದಳು.

‘ಏನು? ಆ ನರಪಶುಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಇಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಡೆಗೆಯಬೇಕಾಗುವದೇ?’

‘ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ’ ಎಂದು ಮುದುಕನು ಹೇಳುತ್ತ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ತಾನೂ, ತನ್ನ ಪರಿವಾರವೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು, ತೀರ ಗುಡ್ಡದ ಬದಿಗಿರುವ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲವನ್ನಷ್ಟೇ ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಮತ್ತು ಬಂಧಿತ ಜನರಿಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಹಾಲನ್ನು ಪೂರೈಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ವೋನಳು ಬಲು ಕ್ರೂರಳಾದಳು.

‘ಫ್ರಾನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವಂಥ ರಕ್ತಸರ ರಕ್ತದವರಿಗೆ ನಾವು ಹಾಲುಣಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೋ ಹೇಗೆ? ಎಂದಿಗೂ ಆಗದ ಮಾತು! ಇಂಥದನ್ನು ಮಾಡುವದು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ’ ಎಂದಾಡಿದಳು.

ಅವಳ ತಂದೆಯು ಇದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲೇಬೇಕು. ಬೇರೆ ಉಪಾ

ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಏನೇ ಆದರೂ ಲಾವಣಿ ಹಿಡಿದ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿಯುವ ವರೆಗೆ ಆ ಹೊಲವು ಇವರದೆಯಲ್ಲವೆ?

‘ಈ ದ್ರೋಹಿಗಳನ್ನು ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಒಯ್ದಿಡಲು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಗವ್ವರ್ನರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು’ ಎಂದು ಮೋಸಳು ಗದ್ದರಿಸಿದಳು.

‘ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದು ತನ್ನ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಮಾತಲ್ಲ. ಯುದ್ಧದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಕಾರವು ಏನನ್ನು ಬೇಡುವದೋ ಅದೇಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರಬರು ತೆತ್ತಲೇಬೇಕು. ಅದು ಅವರ ಕರ್ತವ್ಯ’ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ತಿಳುಪಿಸಿ ಹೇಳಿದನು.

‘ಆಯಿತು. ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೊಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲಿ. ನಾವೇ ಇನ್ನೆಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೊರಟುಹೋಗೋಣ. ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಸರ್ವಥಾ ಬೇಡ.’

ಏನಾದರೂ ತಾನು ಇಲ್ಲರಲೇಬೇಕೆಂದು ಮುಂದುಕನು ಹೇಳಿದನು. ಕರ್ತವ್ಯಬದ್ಧನಾದುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾರನು.

‘ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಬೇಡವೋ? ಬಳ್ಳೇದಾಯ್ತು ಬಿಡು.’

‘ಹೌದು. ಅದು ಸರಿ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಂಗುಸರ ಸುಳಿವೇ ಬೇಡವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸರಕಾರದವರು. ಆದರೆ ನನ್ನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಒಬ್ಬ ಮಣ್ಣುಮಗಳು ಇರಬಹುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.’

‘ಆ ಒಬ್ಬಳು ನಾನಾಗಲಾರೆ. ಆಗುವುದು ಶಕ್ಯವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

‘ನಾನು ತೀರ ಮುಂದುಕ. ಇದೊಬ್ಬ ಮಗನಾದ ರಾಜಿಯು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ! ನಿನ್ನ ಹೊರತು ನನಗೆ ಯಾರು ದಿಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ? ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಾಗಲಾರದು’ ಎಂದು ಮುಂದುಕನು ಷಾಧಕಬಾಧಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡನು.

ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕಂಡು, ಮನಗರಗಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ

ವೋನಳು ತಂದೆಯ ಮಾತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಯ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ಇರುವ ಭಾಗಬಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜ್ವರವನ್ನರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಅನರಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುವ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಅವಳು ಮಿತಿಮೀರಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

‘ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಯುದ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಕೇಡು! ಸಾವಿರ ಪಾಲು ಕೇಡು ’ ಎಂದು ಅವಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಳು.

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಕಳೆದುವು. ವಾಗಿನಗಟ್ಟಿ ಇಟ್ಟಂಗಿ, ಸುಣ್ಣು, ಇನಾರತಿಯ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಮನೆಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾಗುವ ಸಾಮಾನುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬರಹತ್ತಿದವು. ಮುಳ್ಳುತಂತಿಯ ಸಿಂಜಿಗಳಂತೂ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಬಂದು ಬೀಳತೊಡಗಿದವು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ಬಡಗರು, ಕವ್ಮಾರರು ಗೌಂಡಿಗಳು ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಸಿರು ಮುರಿಯುವ ಹೊಲಗಳ ನಡುವೆಯೇ ಕಾಲುದಾರಿಗಳು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಇಕ್ಕಟ್ಟಾಗಿದ್ದ ದಾರಿಗಳು ರಾಜಬೀದಿಗಳಂತೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದವು. ಸುತ್ತಲೂ ಬೇಲಿಗಾಗಿ ಹುಚ್ಚಿದ ಹೂಬಿಡಲು ಬಂದ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಕಡಿದೊಗೆದು, ಬುಡದಲ್ಲಿ ಡಾಂಬರು ಬಡಿದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಂಬಗಳು ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮನೆಗಳೂ, ಚಪ್ಪರಗಳೂ ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಕಾಣತೊಡಗಿದವು. ವೋನಳು ಮಾತ್ರ ಇದಕ್ಕೆ ಮಾಟವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟಳು.

ಬೀದಿಯ ಎಡಗಡೆಯ ಭಾಗದ ಸುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಎರಡೆರಡು ಸಾಲಿನ ಮುಳ್ಳು ತಂತಿಯನ್ನು ಭವ್ಯವಾಗಿ ಬಿಗಿದದ್ದರಿಂದ ಕಾಡುಪಶುಗಳ ಪಿಂಜರದಂತೆ ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಕಾಣತೊಡಗಿತು. ಅದೀಗ ವಾಸಿಸಲು ತಕ್ಕದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿತು. ಇದೇ ವೊದಲನೆಯ ಕಂಪಾಂಡು.

ಅಲ್ಲಿಯ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೆಂದರೆ ವೋನಳೊಬ್ಬಳೇ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೆಲಸದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು ಹುಡುಗರು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ತೆಗೆದುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಪೀಲಪಟ್ಟಣದ ಒಬ್ಬ ಚಪಲೆಯಾದ ಲೀಯಾಕಿನ್ನಿಸ್

ಎಂಬವಳು ಯುದ್ಧದ ನೊದಲು ರಾಜಿಯ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬಯಸಿದಳು; ಆದರೆ ಮೋನಳು ಅವಳನ್ನು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸಿ ಅಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಸಂಜೆಯ ಸುಮಾರು ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಗಾಡಿಯು ಸೀಟಿಯು ಮೋನಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಸೈನಿಕರ ನಡಿಗೆಯ ರಸಾರಸ ಎಂಬ ಕಾಲುಸಪ್ಪಳವು ತೀರ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಕೇಳಬಂದಿತು.

ಬಂಧಿತ ಜನುಂಜರು ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟರು. ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಉಡುಪಿನ ಜನರ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪೊಂದು ಮೆರವಣಿಗೆಯೋಪಾದಿಯಲ್ಲಿ ಜೀದಿಯ ತುಂಬಿಲ್ಲ ಎರಡು ಸಾಲಾಗಿ ಬರುವದು ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಸಿಂತ ಮೋನಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವರ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಸಜ್ಜಿತವಾದ ಪುಟಿರಾ ಸೈನ್ಯವು ಕಾವಲಾಗಿ ಹೊರಟಿತ್ತು. ಮೋನಳು ನಡುಗಿದಳು; ಸಾಗಿ ಬರುವ ಘಟಕಪಗಳೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಕಾಣುವ ರೆಂದು ಅವಳು ಹೆದರಿತಳು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಯ ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗಿಂದ ಹೊರನೋಡಿದಳು. ಜನರ ತಂಡವು ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವದೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ದೂರಿಸಂದಲೇ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅವರು ನೋಡಲು ಅಂದಗೇಡಿಗಳಲ್ಲ. ಉತ್ತಮಪುತೊಡುಪು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದು ಮಯ್ಯಾದೆಯುಳ್ಳ ಗೃಹಸ್ಥರೆಂದು ಅವರ ಮುಖಲಕ್ಷಣಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಮೋನಳು ಹಸುಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾವಲುಗಾರನನ್ನು ಒಂದಂಥವರ ಬಗ್ಗೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಈಗ ಬಂದಿರುವ ಜನುಂಜರೆಲ್ಲರೂ ಉತ್ತಮ ತರಗತಿಯವರಿರುವರೆಂದು ಅವನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ಅವರಲ್ಲಿ ಬಹು ಜನರು ಶ್ರೀಮಂತರಿರುವರು. ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿದ್ದು ಲಂಡನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅದೇಕೆ ಆರಮನೆಗಳಂಥ ವಾಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿವಾಸಿಸುವಂಥವರಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಇಲ್ಲಿಯ ವಾಸಸ್ಥಳದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಊಟದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಕರಾರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಅವಳ ತಂದೆಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು.

‘ಅವರಿಗೆ ಅದೇ ಯೋಗ್ಯ. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿ ನದೇನು ಕೊಡುವುದು?’ ಎಂದು ಮೋನಳು ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮುಂದುಕಮನುಷ್ಯನು ಅವರ ದೂರುಗಳನ್ನು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಾಗುವನು. ಏನೇ ಆದರೂ, ಅನರೈಲ್ವರೂ ಹೆಂಡಿರುಮಕ್ಕಳಿಂದ ದೂರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ನಮ್ಮಂತಹ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಕಾರುಣ್ಯಭಾವವು ಅವನಲ್ಲಿ ಮೂಡದಿರಲಿಲ್ಲ.

‘ಆದರೇನು? ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡುವ ನಮ್ಮ ಜನರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಇವರದೇನು ಕೆಡಕಾಗುವುದು? ದ್ರೋಹಿಗಳು! ಕುತ್ತಿ ಗೊಯ್ಯಕರು!’ ಎಂಬ ಬಿರುಸುಡಿಗಳನ್ನು ಮೋನಳು ಆಟಿಯೇ ಆಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

‘ಬಲು ಕ್ರೂರಳು ನೀನು. ಕಟುಕಿಯು!’ ಎಂದು ಮುಂದುಕ ನೆಂದನು.

ಮತ್ತೆ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳು ಗತಿಸಿದವು. ‘ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಾಟವು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲನೆಯದರ ಬಲಬದಿಗೆ ಎರಡನೆಯ ಕಂಪಾಂಡು ನಿರ್ವಾಣವಾಯಿತು. ಇರಲೂ ತಕ್ಕುದಾಯಿತು. ಒಂದು ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೋನಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಗುಂಪುಗಳ ಮೇಲೆ ಗುಂಪುಗಳು ಬರುವ ಸಪ್ಪಳವು ಕೇಳಬಂದಿತು. ಈ ತಂತದವರು ಮೊದಲು ಬಂದವರಿಗಿಂತ ಸೂರಾರು ಪಾಲು ಲಕ್ಷ ಣಹೀನರಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಿವ್ವರ್‌ವೂಲ್, ಗ್ಲಾಸಗೋ ಮೊದಲಾದ ಬಂದರಗಳಲ್ಲಿ ಕೈದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ನಾವಿಕರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರು. ಚಿಂದಿಚಿಂದಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಅವರ ಮೈಯಲ್ಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಲು ಅಸಡ್ಡಾಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಸ್ಪಾಸಂದನ್ಯತ್ತಿಯ ಸಮಾಧಾನದಲ್ಲಿ ನರಂತೆ ಕುಣಿಯುತ್ತ, ಹಾಡುತ್ತ, ನಗುತ್ತ, ಕೆಲೆಯುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂಧನದ ಪರಿವೆ ಅವರಿಗಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಅವರನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತ ಮೋನಳು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವರು ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ

ಏನೇನೋ ಅಲ್ಲಿಲ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಾಷೆ ಅವಳಿಗೇನೂ ತಿಳಿಯದು; ಆದರೂ ಅವರ ಮುಖಚರ್ಯ, ತುಟಿಗಳ ಸಪ್ತಕ ವೊದಲಾದವುಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂದು ಅವಳು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡು 'ನಾಚಿಕೆಗೇಡಿಗಳು! ಪಶುಗಳಿಗಿಂತ ಕವೆಯವರು' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಮನೆಯೊಳಗೆ ದುಡುಡುಡನೆ ಓಡಿಹಳು.

ಬಂದು ತಿಂಗಳ ನಂತರ ಮೂರನೆಯ ಕಂಪೌಂಡು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಜೀದಿಯ ತುಂಬ ಮತ್ತೆ ಸಾದಾ ನಟಗೆಯಿಂದ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಬರುವಂಥ ಬಂದು ಗುಂಪು ಬಂದಿತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ವೋನಳು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೋಡುವ ಧೈರ್ಯಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಈ ಜರ್ಮನ್ನರ ಸಂಸರ್ಕದಲ್ಲಿರುವದೂ, ಅವರಿಗೆ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವದೂ ಅವಳ ಮನಸಿಗೆ ಬಲು ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು.

ಈ ಮೂರನೆಯ ತಂಡವು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಹತ್ತಿರ ದಿಂದಲೇ ದಾಟಿ, ಅವರಿಗಾಗಿ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವದನ್ನು ಅವಳು ಕಂಡಳು. ಆದರೆ ಈ ಹಿಂದೆ ಬಂದವರಂತೆ ಅವರು ಯಾವ ಗೊಂದಲವನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವದು ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಹುತರ ತರುಣರು, ಕಾರಕೂನರು, ಡಾಕ್ಟರರು, ಎಂಜಿನಿಯರರು, ನಾನಾತರದ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಂಥವರಿರುವರೆಂಬ ಮಾತು ಅವಳ ತಂದೆಯಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಮುಂಜಾನೆ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತಿಸಂಸ್ಕರ ಸ್ಥಿತಿಯೇ ಭಿನ್ನತರವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

'ಬಳೆ ಸಲಕ್ಷಣವಾದ ಸಮೂಹ'ವೆಂದು ಮುದುಕನು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದನು.

ವೋನಳು ತುಟಿಗಳನ್ನು ಅವಡುಗಚ್ಚಿದಳು. ಅವರು ಜರ್ಮನ್ನರು, ಇದಿಷ್ಟೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗಿತ್ತು-ಎಂಥವರಿಂದಲೇನು ಅವರು!

ಜರ್ಮನ್ನರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೋನಳ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ನಡೆದಿತ್ತು; ಆದರೂ ದಿನಕ್ಕೆರಡು ಸಲವಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ

ಅನರ ದರ್ಶನವಾಗದೆ ನಿರ್ವಾಪುಲ್ಲ. ಅಂಗರಕ್ಷಕರೊಡನೆ ಒಂದಂಥ ವರಿಗೆ ವೂತ್ರ, ಗೊತ್ತುಪಟವನಷ್ಟು ಹಾಲನ್ನು ಮುಂಚಾನೆ, ಸಂಜೆಗೆ ಅವಳು ಹೀಗೆ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರು ಅವಳನ್ನು ಬೇಕೆಂತಲೇ ನೂತನಾಟಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವಳು ಉತ್ತರ ವನ್ನೇ ಕುಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ; ಕುಗೊಡಬಾರದೆಂದೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೇಳಿಸದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮೂರನೆಯ ಕಂಪಾಂಟಿನೊಳಗಿಂದ ನಸಿಬೇನೆ ಹತ್ತಿದ ಸಪ್ಪಗಿನ ಮೂಲವ ಬಬ್ಬ ತರುಣನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಗೂರು ಹತ್ತಿದವರಂತೆ ಕೆಮ್ಮುತ್ತ ಅವನು ಬರುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕ್ಷಯವೇನೆ ಹಿಟಿಬರಲು ಬೇಕೆಂದು ವೋನಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಕರುಣಾಭಾವನೆಯ ಊರ್ವಿಯು ಮೂಡಿತೆನ್ನುವಷ್ಟು ರಲ್ಲಿ ಮುಟಾವಾಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏನೇ ಆದರೂ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿ ದಂಥ ಪತ್ರಗಳ ಸೀಳಿಗೆಯವನಲ್ಲವೇ ಅವನು! ಎಂಬುದಿಷ್ಟೇ ಅವಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಕರಗಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವರ್ತಮಾನಪತ್ರಗಳು ತಪ್ಪದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿದಿನ ರಾತ್ರಿಯೂ ಮುಂದುಕನು ಊಟವಾದೊಡನೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಯುದ್ಧಸ್ಯ ವಾರ್ತಾ ರಮ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಇದುವರೆಗೂ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಜರ್ಮನ್ಯರು ಈಗ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುತ್ತ ಲಿದ್ದಾರೆ. ಮಿತ್ರಸಂಘಗಳ ಸಹಕಾರವು ದೊರೆತಿವೆ. ಅಲ್ಪಾವಕಾಶ ದಲ್ಲಿಯೇ ಜಮ್ಮಿಯುದ್ಧದ ಸೋಕ್ಷವೋಕ್ಷವಾಗಿಯೇ ತೀರುವ ಸಂದರ್ಭವೊದಗಿದೆ. ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಮುಂದುಕನ ಧ್ವನಿಯು ಗಡುಸಾ ಯಿತು. ವರ್ತಮಾನಪತ್ರವನ್ನು ಓದುವದಾದ ಮೇಲೆ ನಿತ್ಯದಂತೆ ದೇವರ ವ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಕೊನೆಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದೊಡನೆ, ತೆರೆದ ದೊಡ್ಡ ಪುಸ್ತಕ ವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ತಲೆಯನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಚಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ, ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, 'ಶಾಂತಿಯು ನನ್ನಲ್ಲಿದೆ. ನನ್ನ ಶಾಂತಿಯನ್ನೇ ನಿನಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುವೆ; ಕ್ಷಣಿಕವಾಗಿ ನಾನದನ್ನು

ನೀಡಲಾರೆ. ನಿನ್ನ ಹೃದಯವು ವ್ಯಥೆಪಡೆಯದಿರಲಿ, ಅಂಜದಿರಲಿ' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವನು.

ಅಡುಗೆಮನೆಯಿಂದ ಆಳುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹೋದನೋಲೆ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಗೆ ಬದಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಗೋಡೆಗೆ ಆತು ಸಿಂತು 'ತಂದೆಯೇ, ಸಿಜವಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ಶಾಂತತೆಯು ಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ?' ಎಂದು ವೋದನಳು ನೀರ ದನಿಯಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

'ಒಳಿತಾಗುವದಕ್ಕಾಗಿ; ಮಗಳೇ, ಶಾಂತಿಯು ಯಾಕೆ ಬೇಡ ಹೇಳು?'

'ನನಗೆ ಬೇಡ. ನನಗೆ ಬೇಕಾದುದು ಯುದ್ಧ. ಇಲ್ಲಿಯ ರಾಕ್ಷಸರು ಅವರವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಅಟ್ಟಲ್ಪಡುವವರೆಗೆ ಇಲ್ಲವೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ನಮೂಲ ನಾಶವಾಗುವವರೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಯುದ್ಧವು ಬೇಕೇ ಬೇಕು' ಎಂದು ಅವಳು ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

ಮುಂದೆ ಕೆಲದಿನಗಳ ಮೇಲೆ, ರಾಯಿಯಿಂದ ಒಂದು ಪತ್ರವು ಬಂದಿತು. ತನ್ನನ್ನೀಗ ಲೆಫಾಟನಂಟನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತನ್ನಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಉತ್ಸಾಹವಿದೆ. ಯುದ್ಧದ ದಿಶೆಯು ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವೊದಲಿಸುವೆ ತಾನೀಗ ಮುಂಘಾಗಕ್ಕೆ ಅಣಿ ಯಾಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಗಡಿಬಿಡಿ. ಮತ್ತೆ ಬೇಗನೆ ಬರೆಯುವೆನು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬರೆದು, 'ತಂದೆಯೇ, ನನ್ನನ್ನು ಅಶೀರ್ವದಿಸಿರಿ. ನಿನ್ನೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ವೋದನಳ ಪತ್ರದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಮುಂದೆ ಓದಿದೆನು. ಓದುವ ದಾದ ಮೇಲೆ 'ಓ, ದೇವರೇ! ಹುಡುಗಿಯು ದಿಗಿಲುಗೊಳಿಸುವಂಥ ವಳು!' ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಕೂಗಿದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೊಬ್ಬನು 'ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಷ್ಟು ಹುಡುಕುಳ್ಳ ಸಾವಿರ ಜನರಿದ್ದರೆ ಈ ಯುದ್ಧವು ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕೂಡ ನಡೆಯಲಾರದೆಂದು ಮಾತಾಡಿದನು' ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ವೋದನಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕು ಎಂದೂ ಬರೆದಿದ್ದನು.

ರಾಜಿಯ ಪತ್ರ ಬಂದು ಒಂದು ವಾರವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈರಿಗಳು ಪಶಾಯನವೂತ್ರ ಹೇಳಿಸಿದರು. ಆಶ್ಚರ್ಯ=ಕರವಾದ ಜಯ! ವೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ವರ್ತಮಾನಪತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ಲಾಂಪಿಸ ಅಂಚೆಯವನು ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮುದುಕನು ಚೂರುಟನನ್ನು ಬಾಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ದಾರಿಯಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿದ್ದನು. ಜಿಸಿಜಿಸಿ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಅಷ್ಟೊಂದು ಆತುರತೆಯು ಅವನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಬರೆಯುವೆನೆಂದು ವಚನವಿತ್ತು ರಾಜಿಯ ಪತ್ರವೂ ಇನ್ನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ ಕೈದೋಟದ ದಾರಿ ಹಿಡಿಸು ಮೆಲ್ಲನೆ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ ಬರುವ ಅಂಚೆಯವನು ಅವನುಗೆಮನೆಯ ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗಿಂದ ವೋನಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಪತ್ರವಿತ್ತು. ಅದೇಕೋ ಅವಳ ಹೃದಯವು ಕುಲಕಿತು. ಅಂಚೆಯವನು ತಂದೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನನೆ ಪಿಟ್ಟೆಂದು ಪೂತನಾಡದೆ ಹಿಂದಿರುಗಿಯೆ ಬಿಟ್ಟನು. ಮುದುಕನು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬುಡುಮೇಲುಮಾಡಿ ನೋಡಿದನು. ಅದು ದೊಡ್ಡದಿದ್ದು ಒಂದು ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತ ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದವು. ಕಡೆಗೆ ನಡುಗುವ ಕೈಗಳಿಂದ ಲಕೋಟಿಯನ್ನು ಒಡೆದು ಪತ್ರವನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದನು. ಓದಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು; ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ವೋನಳು ಇದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನಿದ್ದಲ್ಲಿಗೆ ಓಡಿ ಬಂದಳು.

‘ತಂಗೀ, ಇದನ್ನೋದು’ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಹೇಳಿ, ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ಒಂದು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಅವನು ಆತುಕೊಂಡು ನಿಂತನು.

‘ಯುಷ್ಕಮುಕ್ತಗಳಿಂದ ದುಃಖಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತಿಳಿಸುವದೇನಂದೆ.....’ ಅವಳಿಗೂ ಮುಂದೆ ಓದಲಾಗಲಿಲ್ಲ ಮುಂಕುಬಿಡವನಂತೆ ನಿಂತಳು. ಮುಂದೆ ಓದುವ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ರಾಜಿಗೆ ವೀರಸ್ವರ್ಗವು ದೊರೆತಿದೆ.... ಮುದುಕನ ಸ್ತುತಿಯು ತಪ್ಪಿತು. ಸಿಡಿಲೆರಗಿದಂತೆ ಅವನು ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲ ಕ್ಕೂರುಳಿದನು. ಆಳುಗಳನ್ನು ಕೂಗಿ ಕರೆದಳು. ಅವರು ಬಂದು ಮುದುಕನನ್ನು ಮನೆಯೊಳಗೊಯ್ದ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು.

ವೊದಲನೆಯ ಕಂಪಾಂಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಡಾಕ್ಟರನನ್ನು ಕರೆತರಲು ಅವಳೇ ಧಾವಿಸಿ ನಡೆವಳು.

ಮುಂದುಕನಿಗೆ ಪಕ್ಷಿಘಾತವಾಯಿತಾಯಿತು. ಕೆಲವೊಂದು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಹಾಸ್ಯಗೆಯ್ಯಲು ಬಿನ್ನೂಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯು ಅವಶ್ಯವಾದುದು. ಪತ್ರ, ವರ್ತಮಾನಪತ್ರಗಳನ್ನಾಗಲಿ ತಲುಪಿಸಿಕೂಡ ದೆಂದು ಡಾಕ್ಟರರ ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ಪಾಪ! ದೊಡ್ಡ ವಿಪತ್ತಿಗೀಡಾದನು. ಆತನ ಮನಸಿಗೆ ಹತ್ತುನಂಥವಾವುದೂ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೂಡದು. ಆತನುಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಅದೊಂಪೆ ಉಪಾಯ.

ವೋನನು ದನಿತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣು ನೀರಿಸಿಂಪ ತುಂಬದವು. ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಶಿರವು ಉಜ್ಜಿತು. ಮೂಗಿನ ಹೊರಳಿಗಳು ಅಲುಗಾಡಿದವು. ಜರ್ಮನ್ಯರ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟ ಅವಳ ತಿರಸ್ಕಾರವು ವೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಭೀಕರವಾಯಿತು. ಅವರು ಅವಳ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸಾಯಗೊಂದಿದ್ದಾರೆ; ತಂದೆಯನ್ನು ಹಾಸಿಗೆ ಹಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರು ಅವರೊಲ್ಲರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿ ಎಂಬ ಶಾಪವು ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಡುತ್ತಲಿತ್ತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವೈರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕು; ಜರ್ಮನ್ಯರು ಸನ್ಮಾಗಬೇಕು. ದೇವರು ಶಿಕ್ಷಿಸನೆ ಹೋದರೆ-ಆತನು ಇರುವದಿಲ್ಲ, ಇರಲಾರ, ಇರಬಾರದು-ಎಂಬ ಭಾವನೆಯ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ತೊಡಗಿದ್ದಳೆಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು.

ತಿರುವುಮುರುವು

ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದವು. ಕೈದಿಗಳ ಕ್ಯಾಂಪು ದೊಡ್ಡ ದಾಗುತ್ತ ಸಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಈಗ ಐದು ಕಂಪಾಂಡುಗಳು. ಇಷ್ಟತ್ತೈದು ಸಾವಿರ ಕೈದಿಗಳಿರುವರಲ್ಲದೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಕಮಾಂಡಂಟ, ಅವನ ಕೈಕೆಳಗಿನವರು, ಕಾನಲುಗಾರರು ಕೂಡಿ ಎರಡುಸಾವಿರ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಸುತ್ತೂ ಕಡೆಗೆ ಮುಳ್ಳುತುತಿಯ ಬೇಲಿ. ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಮನೆ, ಜಪ್ಪರಗಳು. ಹಸಿರು ಮುರಿಯುವಂಥ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲವು

ಹೋಗಿ ಈಗ ಹೊಲಸುನಾರುವ ಕವ್ವಾದ ತುರಂಗವಾಗಿದೆ. ಬಕ್ಕಲು ಮನೆಯ ವೊದಲಿನ ಸುಖಶಾಂತಿಯು ಹೇಳುವೆಸರಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲೆಯೋ ಓಡಿ ಹೋಗಿದೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತೇಳುಸಾವಿರ ಜನರಲ್ಲಿ ವೋಸನಳೊಬ್ಬಳೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. 'ನೌಕಾಲೋಯ್ ಸ್ತ್ರೀ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಕಮಾಂಡಂಟನು ಇವಳನ್ನು ಕರೆಯುವನು. ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ತೀರಿದ ದುಃಖವು, ತಂದೆಯ ವ್ಯಥೆಯು ಈಗ ತುಸು ಕಡಿಮೆಯಾದ್ದರಿಂದ ವೋಸನಳು ವೊದಲಿನಂತೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ತಂದೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವಂತಿರದಿದ್ದರೂ ಹಸುಗಳ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಹೋಗಿಯೇ ತೀರಬೇಕು; ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೀಗಾಗಿ ನೌಕಾಲೋಯ್ ಅವಳಿಗೆ ಬಿಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿಯೆ ಕೊಂಚ ಹೊತ್ತು ಬಿಡುವು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತಂದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ವಾದ ಮೇಲೆ ತಂದೆಗೆ ಓದಿಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಗ ಓದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಬೈಬಲ್ಲೊಂದೆ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಭಾಗವನ್ನು ಈಗ ಆರಿಸಲಾರನು; ಆದರೆ ಹಳೆಯ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಲ್ಲಿಯ ವ್ಯಥಿತನಾದ ಬಾಬನ ಕಥೆ. ಆನಂದ ದಾಯಕವಾದ ಗೀತೆಗಳು ಅವನಿಗೆ ಬೇಡವಾಗಿದ್ದವು. ಮೈರಿಗಳ ಸೇಕು ತೀರಿಸಲು ದೇವನನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಂಡ ಡೇವಿಡ್ಡನ ಹಾಡುಗಳು ಇಷ್ಟವಾಗಿದ್ದವು. ಅವಳ ತಂದೆಯು ಈಗ ತೀರ ಬದಲಾದ ಮನುಷ್ಯನು. ಅವನ ಹೃದಯವು ದ್ವೇಷದಿಂದ ಕುದಿಯುತ್ತಿದೆ. ಡೇವಿಡ್ಡನ ಆರ್ತಭಾವ ಗೀತೆಯಿಂದ ಭೀಕರವಾದ ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ತಾನೊಬ್ಬನೇ ಇದ್ದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂದೇಸವನೆ ಗುಣಗುಣಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಹುಡುಗಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ದೈವದಾಟದಲ್ಲಿ ಎಂಥ ವಿಸ್ಮಯಗಳು ಬಂದರೂ ಎದೆಗುಂದದೆ ಸಿಟ್ಟಿಂತರಾಗಿ ಬಾಳುವ ಕೆಲ ಜನರು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ.

ಕ್ರಿಸ್ತಮಸ್ ಮುಗಿದಿತು; ಮತ್ತೊಂದು ಬಂದಿತು. ವಸಂತಕಾಲವೂ

ಹೋಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಕೈದಿಗಳ ಜೀವನವನ್ನು ಮೋನಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಳೆ. ಮುಂಬಾಸೆದ್ದ ಕೂಡಲೆ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವದೆಂದರೆ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗಿ ಕುಳಿತ ಕೈದಿಗಳು-ಪಿಂಬರವೊಳಗಿನ ಕ್ರೂರಸೃಗಗಳು. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲು ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ಕೈದಿಗಳು ತಪ್ಪಿಸಿ ಓಡಿಹೋಗಬಾರದೆಂದು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದ ಬಿಟ್ಟುಗಿನ ದೀಪಗಳ ಹೊರತು ಮತ್ತೇನೂ ಕಾಣಬರದು. ಮೇಲಿಂದಮೇಲೆ ಅಲ್ಲ ಜರುಗುವ ಬಡಿದಾಟ, ಹೊಡೆದಾಟಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಯತನದಿಂದ ನಿಲ್ಲಿಸುವವನ್ನು ಅವಳು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗಿನ ಆಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ದಾಳಿಯಿಟ್ಟು ಹಾಳುನೂಟದವರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ವರು ಗಾರ್ಡನ ಗುಂಡಿನೆಲೆಗೆ ತುತ್ತಾದರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯೂ ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆ! ಹೀಗೇ ಆಗಬೇಕು ಇವರಿಗೆ! ಅವಳಿಗೆ ಜರ್ಮನಾರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಏನು ಬೇಕಾದುದಾದರೂ ಕನಿಕರ ಉಂಟಾಗುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗಿನ ಹುಂಬ, ಹೇಸಿ ಜನರ ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸಗಳಿಗಾಗಿ ರಕ್ಷಕರು ಬೇಸತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಕ್ರೂರತನದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೂ ಅವರ ಕಾಟವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲೊಲ್ಲದು. ಮೋನಳಿಗೆ ಬಹೊಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ದೆಶೆಯಿಂದ ಈ ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಬದಿಯಿಂದ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆಗ ತಂತಿಯ ಬಳಬದಿಯಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ನೀಚರು ತನ್ನನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ಮಂಗಳಂತೆ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಚುವದನ್ನು ಅವಳು ಅನುಭವಿಸದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ರಕ್ತವು ಕುಟಿಯುವದು. ಅವರು ತನ್ನನ್ನು ಕಡೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ನೋಡಿ ಅಪಮಾನಿಸುತ್ತಿರುವರೆಂಬುದು ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರದಿರಲಿಲ್ಲ. ಪಶುಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರು-ಇಂಥವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರಬೇಕು?

ಬಿಸಿಲುಗಾಲದ ಬಂದು ಮುಂಚಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ತೋಫಿನ ಅದ್ಭುತ ಸಪ್ತಳವು ಇನ್ನೂ ಮಲಗಿದ ಮೋನಳನ್ನು

ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದಳು. ಬಂದರದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದ ಹಡಗವೊಂದು ಅದೇ ಬರುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಗಡಿ ಬಿಡಿಯು ಬಲು ಬೋರಿನಿಂದ ನಡೆದಿವೆ. ಲಂದನ್ನ ಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಹೋದವನು ಸೆಕ್ರೆಟರಿಯು ಕ್ಯಾಂಪಿನ ವೋಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಬಂದಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿತು. ಗವ್ವರ್ನರನು, ಕಮಾಂಡಂಟನು, ಸೆಕ್ರೆಟರಿ ಮೂವರೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗೆ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ವಾಯಿತು. ಕಮಾಂಡಂಟನ ಸುನಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಬಕ್ಕಲು ಮನೆಯ ವೋಲಿಂದಲೇ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗಬೇಕು. ಅದಕಾರಣ ಅವರು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಅದುಗಮನೆಯ ಕಿಟಕಿ ತೆರೆದದ್ದರಿಂದ ವೋಲನಳ ಕಿವಿಗೆ ಆ ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಮೊಸಬನ ಮಾತುಗಳು ಬಿದ್ದವು:

‘ಅವರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಬಾರದು. ನಾಯಿಗಳಂತೆ ಅವರನ್ನು ಇಡಿರಿ. ನಾಯಿಯ ಗುಣಗಳೇ ಅವರಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಅವರಿಂದ ಮೈಮೂರಿ ಕೆಲಸ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದೊಂದೇ ಉಪಾಯವಿದೆ’ ಎಂದು.

ಕೆಲವನಗಳು ಕಳೆದನಂತರ ಬಡಿಗರು, ಕಮ್ಮಾರರು, ಗೌಂಡಿಗಳು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಕಾರಖಾನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವುದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ತಿಂಗಳೊಪ್ಪತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮನೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಕೊನೆಯುವ ಸಪ್ಪಳ, ಸುತ್ತಿಗೆಯ ಹೊಡೆತ ಕೇಳಬಂದವು. ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ದ್ವಾರಿಂಬ ಮಾತು ಮನವರಿಕೆಯಾಯಿತು. ವೋಲನಿಗೆ ನಗೆಯು ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಬಿದ್ದುಬಿದ್ದು ನಕ್ಕಳು. ಈ ಕಾಡುಪಶುಗಳನ್ನು ಮಾನವ ಜೀವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸುವುದು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ- ಎಂದಿಗೂ ಆಗದ ಮಾತು ಎಂದು ಅವಳು ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದಳು.

ಶರತ್ಕಾಲವಾಗಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಬೆಳಿಗ್ಗೆಲ್ಲವೂ ಮಾಗಿ ಹಳದಿಯಾಗಿ ಕೊಯ್ಯಲು ಬಂದಿವೆ; ಆದರೆ ಹೊಲದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಉಪಯುಕ್ತರಾದ ಮಾಂಕ್ಸ ಹುಡುಗರೆಲ್ಲರೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ, ಬೇಗನೆ ಬೆಳೆ ಕೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕಾದರೆ ಕಾಳುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಉದುರಿ ಬೀಳುವವೆಂದು

ಒಕ್ಕಲಿಗರು ಅನ್ನ ತೊಡಗಿದರು. ಬನರ ನೆರವು ಬೀಕೇಬೀಕೆಯ ಕೂಗು ಕವಾಂಡಂಟನ ಕಿವಿವರೆಗೂ ಹೋಗಿ ಮುಟ್ಟಿತು.

ಸುಗ್ಗಿಯನ್ನು ಒಕ್ಕಲಿಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ನಡತಿಯುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಕೈದಿಗಳು ನೆರೆಹೊರೆಯ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಕಳಿಸಲ್ಪಡುವರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಮೋಸಳ ಕಿವಿಯ ವರೆಗೂ ಒಂದಿತು. ಅದರಂತೆ ಮುಂಬಾಸೆ ಕಾಸಲುಗಾರರೊಡನೆ ಕೆಲವು ಕೈದಿಗಳು ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವುದೂ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು.

‘ಇಂಥ ನರಪಶುಗಳನ್ನು ನಂಬಲಾಗದು. ಇದರಿಂದ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗದಿರದು’ ಎಂದು ಮೋಸಳು ಮುಂಬಾಸೆಗ್ರತೆಯನ್ನು ತಳಿದಿದ್ದಳು.

ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿಯೆ, ಕ್ಲಾಂಪಿಸ ತುಂಬೆಲ್ಲ ವೇಸಿಗೇಲಸ, ನಿಂದೆ, ಚಾಡಿಗಳ ಸುಲಿಸುಳಿಯಾಗಹತ್ತಿತು. ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಬರುವಂಥ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಗಳು ಅಕ್ಷೇಪಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ತನಾಸಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವರವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಲವು ಪತ್ರಗಳು ಅವರ ದೇಶದಲ್ಲರತಕ್ಕ ಆಪ್ತೇಷ್ಟರವು ಇರುತ್ತಿದ್ದವು; ಮತ್ತೂ ಕೆಲವು, ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಈ ಪಶುಗಳೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಬರೆದಂಥ ಮಾಂಕ್ಸ ಹುಡುಗೆಯರ ಪತ್ರಗಳೂ ತಲೆದೋರಹತ್ತಿದವು. ಇಂಥ ಹುಡುಗೆಯರಲ್ಲೊರ್ವಳಾದ ಲಿಝಾಕಿನ್ಸಿನ್ ಎಂಬವಳ ಪತ್ರವೊಂದು ಬಂದಿತೆ. ತನ್ನ ಯಜಮಾನನ ಕಂಡತಿಯು ತನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲಿರುವವಳಿದ್ದುದರಿಂದ ತಾನು ವಿಸರೀತ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದನ್ನು ತನ್ನ ಜರ್ಮನ್ ಪ್ರಿಯಕರನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಿತು. ತನ್ನ ಆಣ್ಣನ ಪ್ರೇಯಸಿಯು ಇಂಥ ಹೀನಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗಿಡುಗಡನ್ನು ತಿಳಿದು ಮೋಸಳಿಗೆ ವಿಸರೀತವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟಿಸಿತು.

ಮೋಸಳ ಸಿಟ್ಟು ಮೇರಿದದ್ದು. ಕುಲಗೇಡಿ! ತನ್ನ ಆಣ್ಣನೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ತೀರಿಯೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಇಂಥ ಹೊಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆ. ಇಂಥವರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮೋಸಳಿಗೆ

ಎಳ್ಳುಷ್ಣ್ಯ ಕಸಿಕರವು ಹುಟ್ಟುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರವರ ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಾವಿಗೈದುರಾಗಿ ರಣೋತ್ಸಾಹದಿಂದ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವಲ್ಲಿ, ಅವರ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸರು ಈ ಸರಾಧಮರೊಡನೆ ಸರಸ-ಸಲ್ಲಾಪಗಳಿಂದ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವರು! ತನಗೆ ಎಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರು ಬಂದರೂ ಚಿಂತೆಯಿಲ್ಲ—ಇಂಥ ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಗೊತ್ತಿಗೆ ಹಚ್ಚಲೇಬೇಕು! ತನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಸುವ ಅಧಿಕಾರವಿದ್ದು ದಾದರೆ ನಡುವೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಚರ್ಮ ಸುಲಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನೆನ್ನು ವಷ್ಟು ಅವಳ ಕ್ರೋಧವು ಅತಿರೇಕಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಬಿಡುವುದು.

ಆಂದಿನಿಂದಂತೂ ವೋನಳ ತಿರಸ್ಕಾರವು ಅತೀವ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಜರ್ಮನ್ಸರ ಮುಖವನ್ನು ಕೂಡ ನೋಡಲು ಅವಳಿಗೆ ಸಹಿಸದಾಯಿತು. ಜರ್ಮನ್ಸರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೂಡ ಕೇಳಲು ಅವಳಿಂದ ಆಗದೆ ಹೋಯಿತು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅವಳು ಮಾಡುವದಾದರೂ ಏನು? ತಂದೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಅವರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಕೊಂಡು ಹಾಲು ಪೂರೈಸಿ ಅವರನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಹೊತ್ತು ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿತ್ತು. ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಸಲ ಅವರ ಮುಖ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ತಪ್ಪದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು.

ವರುಷದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದ ಒಂದು ದಿನ ಬೆಳಗು ೭ ಗಂಟೆ. ಅವಳು ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಜನರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಆಳತೆಗಳಂತೆ ಹಾಲನ್ನು ಅಳೆದಳೆದು ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಕೈದಿಗಳು ಬಂದು ತಂತಮ್ಮ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಾಗ ನನುಸ್ಕಾರ ಮಾಡಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವಳು ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಸಹ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅಂಥವರೆಲ್ಲರೂ ಹೋದ ಮೇಲೆ, ಮೂರನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಪಾತ್ರೆಯೊಂದು ಮೊದಲಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದುದು ವೋನಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಯಾರು ಬಂದಿಲ್ಲೆಂದು ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಹತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಬಾಡಿದ ವೋಗದ, ಕೆಮ್ಮು ಹತ್ತಿದ ಹುಡುಗ ನೊಬ್ಬನು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬುದು ನೆನಪಾಯಿತು. ಕೆಲ ನಿಮಿಷ

ಗಳ ತರುವಾಯ ಅವಳು ಬಾಗಿಲದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿ ನೋಡಿದಳು. 'ಇದು ನನ್ನದೇ' ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬಂದಿತು.

ಅವಳು ಬೆದರಿದಳು. ಆ ಧ್ವನಿಯೊಳಗಿನ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಇವಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅದೇಕೋ ಸೆಳೆದುಬಿಟ್ಟಿತು. ಉಳಿದ ಕತ್ತಿಗಳ ಕೂಗಿನ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಅದು ಇರಲಿಲ್ಲ; ಮೃದು-ಮಧುರವಾದ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಯ ಧ್ವನಿಯಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ರಾಜಿಯ ಧ್ವನಿಯೇ ಇರಬಹುದೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಭಾಸವಾಯಿತು.

ಅವಳು ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿದಳು. ಅವನು ಇವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಇದು ವರೆಗೆ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೊಸ್ತಿಲದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಸುಸವಾರು ಮೂವತ್ತು ವರುಷಗಳಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಮುಖಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಎತ್ತರವಾದ ಆಳು. ಮಾಟಾದ ಮೈಕಟ್ಟು. ಸುಂದರವಾದ ಉಂಗುರಗೂದಲು. ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳು. ಉಕ್ಕಿ ಬರುವ ತಾರುಣ್ಯ. ಇಂಥವನು ಚರ್ಮನ್ನಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಿತು.

'ನೀನು ಯಾರು?' ಎಂದು ಪೋಲಿಸು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

'ಕಡೆಗೆ ಹಾಲನ್ನು ಬಯ್ಯಲು ಬರುವಂಥ ಹುಡುಗನ ಕಾಳಜವು ಇಂದು ಮುಂಚಾನೆ ಬಡೆಯಿತು. ಅವನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರಿಗೆ ಬಯ್ಯಿರುವರು' ಎಂದು ಆ ಹೊಸಬನು ಹೇಳಿದನು.

'ಅದೆಲ್ಲ ಇರಲಿ, ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇನು?'

'ಓಸ್ಮಾರ್ ಹಾಯುನ್'

'ಯಾವ ಕಂಪೌಂಡು?'

'ಮೂರನೆಯ ಕಂಪೌಂಡು' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು.

ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಮೋಸಳು ಅವನನ್ನು ಶಾಂತಿ ಸಮಾಧಾನಯುಕ್ತ ನೋಟದಿಂದ ನೋಡಿ 'ಹೌದು, ಅದು ನಿಸ್ಸದು' ಎಂದು ಬೆರಳುಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ, ಸ್ಮೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದವರಂತೆ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಆ ತರುಣನು ತನ್ನ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು 'ಉಪಕಾರವಾಯ್ತು ಎಂದು ಹಾಲಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟನು.

ನೋಡನು ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಬೇಕೆಂದಳು; ಆದರೆ ಮನವು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಾನಲುಗಾರನ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ಅವನು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಅವನನ್ನು ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ನೋಡಿಯೇ ನೋಡಿದಳು. ಹಾಲನ್ನಿರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಯ ಕಿಡಿಕಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತು, ಅಲ್ಲಿಂದಲೂ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಳು. ಬಲು ದೂರ ಅವನು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದನು; ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅರಳಿಸಿದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅವಳು ಪಿಳುಕಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅಂದಿನ ದಿನವೆಲ್ಲ ಅವಳು ಗಂಭೀರಮುಖವವಳಾಗಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಳು. ಆಳುಗಳು ಮಾಡಿದ ಸಣ್ಣವುಟ್ಟು ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಈವರೆಗೆ ಲಕ್ಷಿಸದ ಅವಳು, ಇಂದು ಸುಮ್ಮನುಮ್ಮನೆ ಅವರ ಮೇಲೆ ಹರಿ ಹಾಯ್ದಳು. ರಾತ್ರಿಯ ಊಟವಾದೊಡನೆ ಬೈಬಲ್ಲನ್ನು ಓದಲು ತಂದೆಯು ಅವಳನ್ನು ಕರೆದರೆ 'ಇಂದು ಓದುವುದು ಬೇಡ. ನನಗೆ ವಿಪರೀತ ತಲೆತೂಲಿ' ಎಂದು ನೆನಸನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿ, ತನ್ನ ಮನೋವ್ಯಗ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೋರಗೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಅಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡಳು. ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳಗೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸ್ಪೃಹಮು ದರ್ಶನ, ಆ ಆಕರ್ಷಣಗೊಂದ ಅವಳ ಮನಃಕಾಸಾರವು ಕಡಡಿ ಕಲಕ ಮಲಕಾಗಿತ್ತು.

ಕರಗಿದ ಕಲ್ಲೆದೆ

ಮತ್ತೊಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ವೋನಳು ಈಗ ತನ್ನೊಡನೆಯೇ ಬಂದು ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿಕೊಂಡು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಹೃದಯವನ್ನು ದುಷ್ಟಪಿಶಾಚಿಯು ಆಕ್ರಮಿಸಿದಂತಾಗಿದನಿಬಾಳೂ ಅದರೊಡನೆ ಅವಳಿಗೆ ಗುದ್ದಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

‘ಆದು ನಿಜವಾಗಲಾರದು! ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು! ನನ್ನನ್ನು ನಾನೇ ಹಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು’ ಎಂದು ಅವಳ ವಿಚಾರಲಹಿಯು ಸಾಗುತ್ತು.

ತಂದೆಯ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ನೆಚ್ಚಿನವನಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಹೊತ್ತನ್ನು ಅವಳು ಗುಸ್ತುಮೈರಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಚರ್ಮದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮುದುಕನ ಮನನು ತೀರ ಕೆಡುತ್ತ ನಡೆದಿದೆ; ಮಗನನ್ನು ಕೊಂದ ಜಾತಿಯವರನ್ನು ಅವನಂದಿಗೂ ಕ್ಷಮಿಸಲಾರನು.

‘ದೇವರು ಅವತರಿಸಿ ಮೈರಿಗಳನ್ನು ಜನರಿಸಲಿ. ದುಷ್ಟರ ಬಿಡ್ಡಿಯು ಕೈಗೂಡದಿರಲಿ. ಅವರನ್ನು ಬೆಂಕಿಯ ಕುಣಿಯಲ್ಲಿಕ್ಕಲಿ. ಮರಳಿ ತಲೆಯೆತ್ತದಂತೆ ಮಾಡಲಿ’ ಎಂದು ಮುದುಕನು ಬಡಬಡಿಸುವುದು ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗಳ ನಡುವಿರುವ ಗೋಡಿಯೊಳಗಿಂದ ಕೇಳಬಂದಿತು. ಅವಳಾದರೂ ಅವನು ಬಡಬಡಿಸುವಂತೆ ಅನ್ನಬೇಕೆಂದಿದ್ದಳು; ಆದರೆ ಆ ಡೇವಿಡ್ಡನು ಈ ರೀತಿ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾಗ ‘ದೇವರ ಅಂಶಾವತಾರವಾದ ಮನುಷ್ಯನಿರಲಿಲ್ಲ—ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸನಾಗಿರಬೇಕು’ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸ್ಸರೂ ಮೂಡಿರಬಹುದು.

ಅವಳು ಇದಕ್ಕೆ ಅಂಜಿದಳು: ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಕಠೋರಳಾಗಲು ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕೆಂದಳು. ಹಾಲಿಗಾಗಿ ಓಸ್ಕಾರನು ಉಳಿದ ಕೈದಿಗಳೊಡನೆ ಬಂದರೆ ಅವಳು ಅವನನ್ನೆಂದೂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಮಾತನಾಡದ ಮುಗದಯ್ಯ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಮಾತನಾಡಿದರೆ, ವೋನಳು ಮೋರೆ

ಯನ್ನು ತಿರುವಿ, ಅವನನ್ನು ವದನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಂದು ದಿನ, ಅವಳು ಒಲವಂತದಿಂದ ಅವನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಲೇಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು.

‘ಲಡ್‌ವಿಗ್‌ನು ಹೋ...ದ...ನು’

‘ಲಡ್‌ವಿಗ್‌? ಅಂದರೆ ಯಾರು?’

‘ಹಾಲಿಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಲ್ಲ-ಅವನು.’

‘ಕೆನ್ನುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ನಲ್ಲ-ಅವನೆ?’

‘ಆಹುದು. ರಾತ್ರಿಯೇ ತಿರೀಕೊಂಡನು; ನಾಳೆ ಹೂಳುವ ವಿಧಿಯಾಗುವದು. ಪಾಪ! ಇದೀಗ ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವಯಸು. ಎಳೆ ಜೀವನ. ವಿಧವೆಯಾದ ತಾಯಿಗೆ ಇವನೊಬ್ಬನೇ ಮಗನು. ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವಳ ಜೀವವು ನೆತ್ತಿಯಿಂದ ಹೋಗಬಹುದು’ ಎಂದು ಓಸ್ತಾರನು ಕಳವಳಪಡುತ್ತ ಹೇಳಿದನು.

ಅವಳ ಕಂಠದಲ್ಲಿ ಉಸಿರು ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾರದಾಯಿತು. ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದನಾದರೂ ‘ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಅಲ್ಲ-ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಗನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವಳು-ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಯಾರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡುವರೋ ಅವರೇ ಅಂಥವರಿಗಾಗಿ ಮರುಗಬೇಕು’ ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಮನಸುಮಾಡಿ ಅವಳು ಮರುಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಓಸ್ತಾರನು ಜಣಹೊತ್ತು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೇನೂ ಮಾತನಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು. ಹೋಗಿಹೋಗುತ್ತ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಹೊರಳಿ ನಿಲ್ಲುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಅವಳು ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗಿಂದ ಅವನನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದಳೆಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿತು.

‘ದೇವರೇ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು! ಕ್ಷಮಿಸು!’ ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡಿ, ಅವಳು ತನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ತಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡಳು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ವಾರವು ಕಳೆದ ಮೇಲೆ, ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಓಸ್ತಾರನು ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಬಂದು

ಅದನ್ನು ವೋಲನಳ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲದೊಳಗಿರಿಸಿದನು. ಲಡ್‌ವಿಗ್‌ನ ತಾಯಿಯು ಅದನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದಳು. ಕೃತ್ರಿಮ ಹೂಗಳಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಕಾಚಿನ ಗುಮ್ಮುಟವು ಅದರಲ್ಲಿದೆ. ಸತ್ತವರ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಇಂಥದನ್ನಿಡುವುದು ಜರ್ನುರ ರೂಢಿಯು. 'ಲಡ್‌ವಿಗ್‌ನ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ಇರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನ ತಾಯಿಯು ನನಗೆ ಬನ್ನೆ ವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ; ಆದರೆ ನಾನು ಅದನ್ನೊಯ್ದು ಹೇಗೆ ಇಡಲಿ? ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲು ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯೇ ಸಿಗುವದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಕ್ಕೇ ಮುಗಿಸಿದನು.

ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆರೆದು ಒಳಗಿನ ಕಾಚಿನ ಗುಮ್ಮುಟವನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವನು ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆದನು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಸನವೊಂದು ಅಂಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ವೋಲನಳು ಅದನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಬಾಗಿದಳು. ಜರ್ನುರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು.

‘ಎನು ಬರೆದಿದೆ?’ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

‘ತಾಯಿಯ ಚಿರಂತನ ಪ್ರೀತಿಯ ಗುರುತು’—ಎಂದು ಓದಿ ಹೇಳಿದನು.

ವೋಲನಳಿಗೆ ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಚೂರಿಯು ಸಟ್ಟಂತೆನಿಸಿತು; ಆದರೂ ಗಡಿಬಿಡಿಯಿಂದೆದ್ದು ‘ನೀನು ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿಂದೊಯ್ಯಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ನನಗೇನಾಗಬೇಕಾಗದೆ’ ಎಂದು ಅಂದಳು. ಓಸ್ಕಾರನು ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟನು. ಅವಳು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿರಬಹುದು.

ಇಡಿಯ ದಿನವೆಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಅವಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವಳ ಕಣ್ಮಂದೆಯೇ ಅದು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಸಂಜೆಯ ಮುಂದೆ, ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಗೌನಿನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ‘ಅದು ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡ’ ಎಂದು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಕರ್ಕಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು.

ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದು ಕಠಿಣವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿ

ದೆಷ್ಟೋ ಚರ್ಮನ್ನರು ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅನರನನ್ನಾ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೂಳಲಾಗಿತ್ತು. ಆಯಾ ಸಮಾಧಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅನರನರ ಜರ್ಮನ್ನ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿದ ಬಿಳಿಯ ಸಂಗಮರವರಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳು ನಿಲ್ಲಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಕೊನೆಯ ಸಮಾಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬರೆಹದ ಕಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಆ ಹೂಳಗಳನ್ನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹರಿಸಿ ಆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೀಸಾಡಿದಳು.

‘ಎನೇ ಆದರೂ—ಇದು ಭೂತದಯೆ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಯಾರೂ ದೂಷಿಸಲಾರರು’ ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅಂದುಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಆ ಜರ್ಮನ್ನ ಹುಡುಗನ ತಾಯಿಯು ಇಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ನುಗನ ಸಲುವಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಲಾಪಿಸಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆ ಮಾತ್ರ ಅವಳನ್ನು ಎಪ್ಪಲಗೊಳಿಸಿತು. ತಾಯಿಯ ಕರುಳು ಎಷ್ಟು ಬೆಂದಿರಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಗುಂಗಾಗಿದ್ದಳು. ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಕುದುರೆಯ ಖುರಪುಟ ಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಬಂದಿತು. ಕುದುರೆಯ ಸವಾರನು ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದೊಡನೆ ಕುದುರೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಹತ್ತಿದನು. ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಸವಾರಿ ಹೊರಟಂಥ ಕಮಾಂಡಂಟನೇ ಎಂಬುದನ್ನರಿತು ಅವಳೂ ಉತ್ತರಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ಎಲ್ಲಿಗೆ? ಯಾತಕ್ಕೆ? ಅವಳು ಹೋಗಿದ್ದಳೆಂಬುದನ್ನು ಅವನು ಕೇಳಿದನು. ಅದಕ್ಕನಳು ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಮುಂದೆ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ‘ಈ ಜನರಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವರಿಗಾಗಿ ನೀನು ಕಳವಳ ಪಡುತ್ತಿರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು; ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಮುದುಕ ತಂದೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನಡೆಯುವುದೊಲಿತು. ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ತುಳಿಯಬೇಡ’ ಎಂದು ಗಂಭೀರ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಆ ಕಮಾಂಡಂಟನು ಮೋನಳಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು.

ಮೋನಳು ಕಮಾಂಡಂಟನ ಹಿತವಚನದಂತೆ ನಡೆಯಲು ಯತ್ನಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತನ್ನ ಹೃದಯವು ತಲ್ಲಣಿಸುವದೆಂಬುದನ್ನು ಅವಳು ಬಲ್ಲಳು. ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕಳೆಯುವ ಕಾಲವು

ಕೂಡ ಅವನನ್ನು ಶಾಂತಪಡಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಂದುಕ ನಿಗೆ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ತ್ರಾಣವು ಬಂದಿತ್ತು. ನೆರೆಹೊರೆಯವರೂ ಅವನನ್ನು ಮಾತಾಡಿಸ ಬಹುದೆಂಬ ಅಪ್ಪಣೆಯು ದೊರೆತಿದ್ದಿತು. ಆ ಜನರಲ್ಲಿ ತೊದಲು ಮಾತಾಡುವವನೊಬ್ಬನು 'ಜನರನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬರುವ ದೊಡ್ಡ ಹಡಗವೊಂದು ಮೈರಿಗಳ ಸಬ್ ಮರಿನದಿಂದ ಮುಳುಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಮರಣಕ್ಕೀಡಾದರು' ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮುಂದುಕನ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿದನು.

ಮುಂದುಕನ ಸಿಟ್ಟು ಅಬೋಲಪವಿರಾಗಿ ಮೈನಡುಗಹತ್ತಿತು. 'ಈ ಅಧನುರನ್ನು ದೇವರು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿರಲಿ! ಆ ಸಬ್ ಮರಿನನ ಕ್ಲಾಪ್ಪನ್ನನು ಬೀಳಿಸದಂತೆಯಾಗಲಿ! ಮುಳುಗಿದವರ ಸಾಯುವ ಸಂಕಟವು ಅವನ ಆತ್ಮವು ನ್ಯಾಯಾಸನಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಅವನನ್ನು ಕಾಡಲಿ. ಆ ಮೇಲೆ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಅವನನ್ನು ನರಕಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಲಿ' ಎಂದು ದ್ವೇಷವೇ ಮೂರ್ತಿಮಂತ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮುಂದುಕನು ಮಾತಿನ ಮಳೆಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದನು.

'ತಂದೆಯೇ, ಶಾಂತನಾಗು. ಪಾಪಿಷ್ಠನು ಮರಣಹೊಂದಿದ ನಂತರ ಸೇಡಿಗಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನರಕಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟುವದು ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅನುರೂಪವಾದೀತೆ?' ಎಂದು ಮೋನಳು ತಂದೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಅದಕ್ಕನಂದ ಉತ್ತರವು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಬೇಸಿಗೆಯ ಒಂದು ಮುಂಜಾವು. ಕನಾಂತಂಟನು ಮುಂದುಕನನ್ನು ಕಾಣಬಯಸಿ ಮನೆಗೆ ಬರಲು, ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಅಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ತಂದೆ ಮುಲಗಿದ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದಳು. ಅವನು ತನ್ನ ಕಿವಿಯೊಳಗಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಚರ್ಮದ ಹೊದಿಕೆಯುಳ್ಳ ಪದಾರ್ಥವೊಂದನ್ನು ತೆಗೆದು ಮುಚ್ಚಳವನ್ನು ತೆರೆದನು.

'ಅದೇನು?' ಎಂದು ಮುಂದುಕನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದನು.

'ರಾಬರ್ಟ್‌ಕ್ರೇಅನ್ನನೇ, ಅದು 'ವಿಕ್ಟೋರಿಯಾ ಕ್ರಾಸ್.' ನಿನ್ನ

ಮಗನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶಾಯ್ವನನ್ನು ತೋರಿಸಿದುದಕ್ಕಾಗಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳು ಸಂತೋಷಬಟ್ಟು ಇದನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.'

'ನನ್ನ ರಾಜ್ಯೋ ಇಲ್ಲದಾಗ, ಅದನ್ನು ಯಾರು ಧರಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಕಣ್ತುಂಬಿ ಸೀರು ತಂದು, ಮುದುಕನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಮಾತನಾಡಿದನು. ತಾನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಲಹೆಯು ಅನುಚಿತವಾಗಲಾರದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ 'ನಿನ್ನ ಮಗಳು ಧರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ. ಅದರಲ್ಲೇನು?' ಎಂದು ಕಮಾಂಡಂಟ್‌ನು ಮುದುಕನಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು.

'ಹೌದು, ಹೌದು. ಅದೇಕೆ ಬೇಡ' ಎನ್ನುತ್ತ ವೋನಳು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣನ ನೆನಪೆಂದು ಧರಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿರುವ ಪದಕದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಶಾಯ್ವ-ಧೈರ್ಯಗಳು ಬದವರಂತೆ ವೋನಳು ಹಾಲಿಗಾಗ ಬಂದಂಥ ಓಸ್ಕಾರನನ್ನು ಡಾಲಿಸಿ ನೋಡಿದಳು. ಅವನು ಅದನ್ನು ನೋಡಿ 'ಎನನು? ಎಲ್ಲಿನ ಬಂತು?' ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಆದು ಹೇಗೆ ದೊರೆತಿತೆಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವಳು ಗೌರವದಿಂದ ವಿವರಿಸಿದಳು.

'ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಗೌರವ' ಎಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದನು.

ವೋನಳಿಗೆ ದುಃಖವು ಒತ್ತರಿಸಿತು. ಆ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಮರೆಯಾಯಿತು. ಅಣ್ಣನ ನೆನಪಿನಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ವಿಪರೀತ ದುಃಖವಾಗುವುದು.

ವತಮಾನ ಪತ್ರಗಳಂತೂ ಬರುತ್ತಲೇ ಇವೆ. ವರ್ಣಿಸಲಸದಳವಾದ ಕ್ರೂರ ಹಿಂಸೆಗಳಿಗೇನು ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ವಾರ್ತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ, ಒಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸೈನಿಕನು ತನ್ನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರವೊಂದು ವೋನಳಿಗೆ ದೊರೆತಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೈರಿಗಳೆಲ್ಲೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಅವನು ವರ್ಣಿಸಿದುದು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು.

'ಬಿಲ್ವಮ್ನಿನ ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಗಾಯಗೊಂಡು ಜೀವಂತ ಶವವಾಗಿ

ಬಿದ್ದಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಮೃತಿಯು ಬಂದಿತು. ಅರ್ಧ ಮೈಲುಗಳ ವರೆಗೆ ಜೀವನವನ್ನು ಕೊಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಟ್ಟೆಹೊಸೆಯುತ್ತ ಸಾಗಿರಲು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂದ ಪ್ರಕಾಶವೊಂದು ಅವನಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಅಲ್ಲಿರುವ ಚರ್ಚು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಾ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಿ, ಮುಂಚಿನ ಓಡುಹೋಗಲು ಸಹಾಯವಾಡಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೆಲ್ಲ ಕುಡಿದು ದುಂದಾದ ಅನೇಕಾನೇಕ ಚರ್ಚು ನ್ನು ಗಲಾಟೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಚರ್ಚುನು ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಜೀವದಾನ ಮಾಡಿದನು' ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತು.

ಓಸ್ಕಾರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರೇಮಾದರಗಳಿಗೆ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಮೋಸಗಳಿಗೆ ಮೋಸಕವಾಗಲು ದಾರಿಯಾಯಿತು. ಆ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ಓದಿ ತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿ ಹೋದಳು.

'ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಾತಿಯಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೆಯವರು, ಕೆಟ್ಟವರು ಇದ್ದೇ ಇರುವರು. ಆ ಚರ್ಚುನು ಪರೋಪಕಾರಿ ಬೇರೆ ಇರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು!' ಎಂದು ಮೋಸಳೆವಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಮುಂದುವರಿಸಿ ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಸಿಟ್ಟಿನ ಭವದಿಂದ 'ಇರಬಹುದು, ಇದ್ದಿದ್ದಾನು. ಆದರೆ ಅವನು ನನ್ನ ಮಗನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಗುಂಡುನಾಟಿಸಿದ ಪಶುವಿನ ತಂದೆ ಇರಲಾರನೆಂದು ಯಾರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ?' ಎಂದು ಒಂದೇ ಉಸುರಿನಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಿ ಗುಂಡುನಾಟಿಸಿದನು. ಮೋಸಳು ಬೇರೆ ಬಗ್ಗೆ ದಿವ್ಯಳು. ಅದೇ ಫಲವು ಮಾತ್ರ ವಿಸರಿಸುವಾಯಿತು.

ಮೋಸಳು ಪತ್ರವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಚೆಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರಟಳು. ಅವಳು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಡುಗುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ 'ಮಗಳೇ ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ? ಏನೋ ಕೆಡಕು ಕಾದು ಕುಳಿತಿದೆ. ನಿನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಭೋಗಿಸುವುದಿವೆಯೋ ನಾನು ಹೇಳಲಾರೆ. ಅಂತೂ ನಿನಗೆ ಕೇಡು ಸಂಭವಿಸುವದು ಖಂಡಿತ' ಎಂದು ಮುಂದುವರಿಸಿ ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುಣಗುಟ್ಟಿದನು.

ರಾಶಿಯ ಗಡಿಯಾಳ

ಬಂದು ದಿನ ನಸುಕು. ಮೋನಳಿಗೆ ತನ್ನ ಗುಪ್ತಮೈರಿಯ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಏನೋ ಬಂದು ತೆರದ ಅಂತರ್ಶಕ್ತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಹತ್ತಿರುವ ದೆಂದು ಭಾಸವಾಗತೊಡಗಿದೆ.

ಮರಡಿಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಳ ನೇ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿಯ ಒಬ್ಬ ಕೈದಿಯು ಗುಪ್ತಮಾರ್ಗವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಅದರಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಅದರಂತೆ ಬಂದು ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತೋಡಿ ರುತ್ತಾನೆಂಬ ಅಪವಾದದ ಮೇಲೆ ಅವನನ್ನು ಕಾನೂನು ಸಿಪಾಯರು ಬಂಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕನಾಂಡಂಟನ ಮುಂದೆ ಲುಖ್ಲಿಯು ಬಂದಿತು; ಆದರೆ ಅವನು ಅದನ್ನು ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿಯ ಸಿವಿಲ್ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ಈಗ ಕ್ಲಾಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ತಕರಾರು ಮಾಡದಂಥ ವಾತಾವರಣ ವಿದ್ದರೂ ಈ ಕೃತಘ್ನ ಜನುಷ್ಕರು ಏನೇನೋ ನಡೆಯಿಸಿರುತ್ತಾರಲ್ಲ! ಇದಕ್ಕೇನನ್ನ ಬೇಕು?

ಮೋನಳು ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ತೆರಳಿದಳು. ಪೋಲೀಸರು, ಕಾನೂನುಗಾರರು, ಮತ್ತು ಊರ ಜನರಿಂದ ಕೋರ್ಟು ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿತ್ತು. ನಡುಗಟ್ಟೆಯ ಗವ್ಡರ್ಸರನು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿ ದ್ದಾನೆ. ಬಲಗಡೆಗೆ ಕೋರ್ಟಿನ ಬೇಲಿಲೇಪನು. ಎರಡೂ ಬದಿಗಿಬ್ಬರು ಸೈನಿಕರು. ನಡುವೆ ಕೈದಿಯು ಕೈದಿಗಳು ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುಖಚರ್ಯೆಯು ಮೋನಳ ಮನಸಿನ ಮೇಲೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ತಪ್ಪುಮಾಡಿದ ಪಾಪಿಯನ್ನು ಅವಳು ಹೀಗಲೆದರೂ, ಆ ತೆಳು ದೇಹದ ಒಳಸಿಕ್ಕ ಕಣ್ಣುಗಳ ಕೈದಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳಲ್ಲಿ ಮರುಕು ಹುಟ್ಟಿತು. ಅಲ್ಲಿಯ ಕಾನೂನುಗಾರರ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಕೈದಿಯ ಪುರಾವೆಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಅವನು ತಪ್ಪು ಗಾರನೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. ಉಳಿದ ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲ ಮಲಗಿದ ಮೇಲೆ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಇವನು ತಂತಿಯ ಹೊರಗಡೆಗೆ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಲು

ಹಾಸಿಗೆಯ ಬುಡದ ನೆಲದೊಳಗಿಂದ ಒಂದು ಗುಪ್ತನಾರ್ಗವನ್ನು ಎರಡು ತಿಂಗಳಿನಿಂದ ತೋಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದನು. ಆ ತೋಡಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದಿರುವ ತಗ್ಗಿಗೊಯ್ದು ಹಾಕಿ ಅಡಗಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲದೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿರುವ ಇವನು ಕಾಸಲುಗಾರರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನೊಬ್ಬನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕನು. ಇವನ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ಕೈದಿಯ ಹೇಳಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಗುಪ್ತಕಾರ ಸ್ಥಾನವು ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ಕುಹಕತನದ ಕತೆಯಿಂದಲೇ ಕೈದಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೋಸಳಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ ಕಲ್ಪನೆಗಳುದಯಿಸಿದವು; ಆದರೂ ಗವ್ವರ್ನರನಿಗೆ ಜವಾಬುಕೊಡುವ ಮುಂದೆ ಅವನು ತನ್ನ ಕಥೆಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹರಕುಮುರುಕು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ದುಃಖದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗ ಮೋಸಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ದಳದಳನೆ ಹರಿದು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದ ಪದಕದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದವು.

ಅವನೊಬ್ಬ ಕೂದಲು ಸರಿಮಾಡುವವನು. ಇಂಗ್ಲಿಷರಾಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡು ಚಿಕ್ಕಚಿಕ್ಕ ಮಗುಗಳಿವೆ. ತನ್ನ ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಹಣಗಳಿಸಲು ಮಿತಿಮೀರಿ ದುಡಿದನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುದುಡ್ಡು ಸಂಗ್ರಹವಾಯಿತು; ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಆರೋಗ್ಯವು ಕೆಟ್ಟಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಮಗುವಾಗುವ ಸುಮಾರಿಗೆ ಅವಳ ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸುಧಾರಿಸಲೆಂದು ಸನುುದ್ರದ ತೀರಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ಲಂಡನ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂಗಡಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದನು. ಕಚೇರಿಯ ವಿಧಿಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ ಖಜ್ಜಿಯ ವಿಚಾರಣೆ ಸಾಗಿತು.

‘ಇಲ್ಲದ ರಗಳೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಡ. ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟುದನ್ನೇ ಹೇಳು’ ಎಂದು ಗವ್ವರ್ನರನು ಗದ್ದರಿಸಿದನು.

ಆದರೆ ಕೈದಿಯು ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಕಥೆಯನ್ನೇನು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಕೈದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ತಂದಂದಿನಿಂದ, ಮೊದಮೊದಲು ಕೈದಿಯ ಹೆಂಡತಿಯು ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮದ ಪತ್ರವನ್ನು

ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಜೊಚ್ಚಿಲ ಹುಡುಗಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸನಿಹವದ ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಶಾಲೆಯ ಹುಡುಗರು ನಿಮ್ಮುಪ್ಪನೆಲ್ಲರುತ್ತಾನೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಆ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗಿಯು 'ಅಪ್ಪ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ' ಎಂದು ತಾಯಿಯು ಹೇಳಿ ಕೊಟ್ಟ ಮಾತನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತಂತೆ. ಅದರ ನಿಜವಾದ ಸುದ್ದಿಯು ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ, ಉಳಿದ ಹುಡುಗರ ಪಾಲಕರು ಈ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಶಾಲೆಯಿಂದ ದೂರುಮಾತಬೇಕೆಂದು ಆ ಶಾಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬನ್ನಿಸಿಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಅವಳು ಬೀದಿ ಬೀದಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ.'

'ಹೂಂ! ತ್ಪರೆನಾಡು. ನೀನು ಓಟಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದುದಕ್ಕೂ ಇದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧವಿದೆ?' ಎಂದು ಗವ್ವನರನು ಬೆದರಿಸಿ ಕೇಳಿದನು. ನಡುನಡುನೆ ತೊಂದರೆಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಗವ್ವನರನ ಮೇಲೆ ಮೋಸಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿತ್ತೆಂದು ಅವಳ ಮುಖದ ಮೇಲಿಂದ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

'ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ-ಸಾಹೇಬರೇ, ಇನ್ನೂ ನನ್ನ ಕತೆ ಬಹಳಿದೆ' ಎಂದು ಕೈದಿಯು ಗೊಣಗಿದನು.

'ಆಗಲಿ, ಹೇಳು ಮುಂದೆ' ಎಂದು ಬೇಲೀಫನು ಆಜ್ಞೆಮಾಡಿದನು.

'ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವಳಿಂದ ನನಗೆ ಪತ್ರಗಳೇ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಮ್ಮ ಸೆರೆಹೊರೆಯ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಂದ ನನಗೊಂದು ಕಾಗದ ಬಂದಿತು.'

'ಅದರಲ್ಲೇನಿತ್ತು?' ಎಂದು ಬೇಲೀಫನು ಕೇಳಲಾಗಿ, ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಕೈದಿಯು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು: 'ಕೈದಿಯನ್ನಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಜರ್ಮನ್ ನನ್ನು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಮುಕ್ತಮಾಡಿ, ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿರುವ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲೆಂದೆಣಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಸರಕಾರದವರೆ ಅವನನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದರು. ಅವೇ ನನ್ನ ಬೇಸಸದ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ಹಾಳುಗೆಡಹಲು ನೆವವಾಯಿತು. ದುರ್ನಡತೆಯುಳ್ಳ ಅವನು ನನ್ನ

ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಪಾಪ! ಅವಳಾದರೂ ಏನು ಮಾಡಿಯಾಳು? ಮಕ್ಕಳ ವೋಷಣೆಯಾದರೂ ಬಳ್ಳೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಾಗಬಹುದೆಂದು ಅವನ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಆಧೀನಳಾಗಿಬಿಟ್ಟಳು. ಸಾಹೇಬರೇ, ಈ ಕಾರಣವು ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕೆರಳಿಸಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಅದೇ ನನ್ನನ್ನು ಹುಚ್ಚನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಶಾಂತತೆಯುಂಟಾದ ಮೇಲೆ, ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋಡಲು ಆರಂಭಿಸಿ ನಾನು ಇಲ್ಲೆಂದ ಪಾರಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ಕೆಡುಕನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಹಂಚಿಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

‘ಸರಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದೆವು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಪ್ರಾಣವು ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಗವ್ವರ್ನರನು ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಸುಡಿದನು.

ಇದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಗವ್ವರ್ನರನು ಕೈದಿಗೆ ಏಳು ದಿನಗಳ ವರೆಗೆ ಕತ್ತಲುಕೋಣೆಯ ವಾಸ, ಬೈಡ್, ನೀರನ್ನಷ್ಟೇ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದನು.

ವೋನಳಿಗೆ ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅಳುವು ಬಂದಿತ್ತು; ಆದರೆ ಹೇಗೋ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದಳು. ಮುಂದೆ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಕೈದಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಕಾವಲುಗಾರರು ಬರುತ್ತಿರುವುದೂ ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಕೈದಿಯ ಮುಖವು ಬಾಡಿ, ಬೆಂಡಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಿರಾಶಿಯ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಅವನ ಜೀವನವು ಕನುರಿಪೋದಂತಿತ್ತು.

ಚರ್ಮನ್ನರ ಜಯದ ಬಗ್ಗೆ ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ಯಾರಾದರೂ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದರೆ—ಮುಂದುಕನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಡುವ ಉದ್ಗಾರಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದು ವೋನಳಿಗೆ ತೀರ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಒಂದು ವೇಳೆ ವೋನಳೆ ಚರ್ಮನ್ನರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡಿದರೆ ಮುಂದುಕನು ಕೆರಳಿ ‘ಸಿನಗೇನೋ ಕೆಡಕು ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿರುವುದು’ ಎಂದು ಒಡನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಎದ್ದೊಡನೆ ಮುಳ್ಳುತಂತಿಯ ಆಚೆಯ ಬದಿಗಿರುವ

ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಾನು, ತನ್ನ ಅಣ್ಣನಾದ ರಾಜಿಯು ಕೆಲಸಮಾಡು ತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಈಗ ಕೆಲವು ಹುಡುಗ-ಹುಡುಗಿಯರು ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಿತ್ತು. ಪ್ರತಿ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಮಲಗಲು ಹೋಗುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿಯಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿದಿದ್ದ ಕ್ಯಾಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ಸುತ್ತೂ ಕಡೆಗೆ ಹಚ್ಚಿರುವ ದೀಪಗಳು. ಇವೆರಡರ ಹೊರತು ಅವಳಿಗೆ ಬೇರೇನೂ ಕಾಣದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ವಾಸವು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು; ಬೇಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಆ ಕೂಡಲು ಕತ್ತರಿಸುವವನಂತೆ ತಾನೂ ಇಲ್ಲಿಂದ—ಈ ತುರಂಗದಿಂದ ಪಾರಾಗಬೇಕೆಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪಾರಾಗಬೇಕಾದರೂ ಮುಂದೆ ಆದರ ಪರಿಣಾಮವು ಒಳಿತಾಗಲಾರದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳನ್ನು ಬಾಧಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರದು.

ಒಳ್ಳೆ ಗುಣಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಓಸ್ತಾರ ಹಾಯಿನನು ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ನಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರಲು ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯು ದೊರೆತಿತ್ತು; ಆದರೂ ಇವರಿಬ್ಬರ ದರ್ಶನವು ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾತುಗಳಾದರೂ ಅಷ್ಟು ಕೃಷ್ಣೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಅವನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೋ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು 'ಇದೇನಿದು ಗೊತ್ತೇ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುತ್ತ ಮೋಸಳು ನಿಂತಿರುವಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನು.

'ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ನೀನೇ ಹೇಳು ಬೇಕಾದರೆ-' ಎಂದು ಮೋಸಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

'ಅದು ನಿಮ್ಮ ರಾಜಿಯ ಸಿಲ್ವರ್ ಲಿವ್ವರ್ ವಾಚ್' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಹೊರದೆಗೆದನು.

'ಅದು ನಿನ್ನ ಕೈಗೆ ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು?'

'ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಮಾನ್ಯಾನುದಿಂದ ನನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಸ್ನೇಹಿತ ನೊಬ್ಬನು ಇದನ್ನು ಕಳಿಸಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಓಸ್ತಾರನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

'ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೆ ಅದು ಹೇಗೆ ದೊರಕಿತು?' ಎಂದು ಆತುರತೆ ಯಿಂದ ಮೋಸಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

ಆವನು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳತೊಡಗಿದನು :

‘ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಶರು ಮುಂದುವರಿದು ದಾಳಿಯನ್ನಾರಂಭಿಸಲು ತನ್ನ ಶಾಲೆಯ ಸ್ನೇಹಿತನು ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಟ್ರಿಂಚದೊಂದಿಗಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಗುಂಡು ತಾಗಿ ಬಿದ್ದನು. ತಲೆಗೆ ಗುಂಡು ಬಲವಾಗಿ ತಾಕಿದ್ದರಿಂದ ನೋವನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ‘ಅವ್ವಾ, ಅವ್ವಾ’ ಎಂದು ಕಿರುಕುತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬೇವಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಆಗ ಒಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸೈನಿಕನು ಮಾತನಾಡುವುದು ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಬಂದಿತು. ‘ಇವನ ಸಂಕಟವನ್ನು ನಾನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಲಾರೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಇವನನ್ನು ಒಳಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವೆನು’ ಎಂದವನೇ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಮುಂದರಿದು ಹೋಗಿ ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಬರಹತ್ತಿದನು. ಆಗ ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ಗುಂಡು ಬಡಿಯಿತು; ಅವನೂ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದನು. ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಹುಡುಗರು ಕೂಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಒಂದು ತಗ್ಗಿಗೆ ಎಳೆದುಹಾಕಿದರು. ಸೈನ್ಯವು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಹತ್ತಿತು. ಅವರಿಬ್ಬರು ತಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟುಹೊತ್ತು ಬಿದ್ದಿದ್ದರೆಂಬುದು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನಿಗೂ ತಿಳಿಯದ ಮಾತು. ಅವನು ಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದನು. ಗುಣವೂ ಆಗಬಹುದೆಂಬ ಸಂಬಿಗೆಯೂ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸೈನಿಕನಿಗೆ ಬಲವಾದ ಏಟು ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಉಡುಪಿನ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಅವನು ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟನೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದ್ದನು. ಶೂರನಾದ ಅವನು ಅಂಥ ನಿಪನ್ನಾ ವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಮುಳುಗಿ ಬಿದ್ದ ಕೈಯನ್ನು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಹೊರತೆಗೆದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಯ ಗಡಿಯಾಳವನ್ನು ಕೈಯೊಳಗೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ‘ನೋಡು ಸ್ಪಿಡ್ಡೆ, ನೀನು ಬೇವದಿಂದೂಳೆದು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದ್ದಾದರೆ ಇದನ್ನು ನಾಕಾಲೋಯ್ ದಲ್ಲೆರುವ ನನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸು’ ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದನು. ಮುಂದೆ ಯಾವ ಮಾತೂ ಅವನ ಬಾಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಇದನ್ನು ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ಅವಳು ಗಡಿಯಾರವನ್ನು ಎದೆಗವಚಿಕೊಂಡು ಮನೆಯೊಳಹೊಕ್ಕಳು

ರಾತ್ರಿಯೆ ರಾತ್ರಿಲ್ಲ ನೋನಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆಯು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಮುಗ್ಗುಲಿ ನಿದ್ರೆ ಈ ಮುಗ್ಗುಲಿಗೆ ಹೊರಕಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ತನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಸಾಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ತನ್ನನ್ನು ಮರೆಯದೆ ಸ್ಮಾರಕವೆಂದು ಗಡಿಯಾಳವನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಸುದ್ದಿಯು ಅವಳ ಮನಸನ್ನು ದುಃಖಗೊಳಿಸಿತು. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬಿಟ್ಟು ಸೈನಿಕನ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ತೋರಿಸಿದಾಗ ತನ್ನ ತಂದೆಯು ಏನೆಂದಿದ್ದನೆಂಬುದು ಅವಳ ಸ್ಮೃತಿಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಅವಳು ರಾಜಿಯ ಗಡಿಯಾಳದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನೇ ಅವನ ಮುಂದೆ ತೆಗೆಯಲೇಬಾರದೆಂದು ಗೊತ್ತುವನಾಡಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟಳು. ಸತ್ತವರು ಎಷ್ಟು ಬಂದಂತೆ ಅದು ತನ್ನಡೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಅವಳು ಹೆದರಿ ಅದರ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ಸಹ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ರಾಶಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಆ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಆ ಹುಡುಗ ರಿಬ್ಬರು ಅಲ್ಲಿ ನೆರಳುತ್ತ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡು-ಅದರಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ತಂಗಿಯನ್ನು ನೆನೆಸುವವೂ, ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವವೂ-ಎಂಬುದನ್ನು ಶಾಂತರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡಿದರೆ- ತೀರ ಕೊನೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛರಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇ? ಅವರಿಗೆ ಅಂಥ ಕಾಲವು ಯಾವ ದುಷ್ಟರಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಯಿತು?

ಅಯ್ಯೋ! ದೇವರೇ, ಮನುಷ್ಯರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಯಾಕೆ ಹೂಡುತ್ತಾರೆ? ಅದರಿಂದ ಯಾವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವರೋ ತಿಳಿಯದು.

ಮೂರ್ಛೆ

ಕೊನೆಯ ಮೊದಲು ಆರಂಭವಾಯಿತೆಂದು ಮೋನಳು ಕಲ್ಪಿಸಿದಳು. ಓಸ್ಕಾರನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವ ವಿಚಾರಗಳೇ ಸುಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಗಲು-ರಾತ್ರಿ ಅದೇ ವಿಚಾರ ಅವಳಿಗೆ. ಬೇರೆ ವಿಚಾರಗಳು ಅದೇಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೂ ತಿಳಿಯದ

ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಅವಳಲ್ಲಿ ಭಯ-ಭೀತಿಯೂ ಅಸಮಾನವೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ತಾಂಡನವಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ನೆರೆಹೊರೆಯ ಒಕ್ಕಲಿಗನೊಬ್ಬನು ಒಂದು ದಿನ ಬಂದು, ಮುಂದು ಕನ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಹೃದಯದ್ರಾವಕವಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದನು. ನಡುಹಗಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಲಂಡನ್ನ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲಾದ ದಾಳಿ ಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನಿರಲಿಲ್ಲ.

ಲಂಡನ್ನದ ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವರುಷದಿಂದ ಆರುವರುಷದೊಳಗಿನ ಒಂದು ನೂರು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಹುಡುಗರು ಒಂದುದಿನ ಮೃದುಸ್ಪಂದದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಆಸ್ತತೊಡಗಿದ್ದವು. ಆಸ್ಪರಲ್ಲಿಯೇ ಆಕಾಶದೊಳಗಿಂದ ಬರ್ನು ನ್ನರ ನಿವಾಸವೊಂದು ಎರಡು ಬಾಂಬುಗಳನ್ನೂ ಚಲ್ಲಿದ್ದರಿಂದ ಹತ್ತು ಹುಡುಗರು ತಕ್ಷಣವೆ ಬೀನ ಬಿಟ್ಟವು; ಐವತ್ತು ಹುಡುಗರಿಗೆ ನಿಪರೀತ ಗಾಯಗಳಾದವು. ಆ ದೃಶ್ಯವು ಎಂತಹ ಕಲ್ಲೆದೆಯವರನ್ನೂ ಸಹ ಕರಗಿಸದೆ ಬಿಡಲಾರದು. ಕೆಲವು ಹುಡುಗರ ಗುರುತು ಹತ್ತದಷ್ಟು ಅವರ ಮಾಟಾದ ಅನಯವಗಳು ಚೂರುಚೂರಾಗಿ ಸಿಡಿದು ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ಅನರನರ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಗೆ ಈ ಭೀಕರ ಸುದ್ದಿಯು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ಎದೆ ಎದೆ ಬಡಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಗೋಳೋ ಎಂದು ಭೋರಾಡುತ್ತ ಶಾಲೆಗೆ ಬಂದರು. ರಕ್ತದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಳುತ್ತಲಿದ್ದ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕರಳುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿವಲಾರದೆ ಕಂಬನಿಗರೆಯುವಂಥ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ದನರ ಎವೆಯೂ ಬಿರಿಯುವಷ್ಟು ಆ ದೃಶ್ಯವು ಭಯಾನಕವಾಗಿತ್ತು.

ಆ ಒಕ್ಕಲಿಗನು ಈ ಕರುಣಾಜನಕವಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೋನಳು ತಂದೆಯ ಹಾಸುಗೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಮುಂದುಕನ ದೇಹವು ನಖತಿಶಾಂತ ಬಾವೇಸವನೆ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡಮತಾಗಿದ್ದವು. ಕಾಲನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಅಪ್ಪಳಿಸಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೋಲನ್ನು ಎನುರಿನ ಗೋಡೆಗೆ ತಿವಿಯುತ್ತ ಭೀಷ್ಮಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವವ ರಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಚೀರತೊಡಗಿದನು. ಮುಂದುಕನಿಗೆ ಇಂದು ಒಂದಂಥ

ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಇದುವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಕಂಡರಿಯರು. 'ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವಾಗಲೇಬೇಕು. ಇದರ ಹತ್ತುಪಟ್ಟು! ಸಾನಿರಪಟ್ಟು! ಈ ನಾಯಿಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೇವರು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಒಂದು ನರಕವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಿ' ಎಂದು ಮುದುಕನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಆರಳು ಹುರದಂತೆ ಶಬ್ದಗಳು ಹೊರಬಿದ್ದವು.

ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸರಕಾರವು ಸೇಡು ತೀರಿಸದೆ ಬಿಡಬಾರದು. ಸೇರಿಗೆ ಸವ್ವಾಸೇರು! ಆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ನರ ಬಾಂಬಿಗೆ ತುತ್ತಾದ ಧರ್ಮ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಒಂದು ಸಾನಿರ ಜರ್ಮನ್ನ ಹುಡುಗರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ತನ್ನ ದ್ವೇಷವು ಶಾಂತವಾಗಲಾರದೆಂದೂ ಮುದುಕನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು.

ವೋನಳು ತಂದೆಯನ್ನು ಸಾಂತ್ವನಗೊಳಿಸಲು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೊರಿಯುತ್ತಿ ಸಿದಳು. 'ಲಂಡನ್ನಿನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ತೀರಿಹೋದ ಹುಡುಗರಿಗೆ, ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಂಬರಂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುವ ಜೀವಂತ ಹುಡುಗರ ಮರಣವು ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ಸುಖವನಾಥಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲದು? ಹುಡುಗರು ಪಾಪ! ಅಜ್ಞಾನಿಗಳು' ಎಂದು ಅವಳು ಮೆಲ್ಲನೆ ಗೊಣಗಿದಳು.

'ಅಜ್ಞಾನಿಗಳೆ? ಅವು ಹಾಗೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಉಳಿಯಲಾರವು. ಅವು ಬೇಗನೆ ದೊಡ್ಡವಾಗಿ ದೊಡ್ಡವರ ಕಿತ್ತೆಯನ್ನು ತೀಡದಿರವು. ದೇವರೇ, ಅವುಗಳ ನಾಶವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಮಾಡದಿರಬೇಡ' ಎಂದು ಮುದುಕನು ಶಪಿಸಿದನು.

'ಅಯ್ಯೋ! ತಂದೆಯೇ ಏನಿವು?'

'ಯಾಕೆ? ಹೀಗಾಗಬಾರದು ಹೇಳು? ನಮ್ಮ ಕಂದಮ್ಮಗಳ ಮರಣವು ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾಕೆ ಕೆರಳಿಸಬಾರದು? ನಿನ್ನ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ವೆಷ್ಟಿತ್ತು! ಎಲ್ಲವೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಯಿತು? ನಿನ್ನ ಮನಸು ಬದಲಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ಕೆಳಗೆ ಏನೇನು ನಡೆಯಿಸಿರುತ್ತೀಯೋ-ನನಗೆ ತಿಳಿಯದು.'

ವೋನಳಿಗೆ ಆ ಮಾತಿನ ಪೆಟ್ಟು ಎದೆಯಲ್ಲಿ ನಟ್ಟು ಬೆನ್ನಲ್ಲಿ ಪಾರಾದಂತಾಯಿತು. ಅವಳು ಮರುಮಾತನಾಡದೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರಬಂದಳು.

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ಅವಳಲ್ಲಿ ತಾಯ್ನದ ಕರುಳು ಚಾಗೃತ ವಾಯಿತು. ತಂದೆಯಾಡಿದ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಭಾವನೆಯು ಪ್ರತಿ ಯೊಬ್ಬರಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟುವದು ಸಹಜವಾದ ಮಾತು. ಕಂದಮ್ಮಗಳ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡುವದೆಂದರೆ ಅಪರಾಧದ ಪರಮಾವಧಿ ಯಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು? ಇದರಂಥ ಪಾಪವು ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಕ್ರೂರ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಯಾರು ಮಾಡುವರೋ ಅವರು ರಾಕ್ಷಸಕುಲದವರಿಲು ಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿರಲು ಸಾಕು.

ಅಂದಿನ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿಯೆ, ಅವಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಅಲೆದಾಡಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಟಿರುವಾಗ ಓಸ್ಕಾರಹಾಯಿನನು ತನ್ನ ಕಂಪಾಂಡಿನೊಳಗಿಂದ ಹೊರಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ನೋಡದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದಳು. ಅವನೇ ಅವಳನ್ನು ಸಿಲ್ಲಿಸಿ 'ವರ್ತಮಾನಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಓದಿರುವಿಯಾ' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

'ಓಹೋ! ಓದಿದ್ದೇನೆ, ಓದದೇನು ಮಾಡಲಿ!'

'ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಬಲು ಸಂತಾಪವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧವನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಮಾಡಲಾರರೆಂದು ನಾನು ಬಗೆದಿದ್ದೆನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ'

'ದುಃಖವಾಗಿದ್ದೀತು! ನಿಮ್ಮ ಜನರು ಮಾಡಿದುದರ ನೇಡನ್ನು ನಮ್ಮವರು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡರೆ ನಿನಗೆ ಚನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುವದು. ಅಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ನಿಮ್ಮವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.'

ಅವನು ಇನ್ನೂ ಏನನ್ನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದನು; ಆದರೆ ಅವಳು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ ಎದೆಯುಬ್ಬುಸಿಕೊಂಡು ಬಿರಬಿರನೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಳು.

ಒಂದು ವಾರ ಕಳೆದರೂ ಮೋಸಳಿಗೆ ಓಸ್ಕಾರನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಸುದ್ದಿಯೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಲು ಅವನಿಗೆ ಆಸ್ಪಣೆ ಯಿದ್ದರೂ, ಅವನು ಇವಳ ಭಿಟ್ಟಿಗೆ ಬರುವದನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು. ಲಂಡನ್ನ ಪಟ್ಟಣದ ಮೇಲಾದ ಅನ್ಯಾಯದ ಅನಾಹುತವು ಅವಳನ್ನು ಮತ್ತಿಷ್ಟು

ಉದ್ದೇಶಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಏನೆಂದರೂ ಯುದ್ಧವೆಂದರೆ ಹೀಗೆಯೇ ಅಲ್ಲವೇ? ಯುದ್ಧದಲ್ಲೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ಜಯವು ಒಂದೇ ಒಂದು ಅರ್ಥಕನ ಹಕ್ಕೆಯ ಮುಂದೆ ಶೂನ್ಯವಾದುದು; ಆದರೆ ಅದನ್ನಾರು ಈಗ ಗಮನಿಸುವವರು ಇಂದಿನ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ? ಅದನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುವವರು? 'ಕೂಸುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸಿಸಿ ನನ್ನೆಡೆಗೆ ಬರುವಿರಾ...' ಎಂದ ಕೈಸ್ತನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಅರ್ಥವು ಮಾನವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿರುವದೇ ಇಲ್ಲ. ಆತನು ೨೦೦೦ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಂದ ಮಾತುಗಳು! ಆದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಆನನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿರುವರೇ— ಆ ಮಾತನ್ನು—ಇಂದಿನ ಈ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಿಯ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ!

ಒನೆಯ ಕ್ರಿಸ್ತಮಸ್ ಹಬ್ಬವು ಸಮೀಪಿಸಿತು. ಪಶ್ಚಿಮಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ರಣಾಂಗಣದ ಎರಡೂ ಬಣದ ಪರಿಷ್ಕೃಷ್ಟ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಒಡಂಬಡಿಕೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಕ್ರಿಸ್ತಮಸ್ ದಿನದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ೪ ತಾಸುಗಳವರೆಗೆ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಮೋಸಳು ಓದಿದಳು. ಒಳ್ಳೆ ವಿಚಾರವು! ದೇವರು ಅವರಿಗೆ ಅಲ್ಪಕಾಲವಾದರೂ ಸದ್ವೃದ್ಧಿ ಕೊಟ್ಟನಲ್ಲ! ಎಂಬ ಅನಂದವು ಕಡಮೆಯದಲ್ಲ. ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಾದ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯ ಫಲವು ಏಕೆ ದೊರೆಯಲಾರದೆಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಓಸ್ಕಾರನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳು ತುಂಬದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

'ಒಳ್ಳೇ ವಿಚಾರವಿದು! ಅಹುದು, ನಮಗೇಕೆ ಬೇಡ?' ಎಂದು ಅವನು ಮುಗುಳು ನಗೆಯಿಂದ ಮರುಮಾತನಾಡಿದನು.

ಮೊದಲಿಗೆ ಕನಾಂಡಂಟನ ಮುಂದೆ ಈ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ, ಅಪ್ಪಣೆಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ದಾರಿಯನ್ನು ಹುಡುಕಿದನು. ತನ್ನ ಸಹಭಾಗಗಳಾದ ಕೈದಿಗಳ ಮುಂದೆಯೂ ಈ ವಿಷಯದ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಆದುದರಿಂದ ಕನಾಂಡಂಟನ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವದು ಓಸ್ಕಾರನಿಗೆ ತೊಂದರೆಯೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸುಲಭವಾಗಿಯೇ ಅಪ್ಪಣೆಯು ದೊರೆತುಬಿಟ್ಟಿತು.

ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಮಾನವತೆಯ ಹೆಚ್ಚು ಅಂಶಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರತೊಡಗಿದ್ದವು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂಪೌಂಡಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಬ್ಯಾಂಡು ವಾಡ್ಯವು ದೊರೆತಿತ್ತು. ಅವರು ನಾನಾತರಹದ ಮನೋರಂಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಅಂಗರಕ್ಷಕರಿಗೂ ಸಹ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಯೇ ವಾಡ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರೂ ಕಾಯುವ ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲವೇ?

‘ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಪಬ್ಬವೆ ಬಂದಿದೆ! ದೇವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಒಳಿ ತನ್ನು ಮಾಡಲಿ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸಿರಿ’ ಎಂದು ಕಸಾಂಡಂಟನು ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನಿತ್ತದನ್ನು ಓಸ್ಕಾರನು ಮೋನಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸೂಚನೆಯು ಮಾನ್ಯವಾಯಿ ತೆಂದು ತುಸು ಹೊತ್ತು ಆನಂದನಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈದಿಗಳಿಗಾದ ಆನಂದ ವಂತೂ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಹಿಡಿದವರೇ ಇಲ್ಲ. ಅಂಗರಕ್ಷಕರೂ ಸಹ ಅವರೊಡನೆ ಹಬ್ಬದ ಮನೋರಂಜನೆಗಳೆಲ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಒಪ್ಪಿ ಕೊಂಡರು.

‘ಏನಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಈ ಕೈದಿಗಳು ಅಷ್ಟು ನೀಚ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲ’ ಎಂದು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್‌ನು ಅಂದು ಉದ್ಗಾರತೆಗೆದನು

ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಹಬ್ಬದಾರಂಭದಿಂದಲೇ ಮನೋರಂಜನೆಗಾರಂಭ ವಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಕಂಪೌಂಡಿನವರೂ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ವಾಡ್ಯಗಳನ್ನು ನುಡಿಸತೊಡಗಿದರು. ರಾತ್ರಿಯ ಶಾಂತವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಸ್ವರವು ಒಂದುಗೂಡಿ ಒಂದು ಇಂಪಾದ ಮಿಶ್ರಧ್ವನಿಯು ಹಿಮ್ಮೇಳದ ಧ್ವನಿ ಯಂತೆ ಕೇಳಬರುತ್ತಲಿತ್ತು. ಅಂದಿನ ದಿನವೆ ಓಸ್ಕಾರನು ಒಕ್ಕಲುಮನೆಗೆ ಬಂದು ಸ್ವರಮೇಳವೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದೇನೆಂದು ಮೋನಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅವಳು ತನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಒರುವಂಥ ‘Noel’ ‘The feast of stephen,’ ಮತ್ತು ‘Lead kindly light’ ಎಂಬ ಮೂರು ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದಳು.

‘ಬಹು ರಮ್ಯವಾದ ಹಾಡುಗಳು! ಚನ್ನಾಯಿತು’ ಎಂದು ಅಂದು, ತಾನು ಮೂರನೆಯ ಕಂಪಾಂಡಿನ ವ್ಯಸಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿರುವೆನೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದನು.

ಸಂಜೆಯಾದಂತೆ ಮಂಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೀಳತೊಡಗಿತು; ಆ ಮೇಲೆ ಹಿಮವು ಬಿದ್ದು ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಕಪ್ಪುನೆಲವೆಲ್ಲ ಬಿಳಿಸುತ್ತದಿಂದ ಹೊಚ್ಚಿದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮೇಲಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರನು ತನ್ನ ಶುಭ್ರಕಾಂತಿಯಿಂದ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲೆ ಹಬ್ಬದ ದಿನವು; ಆದರಲ್ಲ ಈ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಶೋಭೆಯಿಂದ ವಾತಾವರಣವು ಬಲು ಆಲ್ಪಾದಕರನಾದ್ದರಿಂದ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಕಳೆಯೇರಿತು.

ಅಂದು ಮೋನಳಿಗೆ ಇಡಿ ದಿನವೆಲ್ಲ ಬಿಡುವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ರಾತ್ರಿ ಒಂಬತ್ತುಗಂಟೆಗೆ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪೂರ್ತಿಗೊಳಿಸಿ, ತಂದೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಳು ಮೇಲೇರಿ ಹೋದಳು. ಹಾಸುಗೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮುದುಕನಿಗೆ ಇವಳ ಅಂದಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಸುಳಿವು ಹತ್ತದಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಎಳ್ಳುಸೂಯೆ ಸಂತೋಷವೆನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

‘ಮಗಳೇ, ನಿನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿ ಆಸತ್ತು ಒದಗುವುದಿದೆ’ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಪಲ್ಲವಿಯಂತೆ ಮುದುಕನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೆ ಒಡನುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು.

‘ತಂದೆಯೇ, ಹಾಗೇಕೆ ಭಾವಿಸುವಿ? ಇಂದು ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಹಬ್ಬವಲ್ಲವೇ?’ ಎಂದು ಮೋನಳು ಮೆಲುಕನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಆಗ ಅವಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ತಾಸುಗಳನ್ನು ನೂಕಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಅವಳು ಆಗ್ನಿಷ್ಟಿಕೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ದೇವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು ಓದತೊಡಗಿದಳು.

‘ಓ! ದೇವದೂತನು ಅವರ ಬಳಿ ಸಾರಿದನು. ದೇವನ ಪ್ರಭಾವವು ಅವರ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಯಿತು; ಅವರು ಬಲು ಬೆರಬೆರದರು.’

‘ಅಂಜಬೇಡಿರಿ. ಅಕೋ ಕೇಳಿರಿ! ಅತ್ಯಂತ ಆನಂದದಾಯಕವಾದ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ತಂದಿದ್ದೇನೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಉಪಯೋಗವಾಗುವಂಥವಿವೆ.’

‘ಇಂಥೆ ದೇವಿಡ್‌ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ಉದ್ಧಾರಕನಾದ ಕ್ರಿಸ್ತವೇವನು ಜನ್ಮ ತಾಳಿದ್ದಾನೆ...’

‘ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೇವದೂತನ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಸ್ವರ್ಗದ ಅತಿಥಿಸಮೂಹವು ಬಂದು ದೇವರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತ ‘ದೇವರ ಕೀರ್ತಿಯು ಅದ್ಭುತವಾದುದು! ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯು! ಮಾನವರಿಗೆ ಸದ್‌ಬುದ್ಧಿಯು!’ ಎಂದು ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಜಯ ಘೋಷವನ್ನು ಮಾಡಿತು.’

ವೋನಳು ಓಮುವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ಮುಂದುಕನು ಗೋರ್‌ಗೋರ್ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದನು; ಗಾಢವಾಗಿ ನಿದ್ರೆಯೂ ಹತ್ತಿಬಿಟ್ಟಿತು.

ವೋನಳು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಸೊಗಸಾದ ರಾತ್ರಿಯು! ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತ ಆವಾಹದಬೀರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ತಂಪಾದ ಕಿರಣಗಳ ಬೆಳಕು ಕೋಣೆಯ ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗಿಂದ ಅವಳ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದವು. ನಿಶಾಕಾಂತನ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಮೇಲೆ ಪಸರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ದೀಪಗಳು ಅಂದು ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ಮೂರು ವರುಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳದಂಥ ಹಿಮವು ಇಂದೇ ಮೊದಲು ಸುಲ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಕ್ಯಾಂಪನ್ನುಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ-ಆ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶವೆಲ್ಲವೂ ಹಿಮದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಬೀಳಿ ಬಿಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊದಿಸಿದಂತಿದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪ್ರಶಾಂತತೆ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿದೆ. ಗಾಳಿಯ ಸುಳಿವು ಸಹ ಇಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ಮೈಲು ದೂರು ಎರನು ಐದನೇ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ನಾಯಿಯ ಬೊಗಳುಕೆಯು ಕೇಳಬಂದಿತು. ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಹಬ್ಬದ ಉದಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯ್ದು ಕೊಳ್ಳಿ ತಂಥ ಇಷ್ಟತ್ತೈದುಸಾವಿರ ಜನರ ಉಸಿರಾದುವ ಸದ್ದಿನ ಹೊರತು ಬೇರಿನಾವು ಸಪ್ಪಳವೇ ಕೇಳಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ತಾಳದ ಮೇಳವನ್ನು ಕೂಡಿಸುವ ಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಇತ್ತ ಮುಂದುಕನು ಮಾತ್ರ ಗೋರ್‌ಗೋರ್ ನಿದ್ರೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ತನ್ನ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.

ವೋನಳೂ ಸಹ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವೇ ಬೇಡ. ಅವಳು ಬನಾತನ್ನು ಅರ್ಧಮರ್ಧ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಆಡ್ಡಾ

ಗಿದ್ದಳು. ಆಕಳಿಕೆ, ತೂಕಡಿಕೆ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಿದ್ಧಾದೇನೆಯ ಕೃಪೆ ನಮಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಬಮ್ಮಲೆ ಅದೇಕೋ ಆಕೆಗೆ ರಾಜಿಯ ಗಡಿಯಾಕದ ನೆನಪಾಯಿತು. ಆದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೀಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಏಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ 'ಈಗ ಬೇಡ' ವೆಂಬ ಒಳನುಡಿಯೊಂದು ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣದ ದೇವಾಲಯವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅರ್ಧ ಮೈಲಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಿಯ ದೊಡ್ಡ ಗಡಿಯಾಕದ ಸಪ್ಪಳವು ಶಾಂತವಾದ ರಾತ್ರಿಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಅವಳು ಅದೇಷ್ಟೋ ಸಲ ಕೇಳಿದ್ದಳು.

ಫ್ರಾನ್ಸದಲ್ಲಿಯ ರಣಾಂಗಣದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಚಿತ್ರವು ಅವಳ ಕಣ್ಮಂಡಲ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಯಿತು. ದೇವರ ನಿಮಿತ್ತಾದರೂ ಒಡಂಬಡಿಕೆಯಂತೂ ಆಗಿತ್ತು. ತೋಫಿನ ಗುಡಗಾಟವಿಲ್ಲ; ಬಂದೂಕಿನ ಜಟಾಫಟಾಟವಿಲ್ಲ; ರಣಗರ್ಜನೆಯ ಸದ್ದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಕುಳಿತ ಸೈನಿಕ ಸಮೂಹವು ಹಾಗೂ ಮೇಲೆ ಶಾಂತನಾದ ಚಂದ್ರನುನು; ಇದರ ಪೂರತು ಮತ್ತೇನೂ ಕಾಣಲಾರದು. ಏನು ದೇವರ ಮಹಿಮೆಯು! ಎಷ್ಟು ಅಗಾಧವಾದುದು!

೧೧|| ಗಂಟೆಗೆ ಮೋನಳು ಎದ್ದು ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗೆ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದಳು. ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಪರಿತಪ್ತವಾದ ಜಗತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಶಾಂತವಾದ, ಗೂಢವಾದ ದೇವತಾಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಕೆಳಗಿಳಿದುಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಚಂದ್ರನ ಕಿರಣಗಳು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಮುತ್ತಿದವು. ಹಿಂದು ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವ ಕಟಾಕಟಾವೆಂಬ ಸಪ್ಪಳ ಮಾತ್ರ ಕೇಳಬಂದಿತು. ಕಾವಲುಗಾರರು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಪಟಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ತನುಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಲಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆಂದು ಅವಳು ಕಲ್ಪಿಸಿದಳು. ಅದಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೂ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಸಪ್ಪಳವು ಕೇಳಿಸಿತು. ತನ್ನ ಬಕ್ಕಲು ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲರೂ ಸಾಗಬರಬಹುದೆಂದು ಅವಳು ತರ್ಕಿಸಿದಳು.

ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣದ ಗಡಿಯಾಕದ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ಗಂಟೆಯ ಮಂಜುಲ ಸಿನಾದವು ಇಂವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು. ಆಮೇಲೆ ಕಾವಲುಗಾರರ

ತೀರ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಬ್ಯಾಂಡಿನ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ 'The feast of Stephen' when the snow lay on the ground' ಎಂಬ ಹಾಡು ಕೇಳತೊಡಗಿತು.

ಓಸ್ಕಾರನೇ ವ್ಯಸನಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿ ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಓಸೇ ಕಂಪೌಂಡಿನಿಂದ 'Deep and crisp and even' ಎಂಬ ಹಾಡು ಶಾಂತವಾದ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಿಸದಿಸತೊಡಗಿತು. ಆಮೇಲೆ ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡು. ನಂತರ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರವಿದ್ದ ಲ, ಬಿ ನೆಯ ಕಂಪೌಂಡು ಗಳೊಳಗಿಂದ ಹಾಡಿನ ಸ್ವರವು ಕೇಳಬಂದವು. ಇದಾದ ಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ ಸರತಿಯು ಸುರುವಾಯಿತು.

'Noel noel born is the king of Isarel' ಎಂಬ ಹಾಡು ಕ್ರಮಶಃ ಎಲ್ಲ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿನೂ ಬಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಪ್ರತಿಬಂಧು ಕಂಪೌಂಡಿನ ಎರಡನೆಯ ಸರತಿಯು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಇವಳಿ ಸೂಚಿಸಿದ ಹಾಡನ್ನು ಎಲ್ಲ ಕಂಪೌಂಡಿನವರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದರು.

'Lead kindly light, amid the encircling gloom' 'ಕರುಣಾಳು ಬಾ ಬೆಳಕೆ, ಮುಸುಕಿದೀ ಮಜ್ಜಿನಲಿ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಸೆನ್ನನು' ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕೇಳುವದೇನು? ಏಕಸ್ವರದಿಂದ ಬಂದ ಸಂಗೀತವು ಅದೆಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನಾಡನುಯವನ್ನಾಗಿಸಿತು.

ವೋದನಳ ಕಣ್ಣು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿದವು; ಬಿಕ್ಕಿಸಿ ಅಳತೊಡಗಿದಳು. ತಾನೇಕೆ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದೆ? ಅನೇಕೆ ಈ ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಿಯೇ ತೀರಿದನು? ಇನ್ನೇ ಮೊದಲಾದ ವಿಚಾರಗಳು ಅವಳನ್ನು ಬಾಧಿಸತೊಡಗಿದವು. ನಿಜವಾದ ಶಾಂತತೆಯು ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಬಂಧನದ ಬೇಡಿಯು ಕತ್ತರಿಸಬೇಕು! ಅಂದರೆ ಶಾಂತಿಯು ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವದು. ದೇವರೇ! ಅದನ್ನಷ್ಟು ನೀನು ದಯಪಾಲಿಸಲಾರೆಯಾ? ದಯಪಾಲಿಸು. ದಯಪಾಲಿಸದಿರಬೇಡ ಎಂಬ ಉದ್ಘ್ರವು ಅವಳ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿತು.

ಇವಳು ಬಿಸುಸುಮುಕ್ಕುವ ಉಸಿರಿನಿಂದ ಕನ್ನಡಿಯ ಪಡಕುಗಳು ಮಂದವಾದವು. ಆದಾರೋ ಬಬ್ಬರು ಬರುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಅವನೊಬ್ಬ ಗಂಡಸು. ಎಡವುತ್ತ, ತಡವುತ್ತ, ಕುಡಿದು ದುಂದಾದವನಂತೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಹೊರಬಾಗಿ ಲಲ್ಲಿಯೆ ಬಂದನು. ಸತ್ಯದ ಅರ್ಥಮರ್ಥ ಚ್ಚಾಸನಿದ್ದು, ಸಂಪೂರ್ಣ ಬಲ್ಲೆವೆಂದು ನಟಿಸುವವರಂತೆ ಅವಳು ನಡುಗುತ್ತ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬಂದು ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆದಳು.

ಮೇಚಿನ ಮೇಲಿರಿಸಿದ್ದ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಅವನಾರೆಂಬುದನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಗುರುತಿಸಿದಳು. ಓಸ್ಮಾರ್ ಹಾಯಿನಾನ್ ಹೊರತು ಮತ್ತಾರಿರ ಬೇಕು? ಅವನು ಬಾಗಿಲ ಮುಂದಿನ ಕಮಾನಿನ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆದ ಬಳ್ಳಿ ಯನ್ನು ಬಂದು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದಿದ್ದನು; ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ನೀಲಿಯ ಬಣ್ಣದ ಕಾಗದವಿತ್ತು. ಬೆಸರಿಸಿಂದ ತೊಯ್ದ ತನ್ನ ಹಣೆಯನ್ನೊರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಬೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅವನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎರಿಸಿಕೊಂಡು:

‘ನಾನು ಒಳಗೆ ಬರಲೆ?’

‘ಆದರಲ್ಲೇನು, ಬರಬಹುದು.’

ಎಂದೂ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿಕ್ಕದವನು ಅಂದು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಬೆಂಕಿಯು ಆರುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ಒದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿದ್ದ ಮುದುಕನ ಆರಾಮುಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಅವನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡನು.

‘ಅದೇನು?’ ಎಂದು ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು.

‘ನೋಡು’ ಎಂದವನೆ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಗದವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ತೋರಿಸಿದನು. ‘ಅದು ಇದೀಗ ಬಂದಿದೆ; ಇಂದು ಟಪಾಲು ಬಲು ತಡವಾದಿ ಬಂದಿತು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನ ದನಿಯು ಕುಗ್ಗಿತು.

ಮೋನಳು ಕಾಗದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಳು; ಇಂಗ್ಲಿಷಭಾಷೆ ಯಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು, ದೀಪದ ಬೆಳಕಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಲಾ

ರಂಭಿಸಿದಳು— 'ಆಮೇರಿಕನ್ ಕಾನ್ ಸೋಲೇಟ್'— 'ಸ್ಯಾನ್ ಹೇಯಿಮ್' 'ಇವನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ವಿಧವಾದಳು. . '

'ಬೇಡ! ಬೇಡ! ಓದಬೇಡ!' ಎಂದವನು ದುಃಖಿಸುತ್ತಿದ್ದನು.

ವೋಸಳು ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ಉಳಿದ ಪತ್ರವನ್ನು ಓದಿಕೊಂಡಳು. ಅದು 'ಆಮೇರಿಕನ್ ಕಾನ್ ಸಲ್' ಎಂಬ ಪತ್ರವು. ಒಂದು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ವಿಮಾನಗಳು ಓಸ್ಮಾರನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ತಂಗಿಯು ಇರುತ್ತಿದ್ದ ಮನೆಯ ಮೇಲೆ ಬಾಂಬುಗಳ ಸುರಿಸುಳಿಗರೆದವು. ಓಸ್ಮಾರನ ತಂಗಿಯು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕೋಣೆಯ ಭಾಗವೆಲ್ಲವೂ ಧ್ವಂಸವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಆದರಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ವೋಸಳು ಹೌಹಾರಿ ಚೀರಿಕೊಂಡಳು.

'ಹುಡುಗಿಯ ಸುಳಿವೇ ಇಲ್ಲ; ಬಹುಶಃ.....' ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಓದಿದಳು.

'ಬೇಡ! ಬೇಡ! ನಾನು ಕೇಳಲಾರೆ.'

ತುಸು ಹೊತ್ತು ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ತಬ್ಧರಾದರು. ಓಸ್ಮಾರನ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿ ನಿಂದಲೂ, ವೋಸಳ ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸೋಛ್ವಾಸದಿಂದಲೂ ಶಾಂತತೆಯು ಭಂಗವಾಯಿತು.

'ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯೆ?'

'ಹೌದು. ಆಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದೆ.....'

'ಹೌದು. ನನಗೇನು ಸಸವಾಯಿತು' ಎಂದು ತಲೆಯನ್ನು ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮೂತನಾಡಿದಳು.

'ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ತುಂಬರಲ್ಲ. ಎಳೆ ಬೇವನ. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ನನುಗೆ ಬಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಿಯಕರವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಬೇರೆಯಾವ ವಸ್ತುವೂ ಇಲ್ಲ. ಅವಳೇ ನಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವ. ಅವಳೆಂದರೆ ನನಗೆ ಬಲು ಪ್ರೀತಿ. ಪ್ರತಿವಾರವೂ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆಲ್ಲದೆ ತಾನು ತೆಗೆದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ನನಗಾಗಿ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ತಂದೆಯು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ, ಅವಳನ್ನೂ ತೀರ ಚಿಕ್ಕ ಮಗು; ಆಂದಿನಿಂದ ನನ್ನನ್ನೆ ಅಣ್ಣ

ನೆಂದೂ, ತಂದೆಯೆಂದೂ ಸಹ ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆಳು. ಈಗೇನು ಮಾಡುವುದು... ನಮ್ಮ ದೈವ ಕಟ್ಟಿದು.'

ವೋನಳು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಚಂಗುಬಡಿದವರಂತೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ತಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ಅವನ ಬೆರಳುಗಳ ಸಂದುಗಳೊಳಗಿಂದ, ನೀರು ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ವೋನಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

'ಮಿಗ್ನಾನ್, ತಂಗೀ-ಮಿಗ್ನಾನ್' ಎಂದು ಹುಲುಬುತ್ತಿದ್ದನು. ವೋನಳು ಬೆಪ್ಪುಬಡಿದಂತೆ ಕೂತಿದ್ದಳು. ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಅವನೇ 'ಅಲ್ಲಿ ಅಂದು ಯಾರೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಅನಾಥಳಾಗಿ... ನನ್ನ ತಂಗಿಯು...' ಎಂದು ಹೇಳಹೇಳುತ್ತ ಓಸ್ಕಾರನು ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ಎದ್ದು ಸಿಂತನು.

ಅವನ ಮುಖವು ತೀರ ಸಣ್ಣದಾಗಿತ್ತು; ಬಾಟಿತ್ತು. ಹೊರಡಲನುವಾಗಿದ್ದನು. ವೋನಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತಡೆಯುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿಗ್ರಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾದ ತೀವ್ರ ಸಂವೇದನೆಯಿಂದ ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸುತ್ತ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೈಗಳೆರಡನ್ನೂ ಹಾಕಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡಳು.

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಬ್ಯಾಂಡಿನ ದಸಿಗೆ ಮುಲಗಿದ ಮುಂದುಕನಿಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತು; ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಎಷ್ಟು ಕುಳಿತನು. ವೊಡವೊಡಲು ಆ ಕ್ಯಾಂಪಿನೊಳಗಿನ ಸಂಗೀತವು ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ಅಲುಗಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಕೆಲಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಅವನ ಹೃದಯವು ತೀರ ಕಹಿಯಾಗಿ ಕಲಕವಲಕಾಯಿತು. ರಾಜಿಯ ವಿಚಾರವು ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗ್ಯುತವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧವು ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಶಾಂತಿಪಾಠವನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಮತಿತಾರ್ಥನೇನು? ಶಾಂತಿಯೇ? ದೇವರು ತನ್ನ ಅನಂತವಾದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೈರಿಗಳ ಸಮೂಲನಾಶವನ್ನು ಮಾಡದ ಹೊರತು ಎಂದಿಗೂ ಶಾಂತಿಯು ಸೆಲೆಗೊಳ್ಳಲಾರದು.

ಕೆಳಗೆ ಬಾಗಲದಲ್ಲ ಅದಾರೋ ಮಾತನಾಡುವ ಸದ್ದು ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಕೇಳಬಂದಿತು. ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಲಾಗಿ ಗಂಡು-

ಹೆಣ್ಣಿನ ಧ್ವನಿಯೆಂದು ನಂಬಿಗೆಯಾಯಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಧ್ವನಿಯು ವೋನಳ ದೆಂದೇ ಕೂಡಲೆ ಗುರುತುಹತ್ತಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಧ್ವನಿಯು ಗಡುಸಾಗಿತ್ತು. ಯಾವನದಿರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವು ಅವನನ್ನು ದಿಗಿಲು ಗೊಳಿಸಿತು.

ಕ್ರಿಸ್ ಮಸ್ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಂಕ್ಸ ಹುಡುಗೆಯರು ಹಾಗೆ ಸಿಲ್ಲವ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಯಾವಳೋ ಸಿಂತಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಒಂದಿತು. ಆದರೂ ಅವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟಕೆಟ್ಟ ವಿಚಾರಗಳು ಸುಳಿದಾಡತೊಡಗಿದವು.

ಹಾಸುಗೆಯಿಂದ ಬದ್ಧಾಡುತ್ತ ಎದ್ದು, ಕೈಕೋಲಿಗಾಗಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಜೋಲಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ಹುಡುಕಾಡಿ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನಿಳಿಯತೊಡಗಿದನು. ಪಾವಟಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಲು ಕಬಿಡುತ್ತ. ಕೆಳಬದಿಯಲ್ಲಿ ದೀಪವುರಿಯುತ್ತಲಿದೆ. ಶ್ರಮಬಡುತ್ತ ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತ ಮುಂದುಕನು ಕೆಳಬಂದು ಬಿಟ್ಟನು.

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರರ ತೋಳ-ತೆಕ್ಕೆಯೊಳಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನ ವರೆಗೆ ಇದ್ದರೋ ಹೇಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಕಾಲು ಹೆಜ್ಜೆಯ ಸಪ್ಪಳವು ಅವರ ಬೆನ್ನಹಿಂದಿಸಿಂದ ಕೇಳಬಂದಿತು. ವೋನಳು ಕಕ್ಕಾಏಕ್ಕಿಯಾಗಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು. ಅವಳ ತಂದೆಯೇ ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದ್ದನು.

ಮುಂದುಕನ ಮುಖವು ಕೆಂಚಗವಾಯಿತು. ಕಣ್ಣು ಕೆರಳಿದವು. ತುಟಿಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಅಸಾದಮಸ್ತಕಪರ್ಯಂತ ಅವನ ಮೈಯು ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ ಅವನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಧ್ವನಿಯೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ತುಸುಮೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮುಂದುಕನ ಬಾಯುಪ್ರಸಾದಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು.

‘ಹುಚ್ಚುಮುಂಡೇ, ಬೀದೀ ಬಸವೀ, ನಿನ್ನಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಇದೆಯೇ! ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ-ಅನಾಥನಾಗಿ ಪರದೇಶದಲ್ಲಿ

ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆರವಾದರೆ, ನೀನು ಈ ಜರ್ಮನ್ಯನ ಬಾಹುಬಂಧನದಲ್ಲಿ ನಲಿ ದಾಡುತ್ತಿರುವಿಯಲ್ಲ! ದೇವರು ನಿನಗೆ ಯೋಗ್ಯ ತಿಕ್ಕೆಯನ್ನು ಕೊಡ ದಿರಲಾರನು. ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಆತ್ಮವು ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿನ್ನಟ್ಟಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಲಿ! ದೇವರೇ, ನನ್ನ ಶಾಪವು ಸಿರಫಕ ವಾಗದಿರಲಿ!' ಎಂದು ಮುದುಕನು ಸಿಟ್ಟಿನ ಆವೇಶದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿ ದನು.

ಮುದುಕನ ಧ್ವನಿಯು ಕುಗ್ಗಿತು. ಮುಖವು ಬಣ್ಣಗೆಟ್ಟಿತು. ಅವನು ನಡುಕದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಮೋಸಳು ಬಕ್ಕುಲುಮಕ್ಕುಳನ್ನು ಕೂಗಿ, ಮುದುಕನನ್ನು ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಅವನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಯ್ಯಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದಳು. ಅದರಂತೆ ಅವರು ಅವನನ್ನು ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿದರು. ಬಾಗಿಲವು ತೆರೆದದ್ದರಿಂದ ಮುದುಕನ ಸತತವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಸಿಗಾಳಿಯು ಸೋಂಕಿಸಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ತಟ್ಟುತ್ತಿತ್ತು. ಮುದುಕನಿಗೆ ಎಚ್ಚರತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿತ್ತು.

ಮೋಸಳಿಗೆ ಸತ್ತಿಯ ಸುಳಿಯ ಮೇಲೆ ಬಲವಾದ ಹೊಡೆತ. ಬಿದ್ದಂತಾಯಿತು. ಅವಳೂ ಭ್ರಮಿಷ್ಟಳಾದಳು. ಅವಳಿಗೆ ಕೇಡುಗಾಲ ಒದಗಿ ಬರುವ ಪೂರ್ವಚಿಹ್ನೆಗಳು ತಲೆದೋರಿವವು. ಸ್ಮೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬರಲು ಸುತ್ತುವುತ್ತು ಕಣ್ಣೆರೆದು ನೋಡಿದಳು. ಓಪ್ಪಾರನೂ ಕಾಣಿಸ ಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೋ ಹೊರಟುಹೋಗಿದ್ದನು.

ಅಸರಾಧಿ

ಅಂದಿನಿಂದ ಮುದುಕನ ಬಾಯಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು; ತಿರುಗಿ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ಉಸಿರಿನವರೆಗೂ ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಕೂಳಿತ ಮೋಸಳು ಸ್ಥಳಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆಗೆ ಸ್ಮೃತಿಯು ಬರಲೆಂದು ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ವಾಗಿ ದೇವರನ್ನು ಬಂದೆಸವನೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ತಪ್ಪಿದ ಎಚ್ಚರವು ಮರಳಲಿಲ್ಲ; ಬರಲಾರದೆಂದು ತಿಳಿದೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು.

తందేయ మరణదింద అనళిగుంటూద దుఖువు అష్టిశ్శల్ల. అదరల్లంతూ తాను మూతుత్తిరువదు అన్యాయనేందు తిళిద ముదుకన మనసు బవశాయుసలిల్లనల్ల—ందు అవళు బలు మిడుకినళు. కేసేయ సమయదల్లి ఒబ్బళి ఇద్దళు. కేసే బిక్కుబందాగ స్వాభినూసతేయింద మోలనళు 'తందేయే, నన్నింద సాధ్యవాగదే మోలయితు. ఏను మూడల?' ఎందు గట్టియగా తందేయ కివియల్లి కూగికోండళు. ఆదరే శుపయోగవేన?

కర్కశాకినల్లి క్రేనా మసేతనద గోలరిగళ సాలినల్లి ముదుకనన్మ హూచరు. ఆస్త్రేష్టరేల్ల వోలనళన్ను మూతనాది సలు బందరు; అనరల్లనేకర సరిశయవే అవళిగరల్లి. నాలుక్కు నాలుక్కు తలే దూరాద బళగదించలూ డిగప్ప, డిగన్న, అణ్ణ—తన్ను మోదశావనరు బందిరు. విధ్యుక్తవాగి అంత్యవిధియు సాంగ వాదనంతర క్లాంసిస ఆధికారిగళ అప్పణేయన్ను పడేదుకోండు అనరేల్లరూ ఒక్కలుమసేగి ఒందరు. రాబయ మరణనాతే తిళిద మోలె, ముదుకను మృత్యుపత్రవనోందు బరేదిట్టిద్దను. పంజరు అదన్న ఒడేదు ఓదరు: 'నన్న ఇద్దబద్ద ఎల్ల ఆస్తియన్ను నన్న మగళిగే కేట్టిదేసే' ఎంబ ఒందే ఒందు వాక్యవిత్తు. ఒందంథ ఆస్త్రేల్లరూ విస్మయశకితరాదరు. తనుగే నిజవాగియూ ఆ ఆస్తి యల్లి ఏనూ దోరేయవ హక్కిల్లచిద్దరూ, ముదుకన స్వాధ్వవన్ను కండు అనరేల్లరు శుద్ధిగ్మ మనశ్శరూదరు.

'పంజరే, బేరేయనరారిగూ ఆస్తియన్ను పంకికోట్టిల్లవే' ఎందు ముమ్మసిరదే ఆవరు విశాలిసదే బిడల్లి.

'యూరిగూ, ఏనూ ఇల్ల' ఎందు, పంజరు నోడికోళ్ళలు మృత్యుపత్రవన్ను ఆవరిగే కేడకూదరు.

'అష్టేన మ బేడ, ఏశ్వాసవిదే. జన్నాగి ఓదిరువిరష్టే?'

'తప్పుఓదువ సంభవచిదేయే? ఎల్లవూ మోలనళిబ్బళిగే

ಸಲ್ಲತಕ್ಕದ್ದು' ಎಂದು ಪಂಚರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೇಳುವಂತೆ ಕೂಗಿಕೊಂಡರು.

'ಹಾಗಾದರೆ ಅವಳಿಗೇ ಈ ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುತ್ತೀವೆ' ಎಂದವರು ಏಕತೊಡಗಿದರು. ಅವರು ಮನೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ತುಸು ಮುಂದೆ ಹೋದ ಬಳಿಕ ತಮ್ಮತಮ್ಮೊಳಗೆ ಏನನ್ನೋ ಗೊಣಗುಡುತ್ತ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದರು. ಅಣಕವಾಡಿಸ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳೂ ಮೋನಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದವು.

ಅಂದು ರಾತ್ರಿ, ಆರಲು ಬಂದಂಥ ಅಗ್ನಿಷ್ಟಿಗೆಯ ಮುಂದೆ ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗೆ ಮೋನಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅದಾರೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಂಥ ಸದ್ದಾಯಿತು. ಅವರು ಅಳುಮುಕ್ಕಳಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿಸ್ತಮಸಾದಲ್ಲಿ ಅವಳ ತಂದೆಯು ಮೋನಳನ್ನು ಬಹುವಾಗಿ ಬರಿದುಡಿಸಿ ಅವರು ಕೇಳಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೋನಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲದ-ಸಲ್ಲದ ಅನೇಕ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ ಹರಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಬಾಳುವೆಗಾಗಿ ಹಲವು ತರದ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಹಾಕತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

'ಹೆಚ್ಚಿಗೇನು ಹೇಳುವದು? ಎಷ್ಟೆಂದರೆ ಅಷ್ಟೆ. ಅವಳು ತಂದೆಯನ್ನು ಕೊಂದಂಥ ಪಾಪಿಯಿದ್ದಾಳೆ.'

'ಮುಂದುಕನ ಮರಣಕ್ಕೆ ಇವಳೇ ಕಾರಣಳು.'

'ಇಂಥ ಹೇಸಿಗೇಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದಂಥವಳ ಕೈಕೆಳಗೆ ನಾನಿನ್ನು ದುಡಿಯಲಾರೆ'

'ನೀನು ಬಿಟ್ಟುನೋಲೆ ನಾನೂ ಬಿಡತಕ್ಕವನೆ' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಆ ಆಳುಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡು ಒಂದು ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಒಂದು ವಾರ ಕೂಡ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಆಳುಗಳು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ರಾಗಿ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ತಮ್ಮ ಬಿಡುಗಡೆಗಾಗಿ ನಾನಾತರದ ಕುಂಟು ನೆವಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವಳು

ಅವರ ಯಾವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲತಕ್ಕ ಸಂಬಳ ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು.

ಇಡೀ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೊಬ್ಬಳೇ ಇರಹತ್ತಿ ಮೂರು ದಿನಗಳಂತೂ ಕಳೆದುವು. ಮೋಸಕೊಬ್ಬಳೇ ಇರುವುದನ್ನರಿತು ಅಂತಃಕರಣವುಳ್ಳ ಕನಾಂಡಂಟನು ತಾನೇನಾದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂಬಚ್ಛೆಯಿಂದ ಅವಳ ಮನೆಗೆ ಬಂದು :

‘ಕೆಲವು ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡಲೆ?’ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

‘ಬೇಡ, ಬೇಡ. ಕಾರಣವಿಲ್ಲ.’

‘ಕೆಲವು ಚರ್ಮಸ್ತರನ್ನು?’

‘ಬೇಡ, ಯಾರೂ ಬೇಡ.’

‘ತಂಗೀ, ನೀನೊಬ್ಬಳೇ ಈ ಹೊಲದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಾರ.’

‘ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇನು? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯಿದೆ. ನಾನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆನು.’

‘ಹದಿನಾರು ಹಸುಗಳಿವೆಯಲ್ಲವೆ? ಅವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನೂ ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗುಸಿನಿಂದ ಕೈಸಾಗದ ಮಾತೇ ಸರಿ.’

‘ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟೂ ಆಕಳುಗಳು ಒದಕೊಂಡಿವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಮೇಯಲು ಆಡವಿಗೆ ಆಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟರೆ ತೀರಿತು. ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಅಷ್ಟು ಶ್ರಮದಾಯಕವಾಗಲಾರದು.’

‘ಆದು ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು. ನೀನು ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು. ಇಡೀ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಒಬ್ಬಳು. ನಿನಗೆ ಹೆದರಿಕೆ ಬರುವದಿಲ್ಲವೇ? ಮೇಲಾಗಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಿಲ್ಲ ಈ ಚರ್ಮಸ್ತರು ಬೇರೆ ಇದ್ದಾರೆ.’

‘ಹೆದರಿಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆಯವರನ್ನೇ ನಾನು ಹೆದರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲೆ. ನಾನು ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಗಳಿದ್ದೇನೆ; ತಾವು ಚಿಂತಿಸಬಾರದು.’

‘ಆಯಿತು ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ. ಗಂಡು ಎವೆಯವಳು!’ ಎಂದು ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆದು ಕನಾಡಂಟನು ಬಂದ ದಾರಿಯಿಂದ ತಿರುಗಿದನು.

ಹೀಗೆ ಆರು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಿತು. ಕ್ರಿಸ್ತಮಸ್ ದಿನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೆ ಓಸ್ಕಾರನ ಸುದ್ದಿಯ ಸುಳಿವೇ ಇವಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದಲೂ, ಸದ್ಗುಣದಿಂದಲೂ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯತೆಯು ಇವಳ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರದ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೂ ಏನೋ ಒಂದು ಕೊರತೆ ಮಾತ್ರ ತಲೆಹಾಕುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಳ್ಳಿನ ತಂತಿಯವರೆಗೂ ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ತಿರುಗಾಡಲು ಓಸ್ಕಾರನಿಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯು ದೊರೆತಿತ್ತು; ಇಷ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯತೆ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ಅವನು ಅವಳನ್ನು ನೋಡಲು ಬರಬಾರದೇಕೆ? ವರುಷಾರ್ಧವಾದರೂ ಅವನ ದರ್ಶನವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ, ಅವಳು ಬನ್ನೊಮ್ಮೆ ಬಲು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವನು ಬಿಟ್ಟಿಯಾದರೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವಳು ನೋರೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಓಡಿಹೋದರೂ ಹೋಗಬಹುದೆಂಬ ಸಂಭವವೂ ಇದ್ದಿತು.

ಏನೇ ಆದರೂ, ಅವಳ ಕಣ್ಣೆದುರಿನಲ್ಲಿ ಅವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿದ್ದಂತೆ ಅವಳಿಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಬೇಗನೆದ್ದು ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೋಗುವಳು. ಹೆಂಗಸರೇ ಮಾಡಲು ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಹೋರೆಯನ್ನು ಅವಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವದರೊಳಗಾಗಿ ಅದಾರೋ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾರು ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು? ವೋನಳಿಗಂತೂ ಹೊಳೆಯದೆ ಹೋಯಿತು. ಅದಾರು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಈ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು ಎಂದು ನಾನಾ ತರದ ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹತ್ತಿದಳು.

ಈ ತೆರದ ಕಾಣಿಸದ, ಕೇಳಿಸದ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯು ಅವಳಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಸಹಾಯಮಾಡುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಅವಳ ಜೀವನದಲ್ಲಿ

ಕೆಲನುಟ್ಟಿಗೆ ಸುಖಸಮಾಧಾನಗಳು ನೆಲೆಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವಳ ಧೈರ್ಯವು ಕುಗ್ಗುವಂಥ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭವುಂಟಾಯಿತು.

ಪೂರ್ವರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಕಡುತರಸ ಕಾಳಗವು ಆಗಲಿರುವದೆಂಬ ದಟ್ಟವಾರ್ತೆಯು ಬಂದಿತು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾನಲುಗಾರರಾಗಿ ನಿಯಮಿಸಿದ ಸುರಿತ ಚನರನ್ನೆಲ್ಲ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಗುವದು; ಅವರವರ ಬದಲು ತೀರ ಕೆಳತರಗತಿಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸುವವರಿಂದಾಗಿ ಸುದ್ದಿಯು ಕ್ಯಾಂಪಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ವಾಯು ವೇಗದಿಂದ ಹಬ್ಬಿತು. ಹಾಗಾಗಲು ತಡವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ಕ್ಯಾಂಪುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹೊಸ ಕಾನಲುಗಾರರ ಹೊಸ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ಒಲು ಕೆಟ್ಟ ಸ್ವಭಾವದವನು. ಅವನು ನೀಚ ಮನುಷ್ಯನೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಎಂದೋ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದನು. ಎಲ್ಲೆಯೋ ಒಂದು ಕಡೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಇವನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲಕಾಯುವವನಿದ್ದನೆಂದು ಅವನ ಕೈಕೆಳಗಿನ ಜನರೇ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಬೀರಿದಾರೆ. ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗದ ಮೊದಲು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಬ್ಬ ಹಂಗಸಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿದ ಆರೋಪದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೂ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು. ಅಪರಾಧಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವನ ಹೆಸರನ್ನು ಸರಕಾರದವರು ಎಂದೋ ಸೇರಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಂಥವನೆ ಈಗ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು. ಅವಗುಣ ಬಿಟ್ಟು ಶಿವಗುಣಿಯಾಗಬಹುದೆಂದು ಈ ಸ್ಥಳವು ದೊರೆತಿದ್ದರೂ ದೊರೆತಿರಬಹುದು.

ಈ ನೀಚನ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ತಾನು ಒತ್ತಹತ್ತಿರುವೆನೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮೋಸಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಅವನ ಕಾಕದೃಷ್ಟಿಯು ಅವಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲು ತಡೆಹಿಡಿಯಲಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದೆಯೂ ಅವಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಅಸಂಬಂಧ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳತೊಡಗಿದನು. ಅವಳ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬೀಳಲೆಂದೇ ಅವಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆಡಬಾರದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಬೊಗುಳಲಾರಂಭಿಸಿದನು. 'ಒಳ್ಳೇ ಮೋಹಕ ರೂಪು!

ಇಂಥ ರೂಪಕ್ಕೆ ನೆಚ್ಚಿದವರಾರು! ವೋಹಿನಿಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ! ಹೆಂಡತಿ ಯಾಗಲಂತೂ ಬಲು ತಕ್ಕ ಹೆಣ್ಣು!’ ಎಂದು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆಯಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಇಲ್ಲದೊಂದು ನೆನವನ್ನು ಮುಂದೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದು ಅವಳೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆಯಾಡುವನು. ಇರುಳಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬಂದು ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟುವವರೆಗೆ ತನ್ನ ಬಲಿಯನ್ನು ಬೀಸಿದನು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಶಾಂತತೆಯು ತುಂಬಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಯಾರ ಸುಳಿವೂ ಇಲ್ಲ. ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವೋಹಿನಿ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ ತಟ್ಟಿದ ಸದ್ದಾಯಿತು. ತಟ್ಟಿದವರಾರು ಎಂಬದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದೆ ವೋಹಿನಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಳು. ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಒಳಬರಲು ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆಯೇ ಒಂದನು; ಅವನನ್ನು ಒಳಬರದಂತೆ ತಡೆಗಟ್ಟಿದಳು. ದೈನಾಸಒಟ್ಟು ಬೇಡಿಕೊಂಡನು. ಅವನನ್ನು ಹುಚ್ಚಿದನು. ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದನು. ಎಲ್ಲವೂ ವಿಫಲವಾದುದರಿಂದ ಕಡೆಗೆ ಅವನು ಮೈಕಸುವಿನಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ನುಗ್ಗಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ‘ತರುಣಿಯೇ, ಮೂರ್ಖಳಾಗಬೇಡ. ನನ್ನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು;’ ಅದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಹಿತವಿದೆ’ ಎಂದು ಮುಗುಳುನಗೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಈ ಮಾತು ಕೇಳಿದೊಡನೆಯಂತೂ ಅವಳ ಮೈಯು ನಡುಗ ಹತ್ತಿತು. ಬೆದರಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಇಕ್ಕುಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದಳು. ಸದೃಢ ಕಾಯದ ಹೆಂಗಸಾದರೂ ಅವನ ಶಕ್ತಿಗೆ ಈಡಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೆಂದರೂ ಆಬಲೆ. ಅವನು ಗಂಡನು. ಕೇಳುವನೇ? ಅವಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಎತ್ತುಗಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಹಿಂದುಗಡೆಯಿಂದ ಅದಾರೋ ಬಂದು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನನ್ನು ಹಿಡಿದೆದರು. ಓಸ್ಕಾರನ ಹೊರತು ಬೇರಿನ್ನಾರೂ ಇರಲಾರರೆಂದು ಅವಳು ಕೂಡಲೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದಳು. ಓಸ್ಕಾರನು ತನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಆ ದುರುಳನ ಕುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ದರವರನೆಳೆದು ಹೊರಬಾಗಿಲದ ಆಚೆಗೆ ನೂಕಿಸನು. ದೊಪ್ಪನೆ ಅವನು ನೆಲ ಕುಕ್ಕುರುಳಿದನು. ಅವನು ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾವರಿಸಿ

ಕೊಂಡೆದ್ದು, ಗವ್ವುಚಿಪ್ಪಾಗಿ, ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿರಬಿರನೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಇತ್ತ ಓಸ್ಕಾರನೂ ಸಹ ವೋಲನಳೊಡನೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನೂ ಕೂಡ ಆಡದೆ ಹೊರಟುಬಿಟ್ಟನು.

ನಡು ಬೇಸಿಗೆಯ ಕಾಲ. ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿಯ ಕುದುರೆಯ ಜೂಜಾಟವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಜೂಜಾಟವೆಂದರೆ ಕೈದಿಗಳಿಗೂ ಬಲು ಹಿಗ್ಗು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಆಟದ ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಂದ ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವವರು. ಕಾವಲುಗಾರರ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಬದಲಾ ವಣೆಯಾದುದರಿಂದ ಕ್ಯಾಂಪಿನೊಳಗಿನ ಉತ್ತಿಭಾತಿಗಳು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗಿವೆ. ಕೂಡಕರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಳತೆಗೆಟ್ಟು ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅಂತೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಜನರ ಭಾಗವಾದ ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮದಿರಾ ಪ್ರವೇಶವು ಮೊದಲಿಗೆ ಕಾಲುಟ್ಟಿತೆಂಬುದರಲ್ಲ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಮದಿರೆಯ ಸಂಶೋಧನಕ್ಕಾರಂಭವಾಯಿತು. ದೊಡ್ಡ ಜನಿಯನು ದಾರ ಜರ್ಮನ್ ನೆಂಬುವನು ಕುಟೀರವನ್ನು ಸಂಶಯಪಟ್ಟು ಶೋಧಿಸಲು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ರಾತ್ರಿ ವಿಹಾರದ ಕೂಟಗಳಲ್ಲಿಯಂತೆ ಒಂದು ಮೇಜಿನ ಸುತ್ತಲೂ ಹನ್ನೆರಡು ಜನರ ಗುಂಪೊಂದು ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಬ್ರ್ಯಾಂಡಿ, ವಿಸ್ಕಿ, ಸಿಗಾರ್ ವೊದಲಾದ ಮಾದಕ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ದೃಶ್ಯವು ಅಧಿಕಾರಸ್ಥರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಕಮಾಂಡೆಂಟನು ಆದರ ತಳಬುಡವನ್ನು ಹೊರಗೆಳೆಯಲು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನವು ವ್ಯರ್ಥವಾಯಿತು. ಕಾವಲುಗಾರರ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತೋರಿಸದೆ, ಜವಾಬನ್ನು ಕೂಡ ಕೊಡಲು ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡಿದನು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅದೆಲ್ಲ ತನ್ನ ತಲೆಗೆ ಬಡಿಯುವದೆಂದು ಅವನು ಹೆದರಿ ಹೋಗಿದ್ದನು.

ಬರಬರುತ್ತ ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೂ ಹೇಳುವುದಾದ ಅನಾರುತಗಳು ತಲೆದೋರಿದವು. ನೌಕರು ಕುಡಿದು ದುಂದಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಹೊಡೆದಾಟವನ್ನೆ ಬ್ಬಿಸಿದರು. ಸೆರೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹಣವೆಲ್ಲಂದ ಬಂತು? ಸೆರೆಯು ಕ್ಯಾಂಪಿನೊಳಗೆ ಹೇಗೆ ಕಾಲುಟ್ಟಿತು?

ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವದೆ ಕಠಿಣವಾಯಿತು. ಕಾರಖಾನೆ, ಹೋಲಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಸಂಬಳವು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲವೊಂದು ಭಾಗವು ಕ್ಯಾಂಪಿನೊಳಗಿನ ಬ್ಯಾಂಕಿಗೆ ಅವರವರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಜಮೆಯಾಗುವದು. ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವರವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದೆ ಸರಕಾರದವರು ಹಾಗೆ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಶೋಧನೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ಸಾಗಿದರೂ ಯಶಸ್ಸು ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರು ಏನನ್ನೂ ಹೇಳದಾದರು; ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನಿಗೆ ಇದಾವುದರ ಗುಟ್ಟು ರಟ್ಟಾಗದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳೇ ಸಿಕ್ಕದಂತಾಯಿತು.

ಒಂದುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ, ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗಿನ ಕೆಲವು ನಾವಿಕ ಕೈದಿಗಳೊಡನೆ ಓಸ್ಕಾರನು ಮಾತನಾಡುತ್ತ ನಿಂತಿರುವುದು ಮೋನಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದೂರಿನಿಂದಲೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಕಾಡುಮೃಗಗಳಂತೆ, ಹಲ್ಲನ್ನು ಮಸೆಯುತ್ತ, ಮುಂಗೈಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಂತೆ ಆ ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನಿಂದ ಅವನವನವರದಿಂದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಕ್ರೂರವಾದ ಆಜ್ಞೆಯಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಚದುರಿಸಿ, ಕೆಂಡವನ್ನು ಕಾರುವ ನೋಟದಿಂದ ಓಸ್ಕಾರನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದನು. ಓಸ್ಕಾರನು ಮಾತ್ರ ಸಿಟ್ಟಿಂದ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಮುಮ್ಮನೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಳದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದನು.

ಮುಂದೆ ಒಂದು ತಾಸಿನ ಮೇಲೆ, ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೋನಳು ಏನೋ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ, ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗಿಂದ ಕರ್ಣಕಟುವಾದ ಚೀತ್ಕಾರವೊಂದು ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಬಂದಿತು. ಬಾಗಿಲದ ಹೊರಬಂದು ನೋಡಿದಳು. ಅಲ್ಲಿಯ ಹೃದಯವ್ರಾವಕವಾದ ದೃಶ್ಯವೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಈ ಮೊದಲು ಓಸ್ಕಾರನೊಡನೆ ರೋಚಿ ನಿಂದ ಮಾತಾಡುವವರಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ಕೈದಿಗಳು ಸೇರಿ

ಕೊಂಡು ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಹಂದಿಯ ಬೇಟೆಯನ್ನಾಡುವಂತೆ ಮನ ಬಲ್ಲಂತೆ ಸದಗುತ್ತಿದ್ಧರು. ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಆನಂದದಿಂದ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು; ಬುದ್ಧಿಬುದ್ಧಿ ನಗುತ್ತಲಿದ್ದರು. ಅವರ ಒದಿತನನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ಗೋಳಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನ ಕೋಟು, ಶರ್ಟ್, ಚಣ್ಣಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಹರಿದು ಚಿವಿಚಿವಿಯಾಗಿವೆ. ಮೈತುಂಬೆಲ್ಲ ಬಾಸಾಳ ಮೂಡಿದೆ. ತನ್ನನ್ನು ಹರಿದು ತಿನ್ನುವವರಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಅವನು ಆತ್ತಿತ್ತ ಮಿತಿಮೀರಿ ಹಸಣಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನು ಓಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಆಡ್ಡೆ ಗಾಲು ಬಡೆದು ಕೆಡವುತ್ತಿದ್ದರು; ಅವನು ಬಿದ್ದನೆಂದರೆ ಒದೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಹಾಹಾಕಾರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರು ಧಾವಿಸುತ್ತ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ದಂಗೆಗಾರರಿಗೆ ಬಂದೂಕುಗಳ ಬೆದರು ತೋರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಬಂದೂಕುಗಳನ್ನೆ ಕೈದಿಗಳು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ಹೊಳ್ಳುಪ್ಪು ಹೂಡಿದರು. ಗದ್ದಲವು ಭೀಕರವಾಯಿತು. ಕಂಪಾಂಡಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಗೊಂದಲವೇ ಗೊಂದಲವು.

ಓಸ್ಮಾರನೆ ಈ ಸಂಕಟಕ್ಕೀಡಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಮೋನಳು ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತುಗಳೆಯದೆ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತ ಬಂದಳು. ಬಾಗಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಯಾವ ಕಾವಲುಗಾರರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕುಡಿದು, ದುಂದಾಗಿ ಮತ್ತರಾದ ಕೈದಿಗಳ ಸಂದಣಿಯೊಳಗಿಂದ ಅವಳು ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಮೀರಿ ಗುದ್ದಾಡಿ ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಧಾವಿಸಿದಳು.

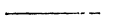
‘ತಡೆಯಿರಿ, ಬೋಕೆ, ಪಶುಗಳೇ, ತೊಲಗಿರತ್ತ’ ಎಂದು ಮೊದಲು ಅವಳು ಗುಡುಗುಹಾಕಿದಳು. ಅವಳ ಮೈಬಲಕ್ಕಿಂತಲೂ, ಧ್ವನಿಯ ಬೆದರಿಕೆಗೆ ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ದಾರಿಸಿಕ್ಕತ್ತ ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧೀಕೊಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಬೊಕ್ಕಬೋರಲಾಗಿ ಬಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಪಾಪ! ತಲೆಯಿಂದಲೂ, ಬಾಯಿಯಿಂದಲೂ ರಕ್ತವು ಒಂದೇಸವನೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇವಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ ತನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಮೊರೆಯಿಡುವ ಮನುಷ್ಯನಾರಿಬಹುದೆಂದು ವಿಚಾರವಾಡುತ್ತ ಅವನನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಉಪಚಾರವಾಡತೊಡಗಿದಳು.

ಕಾವಲುಗಾರರ ನೀಚ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನ ! ತನ್ನ ಮೇಲೆಯೂ ಕೈನಾಡಿದ ದುರುಳನೆಂದು ಅವನು ಉಪಚರಿಸುವದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆನುಂದೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಆಪತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವದು ತಪ್ಪಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದು.

ಸರಳುತ್ತಿರುವ ಆ ಮನುಷ್ಯನು ತನ್ನ ಜೀವನನ್ನು ಕಸಿದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ, ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಕಸಿಕರದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಬೇಡಕೊಂಡನು. ಉಪಕಾರ ವಾಯಿತೆಂದನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗಿನ ಸೈನಿಕರ ಗುಂಪೊಂದು ಬಂದು, ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬಯ್ಯಿತು. ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದ ಆ ಜನಬಂಗಳಿಯು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗುಟಸಲುಗಳಿಗೆ ಓಡತೊಡಗಿತು; ದಂಗೆಯು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನಿಗೆ ಕೈತೋರಿಸಬೇಕೆಂದು ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸಮಯ ಸಂಭವಿತು. ಜನನ್ನಾಗಿಯೇ ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸಿಬಿಟ್ಟರು.

ಮುಂದೆ ತುಸುಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಆ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಕೈದಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರು ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ, ಪೀಠಾಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ತುರಂಗಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿದ ರೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಹರಡಿತು. ಆ ಆರು ಜನರಲ್ಲಿ ಓಸ್ಕಾರನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದನು. ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರ ವಿಚಾರಣೆಯೂ ಚರುಗ ತಕ್ಕದ್ದೆಂದು ಸರಕಾರದವರು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದರು.

ಓಸ್ಕಾರನು ಮಾಡಿರುವಂಥ ಅಪರಾಧವಾದರೂ ಏನು? ಅವನನ್ನೇಕೆ ಬಂಧಿಸಿದರು? ವೋದನಳನ್ನೇಕೆ ಸರಕಾರದವರು ಕರೆಯಿಸಲಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವ ಮಾತು. ಆದರೂ ಅವಳು ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಯೇ ತೀರಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಳು. ಅಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೋಗುವದ ರಿಂದ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಿಪತ್ತು ತನಗೆ ಒದಗಬಹುದೆಂಬ ಸಂಭವ ವಿದ್ದರೂ ಅವಳು ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ. ವಿಪತ್ತು ಬಂದರೂ ಅಷ್ಟೆ, ಬರದಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಅವಳು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಳೆದಿದ್ದಳು. ಬೇಗನೆ ಏಳಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿ ದಿನದಗಿಂತಲೂ ಬೇಗನೆ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು.

ಸಾಕ್ಷಿ

ಮರುದಿನ ಮುಂಚಾನೆ ಹಸುಗಳು ಬದರುನ ಮೊದಲೆ, ಮೋಸಳು ಎದ್ದಳು. ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೆಲಸವನ್ನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತೀರಿಸಿದವಳೆ ಪೀಲಾ ಪಟ್ಟಣದ ದಾರಿಯನ್ನೆ ಹಿಡಿದಳು. ಕೋರ್ಟು ಪಟ್ಟಣಿಗರಿಂದಲೂ, ಕಾನೂಗಾರರಿಂದಲೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಹಿಂದಿನಂತೆ ತುಂಬುತ್ತ. ಅವಳು ಬಹು ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟು ಬಳಗೆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿದಳು.

ವಿಚಾರಣೆ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಬಂಧಿತರಾದ ಕೈದಿಗಳು ಗೊತ್ತು ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ತಲೆ ಬಾಚಿಕೊಳ್ಳದ, ಹರಹರಕು ಅಂಗಿಯನ್ನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಐವರು ನಾವಿಕರು; ಓಸ್ಕಾರನೊಬ್ಬನು. ಉಂಗುರುಗೂದಲು, ಮಾಟಾದ ನಿಲುವು. ಕಳೆಯುಳ್ಳ ಮುಖ. ಸೆಟೆದು ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ನಡುವೆ ಗವ್ವನರನು. ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಕವಾಂಡಂತನು. ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಬೇಲೀಫ್‌ನು. ಕಾನೂಗಾರರ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ತಲೆಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.

‘ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನರೇ, ಏನೇನಾಯಿತೆಂಬುದನ್ನು ಒಂದೂ ಬಿಡದಂತೆ ಹೇಳಿರಿ’ ಎಂದು ಪಕೀಲನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಅತ್ಯಂತ ಏನಯದಿಂದ ಕೋರ್ಟಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ‘ರಾಯರೇ, ಪೂಜ್ಯರೆ, ಮಹಾನುಭಾವರೆ’ ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಅನೇಕ ಸಂಬೋಧನೆಗಳಿಂದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು:

‘ನಿನ್ನೆ-ಇದೇ ಹೊತ್ತಾಗಿರಬಹುದು. ಏನೋ ಒಂದು ಸಾಧಾರಣ ಕೆಲಸದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ನಾನು ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗೆ ಕಾಲಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪೂರ್ವಸಂಕೇತವಿತ್ತಂತೆ ಕೈದಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಮುತ್ತಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಎರಡನೂರು ಕೈದಿಗಳ ಗುಂಪಿರಬಹುದು. ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಆರು ಜನರು ಅವರ ಮುಖಂಡರೂ, ಸೂತ್ರಚಾಲಕರೂ ಆಗಿದ್ದರು. ಐವರು ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನವರು; ಆರನೆಯವನು ಮಾತ್ರ ಮೂರನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವನು.

ಇವನಂಥ ದುಷ್ಟನಂತೂ ಇಡೀಯ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಉಳಿದವರು ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿದರೆ ಇವನು ಕಳಸವಿಡತಕ್ಕವನು. ಇವನು ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದರೆ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಅದರಿಂದಂತೂ ಇವನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಈ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. '

‘ಆದೂ ನಿನಗೆ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಬಂದಿತು?’

‘ನನ್ನ ಕೈಕೆಳಗಿನವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೆ. ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೇ, ಈ ದೊಂಬಿಯಲ್ಲಂತೂ ನಾನೇ ನನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕಿವಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ.’

‘ನಿನಗೆ ಕೇಳಿಸಿದ್ದಾದರೂ ಏನು?’

‘ನಾನು ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ಕುಟೀರದ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಇವನು ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಜನರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೊಲೆನಾಡಬೇಕೆಂದು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಹುರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಗಳು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದವು.’

‘ಈ ಆರನೆಯವನಿಗೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷಬುದ್ಧಿಯಿರುವುದೇ ಹೇಗೆ?’ ಎಂದು ಗನ್ನರ್‌ರನು ತುಸು ಮುಂದೆ ಬಾಗಿ, ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

‘ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಹಲ್ಲುಮುಸಿಯುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.’

‘ನೀನು ಅವನಿಗೇನಾದರೂ ತೊಂದರೆಗಿಂತಲೇ ಕೊಟ್ಟಿರುವಿಯಾ?’

‘ಯಾವ ತರಹದ ತೊಂದರೆಯನ್ನೂ ನಾನು ಕೊಟ್ಟಿರುವದಿಲ್ಲ.’

‘ಓನೇ ನಂಬರ’—ಎಂದು ಗನ್ನರ್‌ರನು ಬೇಲಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದನು. ಬೇಲಿಶೀಘ್ರವು ಅವನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೂಡಿದನು.

ಓಸ್ಮಾರನು ಮುಂದೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮೋನಳು ತಪ್ಪಳಾದಳು. ಅವನು ಕೈದಿಯೇ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆಂಬ ಸುಳ್ಳು ಆಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಅಪ್ಪಣೆಯಾಯಿತು. ನೀಟಾಗಿ

ನಿಂತನು. ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈದಿಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವ ವಕೀಲನು ಇವನನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಾಗ ಓಸ್ತಾರನು ಹೆದರದೆ, ಅಪರಾಧದ ಅಳುಕಿಲ್ಲದೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದನು.

‘ನೀನು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್‌ನ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೇಳಿದಿಯಾ?’

‘ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ.’

‘ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವಾದವುಗಳೆಂದು ಒಪ್ಪುತ್ತೀಯಾ?’

‘ಇಲ್ಲ. ರಾಯರೇ, ಒಪ್ಪಲಾರೆ. ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ನಿಜವಿರುವದಿಲ್ಲ.’

‘ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್‌ನನ್ನು ಹೊಡೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ನೀನೂ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಿಯಾ?’

‘ಇಲ್ಲ. ಯಾವ ತರಹದ ಭಾಗವನ್ನೇ ನಾನು ವಹಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ.’

‘ಬೇರೆ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಇವನನ್ನು ಕೊಲೆ ಮಾಡಲು ಉಪದೇಶವನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿರುವೆಯಾ?’

‘ಇಲ್ಲ. ನಾನು ಯಾರಿಗೂ ಏನೂ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನೂ ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿರುವದಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್‌ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈಗ ಗೊತ್ತಾದಷ್ಟು ಸಂಗತಿಗಳು ಈವೊಡಲು ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ ನಾನು ಮಾಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು.’

‘ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ?’ ಎಂದು ಗವ್‌ರ್ನರನು ತೀಕ್ಷ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಿ ಓಸ್ತಾರನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

‘ಈಗೇನು ಮಾಡಿರುವರೋ-ಅದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ-ಬಲು ದಿನ ಸನೆ ಪಿರುವಂತೆ-ಬಿಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ.’

‘ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೀಗ ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದಾದರೂ ಏನು-ಹೇಳು ಕೇಳುವಾ-’

‘ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್‌ನೇ ಈ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಕೆಡಿಸಿದವನು. ಬೇಕಾದ ಹಾಗೆ ಅವರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರಿಗೆ ಕಟ್ಟನಡತೆಯ ಕಿತ್ತಿಯನ್ನೇ ತೀಡ ಹಚ್ಚಿದ್ದಾನೆ.’

‘ಇದು ನಿನಗೆ ಮೊದಲಿಗೇ ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದರೆ, ಈ ಮೊದಲು ನೀನಂದಂತೆ ಅವರಿಗೇನು ಮಾಡಲು ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಿ?’

‘ಬೇವದರಸಿಲೆ-ಹೆಣಬೀಳ ಹೊಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ.’

‘ಹೀಗೆಯೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆನೆನ್ನು ವದನ್ನು ಬಸ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯಾ?’

‘ಹೌದು, ಬಸ್ಪಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದುಷ್ಟರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಗಲಿಸದೆ ಬಿಡ ಬಾರದು.’

‘ಇದಕ್ಕೂ ಮುಂದೆ ವಿಚಾರಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಇವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹೊಡೆದಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿಲ್ಲೆಂದು ಸಿರಾಕರಿ ಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನ ದುಷ್ಟವರ್ತನೆಯ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಮಾತೂ ಸರಿ ಹೊಂದುವಂತಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಗವ್ಡನ್‌ರನು ಬೇಲೀ ಫನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಬೇಲೀಫನು ಗೋಣು ಅಲ್ಲಾ ಡಿಸಿದನು. ವಕೀಲನೂ ಸಹ ಉಳಿದ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಪುರಾವೆಗಾಗಿ ಕರೆಯಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರಮಾಡನಾಡುತ್ತ ಕರೆದರೂ ನಿರುಪಯೋಗವೆಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟನು.

‘ಈ ಆರೂ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಕಾಯದೇದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲೇಬೇಕು. ಯಾಕಂದರೆ ಸೈನ್ಯದೊಳಗಿನ ಅಧಿಕಾರಿಯು ತನ್ನ ಕೆಲಸದ ಮೇಲಿರುವಾಗ ಪಾಶವೀರೀತಿಯಿಂದ ಅವನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಹೊಡೆದು, ಬಡಿದು ಗಾಯಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರಣ ಶಿಕ್ಷೆಗೆ ಪಾತ್ರರು’ ಎಂದು ಸರಕಾರೀ ವಕೀಲನು ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಜನಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಗುಣುಗುಣುವ ಧ್ವನಿಯೆದ್ದಿತು. ಅದು ಮೋನ ಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೇಲೀಫನು ತೀರ್ಪನ್ನು ಓದುವ ಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ನಡೆಯಿಸಿದನು.

‘ಈ ಅಪರಾಧವು ಭಯಂಕರವಾದುದು; ಅಕ್ಷಮ್ಯವಾದುದು. ಇಂಥ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿ ಈ ತೆರದ ದೊಂಬಿಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದವು ಸಿಕ್ಕದ್ದಾದರೆ ಸೈನ್ಯಖಾತೆಯ ಎಲ್ಲ ಶಿಸ್ತು ಹಾಳಾಗಿ ಮಣ್ಣುಗೊಡುವದು. ಆದುದ ರಿಂದ ಇಂಥ ದೊಂಬಿಗಾರರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವುದು ಸರಕಾರದ ಕರ್ತವ್ಯ

ವಾಗಿರುತ್ತದೆ. .’ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲದ ಸಂದಿನೊಳಗಿಂದ ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ‘ರಾಯರೇ, ಒಂದು ಸಿಮಿಷ ತಡೆಯಬೇಕಾಗಿ ಬಿನ್ನಹ’ ಎಂದು ಕೇಳಬಂದಿತು.

ಮುಂಭಾಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಮೋನಳು ಚನಸಂದನಿಯೊಳಗಿಂದ ನುಗ್ಗಿದಳು. ಸರಕಾರಿಯ ವಕೀಲನಿಗೆ ಅವಳ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿತು. ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ಇವಳೂ ನೂತನಾಡಲು ಬಂದಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಆ ವಕೀಲನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ‘ನಾನು ನನ್ನ ಆರಂಭದ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ತರುಣ ಸ್ತ್ರೀಯು ಈ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನ ಬೇವನನ್ನು ಕಿಸಿದಳೆಂದು ಹೇಳಿದುದು ತಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಅನಳೇ ಇವಳು. ನ್ಯಾಯಾಸ್ಥಾನದ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ, ಇವಳು ಹೇಳಬಯಸುವದನ್ನು ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಬೇಡು ತ್ತೀನೆ. ಅಂದರೆ ಈ ನೀಚ ಕೈದಿಗಳ ಸ್ವಭಾವದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ತಿಳಿವಳಿಕೆಯಾಗಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವದು’ ಎಂದು ಮಾತ ನಾಡಿದನು.

‘ಆಲ್ಲ-ಕೈದಿಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಸರ್ವಥಾ ಅಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳ ಬಯಸುವದು-ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ’ ಎಂದು ಮೋನಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದಳು.

ಚನಸಂದನಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಗಲಿಜಲಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ‘ಹಾಗಾದರೆ ತನಗೆ ಹೇಳಲಿರುವದನ್ನು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯು ಹೇಳಬಹುದು’ ಎಂದು ಬೇಲೇಫನು ಅವಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು.

ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ದೇವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವೆನೆಂಬ ಆಣೆಯನ್ನು ತಿಂದು, ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ವಕೀಲರು, ಅಪರಾಧಿಗಳು, ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಇವರೇ ಮೊದಲಾದವರ ಸಮುಕ್ಖ್ಯಮ ದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ತುಸು ಬೆದರಿದಳು. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬೆವರಿನ ಹಸಿಗಳು ಪಟಪಟನೆ ಉದುರಿದವು. ಆದರೂ ಮಾತನಾಡಿದಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಧೈರ್ಯದಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

‘ಈ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೇನು ಗೊತ್ತಿದೆ? ಅದನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಬೇಡಿ ಹೇಳು’ ಎಂದು ಗವ್ವರ್ನರನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

‘ಇವನಂಥ ದುಷ್ಟರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲ ಈ ನೀಚನಿಂದ ಆಪಮಾನ; ಕುಂದು’ ಎಂದಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಗವ್ವರ್ನರನು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅವಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ‘ತರುಣಿಯೇ, ಸೈನ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣುವುದು. ನೀನು ಧರಿಸಿರುವ ಆ ಪದಕವಾವುದು?’ ಎಂದು ಉಪಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು.

‘ಅದು ಏಕೋರಿಯಾ ಕ್ರಾಸು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರಸ್ವರ್ಗವನ್ನು ಪಡೆದ ನನ್ನ ಅಣ್ಣನು ಸಂಪಾದಿಸಿದುದು. ಅರಸರು ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ಗೋಣು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಗಂಭೀರ ಳಾಗಿ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತಳು.

ಗವ್ವರ್ನರನ ಮೂಗಿನ ಮೇಲಿನ ಕನ್ನಡಕವು ತುಸು ಕೆಳಗೆ ಸರಿಯಿತು; ಸೆಟೆದು ಕುಳಿತನು. ಆ ಮೇಲೆ ಬೇಲಿಲೇಷನು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದನು.

‘ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನೀನು ಹೇಳುವುದು ನಿನಗೆ ಬಂದ ಅನುಭವದಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಕೇಳಿಕೆಯ ಮಾತಿನಿಂದಲೋ?’

‘ರಾಯರೇ, ಸ್ವಂತ ಅನುಭವದಿಂದ.’

‘ಹೂ, ಹಾಗಾದರೆ ಹೇಳು.’

ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಸಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಳು; ಮೈಕೈ ನಡುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂದು ಹವಣಿಸಿದಳು. ಬಾಯಿಯಿಂದ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲವು. ಕಣ್ಣನ್ನರಳಿಸಿ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ‘ಏನಾ ಗಿದೆ ನನಗೆ’ ಎಂದು ಮನಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಂಡಳು; ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡಳು. ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ತನ್ನ ಮೈಮೇಲೆ ಕೈನಾಡ ಬಂದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಸಾಧ್ಯಂತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಹೇಳುತ್ತಿರುವಾಗಿನ ಕೋರ್ಟಿನ ಶಾಂತತೆಯು ಹೇಳುವುದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ

ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಿನವರೆಗಿದ್ದಿತು. ಬೇಲೀಫನು ಓಸ್ಮಾರನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದನು. ಓಸ್ಮಾರನು ಇನ್ನೂ ಆ ಸಾಕ್ಷಿಯ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಯೇ ನಿಂತಿದ್ದನು.

‘ಇದು ಸಿಬವೇ?’

‘ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು; ಉಸಾಯುವಿಲ್ಲ. ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯೇ ಇದೆ. ನೂರು ಸಲ ಸಿಬವಿದೆ’ ಎಂದು ಗಡಸುದನಿಯಿಂದ ಓಸ್ಮಾರನು ಉತ್ತರಪತ್ತನು.

ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ತನ್ನ ಕೆಂಪುಮೊಗವನ್ನೆತ್ತಿ ‘ಇದು ಪೂರ್ಣ ಸುಳ್ಳು’ ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು.

‘ಅದು ಹೇಗೆ?’ ಎಂದು ಕೂಡಲೇ ಓಸ್ಮಾರನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದನು. ಅವನು ತನ್ನ ಕೈಯನ್ನು ಮುಂದೆನಾಡಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ ‘ನೋಡಿರಿ! ಅವನ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ—ನಾನು ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದು ದಬ್ಬಿದ ಚಿನ್ನಗಳು ಇನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಸುಳ್ಳಂತ ಸುಳ್ಳು!’ ಎನ್ನುತ್ತ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡಹತ್ತಿದನು.

ಆ ಚಿನ್ನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ತಂತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಇಣಕುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಗದ್ದವನ್ನು ಎದೆಗೆ ಹಚ್ಚಿದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನ ಕತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದ ಬೆರಳುಗಳ ಚಿನ್ನವು ಎಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಪ್ರಕರಣವು ಇಷ್ಟು ಬೆಲೆಯೆಂದು ವಕೀಲನು ಸಾಕ್ಷಿ-ಪುರಾವೆ ಗಾಗಿ ಉಳಿದ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕೆಂಬಿಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕೋರ್ಟಿನ ಅಪ್ಪಣೆಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ಒಬ್ಬರಾದ ಮೇಲೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಏವರನ್ನೂ ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ಎಲ್ಲರೂ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ಅದೇ ಕಥೆಯನ್ನೇ ಹೂಗುಟ್ಟಿದರು. ಕುದುರೆಯ ಜೂಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬೆಲೆವಾಕ್ಯೆ’ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದನು. ತಾನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕೆಂದು ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಬೆದರಿಸಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ, ಪ್ರತಿ

ಸಲವೂ ತಮ್ಮ ಕುಡುರೆಗಳೇ ಗೆದ್ದ ಸುದ್ದಿಯು ಅವರಿಗೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇವನು ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಿದ್ದ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಎತ್ತಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು.

‘ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕಮಾಂಡಂಟನಿಗೆ ತಿಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಓಸ್ವಾ ರನು ನನುಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನು. ನಾವು ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ, ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನನ್ನೇ ಮುತ್ತಿ ಬೇಲುವಲ್ಲಿದ್ದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಸುಲಿಯಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದೆವು. ಆದರೆ ನಾವು ಕುಡಿದು ದುಂದಾದ್ದರಿಂದ ಕೈಮೂರಿ ಅವನನ್ನು ಚನ್ನಾಗಿ ಛೇದಿಸಿದ್ದೇವೆ’ ಎಂದು ಐವರೂ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿದರು.

‘ಇದೆಲ್ಲವೂ ಸುಳ್ಳು. ಸುಳ್ಳಿನ ಸಾವಾಜ್ಯ’ ಎಂದು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು.

‘ಇಲ್ಲ, ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿ’ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ಕೈದಿ ಗಳ ಹಿಮ್ಮುಗ್ಗುಲಿಸಿಂದ ಕೇಳಬಂದಿತು.

‘ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೇ, ಆಣೆವಾಡಿ ಸತ್ಯವನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದು ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ತಂದಂಥ ಕಾವಲುಗಾರನು ಮುಂದೆ ಬಂದನು.

‘ರಾಡಕ್ಲಿಫ್, ಹೇಳುವದನ್ನೆಲ್ಲ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಹೇಳು. ಇಲ್ಲಿ ಸುಳ್ಳು ಬದುಕಲಾರದು, ನೆನಪಿರಲಿ’ ಎಂದು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಪ್ರಸಂಗಿಯಂತೆ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟನು.

‘ಆದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸುಳ್ಳು ಇಲ್ಲಿಯಷ್ಟೇ ಏಕೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಚಯವಿಲ್ಲ ತಿಳಿಯಿತೇ? ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನ, ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿನಗದೆಷ್ಟೋ ಸಲ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನೇ—ಅವೇ ಮಾತುಗಳನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಆದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿ ಬಂದೀತು’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವು ದೊರೆಯಿತು.

ಕೈದಿಗಳ ಪುರಾವೆಗೆ ಪುಷ್ಟಿಕರವಾಗುವಂತೆ ಆ ಕಾವಲುಗಾರನ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಇವನು ಕೈದಿಗಳನ್ನೆ ಕಾಡುವದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನೂ ಸಹ ಬಹು ಪರಿಯಿಂದ ಪೀಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

‘ಇದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಬಹಳಿದೆ. ಕ್ಯಾಂಪಿನೊಳಗೆ ಶರೆಯನ್ನು

ತಂದವನೇ ಇವನು. ಅದರಿಂದ ಇವನು ಈಗಾಗಲೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲದಷ್ಟು ಗಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಇವನೇ ಕುಡಿದು ಮತ್ತನಾದಾಗ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ೫೦೦ ಪೌಂಡುಗಳನ್ನು ಠೇವಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆಂದು ಅಭಿಮಾನಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ.'

ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ವಿಚಾರಣೆಯು ಸಾಗಿದರೆ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನ ರಾಡಿಯೇ ಏಳುವೆಂದು ಬಗೆದು, ಗವ್ವರ್ನರನು ತೀರ್ಪನ್ನೀಯಲು ತ್ವರಿಸಿದನು. ಆರೂ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿನದ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಯಿತು. ಅಂದಿನ ದಿನವೆಲ್ಲ ಅವರು ಬಂಧಿತರಾದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ಶಿಕ್ಷೆಯೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ನ್ಯಾಯವಿಚಾರಣೆಯು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಕಮಾಂಡಂಟನು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನಿಗೆ ಇಂದಿನಿಂದಲೇ ಕ್ಯಾಂಪಿಗೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದೂ, ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಸಮುದ್ರದಾಚೆಯ ಸ್ಥಳವೊಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿದನು. 'ವೈರಿಗಳಷ್ಟೆ ಕೆಟ್ಟ ಜನರು ನಾವಿರುವೆಂದು ಪ್ರಕಟ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ಚನರಿರುತ್ತಾರೆ; ಅಂಥವರಲ್ಲಿ ನೀನು ಶ್ರೇಷ್ಠನು' ಎಂದು ವ್ಯಂಗ ರೀತಿಯಿಂದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನಿಗೆ ಉಪದೇಶವನ್ನೂ ಮಾಡಿದನು.

ಕೋರ್ಟು ಎದ್ದಿತು. ಕಾವಲುಗಾರನು ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಮುಂದಟ್ಟಿ ಕೊಂಡು ಸಾಗಿದನು. ಮೋನಳು ನಿಂತ ಸ್ಥಳದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಓಸ್ತಾ ರನು ದಾಟಿ ಹೋದರೂ, ಅವಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಸಹ ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಇಷ್ಟಾದರೂ, ಅವಳ ಭಾವೋದ್ರೇಕಗಳು ಇಳಿದ ಮೇಲೆ ಮೋನಳು ತಾನೇನು ಮಾಡಿದಳೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರಮಾಡಿಕೊಂಡಳು ಕೋರ್ಟಿನೊಳಗಿಂದ ಜನಸಮೂಹವು ಹೊರಬೀಳುವ ಗೊಂದಲ ಹೇಳ ತೀರದು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಹೋಗಹೋಗುತ್ತ ಮೋನಳನ್ನು ಬಿರುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಜನರ ತಂಡವು ದೂರ ಹೋಯಿತೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮೋನಳೂ ಹೊರಬಂದಳು. ಅಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು 'ನೋಡಿರಿ! ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಳು! ದ್ರೋಹಿಯು! ತನ್ನ ಗೂಡನ್ನೇ ಹಾಳುಮಾಡುವಂಥ ಹುಚ್ಚು ಹಕ್ಕಿಯು!

ಆ ನೀಚ ಜನುಸಿಯವನನ್ನು ಬೆನ್ನುಕಟ್ಟುವುದು ಬಿಟ್ಟು, ತನ್ನ ದೇಶದವನನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವಳು ನಾಲಗೆಯನ್ನು ಬಿಗಿಹಿಡಿದಿದ್ದರೇನಾಗುತ್ತಿತ್ತು?' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಬಾಯಿಗೆ ಒಂದ ಹಾಗೆ ಮೂಡಲಿಸುವ ಮಾತುಗಳು ಮೋನಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದವು. ದಾರಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಇವೇ ತರಹದ ಮಾತುಗಳು ಅವಳ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವಳಿಗೆ ಹೇಳತೀರದಷ್ಟು ಸಂತಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು.

ಅರ್ಧ ದಾರಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿದ್ದಳು; ಜನರ ಆ ಏದೆ ಬಿರಿಯುವ ಮಾತುಗಳೂ ಕೇಳಿಸದಾಗಿದ್ದವು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕಮಾಂಡಂಟನ ಮೋಟಾರು ಬಂದಿತು. ಅವಳನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಮಾಂಡಂಟನು ಮೋಟಾರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

‘ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯ ಮೇಲಿಂದಲೂ, ನ್ಯಾಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ನೀನು ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನಿಜವಿವೆ; ಸರಿಯೆಂದೂ ನಾನು ಒಪ್ಪುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ತಂಗಿಯೇ, ನಿನ್ನ ದಾರಿ ಬೇರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಬಹಳ ವ್ಯಸನವಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ಗಂಭೀರ ಮುಖಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು.

ಕೈಟಗಳು ಇವಳಿಗಿಂತ ಅದೆಷ್ಟೋ ಮೊದಲಿಗೆ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದರು. ಮೋನಳು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಸುದ್ದಿಯು ಐದೂ ಕಂಪೌಂಡುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಡುಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಹಬ್ಬಲು ತಡವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದೊಡನೆ, ಮೊದಲು ಯಾರೂ ಇವಳನ್ನು ಕಂಡು ಅಸಭ್ಯವರ್ತನೆಯಿಂದ ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದರೋ— ಅಂಥ ಕೈಡಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಈಗ ಬೇಲಿಯ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತ ಬಂದು ಅವಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವ ಕೃತಜ್ಞಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಟೊಪ್ಪಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಮೋನಳು ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಸಹ ಹಾಕದೆ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದಳು. ಮಾನಾಪಮಾನದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವಳ ಮನಸು ತೀರ ವಿಪ್ಲವವಾಗಿತ್ತು.

ದಿನದ ದುಡಿತವು ಅವಳಿಗೆ ತಲೆಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ದಣಿದು ಸಂಜೆಗೆ

ಮನೆಗೆ ಬಂದಳೆಂದರೆ ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿಗೆಯ ಮುಂದಿರಿಸಿದ್ದ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಆರಾಮು ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ರಾತ್ರಿಯ ಊಟದ ಪರಿವೆಯೂ ಕೂಡ ಅವಳಿಗೆ ಉಳಿಯದಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡು ರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಕಳೆಯುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಜೀವನವೇ ನೀರಸ ವೆನಿಸುತ್ತಿರಬಹುದು.

ತನ್ನ ಸದಸದ್ವಿವೇಕ ಬುದ್ಧಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡನೆ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟು ತಾನೇ ಮರೆತುಬಿಡಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅವಳು, ಅಂದು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಟ್ಟಾಯಿತೆಂದು ಬಲು ನೊಂದುಕೊಂಡಳು.

ಅವಳು ಜರ್ಮನ್ ನೋಬ್ಲನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಚಾತಿಯನ್ನು ಇವಳಷ್ಟು ಯಾರೂ ಹಿಂದೆ ದ್ವೇಷಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ! ಆದರೆ ಈಗ ದ್ವೇಷದ ಬದಲು ಪ್ರೇಮವುಂಟಾಗಿದೆ. ಇವಳ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಜನರು ಕುತ್ತಿಬುದ್ಧಿಯೆಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಂದೆಯ ಮರಣಕ್ಕೆ ಇವಳೆ ಕಾರಣಳೆಂದು ಜನರು ಹಿಂದೂ ಅಂದಿದ್ದರು. ಅಂದೂ ಮಾತಾಡಿ ದರು. ಅದರಿಂದಂತೂ ತಂದೆಯನ್ನು ಎರತನೆಯ ಸು ಕೊಂದು, ಅವ ಕೀರ್ತಿಯ ಕಲಂಕದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಹುಗಿದಳೆಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನರಿಗೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲದಾಯಿತು.

‘ನನ್ನಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು’ ಎಂಬ ಮಾತು ಗಳೂ ಅವಳಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಈಗ ಕೊಡಲಾರದಾದವು. ಅವಳ ಮನೋವೇದನೆಗೆ ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು.

ಅವಳು ತನ್ನ ಚಾತಿಯನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿದಂದಿನಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳದಿಂದ ತಾನು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಓಡಿ ಹೋಗುವದೇ ಉಚಿತವೆಂದೂ, ನಾಕಾ ಲೋಯ್ ದಲ್ಲರವರು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದೆಂದೂ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಳು. ಆದರೆ ಓಸ್ಕಾರನ ಚಿತ್ರವು ಕಣ್ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲುವದು. ‘ನನ್ನಿಂದ ಆಗಲಿರುವದು ಎಂದಿಗೂ ಆಗದ ಮಾತು’ ಎಂಬ ಕೂಗು ಅವರ ಹೃದಯ ದಲ್ಲಿ ಕಲಮಲವನ್ನೆಬ್ಬಿಸುವದು. ಓಸ್ಕಾರನು ಕೋರ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಾಗಿ ‘ನಾನೇಕೆ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೆ’ ಎಂಬ ವಿಚಾರವೂ ಅವಳನ್ನು ಬಾಧಿಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

ರಾತ್ರಿಯಾಯಿತೆಂದು ಮೋನಳು ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಇಕ್ಕ ಹೋದಳು. ಬಾಗಿಲ ಸಂದಿಸೋಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಬಂದು ಪತ್ರವು ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕೈದಿಗಳ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಗದವೆಂದು ಮೇಲೆಯೇ ಹೇಳಬಹುದು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಬರೆದ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಅವಳೆಂದೂ ಈ ಮೊದಲು ನೋಡಿರಲಿಲ್ಲ. 'ದೇವರು ನಿನಗೆ ಕಲ್ಯಾಣಮಾಡಲಿ' ಎಂಬ ಮೂರೇ ಶಬ್ದಗಳು ಆ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವು.

ಅದನ್ನು ಓದಿದನಳೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೇತ್ತಿ ಅದನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದಳು. ಆ ಪತ್ರವು ಅವಳಿಗೊಂದು ತರಹದ ಉತ್ಸಾಹ, ಹರುಷವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೆ, ಆ ಹಳೆಯ ಅಧ್ಯಯನವು ಅವಳನ್ನು ಮುತ್ತಿತು; ಕುಗ್ಗಿದಳು.

'ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೈವಿರತು. ದೇವರೇ ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು' ಎಂದು ಬಿಸಿಸುಯ್ಯುತ್ತ ಅಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತಿಹೋದಳು.

ಸೋಲು

ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿತು—ಯುದ್ಧದ ಕೊನೆಯ ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್. ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿದ ದೇಶಗಳ ಸರಕಾರದವರು ಇಡಿ ಯುರೋಪದಲ್ಲಿಯೆ ಕ್ರಾಂತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಪರಿಶೋಧಿಸಲು ಸ್ವಿತ್ಸರ್ಲೆಂಡದ ಇಬ್ಬರು ಡಾಕ್ಟರರನ್ನು ನಿಯಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಈಗ ನೌಕಾಲೋಯ್‌ಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರು ಐದೂ ಕಂಪೌಂಡುಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕಷವಾಗಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಹಾಲನ್ನು ಪರಿಶೋಧಿಸಲು ಈ ಒಕ್ಕಲುಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಮುಖಲಕ್ಷಣಗಳ ಮೇಲಿನಿಂದ ಬಲು ಒಳ್ಳೆಯವರೆಂದು ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಮೋನಳು ಅವರನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಚಹಾ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಮೋನಳ ಕಡೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕೊಡದೆ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ

ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಕೈದಿಗಳು ಹೇಳಿದ ತಕರಾರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆ ಡಾಕ್ಟರರಿಬ್ಬರೂ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೈದಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬನು ತನಗೆ ಕೊಳೆತ ಬಟಾಟಿಯು ಒಂದಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಲಾಗಲಲ್ಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನು. ಆ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತೋರಿಸಲು ಹೊರಟ ಕಾವಲುಗಾರರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು 'ಒಂದು ಶಬ್ದವನ್ನೂ ನಂಬಲಾಗದು. ಈ ಮನುಷ್ಯನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಶೂರನು' ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೈದಿಯು ಮುಂದೇನೂ ಬಾಯಿ ತೆಗೆಯಲಿಲ್ಲ.

'ಅವನು ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದನೆಂದು ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರನೆಂದನು.

'ಆದರೆ ಆ ಕಾವಲುಗಾರರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು ಪಶುವಿನಂತಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಎರಡನೆಯವನು ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತನು.

'ಎಲ್ಲ ದೇಶದ ಕ್ಯಾಂಪುಗಳಲ್ಲಿಯೂ—ಆದರಲ್ಲಿಯೂ ಚಮುಗನಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇರುತ್ತದೆಯೇ' ಎಂದು ಮೋನಳು ವಿಚಾರಿಸದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ.

'ಅಲ್ಲಿಯಷ್ಟು ಕೆಡಕು ಯಾವ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಚಮುಗನಿಯೊಳಗಿನ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯ ಕೆಲವು ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾನವಪ್ರಾಣಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕನಿಕರವುಂಟಾಗುವದು ಚಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತು. ನಿಮ್ಮ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕೈದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಂತೂ ಬಲು ಕಷ್ಟದಿಂದ ತಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು ನೂಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಜೀವನವನ್ನು ನೋಡಿ ನಾವು ಮರಗಿದುದು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ.'

'ಅದು ಯುದ್ಧದ ರಾಕ್ಷಸೀವೃತ್ತಿಯ ಫಲವು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜೀವ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಹುತಾತ್ತರರೆಂದೂ, ಶೂರ, ಧೀರರೆಂದೂ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಸಂಪಾದಿಸಿದವರನ್ನು ಪಶುಗಳು, ರಾಕ್ಷಸರೆಂದು ಹೆಸರಿಡುತ್ತಾರೆ.'

'ಗೆಳೆಯೂ, ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಗೆ ಕರೆಯುತ್ತಿರುವದಿಲ್ಲ.'

'ಇಲ್ಲವೆ? ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆ.'

ತನ್ನ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಅವರು ಮೋನಳ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದರು. ಅವಳ ಮನೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ಅವಳಿಗೇನಾದರೂ ಯಾವುದೇ ತರಹದ ಸಹಾಯವು ಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಲಾಯಿತು.

ಓಸ್ಕಾರನ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವರ ಮುಂದೆ ಹೇಳಲು ಹೆದರಿ, ತಾನೊಬ್ಬಳೇ ಇದರ ಸ್ಥಾನಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವೆನೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು.

‘ಬಲು ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಹತ್ತು ಜನರು ತನ್ನ ಕೈಗಳಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಂತಲೂ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬನು ಮನಸಿನಿಂದ ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವು ನೂರಾರು ಪಾಲು ಮೇಲು’ ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಿಂದನು.

‘ಯುದ್ಧದಲ್ಲೆಯೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಅದಕ್ಕಂತಲೇ ಈ ದೇಶದವರು ಗಿದ್ದರು; ಜರ್ಮನ್ನರು ಬಿದ್ದರು’ ಎಂದು ಇನ್ನೊಬ್ಬನು ಹೇಳಿದನು.

‘ಏನು ಜರ್ಮನ್ನರು ಸೋತರೆ? ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿಯಿತೇ?’ ಎಂದು ಮೋನಳು ಸಖೀದಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

‘ತಂಗೀ, ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದಂತೆಯೇ. ಆದರಲ್ಲೇನು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ವೈರಿಗಳು ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಸ್ವಾರಿಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು; ಆದರೆ ಇನ್ನೇನು ಯುದ್ಧವು ಹೆಚ್ಚು ದಿನ ನಡೆಯಲಾರದು.’

ಮೋನಳಿಗೆ ಹಿಗ್ಗು ಹಿಡಿಸದಂತಾಯಿತು. ಯುದ್ಧವು ಇಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಮುಗಿತಾಯವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆಯೇ? ಅಂದರೆ ಅವಳಿಗೂ, ಓಸ್ಕಾರನಿಗೂ ಕೂಡಿಯೆ ಒಳಿತಾಗುವ ದಿನಗಳು ಬೇಗನೆ ಬಂದಂತಾಗುವವು.

ಓಸ್ಕಾರನು ಜರ್ಮನ್ನನಿರುವನೆಂದಿಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ-ವೈರಿಗಳ ಚಾತಿಯವನಿರುವದರಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವಚಾತೀಯರಾದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೀನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರುವರೆಂಬ ಮಾತು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದೆ ಹೋಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಪ್ರೇಮ ಪ್ರಣಯಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದುದು ಯುದ್ಧವಲ್ಲದೆ ಚಾತಿಯು ಎಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿಯಿತೆಂದರೆ ಬಂದ ಎಡರು ತಾನೇ ದೂರಾಗುವದು. 'ದೇವರೇ, ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸು, ಬೇಗ ನಿಲ್ಲಿಸು' ಎಂದು ಹಗಲಿರುಳೂ ಮೋಸಳು ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು.

ಈ ಕ್ರಿಸ್ತಮಸ್‌ದಲ್ಲಿ ಪಿಂದಿನಂತಹ ವಿವಿಧ-ವಿನೋದಾವಳಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರ ದಿಂದ ಮಾಡುವದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಲುಥೆರಾನ ಧರ್ಮಬೋಧಕನು ಆ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಲು ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಮೋಸಳು ಮರಡಿಯ ಮೇಲಿನ ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ ಹೋರಿಗೆ ತವುಡನ್ನು ತಿಸಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೊರಬಿದ್ದಳು. ಕ್ರಾಂಪಿ ನಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯದೊಳಗಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಹಾಡುಗಳ ಸ್ವರವು ಅವಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತುಸು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಬಹು ಲಕ್ಷ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳತೊಡಗಿದಳು.

ನಾಳೆ ಜರುಗಲಿರುವ ದೇವರ ಸೇವೆಯ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯಿರಬಹುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹಾಡುತ್ತಿರುವರೆಂದೂ, ಪಿಯಾನವನ್ನು ಬಾರಿಸುವವನು ಓಸ್ಕಾರನ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಇರಲಾರರೆಂದೂ ಅವಳು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಹಾಡು ಯಾವುದೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೆ ಸ್ವರವು ತೀರ ಪರಿಚಿತವಾದುದು. ಅವಳು ವೆಸ್ಲಿಯನ್ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಆ ದಾಟಿಯ ಮೇಲಿನ 'ಇನ್ನೂ ದೇವರು ನಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸಿದ್ಧನಿರುವ' ಎಂಬ ಹಾಡು ಕೇಳಿದ ನೆನಪು ಅವಳಿಗಾಯಿತು.

ಆದೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ! ಆದೇ ಧರ್ಮ! ಆದೇ ದೇವರು! ಆದೇ ಉದ್ಧಾರಕನು! ಆದರೂ.. ಇನ್ನೂ.. ಎಷ್ಟೊಂದು ದುಷ್ಟತನವು ತುಂಬಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಮೂರ್ಖತನವಿರಬಹುದು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ!

ಕ್ರಿಸ್ತಮಸ್ ದಿನದ ಮುಂಚಾವು. ಬೇಗನೆದ್ದು ಮೋಸಳು ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ತೀರಿಸಿದಳು.

ಪೀಠ ಪಟ್ಟಣದ ದೇವಾಲಯದೊಳಗಿನ ಗಂಟಿಯ ಸಪ್ತಳವೂ ಕೇಳಿಸಿತು. ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಬೀರಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳೂ (ಓಸ್ಕಾರನೂ ಸಹಿತ) ಕ್ಯಾಂಪಿನ ದೇವಾಲಯದ ಕಡೆಗೆ ಗಂಪುಗಂಪಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯವು ಅವಳಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿತು.

ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ವಿಚಾರಲಹರಿ ಸುಳಿದಿತು. ಧರ್ಮವು ಒಂದೇ ಇದ್ದುದಾದರೆ ತಾನೇಕೆ ಇಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದು? ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಲು ಕಾನಲುಗಾರನು ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಬಹುದೇ? ಎಂಬೀ ವಿಚಾರಗಳು ತಾಕಲಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಅಟ್ಟನನ್ನೇರಿದಳು. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಉಡುಪನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಹೊರಬೀಬಿಟ್ಟಳು; ಒನೆಯ ಕಂಪಾಂಡಿನ ಬಾಗಿಲದ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು.

ಕ್ಯಾಂಪಿನ ದೇವಾಲಯವು ಅರ್ಧ ಥೇಟರು ಸದ್ದಂತಿದ್ದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಣಜವಿದ್ದ ಹಾಗಿದೆ. ಒಂದು ತುದಿಗೆ ಎತ್ತರವಾದ ಗದ್ದುಗೆ. ಕುಳ್ಳಿರಲು ಕುರ್ಚಿಗಳಿಲ್ಲ; ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹಾಸುಗೆಯಿಲ್ಲ. ಗದ್ದುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಧರ್ಮಬೋಧಕನು ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮೇಜು. ಅವನ ಮೈ ಕಪ್ಪುಗಾಸಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದೆ. ಬೈಬಲ್ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಯಾವುದೋ ಭಾಗವನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವನೆದುರಿಗೆ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಐದಾರುನೂರು ಜನರು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು, ಮುದುಕರು, ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಉಡುಪನ್ನು ತೊಟ್ಟವರು, ಚಿಂಬಿಚಿಂದಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು, ಬರೆಗಾಲಿನವರು, ಮನೋಹರವಾದ ಲಕ್ಷಣವುಳ್ಳವರು, ಕುಡಿತಿಂದಿಲ್ಲದವರು ಅನೇಕ ದುರ್ವ್ಯಸನಗಳಿಗೀಡಾಗಿ ಕೊರಗಿ ಸೊರಗಿ ಸುಕ್ಕಾದವರು-ಪೀಠ ನಾನಾ ತರಹದ ಜನಸಮೂಹವು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರೂ ಧರ್ಮಬೋಧಕನ ಕಡೆಗೆ ಏಕದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಬೀರಿದಾರೆ. ಅವನು ಓದುವ ಸದ್ದಿನ ಹೊರತು ಬೇರಿನ್ನಾವ ಸದ್ದು ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಾಗಿಲ ಸರಿದ ಸಪ್ತಳದಿಂದ ಅಲ್ಲಿಯ ಸ್ತಬ್ಧಶಾಂತತೆಯು ಭಂಗವಾಯಿತು. ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿಯೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳ ಪ್ರವೇಶ

ವಾಯಿತು. ಅವಳು—‘ನಾಕಾಲೋಯ್‌ದ ಸ್ತ್ರೀ’ ಎಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇ ಇಲ್ಲ. ಬಂದವಳೆ ಸುತ್ತೂಕಡೆಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದಳು. ಎಲ್ಲರೂ ಇವಳನ್ನೆ ಬೆರಗುಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಾರದೋ ಕೈಯು ಅವಳಿಗೆ ತಾಕಿತು. ಅವಸರವಸರದಿಂದ ಒಳಗಿನ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟು, ಅದರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡನು. ಮೊದಲನೆಯ ಸಾಲಿನ ನಡುವೆ ಇಳಿಸಿದ್ದ ಆ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಕುಳಿತುಕೊಂಡಳು.

ಬೋಧನೆಯು ಮುಗಿದನಂತರ ಪಾದ್ರಿಯು ಬಂದು ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳಹತ್ತಿದನು. ನಿನಗೆ ರಾತ್ರಿಮಲ್ಲಿ ಅವಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಹಾಡೇ ಅದು; ಅವಳ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರಿಸಿದ್ದ ಸಿಯಾನಸನ್ನು ಬಾರಿಸಲು ಒಬ್ಬ ತರುಣನು ಮುಂದೆ ಬಂದನು. ಇವಳು ಎದ್ದು ನಿಂತಳು. ಹಾಡು ಮತ್ತು ಸಿಯಾನವು ಏಕತಾನದಲ್ಲಿ ನುಡಿಯತೊಡಗಿದವು.

ಅಲ್ಲದವರೆಲ್ಲರೂ ಸ್ವಷ್ಟವಾದ ಸುಸ್ವರದ ಏಕಕಂಠದಿಂದ ತನ್ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ಹಾಡಹತ್ತಿದರು. ಅದರೊಂದಿಗೆಯೇ ಮೋನಳೂ ಹಾಡನ್ನು ಅದೇ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಯಿತು.

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಅವರೆಲ್ಲರ ಧ್ವನಿಯು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳಲು ತನ್ಮುಖಾಂತರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರಬಹುದು. ಚಿತ್ರದ ಬೊಂಬೆಗಳಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಏಕಚಿತ್ತರಾಗಿ ಅವಳ ಆ ಕೋಮಲ ಕಂಠದಿಂದ ಹೊರಟ ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ಅವರು ತಲ್ಲೀನರಾದರು; ತಲೆದೂಗಹತ್ತಿದರು.

ಹಾಡು ಮುಗಿಯಿತು. ಅವಳೂ ಕುಳಿತಳು. ಪಾದ್ರಿಯು ತನ್ನ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲೊಂದಿಲ್ಲೊಂದು ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರ ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಬಾಗಿಲದ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿದ್ದವು. ಓಸ್ಕಾರನು ಅಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ ‘ದೇವರೇ, ಯುದ್ಧವನ್ನು ಬೇಗ ನಿಲ್ಲಿಸು’

ಎಂದು ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವೋನಳ ಮುಖಚರ್ಯೆಯು ಬದಲಾದ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ಬೇಸಿಗೆಯು ಮತ್ತೆ ಬಂದಿತು; ಸೂರ್ಯನು ಮೂಡುವನು, ಮುಳುಗುವನು. ಹಕ್ಕಿಗಳು ಹಾಡುವವು, ಗೂಡು ಸೇರುವವು. ಭೂದೇವಿಯು ತನ್ನ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಎಂಬಿನಂತೆ ಕಾಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ; ಆದರೆ ಯುದ್ಧವು ಇನ್ನೂ ಸಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಸ್ವಿಸ್ ಜಾಕ್ವರರ ಭವಿಷ್ಯದಂತೆ ಮೈರಿಗಳ ಕೊನೆಯ ದಾಕಿಯು ಆಯಿತು. ಮುಗಿದೂ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಏರೇಲಿ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿ ದಷ್ಟಷ್ಟು ಅವರು ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೆ ದೂಡಲ್ಪಟ್ಟರು.

ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕೈದಿಗಳಿಗೂ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮುಂಭಾಗದ ಸೈನಿಕರ ದೈವದಂತೆ ಅವರ ಉತ್ಸಾಹವು ಏರುತ್ತಿತ್ತು; ಜೀರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಸಂಖ್ಯವಾದ ಜರ್ಮನ್ನರ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಸೈನ್ಯವು ಲಂಡನ್ನದ ಮೇಲೆ ದಾಕಿಯನ್ನಿಟ್ಟು, ಬಕಿಂಗ್ಹ್ಯಾಂ ಆರಮನೆಯನ್ನು ಧ್ವಂಸಗೊಳಿಸಿ, ಬ್ರಿಟಿಶ್ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ, ಆಮೇಲಿಕವನ್ನು ನುಂಗಲು ಹಣಗಾಡುವವೆಂದು ನೋಡನೊಡಲು ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಬಡವಾರ ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಬರಬರುತ್ತ ಕೈದಿಗಳಿಗೆ ಮಾತನಾಡಲು ಜಾಯಿಯೇ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ವರ್ತಮಾನ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ನರು ಸೋತರೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಬಂದರೂ, ಅವರು ನಂಬುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರ ಜರ್ಮನ್ನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜರ್ಮನ್ನರ ಬಯದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವರು ಅಭಿಮಾನ ಪ್ರೇರಿತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅವರು ಬಾಯಿ ಹೊಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯುದ್ಧವು ಏತಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿತು? ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲ! ಹತ್ತುವರುಷದವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧದ ಕಾರಣವು ಏನಿತ್ತೆಂಬುದು ಕೂಡ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಕಾಲವು ಗತಿಸಿ, ಮರೆಯಾಗಿಸಿಬಿಡುವದು.

ವೋನಳು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡು ಭ್ರಮಿಷ್ಟಕಂತಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಯುದ್ಧವು ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಗೆ ಬಂದಿತೇ? ಓಸ್ಕಾರನು ಏನು

విచారనాడుత్తిరబయదు? తన్న కడిగి అవను ఏకే బారదిరు వసు? అవళు అవన మోలీ ఈగాగలీ సాకష్య తోందరేయన్ను బడ్డిరువళిందు అవను విచారనాడుత్తిరబయదే?

అవను కేసంగోమ్మే బందను. రాత్రియు బహళాగిత్తు. బాగిలక్కే ఆతు సింతుకేండుం అవను కంసిత స్వరదింద 'వోలనా' ఎందు కుగువ సస్వళవు అవళన్ను ఎక్కె లిసితు. 'వోలనా' ఎంబ మధురనావ స్వరవు మత్తోమ్మే అవళిగి కేళిసితు. చటక్కనే ఎద్దళు. 'వోలనా' ఎంబ యేసరిసింద అవను ఈవరేగేందూ కరే దిరల్ల.

'హా! బందే' ఎన్నుత్తు అవళు యోస్తిలద మోలీ అవద మస్తకపయంత నతుగువ మ్మేయింద బందు సింతళు. అవళ తందేయు తమ్మిబ్బరన్ను నోలెడద దినదింద ఈవరేగేందూ అవ రిబ్బరూ పిగి ఎదుర-బదిరాగి సిందిద్దిల్ల; ఈగ సిందిద్దారే.

'వోలనా, ఎల్లవు ముగియింతల్ల?'

'ఓస్కారా, ఎను ముగియితు?'

జనమసియు గేదేయల్ల. పిండన బగన పిడితవు యద గట్టిదే; బల్గన్ పట్టణదల్ల అంతకలయగళు మట్టివే.'

'ఇదరింద యుద్ధవు ముగతాయవాయితేందు అభవగాగు త్తదేయే?'

'ఆగదేను, వోలనా.'

ఎనోల మాతాదదేకేందవళు అస్వేక్కే బాయి ముక్కి తుసు యోత్తు సుమ్మనావళు. ఎదేయ నతుకవన్ను స్మేరిసుత్తు 'ఓస్కారా, యుద్ధ సమాప్తవాదువరింద సినగి సంతోషవాగిల్లవే?' ఎందు వోలనళు అతురతేయింద విచారిసిదళు.

అవను అవళన్ను కణ్ణరళిసి నోలెడియే నోలెడిదను. నట్ట నోలెటవు కిత్తదాయితు. 'ననగేనూ గోత్తాగదు. ఎను యేళళు?'

ಹೇಳಲೂ ಬಾರದಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಅವನು ಉತ್ತರವಿತ್ತು ಆಲ್ಲಿ ನಿಲಲಾರದೆ ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತೆರಳಿದನು.

ಅವನು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಅವಳು ನೋಡುತ್ತಲೇ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಿಸುಗಿದವು. ಎದೆಯು ಹಾರಹತ್ತಿತು.

ಬಪ್ಪಂದ (೧೯೧೮)

೧೯೧೮ರ ನವೆಂಬರ ೧೦ನೆಯ ತಾರೀಖು. ಇಡಿ ದಿನವೆಲ್ಲ ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾರಂಭವಾಗಿದೆ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ನಿಂದಲೂ ಟಿಲಿಫೋನು ಸರಕಾರದವರೊಡನೆ ಒಂದೆಸವನೆ ಮಾತಾಡ ಹತ್ತಿದೆ. ಎತ್ತ ನೋಡಿದತ್ತ ಗಲಿಬಲಿ, ಗಡಿಬಿಡಿ ಸಾಗಿದೆ.

ಹಾ ಹಾ ಎನ್ನುವದರಲ್ಲಿ ಈ ಸುದ್ದಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಪಸರಿಸಿತು. ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಭಾಗವು ಆರಣ್ಯದಂತೆ ಭಾಸವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಕೈದಿಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತವರು ಎಳಲಿಲ್ಲ. ಕ್ಯಾಂಪಿನ ದಿನದ ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಚರ ಕೈಸರನ್ನು ಸಿಂಹಾಸನದಿಂದ ತಳ್ಳಿದ್ದಾರೆ. ಜರ್ಮನ್ ದಳಪತಿಯು ಯುದ್ಧವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಬೇಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಮಿತ್ರಸಂಘದ ಮುಖ್ಯ ಕಮಾಂಡಂಟನು ತಯಾರಿಸಿದ ಶಾಂತಿಯ ಬಪ್ಪಂದದ ಕರಾರುಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಲು ಮರುದಿನ ಒಂಭತ್ತುಗಂಟಿಯವರೆಗೆ ಅವಧಿಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅವಧಿಯೊಳಗಾಗಿ ಬಸ್ಪಿ ಸಹಿಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರೆ, ಯುದ್ಧವು ಮಾತ್ರ ಏಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವದು ಖಂಡಿತ. ಅವರು ಒಡಂಬಡಿಕೆಗೆ ಬಸ್ಪಿದರೆ 'ಯುದ್ಧವು ನಿಂತಿತು; ಶಾಂತಿಯು ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು' ಎಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಚಗತ್ತಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಕಳಿಸಲಾಗುವದು. ನಾಕಾಲೋಯ್‌ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ೧೧ ಗಂಟೆಗೆ ತಿಳಿಯುವದು. ಡೊಗ್ಲಾಸ ಕೋಟಿಯಿಂದ ತೋಫುಗಳು ಹಾರಿಸಲ್ಪಡುವವು. ಬಂದರಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತಂಥ ಹಡಗುಗಳಿಂದ ವಾದ್ಯಗಳು ವೊಳಗುವವು. ನಡು

ಗಡ್ಡೆಯೊಳಗಿನ ಎಲ್ಲ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಗಳು ಬಾರಿಸುವವು—ಎಂದು ಮುಂತಾದ ಮಾತುಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಾಗುವೆ.

ವೋನಳಿಗೆ ಹರ್ಷವಾಯುವಾಗಿದೆ. ತನ್ನ ನೊರೆಯನ್ನು ಅಲಿಸಿ, ದೇವರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಸಿಲ್ಲಿಸಿದನೆಂದು ಹಿಡಿಸಲಾರದ ಹಿಗ್ಗು ಅವಳಿಗೆ. ಆದರೂ ಇಂಥ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅವಳು ತನ್ನ ಭಾವನೆಗಳ ಜಗ್ಗಾಟ—ನುಗ್ಗಾಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುಬಿದ್ದಿದ್ದಳು. ರಾಜಿಯ ವಿಚಾರವು ಮಿಂಚಿದೊಡನೆ ಯುದ್ಧದ ಫಲವು ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಆಯಿತೆಂದು ಜಯಜಯಕಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಣಿದಾಡುವಳು. ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡಿ, ಅನೇಕ ಅನಾಹುತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಕ್ರೂರ ವೈರಿಗಳಿಗೆ ಫಲವು ಚನ್ನಾಗಿ ದೊರೆತು, ಮೂಗು ತಿಕ್ಕಿದುದು ಯೋಗ್ಯವಾಯಿತೆಂದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಆದರೆ ಓಸ್ವಾರಸ ವಿಚಾರ ಸುಳಿದೊಡನೆ. ಅವಳು ಏನನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಳೋ. ತಿಳಿಯದ ಮಾತು. ಓಸ್ವಾರಸ ಈಗೆಲ್ಲರಬಹುದು? ಅವನೂ ಯಾವ ರೀತಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ವೋನಳು ಮಗ್ನಳಾಗಿದ್ದಳು.

ದೊಡ್ಡ ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದಳು. ಇನ್ನೂ ಬೀದಿಯ ದೀಪಗಳು ಉರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಸಮುದ್ರದ ತೆರೆಗಳ ಸೂರ್ಯ ಎಂಬ ಸಪ್ತಕದಂತಹ ಸಪ್ತಕವು ಕ್ಯಾಂಪಿನ ತುಂಬಿಲ್ಲ ಪಸರಿಸುವದೆಂಬ ಸಂಶಯವು ಅವಳಿಗೆ ಬಂದಿತು. ರಾತ್ರಿ ಮಲಗುವ ಮೊದಲು ಇದ್ದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಷ್ಟೇ ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಿತ್ತು. ಸಿದ್ಧವತ್ತಿದ ಮೇಲಾದ ಕ್ಯಾಂಪಿನ ವಾತಾವರಣವು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುವದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈಬಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಇತ್ತಿಂದತ್ತ ಅತ್ತಿಂದಿತ್ತ ಅಲೆವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯ ಗಡಿಬಡಿಯು ಅವ್ಯಾಹತವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ. ರಾತ್ರಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಒಂದೆಸವನೆ ಸಾಗಿರಬಹುದೋ ಎನೋ ಯಾರು ಒಲ್ಲರು! ನಡೆದಿದ್ದರೇನೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ.

ದಿನ ಬೆಳಗುವದೆಂದರೆ ಜರ್ಮನ್ನರಿಗೆ ಅಪಮಾನದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರದರ್ಶನ! ರಾತ್ರಿಯಾದರೆ ತಮ್ಮ ಪಿತೃಭೂಮಿಯ ದೈನ್ಯಾವಸ್ಥೆಯ ನೆನಪು! ತಾವು ದೇಶವಿಲ್ಲದ ಪರದೇಶಿಗಳು; ಭೂಭಾರವಾದ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ

ಹೊರದೂಡಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾನವಪಶುಗಳು! ಎಂಬ ಚಡಪಡಿಕೆಯು, ಕನವರಿಕೆಯು ಅವರನ್ನು ತಲೆಯೆತ್ತದಂತೆ ಮಾಡಿತ್ತು.

ಹೊತ್ತು ಮೇಲೇರಹತ್ತಿತು. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿಲ್ಲ ಗುಂಪುಗುಂಪಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಜನಸ್ತೋಮದ ದೃಶ್ಯವು ಮೋನಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಆದರೆ ಅವರ ಬಾಯಿ ಮಾತ್ರ ತುಟಿಗಳಿಂದ ಹೊಲಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಕಳೆಯಿಲ್ಲ. ಚಿವುಟಿದರೆ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೊಟ್ಟು ನೆತ್ತರವೂ ಬಾರದಷ್ಟು ಅವರು ಒಂದೆ ದಿನದಲ್ಲಿಯೆ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಬಂಧನಗಳು ಸಡಿಲನೂಡಲ್ಪಟ್ಟವು. ಕೈದಿಗಳು ಅಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರಖಾನೆ, ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. ನ್ಯಾಯ ಸೂಚನೆಯ ಗಂಟೆಯು ಬಾರಿಸಿದಾಗ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಹಸಿವೆಯ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ದಂಗುಬಡಿದವರಂತೆ ಕುಳಿತವರು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಿಲ್ಲ. ಸೋಲು ಅವರ ಹಸಿವೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿತ್ತು.

ನವಂಬರ ತಿಂಗಳಿನ ದಿನವು. ನಿರಭ್ರವಾದ ಆಕಾಶ. ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯಿಂದ ತೋಳಗುವ ಸಮುದ್ರರಾಜ. ಹಸುಗಳು ಹೊಟ್ಟೆತುಂಬ ಮೇಯ್ದು ಮನಬಂದಂತೆ ಓಡಾಡುವವು. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿನ ಕುರಿಗಳೂ 'ಬ್ಯಾ' ಎನ್ನುತ್ತ, ಒಂದು ಕುರಿಯು ಹೊರಟರೆ ಅದರ ಹಿಂದೆ ಹಿಂಡಿಹಿಂಡೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವದು. ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕ್ರಮವು ಎಂದಿನಂತೆ ಬದಲಾಗದೆ ಸಾಗಿದೆ.

ಮೋನಳು ಕೊಟ್ಟೆಗೆಯಲ್ಲಿಯೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೀರಿಸಿದಳು. ಹಾಲಿಗಾಗಿ ಜನರು ಬಂದಾಗ ಜರ್ರನೆ ಇಳಿದು ಹೋದ ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡುವದು ಅವಳಿಂದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಕೈದಿಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಲಾರದೆ ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಡುತ್ತ ಗೋಣಗುತ್ತಿದ್ದರು. ೨ನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೋಗಿನ ನಾವಿಕ ಕೈದಿಗಳ ಮೊದಲನ ಚಲ್ಲಾಟವು, ತುಂಟತನವು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಮಾಯವಾಗಿ ತೆಪ್ಪಗಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ತಾಸುಗಳ ಮೇಲೆ ತಾಸು ಕಳೆದವು. ಹತ್ತುವರೆ ಗಂಟೆಯಾದರೂ ಕ್ಯಾಂಪಿನ ವಾತಾವರಣವು ಚಲಿಸದೆ ಸ್ತಬ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಸುಂದಾದ

ಕ್ಯಾಂಪು ತುದಿ ಬೆರಳಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿತ್ತು. ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯು ಡೋಗ್ಲಾಸ ಪಟ್ಟಣದ ಕಡೆಗಿತ್ತು. ಅವರ ಮುಖಗಳು ಬಾಡಿ ಬತ್ತಿದ್ದವು. ಕೈಕಾಲಿನ ನರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸತ್ತಿದ್ದವು; ಹಾಹಾಳಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಜೀವನವೇ ಹಿಂಟಿ ಹಿಪ್ಪಿಯಾಗಿದ್ದಿತು. ನಿಂತುನಿಂತು ಬೇಸತ್ತು ಕೂದಲೆಯು ಕಾಲಿ ನಿದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆದರುವಂತೆ ಕೆಲವರು ಕಾಲುಬೆರಳಿನಿಂದ ನೆಲವನ್ನು ಕೆದರುತ್ತ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಉಳಿದವನ ಸದ್ದು ಕೇಳಬರುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಓಸಾಲ್ವ ರನ ಸುಳಿವೇ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹತ್ತಲಾರದಾಗಿದೆ. ಅವನೆಲ್ಲಿರಬಹುದು? ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು? ಎಂಬ ವಿಚಾರವೆ ವೋನನ ಕಮನಸ್ಸನ್ನು ಆವರಿ ಸಿತ್ತಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದರ ಚಿಂತೆಯೂ ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಹಳ ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಾರಂಭವಾಯಿತು. ಒಕ್ಕಲುಮನೆಯ ತೀರ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕಮಾಂಡಂಟನ ಬಿಚಾರದಿಂದ ಟೆಲಿಫೋನದ ಗಂಟೆಯು ಒಂದೆರವನೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಿರುವುದು ವೋನನಿಗೆ ಕೇಳಬಂದಿತು. ಶಾಂತವಾದ ವಾತಾ ವರಣವಿದ್ದುದರಿಂದ ಕಮಾಂಡಂಟನ ಧ್ವನಿಯು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಬರು ತ್ತಿತ್ತು.

‘ಹೋಲೋ (Hello) ಯಾರವರು? ಸರಕಾರದ ಕಚೇರಿಯೇ? . ಏನು? ಸಹಿಯಾಯಿತೇ? ಒಳಿತಾಯ್ತು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವೋನನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದವು.

ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣದ ಗಡಿಯಾರವು ಬಾರಿಸತೊಡಗಿತು. ಗಂಟೆಯ ಸಪ್ಪಳವು ನಿಂತಮೇಲೆ ತೋಫುಗಳ ಗರ್ಜ ನೆಯು ಕರ್ಣರಂಧ್ರವನ್ನು ಬಿರಿಯತೊಡಗಿತು. ಡೋಗ್ಲಾಸ ಪಟ್ಟಣದ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಸಪ್ಪಳವು ಬರುತ್ತಿತ್ತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ವಾದ್ಯಘೋಷಗಳು ಕಿವಿಗಡಚಿಕ್ಕುವಂತೆ ಮೊಳಗಿದವು. ದೇವಾಲಯಗಳ ಧಣಧಣ ಶಬ್ದವು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ನೂದಮಯವನ್ನಾಗಿಸಿತು. ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾನೆಯಿಂದ ದಾರಿಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ ಚನಸಮೂ ಹವು ಜಯಘೋಷವಾಡುತ್ತಿರುವ ಕೂಗು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ಕೇಳಿಸಿತು.

ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೂ ಜಯೋತ್ಸಾಹದ ಕುಣಿತದ ಸುಗ್ಗಿಯೇ ಸುಗ್ಗಿ ನಡೆಯಿತು. ಟೊಪ್ಪಿಗಳನ್ನು ತೂರುವರು; ಕೇಕೆ ಹಾಕುವರು. ಎಲ್ಲರ ಮುಖಗಳು ಆರಳಿ ನಗೆಯು, ಆನಂದವು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಪಾರವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಸರನ್ನು ಹಿಡಿದವರೇ ಇಲ್ಲ. ಜಯ ಸಂಪಾದನೆಯ ಹೆಮ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ಅತ್ತ ಆ ಜನಸಮೂಹವು ಮೈಮರೆತು ಆನಂದಸರನಶವಾಗಿದ್ದಿತು.

ಇತ್ತ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇಪ್ಪತ್ತೈದುಸಾವಿರ ಕೈದಿಗಳು ಉಸಿರು ಗಟ್ಟಿ, ಸಜೀವಪ್ರೇತಗಳಂತೆ ಸೆಟೆದು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ವಿಸತ್ತು ಅವರ ಹರಣವನ್ನೇ ಹಾರಿಸಿದೆ. ಪಾಪ! ಪಿತೃಭೂಮಿಯು ಸೋತುಹೋಗಿತ್ತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಪ್ರಹಸನವೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಒಬ್ಬ ಸಿರಿವಂತ ಕೈದಿಯು ಸಾಕಿದ ಹೆಣ್ಣುನಾಯಿಯೊಂದು ಆ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ, ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಬೊಗಳುತ್ತ ಮನೆಯ ಚಪ್ಪರದ ಮೇಲೆ ಹುಚ್ಚಾಪಟ್ಟಿ ಜಿಗಿದಾಡಹತ್ತಿತು. ಅದರ ಸಿಟ್ಟಿನ ಕನಿವಿಸಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಮೂಕಪ್ರಾಣಿಗೂ ಪಿತೃ ಭೂಮಿಯು ಬಿದ್ದುಹೋಯಿತೆಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯು ಹುಟ್ಟಿತೇನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗದೆ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ನಾಯಿಯು ಈ ಕಳವಳವನ್ನು ಅವರೆಲ್ಲರೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದರು. ಅದು ಶಾಂತವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಜಿಗಿಯಿತು. ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕರು. ವಿಕಟಪಾಸ್ಯವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು?

ಕೆಲವೊಂದು ಕಾಲವು ಕಳೆದಮೇಲೆ ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರೂ ಸ್ಮೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದರು. ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕುತ್ತ-ಎಸೇ ಆದರೂ ಯುದ್ಧವು ಒಮ್ಮೆ ಮುಗಿಯಿತು. ತಾವಿನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವೆವು-ಎಂಬ ಉಜ್ಜಿಸಿಂದ ತುಸು ಹಿಗ್ಗಿದರು. ಈ ತುರಂಗದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಿಗೆ-ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ನಲಿದಾಡುವ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಗನೆ ಹೋಗುವೆನೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಉಲ್ಟಾಸಿತರಾದಂತೆ ಅವರ ಮುಖಭಾವನೆಗಳು ಒಡೆದುಕಾಣತೊಡಗಿದವು.

ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ನಾವಿಕಕೈದಿಗಳೆಲ್ಲರು ನಗುತ್ತ, ಕೆಲೆಯುತ್ತ, ಬಳಿಯೊಳ್ಳಿ ತಮಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಅವರಿಗೇನು ಸಿತ್ಯಭೂಮಿಯು ಸೋತರೂ ಅಷ್ಟೆ-ಗಿದ್ದರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತೆ ಅವರ ದೇಶ. ಉಪಜೀವನ ಭೂಮಿತಾಯಿ, ಸಮುದ್ರನೇ ಅವರ ಸಿವಾಸಸಾಧನ. ಅಂದಮೇಲೆ ಸಿತ್ಯಭೂಮಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿರುವ ಚಿಂತೆಯು ಅಷ್ಟಕ್ಕಷ್ಟೆ ಇತ್ತು.

ವೋನಳು ಭಾವನಾಪರವಶಕಾಗಿ ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಮೈದುಂಬಿದವರಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ತಾನು ಈಸುದಿನಗಳಿಂದ ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದ, ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಬದಗಿಬಂದಿತು. ಶಾಂತಿ! ಶಾಂತಿ! ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ಶಾಂತಿ! ಈ ತರದ ಶಾಂತಿಯು ಪೃಥ್ವೀತಲದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆಂದೂ ನೆಲಸಿರಲಿಲ್ಲ; ಮುಂದೆಯೂ ನೆಲಸುವ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಎದೆಬಿರಿಯುವಂಥ ಯುದ್ಧದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಇನ್ನು ಕೇಳಿಸವು. ಭಯಂಕರ ದೃಶ್ಯವು ಇನ್ನು ಕಾಣಿಸದು. ಚಾತಿ ದ್ವೇಷ, ಜಾತಿಮತ್ಸರಗಳು ಇನ್ನು ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಬಾಕಲಾರವು. ಆ...ಮೇ...ಲೆ...ಆ...ಮೇ...ಲೆ... ತಾನೂ...ಓಸ್ಕಾರನೂ... ಎಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಅವಳು ಮಗ್ನಳಾದಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವಳ ಹಿಂದೆ ಅದಾರೋ ಬಂದು ನಿಂತಂತೆನಿಸಿತು. ಅವರಾರೆಂಬುದು ವೋನಳಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಅವಳು ಮುಖವನ್ನು ತಿರುಗಿಸಲಿಲ್ಲ; ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಅವನೂ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದನು. ಕೆಲವೊತ್ತು ಮೌನದ ಮಾಯೆಯು ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಮುಗ್ಧಮಾಡಿತ್ತು. ವೋನಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಾಗಿರುವುದು ತಡೆಯುವದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅರ್ಧ ನಗುತ್ತ, ಅರ್ಧ ಅಳುವೊಗೆ ದಿಂದ ಅವಳು ಶಾಂತತೆಯನ್ನು ಭಂಗಗೊಳಿಸಿದಳು.

‘ನೀನೂ ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದಿ ಬೇಗನೆ ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುವವನಲ್ಲವೇ ಓಸ್ಕಾರ್? ನಿನಗೆ ಆನಂದವಾಗಿಲ್ಲವೇ’ ಎಂದು ವೋನಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

ಮತ್ತೆ ಶಾಂತತೆಯು ತಲೆದೋರಿತು. ಇಬ್ಬರೂ ಮೌನಿಗಳಾದರು.

ಅನಂದ ಉತ್ತರ ಬರಬೇಕಿತ್ತು; ಬರಲಿಲ್ಲ. ೮-೧೦ ಸಿಮಿಷಗಳ ನಂತರ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ಮೆಲ್ಲಗಿನ ದಸಿಯಲ್ಲಿ ಓಸ್ಕಾರನು 'ಇಲ್ಲ, ಮೋನಾ. ನನಗೆ ಅನಂದವಾಗಲಿಂಬ ಮಾತು ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಮತ್ತೇಕೆ ಕಣಕಿ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿರುವೆ' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮೋನಳು ಏನೂ ತೋಚದಂತಾಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯೊಂದನ್ನು ಜಿನ್ನು ಹಿಂದೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೀರ್ಘನಿಚಾರದಲ್ಲಿರುವವರ ಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಸಿಂತಳು. ಆ ಕೈಯು ನಡುಗುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ಅವಳಿಗದರ ಪರಿವೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಬಿಡುಗಡೆ

ಒಂದು ತಿಂಗಳು ಕಳೆದರೂ ಕ್ಯಾಂಪು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಈ ಅನುಭವಗಳಾಗಿಯೇ ಕೈದಿಗಳು ಬಿಡುಗಡೆ ಹೊಂದುವರೆಂದು ಮೋನಳು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲು ಇನ್ನೂ ಅಪ್ಪಣೆಯು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದಾಖಲೆ ಕಾಯಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು.

ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಕಟ್ಟಳೆಗಳು ತೀರ ಸಟಲಾಗಿವೆ. ಕೈದಿಗಳು ಇಂಥಲ್ಲಿಯೆ ತಿರುಗಾಡಬೇಕೆಂಬ ಸಿಯಮವು ತೆಗೆದುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇಕಾದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬರಲು ಅಪ್ಪಣೆಯು ದೊರೆತಿತ್ತು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವರಾರೂ ಈಗ ಓಡಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರಯತ್ನಮಾಡರು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತತೆಯಾಗುವದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದುಬಿಟ್ಟಿತ್ತು.

ಈಗ ಮೋನಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೇನು ಕಡಮೆಯಿಲ್ಲ. ಕೈದಿಗಳು ಬೇಕಾದ ನೆರವನ್ನು ತಾವಾಗಿಯೇ ಕೊಡುತ್ತಿರುವರು. ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಹೆಂಡಿರುವುಕ್ಕಳ ಫೋಟೋಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವರು. ತಾವಲ್ಲದ ಹೊರಡುವಾಗ ತಮ್ಮ ಸಾಲಿಗೆ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟು ಹಣ ಬರಬಹುದೆಂದು ಅವಳ ಕಡೆಯಿಂದ ಲೆಕ್ಕಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಡೆಗೆ ಶಾಂತಿಯ ಪರಿಷತ್ತು ನೆರೆದು, ಕೈದಿಗಳ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡ

ಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ಕಮಾಂಡಂಟನಿಗೆ ಆಜ್ಞೆಯೂ ಬಂದಿತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ೨೫೦ ಜನರಂತೆ ಅಟ್ಟಿಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಗೋತ್ತುಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಕ್ತತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಯಾವ ಕರಾರುಗಳೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ದೂರದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ಕೈದಿಗಳು ತಮ್ಮ ಬಿಡಾರದ ಹೊರಗೆ ಕುಳಿತು ಗ್ರ್ಯಾನ್ಯೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದು ಮೋಸಳ ಕಿವಿಗೆ ಹೇಗೋ ಬುದ್ಧಿತ್ತು. ಆ ಜನರು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯನ್ನಲ್ಲದೆ-ಅಯಾ ಭಾಗದ ರೂಢ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಬಲ್ಲರೆಂಬುದನ್ನರಿತು ಅವಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಸಿಸಿತು.

‘ಅವರು ನನಗೆ ಜರ್ಮನ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಔಡ್ಯಾಸುಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಐದು ವರುಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಈಗ ನನಗೆ ೫೦. ಆದುದರಿಂದ ಐದು ವರುಷ ಜರ್ಮನ್-೪೫ ವರುಷ ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನನ್ನನ್ನು ಜರ್ಮನ್ನಿಗೆ ಅಟ್ಟಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ಒಬ್ಬನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದನು.

‘ನನಗೆ ಯುದ್ಧದ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟವನ್ನಲ್ಲ. ಇನ್ನೂ ಕಂಕುಳ ಕೂಸಿರುವಾಗ ಗಲ್ಲಾಸಗೋ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಬಂದೆಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದು ದೊಡ್ಡವನಾದೆ. ನನ್ನ ಮದುವೆಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಆಯಿತು. ಇಬ್ಬರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿದ್ದರು. ಆ ನನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಬ್ಬರೂ ಜ್ರಿಟಿಶ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡೇ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನರ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸುದ್ದಿಯು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಮುಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ಎದೆಯೊಡೆದು ತೀರಿಕೊಂಡಳೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ನನಗೆ ಬಂದಿದೆ. ನನ್ನ ವರಂಬನರು ಯಾರೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವರೂ ನನ್ನನ್ನು ಪರದೇಶಕ್ಕೆ (ಜರ್ಮನಿಗೆ) ಕಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ’ ಎಂದು ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ತನ್ನ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದನು.

‘ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ನನ್ನದು ತೀರ ವಿಚಿತ್ರವಿದೆ. ಹೀನವೂ ಇದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆ ಜರ್ಮನ್ನನು. ಇದು ನಿಜವಿದ್ದರೂ ನಾನು ಜನ್ಮದಾರಭ್ಯ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ನನಗೊಬ್ಬ ಮಗನಾದನು. ಸುಂದರ

ತರುಣನಾಗಿ ಅವನು ಬಿಳಿದನು. ರಾಜಾಜ್ಞೆಯಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡನು. ಒಂದು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ ಗುಂಡುಬಡಿದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅಯೋಗ್ಯನಾದನು. ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಾಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಎಷ್ಟು ವಿಚಿತ್ರವಿದೆ ನೋಡಿರಿ! ನನ್ನ ಮಗನು ಮುಸ್ಸುತಂತಿಯ ಬೇಲಿಯ ಹೊರಗೆ-ಸ್ವತಂತ್ರನು. ನಾನೋ ಒಳಗೆ ಬಂಧಿತನು. ಅವನೆ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಲು ನನ್ನ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ ಬರತಕ್ಕವನು. ನಾನು ಜರ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಂತೆ! ಇದೊಬ್ಬ ಮಗನು ಇಲ್ಲ! ಅಲ್ಲ ನನ್ನ ವರೆಂಬವರು ಯಾರಿದ್ದಾರೆ? ಎನಿದೆ? ಹೇಗೆ ಹೋಗಬೇಕು? ಎಂಥ ನ್ಯಾಯವಿದು' ಎಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಉಚ್ಚಾರಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ವಿವರಿಸಿದನು.

ಈ ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋನಳ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಭೀಕರ ಸುದ್ದಿಗಳು ಜರುಗಿರಲಾರವೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಇದೆಂಥ ಅನ್ಯಾಯವು! ದೇವರಿಗೆ ಅಣಿಸಿದಂತೆ ಯಲ್ಲವೇ ಇದು? ಜಾತಿ! ಜಾತಿ! ಜಾತಿ! ದೇವರೇ, ಈ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಜನರು ಈ ತೆರದ ಮಾತುಗಳನಾಡದಂತೆ ಮಾಡೆಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ದಳು. ಆದರೆ ಆ ಸಂಭಾಷಣ ಕೇಳಿ ಅವಳು ದಿಗಿಲುಗೊಂಡಳು. ಜರ್ಮನ್ ರಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದವರೆಲ್ಲರೂ ಜರ್ಮನಿಗೆ ಕಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆಂದು ಮೇಲೆ ಓಸ್ಕಾರನಂತೂ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾಗುವದು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಓಸ್ಕಾರನು ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ತಟ್ಟಿದನು. ಬಾಗಿಲವು ಕೂಡಲೆ ತೆರೆಯಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿದ್ದವು; ತುಟಿಗಳು ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದವು.

‘ಹೊಸದಾಗಿ ಹೊರಟ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಕೇಳಿವೆಯಾ?’

‘ಹೌದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ನೀನೂ ನಿನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ತೆರಳಲೇಬೇಕಾಗಿದೆ ಯಲ್ಲವೇ?’

‘ಹೌದು, ಅದರಲ್ಲೇನು ಸಂಶಯ? ನಾನು ಹೋಗಲೇಬೇಕು.’

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಕಳಿಸಲ್ಪಡತಕ್ಕವರು ಮೊದಲನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ

ಶ್ರೀಮಂತರ ಗುಂಪು. ಅಂಥವರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೇನು ತೊಂದರೆಯುಂಟಾಗದು. ಪಾರ್ಕ್‌ಲೇನ್ ಅಥವಾ ಫೇರ್‌ಗಾರ್ಡನ್-ಅವರಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ಥಳವಾದರೇನು? ಕಪ್ಪನ್ನ ರೇಶಿಮೆಯ ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಸನಾನಿನೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಆನಂದದಿಂದ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯ ತಕ್ಕವರು. ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೊರಟೊಹೋದರು.

ಆಮೇಲೆ ಎರಡನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನವರು. ಇವರ ಚಿತ್ರವೇ ಬೇರೆ. ಧರಿಸಲು ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಬಟ್ಟೆಬರೆಗಳಿಲ್ಲ. ಮೇಲಂಗಿಯಂತೂ ಅವರು ಕಂಡವರು. ಕ್ಯಾಂಪ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಹಣದ ಹೊರತು ಅವರ ಹತ್ತಿರವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ಯಾನಾವಾಸ್ ಚೀಲ. ಅವರ ಸಾಸನಾನುಗಳೆಲ್ಲ ಅದರಲ್ಲಿ. ಇಷ್ಟಾದರೆ ಅವರ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಯಿತು.

ಜನನರಿ ತಿಂಗಳಿನ ಮುಂಚಾವು. ಮಳೆಯು ಬಿಟಿಬಿಟಿಯಾಗಿ ಉದುರುತ್ತಿದೆ. ಮೋಡಗಳು ಕಪ್ಪನ್ನ ಗೌಸಣಿಗೆ ತೊಟ್ಟು ಕೆಳಗಿಳಿಯ ಹತ್ತಿವೆ. ಆಜ್ಞೆಯ ಕರ್ಕಶಧ್ವನಿಯು ಕೇಳಿಸಿದೊಡನೆ ಕೈದಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತ ಮಹಾದ್ವಾರದ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದರು. ನಾಲ್ಕುವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಈ ತಂಡವು ಬಂದಾಗಿನ ರೀತಿಯೇ ಬೇರೆ ಇತ್ತು. ಮಾತುಕಥೆಗಳಿಲ್ಲ. ನಗೆಚೇಷ್ಟೆಯಿಲ್ಲ. ಬಾಯಿ ಹೊಲಿದಂತಿದೆ. ಮುಖಗಳ ಮೇಲೆ ಕಳೆಯಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ ಮಾತ್ರ ಬೀಸುವಿದೆ.

‘ಡೊಗ್ಲಾಸಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಬಂದರಕ್ಕೆ ವಧಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಬಯ್ಯುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರಂತೆ ತಲೆಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಹಾಕಿ, ಬಲಿಗೊಡಲು ಸಾಗಿಸುವ ಕುರಿಗಳ ಹಿಂಡಿನಂತೆ ಬಬ್ಬರ ಹಿಂದೊಬ್ಬರು ಸಾಗಿದ್ದರು. ಪ್ರವಾಸಿಕರು ಕೇಬಿನ್‌ದಲ್ಲಿ. ಇವರನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೀರ ಕೆಳತರಗತಿಯ ಹೊಲಸು ನಾರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ತುಂಬಿದಂತೆ ತುಂಬಲಾಯಿತು. ಹಡಗು ಒಂದರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ತಾವು ಇಷ್ಟು ದಿನವಿದ್ದು, ಈಗ ಅಗಲಿಹೋಗುವ ನಾಕಾ ಲೋಯಾದ ಕಡೆಗೇ ಇದ್ದವು. ವಾಪ! ಈ ಕ್ಯಾಂಪು ಒಂದು ನರಕವೆಂದು ಅವರು ಮಾತಾಡುವದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಆರು ತಿಂಗಳಿ

ನಲ್ಲಿಯೇ, ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ ತಿರುಗಿ ಈ ನರಕಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂಬಿಷ್ಟೆ ಅವರಿಗಾಗಿದ್ದರೂ ಆಗಿರಬಹುದು' ಎಂದು ಮೊದಲಾದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಂದ ಮರಳಿ ಬಂದ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ಮೋನಕೆಗೆ ಹೇಳಿದನು.

'ಆದರೆ... ಅವರೆಲ್ಲರನ್ನೂ... ಜರ್ಮನಿಗೇಕೆ ಕಳಿಸಿದರು?' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದಳು.

'ಹಾಗೆ ಶಾಂತಿಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾವ ದೇಶದವರೂ ವೈರಿಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರು ಒಳ್ಳೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿ ಬಂದು ನೆಲೆಸುವ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಕೆಲವರಿಗಾದರೂ ಆಶ್ರಯವನ್ನೀಯುವುದು ಅಹಿತವೆಂದು ಎಲ್ಲ ದೇಶದವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ.'

'ಒಂದು ವೇಳೆ ಇಂಥ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವರು ಇದ್ದರೆ... ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಂಥ ಒಬ್ಬ ಜರ್ಮನ್ನನು 'ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಉದ್ಯಮನನ್ನು ಕೈಕೊಂಡಿದ್ದರೆ... ಅಂಥವನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪುವದಿಲ್ಲವೆ?'

'ಒಪ್ಪಬಹುದೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾರೆ' ಎಂದು ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ನನು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು.

ಮೋನಕು ಹೊಸ ಹೊಸ ವಿಚಾರಗಳ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಳು. ಓಸ್ಮಾರನು ಜರ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗಲು ಬಯಸದಿದ್ದರೆ, ಅವನೇಕೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದುಕೊಂಡು ಈ ನಾಕಾಲೋಯ್ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸಬಾರದು? ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಮರುದಿನ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯ ತಂಡವು ಸಾಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ಹೊಲದ ಯಜಮಾನನ ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟಿದ್ದಳು—ಅರ್ಧ ವರುಷದ ಲಾವಣಿ ಹಣ ಮುಟ್ಟಿಸುವದಕ್ಕಿಂದು. ನನಂಬರಕ್ಕೆ ಲಾವಣಿಯ ಅವಧಿಯು ಮುಗಿಯುವದಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಗಿದ್ದಳವಳು.

ಆಲ್ಪಾದಕರವಾದ ಮುಂಜಾವು. ಸೀಲಿ ಬಣ್ಣದ ಆಕಾಶ. ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು. ಹಿಂದುದ ಕಣಗಳು ಬೀಳಬೇಕೆಂದು ಇಣಕು

ತಿದ್ದುವು. ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಹುಲ್ಲು ಆಗ ತಾನೆ ತಲೆಯೆತ್ತಲಿತ್ತು. ಬೀಸಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನೆ ಕ್ಕುತ್ತ ನೋಡನಳು ದಾರಿಯ ಒಂದು ಬದಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೊಲದ ಯಜಮಾನನು ತನ್ನ ತಂದೆಗಾಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾಗಿದ್ದವು. ತಾನಾಡಿದಂತೆ ಯಜಮಾನನು ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಅವಳಿಗುಂಟಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಯಜಮಾನನ ದರ್ಶನವು ಅವನ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲದಲ್ಲೆಯೇ ಆಯಿತು. ಅವನು ಬೆಂಚ್‌ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟನಾಗಿ ಸಿಯಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೀಲಾಪಟ್ಟಣದಿಂದ ಅದೇ ಬಂದಿದ್ದನು. ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಹೊತ್ತಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಉಡುಪನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊರಟಿದ್ದನು.

‘ಲಾವಣಿ ಹಣವನ್ನು ತಂದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ’ ಎಂದು, ತಾನು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದನು.

ಅವಳು ನೋಟುಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ ಮೋಚಿಸ ಮೋಲಿಸಿದಳು. ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಪಾಪತಿ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟನು. ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ್ದರಿಂದ ಕೂಡಲೆ ಎದ್ದು ಸಂತನು. ಅವಳೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುವ ಮನಸೂ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೋಡನಳು ಮಾತ್ರ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಕದಲಿಲ್ಲ.

‘ರಾಯರೇ, ಮುಂದಿನ ಲಾವಣಿ ವಿಚಾರವೇನು?’

‘ಆ ಮಾತು ಇಂದು ಬೇಡ.’

‘ನನಗೆ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಈ ಮಾತು ಗೊತ್ತುವನಾಡಿದರೆ ಉಪಕಾರವಾಗುವದು. ರಾಯರೇ, ಮುಂದೆ ಈ ಲಾವಣಿ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಎಲ್ಲವೂ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಜರುಗುವದೆಂದು ತಾವು ವಚನವಿತ್ತರೆ, ಆ ಮಾತನ್ನು ಈಗ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಬಹುದು’ ಎಂದು ಮೋಡನಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

ಯಜಮಾನನು ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಾಗಿಲದವರೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನು. ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಒಂದು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ನಿಂತು ಸ್ವಪ್ನವಾಗಿ

‘ನಿಜವಾಗಿಯೇ ನಿನಗೆ ಹೇಳುವದೆಂದರೆ ನನ್ನ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿದೆ’ ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ವೋನಳಿಗೆ ಸಿಡಿಲುಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ನಿರಾಶೆಯಾಯಿತು; ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ನಿರುತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕುಳಿತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು.

‘ಅದನ್ನು ನನ್ನ ಕೊರಳಿಗೇ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂದು ನೀವು ಇಚ್ಛೆಪಡುವ ದಿಲ್ಲವೆ? ನನಗೇ ಲಾಸಣಿಗಾಗ ಮುಂದುವರಿಸುವದಿಲ್ಲವೇ?’

‘ನಾನೇನು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವವನಲ್ಲ. ಅದು ನನ್ನದು. ನನ್ನ ಮನಸಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದಿರುವೆನು.’

‘ನನ್ನ ತಂದೆಗೆ ನೀವು ರಾಮವಚನವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಿರಲ್ಲವೆ? ಆ ಮಾತು ಮರೆತಿಲ್ಲೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ.’

‘ಆಗಿನದಕ್ಕೂ ಈಗಿನದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬದಲಾಯಿಸುವವು. ನಿನ್ನ ತಂದೆ, ಅಣ್ಣ ತೀರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ....’

‘ಆದರೆ ಅವನ ಮಗಳು ಜೀವದಿಂದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳೇನು ಮಾಡಿ ದ್ದಾಳೆ.... ಅವಳಿಗೇಕೆ.... ಕೊಡಬಾರದು?’

‘ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ ಅವಳೇನು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೆಂಬುದು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸದಿರುವದೊಳಿತು.’

‘ರಾಯರೇ, ಅದಾವುದು ನನಗೆ ಹೊಳೆಯದು. ಅದನ್ನು ನೀವು ನನಗೆ ಹೇಳಲೇಬೇಕು. ದಯವಿಟ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು.’

‘ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಕೇಳು. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಾಗುವಳಿಮಾಡಲು ನನ್ನ ಜಾತಿಯವರೇ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಬೇರೆ ಜಾತಿಯವರು ನನಗೆ ಸರ್ವಧಾ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.’

ವೋನಳಿಗೆ ತಡೆಯಲಾರದಷ್ಟು ಸಿಟ್ಟು ಬಂದುದರಿಂದ ಮಾತನಾಡಲು ಬಾಯಿಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲದೆ, ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಬುಕ್ಕಿ ಬುಕ್ಕಿಸಿ ಅಳುತ್ತ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ಅತ್ತ ಓಸ್ಕಾರನು ಆಕೆ ಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಅದೇ ದಾರಿಯಿಂದ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಅವಳ ಈ ದೆಡೆಯನ್ನು

ನೋಡಿ ಮಾತನಾಡಿಸದಿರುವುದು ಆಯುಕ್ತವೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹತ್ತುವಂಥ ಮಾತುಗಳಾಡಿದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

‘ನಿಮ್ಮ ಮನೆತನದವರು ತಲೆ-ತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಈ ನಾಕಾ ಲೋಯ್‌ದಲ್ಲಿರುತ್ತ ಬಂದಿಲ್ಲವೇ’ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

‘ನಾಲ್ಕು ತಲೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೇವೆ.’

‘ಈಗ ಇದನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೊಡುವದೆಂದರೆ ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸರಿ’ ಎಂದು ಅವನು ಉದ್ಭ್ರಾಂತನಾದನು.

ವೋದನಳಿಗೆ ಕುಕ್ಕುರು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ನಾಕಾಲೋಯ್‌ನ ದುಃಖವು ಅಂದಿಗೆ ತೀರಿತು. ‘ಶಾಂತಿ! ದೊರೆಯಲೆಂದೇ ದೇವರಿಗೆ ಮೊರೆ ಯಿಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಬೇಡಬಯಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ ಒದಗಿ ಬಂದಿತು.

ದಿನಗಳೆದಂತೆ ಪ್ರತಿವಿಧವೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂಡಗಳು ಕಾಲುಕಿತ್ತು ವದು ನಡೆದಿದ್ದಿತು. ವೋದನಳಿಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕನಿವಿಸಿಯುಂಟಾಗುವುದು ಓಸ್ಕಾರನ ಪಾಳೆಯಾದರೂ ಇಂದಿಲ್ಲ ನಾಳೆ ಬಂದೇಬರುವುದು. ಆ ವಿಚಾರ ಬಂದೊಡನೆ ಅವಳಿಗೆ ಸಹಿಸಲಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ಕರ್ಕ ಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಸ್‌ನನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಭಾರವಾದ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿ ಕುತ್ತ ಓಸ್ಕಾರನು ಮೋಗುತ್ತಿರುವುದು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು; ಅವನ ದರ್ಶನವು ಅವಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ವೇದನೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು.

ಕಡೆಗೆ, ನಿರಾಶೆಯ ನಿಶಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಶಾಕಿರಣಗಳು ಬೆಳಗತೊಡಗಿದವು. ಅಲ್ಲಿಯೆ ಹುಟ್ಟಿ, ಬೆಳೆದು, ದೊಡ್ಡವನಾದ ಅವಳಿಗೆ ನಾಕಾ ಲೋಯ್‌ನ ಸಾಸುರಾರು ನೆನಪುಗಳು ಕಣ್ಮುಂದೆ ಕಟ್ಟಿದವು; ಮೇಲಾಗಿ ಅವಳ ಜನ್ಮಭೂಮಿ. ಅಂದನೇಲೆ ಆದರ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ; ಆದರೂ ಅದೇ ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ-ಅದೇಕೆ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದೇ ಸ್ಥಳವಲ್ಲವೆಂಬ ಅರಿವೂ ಈಗ ಅವಳಲ್ಲುಂಟಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ಸ್ಥಳಗಳು ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಒಕ್ಕಲುಮನೆಯು ನನಂಬರ

ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಲಾವಣಿಕೊಡುವುದಿವೆಯೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅವಳು ಕೇಳಿ ದ್ದಳು. ಅದು ಬಲು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಅದನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಯಾಕಂದರೆ ಸಾವಾನು-ಸುಮಾನು ದನಕರಗಳು-ವೊದಲಾದ ಸೌಕರ್ಯ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಬೇಕು. ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಇದ್ದುದ್ದು ಅಸ್ತಿಯನ್ನೂ ಯುದ್ಧದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾದ ದುಡ್ಡನ್ನೂ ಸಕಲ ಸಲಕರಣೆ ಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಸಿಯೋಗಿಸಲು ಸಿದ್ಧಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಆ ಹೊಲದ ಯಜಮಾನನ ಕಡೆಗೆ ಹೋಗುವ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಅವಳು ತನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಳು. ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಜೀದಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಕುದುರೆಯ ಖುರವುಬೆದ್ದುನಿಯು ಕೇಳಿಸಿತು. ಇವಳಿಗಾಗಿ ಆಸೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಲಾಂಗ್‌ಬಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟನು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ ವೋನನ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಂದಲೇ ಅವಳನ್ನು ಕೂಗಿದನು. ತಾನು ಬರುವವರೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಮೇಲಿಸಿಂದಲೇ ಕೂಗಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನ ಸ್ವಭಾವದ ತಕ್ಕ ಮರ್ಯಾದೆ ಮಾಡಿದಳು.

‘ಎನು, ಬಾನ್‌ಕಾರ್ಲೆಟ್? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕಾರಣ?’

‘ನಿನಗೆ ಸುದ್ದಿ ಹತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ನಾನೀಗ ಈ ನಾಕಾಲೋಯ್‌ದ ಹೊಸ ಲಾವಣಿದಾರನು. ಇನ್ನೂ ಕೇಳಿಲ್ಲವೇ?’

‘ನಾನು ಈವರೆಗೂ ಕೇಳಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಈ ಬಾಯಿಂದಲೇ ಕೇಳಿದ್ದು. ಆಗಿರಬಹುದು—ನೀನು ಲಾವಣಿದಾರನಾದರೆ-ಮುಂದೇನು?’

‘ನೀನಿನ್ನೂ ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಇಲ್ಲಿರತಕ್ಕವಳು?’

‘ಲಾವಣಿಯ ಅವಧಿಯು ಪೂರ್ಣ ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಹಂ, ಮತ್ತೇನು ಬೇಕು ತನುಗೆ?’

‘ನೀನು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಾತಕ್ಕಿರುವಿ? ಆ ದಿನ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಪು ಪೂರ್ಣ ಬಂದಿರುವುದು. ಆ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಹೋದಮೇಲೆ ಹಾಲಿನ ಗತಿಯೇನು? ಯಾರು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು?’

‘ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರದ ಮೊದಲು ಏನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನೋ-
ಅದನ್ನೇ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.’

‘ಆದರೆ ಈಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಸಾಗದು. ಆ ಮೊದಲಿನ ವರ್ತನೆಯನ್ನು
ನೀನು ತಪ್ಪಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಮೊದಲಿನಂತೆ ಈಗ ಸಾಗುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ.’

‘ಆದೇಕೆ ಸಾಗದು? ಅದು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಾಗಬಲ್ಲದೆಂದು ನನಗೆ
ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ; ನೀನು ಹೇಳಿದರೆ ಜಡುವೆನೆ?’

‘ಹಾಗೆ ನನಗೆನಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೆಂದು
ನಾನು ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಕಾದರೆ ನಿನ್ನ (ಕಾಯಂ) ಹಳೆಯ ಗಿರಾಕಿ
ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೋ. ಅಂದರೆ ತಿಳಿಯುವುದು.’

‘ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿ, ಬಿಡಲಿ. ನಿನಗದರ ಉಸಾಬರಿಯೇಕೆ? ನೀನೇ
ಅವರನ್ನು ಬೇಕಾದರೆ ಕೇಳಿಕೋವೋಗು. ಅದು ನನಗೆ ಬೇಡ’ ಎಂದು
ಸಿಟ್ಟಿಗೆದ್ದು ಹಿಂದಿರುಗಿದಳು.

‘ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆ; ಇನ್ನೂ ಕೇಳುವುದಿದೆ. ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಳು
ಗೊಡವಿದ್ದರಿಂದ ಆದ ಹಾನಿಯನ್ನು ನೀನು ತುಂಬಿಕೊಡಬೇಕಾಗುವುದು.’

‘ಏನು ಹಾಳಾದ ಬಗ್ಗೆ?’ ಎಂದು ಬೇಸರದಿಂದ ಕೇಳಿದಳು.

‘ಈ ಹೊಲವನ್ನು ಕ್ಯಾಂಪಿಗಾಗಿ ಕೊಡುವ ಮುಂದೆ ಸರಕಾರ
ದೊಡನೆ ಆದ ಕರಾರಿನ ಮೇರೆಗೆ ಮನೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಲದ
ಯಜಮಾನನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡಬೇಕು. ಹೊಲದ ದುರಸ್ತಿಯನ್ನು ಲಾವಣಿ
ದಾರನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿರುವುದು’ ಎಂದು ಕಾರ್ಲೆಟನು
ನೆನಪುಮಾಡಿಕೊಟ್ಟನು.

‘೨೫೦೦ ಚನರು ನಾಲ್ಕು ವರುಷ ಇಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳ
ವನ್ನು ಹೊಲವನ್ನಾಗಿ ಸಾಗುವೊಡಲು ಹಣವೇನು ಕಡಿಮೆ ಹಿಡಿಯ
ಲಾರದು’ ಎಂಬ ವಿಚಾರವು ಅವಳನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿತು.

ಸ್ವಲ್ಪ ತಡೆದು ಅವಳು ಕಾರ್ಲೆಟನನ್ನು ಎಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ತಗಲಬಹು
ದೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಅವಳು ಗಾಬರಿಯಾಗುವಂಥ ದೊಡ್ಡ ಅಂಕಿ
ಯನ್ನು ಅವನು ಹೇಳಿದನು.

‘ಮೂರು ವರುಷದ ಲಾವಣಿ ಹಣಕ್ಕಿಂತೇನೂ ಕಡಿಮೆ ಹಿಡಿಯ ಲಾರದು. ಅಷ್ಟಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಹೊಲವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುವದು.’

ವೋದನಳು ದೀರ್ಘಶ್ವಾಸವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಳು. ಮುಖವು ಬಿಳುಪೇ ರಿತು. ಹಣದ ಮಾತೆಂದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಣ್ಣಾಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಲ್ಲವೆ? ‘ಅಷ್ಟು ಕೊಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರೆ-ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಒಂದು ಕವಡಿಯೂ ಕೂಡ ಉಳಿಯದು.’

‘ಅದ್ದೇಗೆ? ಸರಕಾರದವರಿಂದ ಈ ಕ್ಯಾಂಪಿನ ಬಾಡಿಗೆಯೆಂದು ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಸೆಳೆದಿರುತ್ತೀ ಬಂಗಾರದ ಗಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮಾತಿ ಹೂಳಿಟ್ಟಿರಲೂ ಬಹುದು; ನಿನಗೇನು ಕಡಿಮೆ?’

‘ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಣವುಳಿಯಲಾರದು ಕಳ್ಳ ಗಂಜಿಲ್ಲದ ಬರ ಬೇಕು? ಇದ್ದುಬಿದ್ದುಬಿದ್ದು ನನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ತೊಡಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆ. ಬೇರೆ ಹಣವನ್ನೆಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ?’

ಜೊಂಡ ಮೈಯುಳ್ಳ ಅನನು ಚಬಕದಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಲಿನ ಬೂಟು ಗಳಿಗೆ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ‘ಅಂತೂ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಇದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಸಾಕು’ ಎಂದು ಚೀರ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ತೆಗೆದನು.

ಆ ಮೇಲೆ ಕುದುರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಹುಚ್ಚುಚ್ಚಾರ ಬಡಿ ಯುತ್ತ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ನಿಂತನು. ‘ಇಲ್ಲಿ ನೋಡು, ವೋದನಾ. ಕಾಲೆಟ್‌ನು ಕಠೋರನು ಎಂದು ಯಾರೂ ಅನ್ನುವದಿಲ್ಲ. ಹೊಲದಲ್ಲಿರುವ ದೆಲ್ಲವನ್ನು ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡು. ಅಂದರೆ ನಿಂತಕಾಲ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಬಗೆಹರಿಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆನು.’

ಕೆಲ ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತು, ವೋದನಳು ಅನನನ್ನು ಬೆರಗು ಗಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿ ‘ಜಾನ್ ಕಾಲೆಟ್, ನನ್ನ ತಂದೆಯ ಹೊಲದಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ಬೀದಿಯ ಭಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವಿಯಾ?’ ಎಂದು ಉಸಿರ್ಗರೆದಳು.

‘ಹುಚ್ಚೇ, ಅಂಥ ಕಾರಣವೇನಿದೆ? ನೀನು ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿ ಬರಬೇಕೆಂದು ಇಚ್ಛಿಸುವವರು ಯಾರಾದರೂ ಇರುತ್ತಾರೆಯೆ? ಇದ್ದರೆ-ಅನನು ತನ್ನ

ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ..? ಇಲ್ಲಿ ನೀನು ಅವನಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದು ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಆ ಮೇಲೆ....'

ವೋರನನು ಕೆಂಡವನ್ನೇ ಕಾರಿದಳು. ಮುಖವು ಕೆಂಪೇರಿತು. ಅವನನ್ನು ದುರುಗುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತ 'ತುಡುಗಾ, ನೀಚಾ, ಹೊಲೆಯಾ ಇಲ್ಲಂದ ಮೊದಲು ಹೊರಡು, ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಹಚ್ಚಬೇಡ' ಎಂದು ಬಾಯು ಒಂದಂತೆ ಬಿರುಸು ಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿದಳು.

ಆ ಮಾತಿನಮಲ್ಲನು ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿದನು. ಲಗಾಮನ್ನು ಚಿಗ್ಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಸೆಟೆದು ಕುಳಿತು, 'ಬಳ್ಳಿ ಮಾತಿನಿಂದ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ, ಕಾಯದೆಗಳಿವೆ; ಸತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಹಣವೆಲ್ಲವೂ ಮುಟ್ಟುವವರೆಗೆ ಒಂದು ರವದಿಯ ಜೊರು ಕೂಡ ನಿನಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡುವೆನು' ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಭಾವೀಲಾವಣಿದಾರನಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಏನುಸೆಯಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕುತ್ತ ಸಾಗಿದನು.

'ಅದು ಏನು ಬೇಕಾದ್ದಾಗಲಿ. ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದಿರು ನಿಲ್ಲಬೇಡ. ಹೋಗು ಮೊದಲು' ಎಂದವಳೆ, ಹತ್ತಿರ ಬಿದ್ದಿದ್ದ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ತುಂಡನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕಸುವಿದ್ದಷ್ಟು ಬೋರಿನಿಂದ ಒಗೆದಳು.

ಆದರ ಹೊಡೆತವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅದು ಕುದುರೆಯ ಸಕ್ಕಡಿಗೆ ತಾಗಿತು. ಅದು ಹಿಂಗಾಲುಗಳನ್ನು ಹಾರಿಸಿ, ಅಂಟರು ಗಾಲು ಕೊಟ್ಟು, ಓಡಹತ್ತಿತು. ಏನನ್ನೋ ಬಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಕುದುರೆಯ ಓಟವನ್ನು ಅಟೋಪದಲ್ಲಿ ತರಲು ಅವನು ಯತ್ನಿಸುತ್ತ ಕಣ್ಮರೆಯಾದನು.

ಈ ಮೋಜನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸಂತಿದ್ದ ಕೆಲವು ಕಾವಲುಗಾರರು ಹೊಟ್ಟೆಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಕ್ಕರು. ವೋರನನು ಚಿಂತಾಕ್ರಾಂತಳಾಗಿ ಕಣ್ತುಂಬಿ ನೀರು ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲದೆ ಮನೆಯೊಳಹೋದಳು. ಇದ್ದಷ್ಟು ಆಸ್ತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನು ಅವನು ಕಸಿದುಕೊಂಡರೆ, ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಈ 'ನಾಕಾಲ್ಮೋಯ' ಈ 'ನಡುಗಡ್ಡೆ'ಯು ಎರವಾದಂತಾಗುವವು.

ಒಹಳ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಪುನಃ ಓಸ್ಯಾರನು ಬಂದನು. ಕಣ್ಣು ಕೆರೆದಿದ್ದವು. ಮುಖವು ಇಳಿದುಹೋಗಿತ್ತು. 'ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದುಹೋದ

ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದೆನು. ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮೆಯ್ಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪುಡಿಪುಡಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು? ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನಿಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನಿನ್ನು ಸೈರಿಸಲಾರೆನು. ವೋನಾ, ನನ್ನ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು' ಎಂದನು.

ಇದೆ ವೊದಲನೆಯ ಸಲವೆ ಅವರ ಪ್ರಣಯ ಪ್ರೀತಿಯ ಸಮ್ಮುತಿಯು ಹೊರಬಿದ್ದುದು. ವೋನಳು ದುಗುಬಡಿಸು 'ಓಸ್ಕಾರವೇ, ನಿನ್ನ ಆಶೆಯನ್ನು ನಾನು ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನೀನು ಇಚ್ಛಿಸುವಿಯಾ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು. ಅವನಿಂದ ಮಾರುತ್ತರವು ಬರಲಿಲ್ಲ.

'ಎಲ್ಲರಂತೆ ನೀನು ಇಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳುವುದನ್ನು ನಾನು ಯಾವ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಲಿ? ಹೇಗೆ ಸಹಿಸಲಿ! ನಿನ್ನ ಏರ್ಪಾಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದು ನನ್ನಿಂದಾದೀತೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಿಯಾ' ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಕೇಳಿದಳು. ಆದರೂ, ಅವನಿಂದ ಉತ್ತರವೇ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಮುನ್ನೂ ಸಿರದೆ ಮತ್ತೂ ಕೇಳಿದಳು: 'ನೀನೂ ನನ್ನ ಆಶೆಯನ್ನು ಬಿಡು. ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡು. ಇಷ್ಟನ್ನಾದರೂ ನೀನು ಮಾಡಲಾರೆಯಾ?'

'ಆ ಮಾತು ದೇವರಿಗೊಬ್ಬ ಸಿಗೇ ಗೊತ್ತು. ಆಡಿ ತೋರಿಸಲಾರೆ' ಎಂದಂದು ಅವನು ಮರು ನಿಮಿಷವೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ತೆರಳಿದನು.

ಜಾತಿವ್ಯೇಷ

ಮೂರುದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಓಸ್ಕಾರನು ಬಂದನು. ಅವನು ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಅವಳೂ ಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಅವನ ಕಣ್ಣುಗಳು ಇಂದು ಮಿನುಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಹರುಷದಲ್ಲಿದ್ದವನಂತೆ ಅವನ ಮುಖಮಂಡಲವು ಆರಳಿತ್ತು; ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಆತುರತೆಯು ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿತ್ತು.

‘ವೋನಾ, ನಿನಗೆ ಕೆಲವು ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಿಯಾ?’

‘ಹೇಳಿಬಿಡು. ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವಂತಿದ್ದರೆ, ಅದರಂತೆ ನಡೆಯಲು ನನ್ನದೇನು ಅಡ್ಡಿ?’

‘ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವವರಿಗೆ ಕ್ಷುದ್ರಭಾಸನೆಗಳು, ಕೀಳು ವಿಚಾರಗಳಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗಿರುವದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇಂಗ್ಲಿಷರು ಅವರಂತೆಯಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷರು ದೊಡ್ಡ ಮನಸಿನವರು, ಉದಾತ್ತ ಭಾಸನೆಯವರು. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಇಂಗ್ಲಂಡಕ್ಕೆ ಬರುವ ಯಾದರೆ.....’

‘ಓಸ್ಯಾರ್, ಏನು ವಿಚಾರವಿದೆ? ಪೂರ್ಣ ಹೇಳು. ಅರ್ಥಕ್ಕೇಕೆ ನಿಶ್ಚಿಸಿದೆ?’

ಅವನು ತನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಅವಳಿನ್ನೂ ಕೇಳದಿದ್ದ ಅನೇಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳಬಯಸಿದನು:

‘ನಾನೊಬ್ಬ ಎಂಜಿನಿಯರನು. ತಿಂಗಳೊಂದಕ್ಕೆ ೧೦೦೦ ಪರೆಗೆ ಸಂಬಳ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂಧಿಸಿ ತರುವ ವೊದಲು ಮೆಸೇಯಲ್ಲಿರುವ ಇಂಗ್ಲಿಷ ಕಂಪನಿಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಎಂಜಿನಿಯರನಾಗಿದ್ದೆ. ಯುದ್ಧವು ಪ್ರಾರಂಭವಾದೊಡನೆ ಸ್ವದೇಶದ ವಿಷಯಕ್ಕಿದ್ದ ಸಹಾನುಭೂತಿಯು ಅಡಗಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ‘ಆ ತಲೆತಿರುಕ ಕೈಸರಸ ಸಲುವಾಗಿ ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅವನಲ್ಲಿ ಏರೋಧಭಾವವುಂಟಾಯಿತು’ ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

‘ಓಸ್ಯಾರ್! ಎಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಬಾಳು!’

‘ಇದು ಸತ್ಯವಾದ ಮಾತು; ಉಪ್ಪುಕಾರ ಹಚ್ಚಿದ ಮಾತಲ್ಲ. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಪಮಾನವಾದಂತೆನಿಸಿತ್ತು; ಆದರೆ ಫ್ರಿಟಿಶಾ ಸರಕಾರವು ನನ್ನನ್ನು ತಮ್ಮ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದರೆ ನಾನು ಸೇರಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು! ಉಸಾಯುವಿಲ್ಲದಾಯಿತು; ತೆಪ್ಪಗಾದೆನು’ ಎಂದು ಓಸ್ಯಾರನು ಮನಸನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದನು.

ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಂದರು. ಆ ಕಂಪನಿಯವನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಓಸ್ವಾರನನ್ನು ರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಫಲದೊರೆಯಿಲ್ಲ. ಓಸ್ವಾರನು ಅವನಿಂದ ಹೊರಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪನಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನು 'ಹಾಯಿನ್, ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನಿಗಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವ್ಯಸನವಾಗುತ್ತಿದೆ ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಯುದ್ಧವು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನಿನಗಿಲ್ಲ ಬರಬೇಕೆಂದೆನಿಸಿದರೆ—ನಿನ್ನ ಸ್ಥಳವು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು.

'ಆದರೆ ಅವನು..ಈ..ಗ..ಇ..ರ..ಬ..ಹು..ದೇ....? ಅದೇನು ದೊರೆಯುವದೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆಯೇ ನಿನಗೆ?'

'ಸಿಶ್ಟವಾಗಿಯೂ ದೊರೆಯುವದು. ಮೋನಾ, ಅವನು ಮುಂದುವರಿಯುವನು. ಅಂಥವನು ಕೊಟ್ಟ ವಚನವನ್ನು ಪಾಲಿಸದಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಮಾನವಕೋಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುವದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನನಗೆ ಆ..ಶೆ..ಇದೆ..'

'ಹಾಗಾದರೆ ಒಳಿತಾಗುವದಿಲ್ಲವೇ? ಅವನಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿರುವಿಯಾ ಹೇಗೆ?'

'ಬೇಗನೆ ನನ್ನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಲಿದೆಯೆಂದು ಬರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಬಷ್ಟಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಒಳಿತಾಗುವದು..'

ಅವಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತುಂಬಿದುದನ್ನು ಕಂಡು ಅವನು ಮಾತನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದನು.

'ನಿನ್ನ ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತೊರೆದು ಬರಲು ಕೇಳಿದುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಸನವಾಯಿತೆ ಕ್ಷಮಿಸು' ಎಂದು ಓಸ್ವಾರನು ಗೊಗ್ಗರ ದನಿಯಿಂದ ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

'ಈ ಹೊಲವೆ? ಅಯ್ಯೋ! ಈಗದೇ ನನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ದಬ್ಬುತ್ತಲಿದೆ, ಓಸ್ವಾರ್. ಅದರ ಕಳವಳವನ್ನು ಹೇಳತೀರದು. ಏನುಮಾಡಲಿ? ದಿಕ್ಕೇಡಿಯಾಗಿರುವೆ!'

‘ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನೊಡನೆ ಇಂಗ್ಲಂಡಕ್ಕೆ ಬರುವಿಯಲ್ಲವೆ?’

‘ಬಾರದೇನು ಮಾಡಲಿ?’ ಎಂದು ಅವಳು ಅನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅವನು ಪತ್ರವನ್ನು ಕೂಡಲೆ ಬರೆಯಲು ಉಬ್ಬಿನಿಂದ ಕುಕ್ಕೋಟವನ್ನು ಬಿಟ್ಟನು.

ವೋಸಳು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆಯಬೇಕೆಂದು ಶಕ್ತಿ ವೀರಿ ಯತ್ನಿಸಿದಳು; ಆದರೆ ಅಸಂದಿಗ್ಧ ಸಂದೇಹಗಳು ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಟ್ಟು ಅವಳ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಕ್ಲಾಂಪನ್ನು ಕೆಡವಿ, ಒಯ್ಯಬಹುದಾದ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಗವ್ವರ್ನರನೂ, ಕನಾಂಡಂಟನೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದು ವೋಸಳ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ನಿಂತುಕೊಂಡೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತು ಹೊರಟು ಕಡೆಗೆ ಶಾಂತಿ ಪರಿಷತ್ತಿನ ವಿಸಯವೂ ಹೊರಟಿತು.

‘ಶಾಂತಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾದ ಮೊದಲನೆಯ ವರುಷವು ಯುದ್ಧದ ಕಡೆಕಡೆಯ ದಿನಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕೆಡಕಾದುದು’ ಎಂದು ಕನಾಂಡಂಟನು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದನು.

‘ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ. ಅದರಲ್ಲೇನು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಆ ಕುಹಕರನ್ನು ನಂಬುವುದು ಶುದ್ಧ ಮೂರ್ಖತನವು. ಈಗ ಆ ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಪಶುಗಳನ್ನು ತಲೆಯೆತ್ತಗೊಡದಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಅವರ ನೆತ್ತಿಯನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು’ ಎಂದು ಗವ್ವರ್ನರನು ಉತ್ತರವಿತ್ತನು.

‘ಸಾಹೇಬರೇ, ನಾನು ಹಾಗನ್ನು ವವನಲ್ಲ. ಕೈಗೆ ಕೈ ಹತ್ತಿದಾಗ ಕಟುಕತನದಿಂದ ಬೀವದ ಹಂಗುದೊರೆದು ಬಡಿದಾಡುವುದು. ಬಡಿದಾಟವು ಸಿಂತಮೇಲೆ, ಅವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸುವುದು. ಕನಿಕರಪಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವದೊಳಿತು’ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಕನಾಂಡಂಟನು ಉದಾಹರಿಸಿದನು.

‘ಯುದ್ಧವು ಆದೇ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಮುಂಭಾಗದ

ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದೆ. ಯುದ್ಧವು ಹುಸ್ಮುಸಿನಿಂದ ಸಾಗಿತ್ತು. ನಾನೂ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದೆ ಸುಗ್ಗಿದೆನು. ಒಬ್ಬ ಚರ್ಮನ್ನು ಆಧಿಕಾರಿಯು ಒಂದು ತೆಗ್ಗಿನಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡೆ. ಪಾಪ! ಅವನಿಗೊದವಿದ ವಿಪತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ. ನಾವು ಅವನನ್ನು ಹೊರತೆಗೆದು ಉಪಚರಿಸುವದು ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನೂ ಅವನೊಡನೆ ಇದ್ದು ಬಿಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು. ಅವನು ಬಲು ಚುರುಕುಬುದ್ಧಿಯವನೆಂದು ತೋರಿತು. 'ಕರ್ನಲ್, (ನಾನಾಗ ಕರ್ನಲ್ನಿದ್ದುದು ನಿಜ.) ಇದು ಬಲು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಸಂಗತಿಯೆಂದು ನಿನಗೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವೋ' ಎಂದು ಆ ಚರ್ಮನ್ನು ನನಗೆ ಕೇಳಿದನು. 'ಆದು ಹೇಗೆ?' ಎಂದು ನಾನು ತಿರುಗಿ ವಿಚಾರಿಸಿದೆ. ಆದಕ್ಕುವನು ಹೇಳತೊಡಗಿದನು 'ರಣಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ನಿನ್ನ ಮಾತೃಭೂಮಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಕೊಲ್ಲದೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ನಾನೂ ನನ್ನ ಪಿತೃಭೂಮಿಗಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಯಮಸದನಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯವಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ಈಗ ನೀನು ಬಂದು ನನ್ನನ್ನು ಬಾಂಧವ ಭೂಮಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಲ್ಲವೇ?' ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಇಷ್ಟು ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ ಅವನ ಉಸಿರು ಕೆಳಗೆ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನಿಗೆ ಬಿಕ್ಕು ಬಂದಿತು. ನಾನು ಅವನನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡೆನು. ಕೊನೆಗೆ ಅವನಿಗೊಂದು ಮುದ್ದು ಕೊಟ್ಟೆನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ತಾವು ತಪ್ಪೆಣಿಸಬಾರದಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದನು.

ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ ಮೋಸಳ ಮೈಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಚಾರವಾದಂತಾಯಿತು. ಬಾಂ..ಧ..ವ..ಭೂಮಿ! ಇದೇ ಭಾವನೆಯೆ ಇನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅಂದಮೇಲೆ ತಾನೂ ಓಸ್ಕಾರನೂ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳಬಹುದೆಂಬ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡಳು.

ಆದೇ ರಾತ್ರಿ ಓಸ್ಕಾರನು ಮೋಸಳ ಕಡೆಗೆ ಬಂದನು. ಮುಖವು ಬಾಡಿ ಬತ್ತಿ ಹೋಗಿದೆ. ಮಾತನಾಡಲು ಬಾಯಿಬರದು. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ

ಕಾಲೂರಿ ನಿಲ್ಲಲು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ಆಶಾಕಿರಣಗಳೇ ಅವನಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಾಗವೆ. ಕೈಲಿದ್ರ, ಪತ್ರವನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಮೆಸೆಫ ಯಲ್ಲರವ ಆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಕಂಪನಿಯವರಿಂದ ಉತ್ತರವು ಬಂದಿದೆ.

ರಾಯಕೇ,

ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತನೇ ತಾರೀಖಿನ ಪತ್ರವು ಮುಟ್ಟಿ ಅರ್ಥವಾಯಿತು. ಆ ಮೊದಲಿನ ಆಡಳಿತಗಾರರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವೀರಸ್ವರ್ಗವನ್ನೈದಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ಆ ಮೊದಲಿನ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಿಯಮಿಸಬೇಕೆಂದರೆ ಅದೀಗ ತುಂಬುವುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ಸ್ಥಳವು ಬರಿದಾಗಿದ್ದರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತು. ಯಾಕಂದರೆ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್-ಜರ್ಮನ್ ದ್ವೇಷವು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಪಸರಿಸಿ ಉಗ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದೆ ಬ್ರಿಟಿಶ್ ಕೂಲಿಕಾರರು ಜರ್ಮನ್ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಕೈಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಎಂದಿಗೂ ಸಮ್ಮತಿಸರು. ಮೇಲಾಗಿ ತಾವು ಒಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲಿಷರಾಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರುವೆವೆಂದು ಬರೆದ ಮೂಲಕ ಪರಸ್ಪರಲ್ಲ ಆದರ, ಸಹಾನುಭೂತಿ ದೊರೆಯದು. ಮತ್ತಿಷ್ಟು ದ್ವೇಷವೇ ಬೆಳೆದೀತೆಂದು ವಿಷಾದದಿಂದ ತಿಳಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಇಂತು— ತಮ್ಮ,

‘ನೋನಾ, ಈ ರೀತಿ ಅನರಿಂದ ಉತ್ತರವು ಬರಬಹುದೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ.’

‘ಓಸ್ಯಾರ್, ಅದು ಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮವು. ಅದೆಂದಿಗೂ ಮುಂಗಿಯಲಾರದೆ?’

‘ನೋನಾ, ಇಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಇಲ್ಲ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಓಸ್ಯಾರನು ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾಗದೆ ಹೊರಟುಹೋದನು. ಚಡಹೃದಯಳಾಗಿ ಮೋನಳು ಮಲಗಲು ತೆರಳಿದಳು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕೂಲಿಯವರು ಸಹ ಓಸ್ಯಾರನೊಡನೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಸಮ್ಮತಿಸದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಂಡೂ ಎರವಾಯಿತು. ಜಾಂ..ಛ..ಸ.. ಭೂಮಿಯೂ ಒಂದು ಕ್ರೂರವಾದ ಕನಸು. ಅದು ವಿಚಾರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಳಿಯಬಾರದ ಸುಳ್ಳು ಕಲ್ಪನೆ.

ಮಗುದೊಂದು ವಾರವು ಕಳೆಯಿತು. ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಕ್ಯಾಂಪು ತೆರವಾಗುತ್ತಲಿದೆ. ಈಗ ೨-೪ನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಜನರ ಸರತಿ ಬಂದಿದೆ. ಬಹುತೇಕವಾಗಿ ೩ನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನ ಜನರು ಓಸ್ಕಾರ ನಂತೆ ಎಂಜಿನಿಯರರು, ಕಲಾಕುಶಲರು. ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟಮಾಡಿದರೆ ಬೆಲೆಯು ಬರುವಂತೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಿತ್ತುಹಾಕಲು ಅವರನ್ನು ಕೊನೆಗೆ ಕಳಿಸುವದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿದ್ದಿತು. ಅವರ ಪಾಳೆಯಾದರೂ ಬೇಗನೆ ಬಂದೇ ಬರುವದು-ಸುಂದೇನು? ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೇಲೆ ಓಸ್ಕಾರನು ಪುನಃ ಬಂದನು. ಮುಖವು ಇಳಿದು ಹೋಗಿದೆ. ನಿದ್ರೆಯಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಕಣ್ಣು ಕೆಂಪಾಗಿವೆ; ಆದರೂ ಅವನ ಉತ್ಸಾಹವೇನು ಕುಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

‘ವೋನಾ, ನಾವೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುತ್ತ ಈ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುತ್ತೇನೆ. ಹೇಳಲೇನು?’

‘ಎನದು? ಬೇಗನೆ ಹೇಳು.’

‘ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜನರು ಕಠಿಣಹೃದಯರು, ಕ್ಷಮೆಮಾಡಲಾರರು; ಆದರೆ ಚರ್ಮವನ್ನು ಹಾಗಲ್ಲ.’

‘ಎನು ಹಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಏತರ ಮೇಲಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೀ?’

‘ನಮ್ಮ ಜನರದು ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೆಂದರೇನು? ಪೂರ್ಣ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಚರ್ಮವನ್ನು ದಯೆ-ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವರು-ಮಾಡಿಯೇ ತೀರುವರೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಹೊಡೆದಾಟವು ಶಾಂತವಾದ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮವರು ಮೈರಿಗಳೊಡನೆ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿರಬಲ್ಲರು.’

‘ನಿನ್ನ ವಿಚಾರಗಳೇನು? ಯಾವ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿರುವಿ?’

- ‘ನಿನ್ನ ಬಸ್ಪಿಗಿಯಿದ್ದರೆ... ಚರ್ಮನಿಗೆ ಬರುವದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಿನಗೆನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ... ಈ ವಿಚಾರ... ಇ...ಲ್ಲ...ದಿ...ದ್ದ...ರೆ... ಇಲ್ಲ.....’

‘ಚರ್ಮನಿಗೇ?’ ಎಂದು ದೊಡ್ಡದೊಂದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹಾಕಿದಳು.

‘ವೋನಾ, ನಿನ್ನ ಜನ್ಮಭೂಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬರಹೇಳುವದು

ನಾಚಿಕೆಗೇಡೂ, ಪಾಪಕರವೂ ಎಂಬವನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ; ಆದರೆ ನೀನನ್ನು ಎಂತೆ ಅದೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊರಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲವೆ? ಅಂದಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿ ಯಾದರೂ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ?' ಮೋನಕು ಎರಡೂ ಕೆವಿ ಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಳು. ವಿಚಾರಮುದ್ರೆಯು ಅವಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಸ್ಥಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು.

‘ಓಸ್ಕಾರಾ, ಆ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಬೇಡ. ಇಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಲಾರೆ! ಅದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತು’ ಎಂದಳು ಮೋನಕು.

ಬಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳವರೆಗೆ ಓಸ್ಕಾರನು ಸುಮ್ಮನಾಗಿ, ನಡು ಗುವ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದನು: ‘ಮೋನಾ, ದೇವರ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿಯೂ ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಾರೆ. ನನ್ನ ಜೀವಿತವೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ನಿನಗಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದೇನೆ. ನೀನು ಪರಿತಪಿಸಬೇಡ. ನನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಏಚ್ಛಿ ಹೇಳದೆ ವಿಧಿಯಲ್ಲ; ಬೇರೆ ನಮಗೆ ಗತಿಯಿಲ್ಲ.’

‘ಆದರೆ ನಾನು ಅಲ್ಲಿ ಬರುವುದು ಹೇಗೆ?’

‘ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಹೋಗುವಂತೆ. ಅದರಲ್ಲೇನು ಮಹಾ ವಿಶೇಷವಿದೆ? ಅನೇಕ ಚರ್ಮನ್ನರು ತಮ್ಮ ಚರ್ಮನಾ ಹೆಂಡಂದಿರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ನಾನಾದರೂ ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದೇಕೆ?’

‘ಹೆಂಡತಿಯೇ?’

‘ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಹೌದು. ಪಾದ್ರಿಯು ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವನು.’

‘ಯಾವ ಪಾದ್ರಿಯು ಅವನು ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಿಟ್ಟಿರುವನು!’

‘ಕ್ಯಾಂಪಿಸಲ್ಲಿರುವವನು. ತೀರ ರಾತ್ರಿ, ಇಲ್ಲಿಗೆ ಚುಮುಚುಮು ಸಸುಕ್ಕಿಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮದುವೆ ಮಾಡಲೊಪ್ಪಿರುವನು. ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಸ್ನೇಹಿತರು ಸಾಕ್ಷಿಗಳಾಗಿ ಬರುವರು. ಅಂದಮೇಲೆ ಯಾವ ಸಂದೇಹವು ಉಳಿಯಲಾರದು.’

‘ಈ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿ, ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆಯಲ್ಲ! ಅಂದಮೇಲೇನು?’

‘ಯಾವ ತಡೆಯಿದೆ? ಲ್ಯೂಥರಾನ್ ಪಾದ್ರಿಯಿಂದ ಲ್ಯೂಥರಾನ್ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮದುವೆಯು ಬರುವುದರೆ ಜರ್ಮನಿಯ ಕಾಯಿದೆಗನು ಸಾರವಾಗಿ ಮದುವೆಯಾದಂತಾಗುವದು. ಆದುದರಿಂದ ಜರ್ಮನಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವದು.’

‘ಅಲ್ಲಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ..ನಾವೆಲ್ಲಿರುವದು..ಆ..ನಿ..ಚಾ..ರ.. ಕ್ಕೇ..ನು..ಮಾಡಿರುವೆ?’

‘ಮೊದಲು ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವದು.’

‘ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರವೇ?’

‘ಮತ್ತಿನ್ನೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವದು? ಅವಳು ನಮ್ಮನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಿಸುವಳು. ಇಂಥ ತಾಯಿಯು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ದೊರೆಯುವದು ಅಪರೂಪ. ಅವಳ ಹೃದಯವು ವಿಶಾಲವಾದುದು. ಬಲು ಅಂತಃಕರಣ ದವಳು. ನನಗೆ ಅವಳು ವಾರಕ್ಕೊಂದು ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದೇ ಬರೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿನ್ನಾರು ನನಗಿರುವರು? ಅವಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವಳು.’

‘ಓಸ್ಯಾರ್, ಅವಳು ನನಗೆ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಕೊಡುವಳೆಂದು ನಿನಗೆ ನಂಬಿಗೆಯಿದೆಯೇ?’

‘ಇರದೇನು! ಅವಳು ನನ್ನ ಹೆತ್ತಮ್ಮನಲ್ಲವೇ? ನನ್ನೊಡನೆ ಬಂದಿದ್ದ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಳು ಪ್ರೀತಿಸುವದಿಲ್ಲವೆ? ಒರನಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಿಲ್ಲವೇ? ಸಾಪ! ಅವಳೂ ವಯಸಾದವಳು. ನನ್ನ ತಂಗಿಯು ತೀರಿಕೊಂಡಂದಿನಿಂದ ಬುಬ್ಬಳೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ ನಾನು ಅವಳಿಗೊಂದು ಪತ್ರಹಾಕುವೆನು. ಆದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರುವಾಗ ನಿನ್ನನ್ನು ಜೋಪಾನಮಾಡಲು, ಸಂತೋಷದಲ್ಲಡಲು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಮಗಳನ್ನು ಕರೆತರುವೆನು’ ಎಂದು ಬರೆಯುವೆನು.

‘ಪ್ರಿಯ ಓಸ್ಯಾರ್, ಮೊದಲು ಬರಿದುಬಿಡು. ತಡಬೇಡ’

‘ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡುವೆನು. ಅವಳು ಯಾವ ಉತ್ತರಕೋಡಬಲ್ಲ ಕೆಂಬುದನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವಳು ನಿನ್ನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ—ಎಂಬ ಸಂಶಯವೇ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಯಾದರೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಅವಳು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಬಾಧಕವೇನಿದೆ?’

‘ಎಲ್ಲವೂ ಅಷ್ಟೆ. ವೋದಲು ಪತ್ರ ಹಾಕು.’

‘ಆವಳಿಂದ ಬನ್ನಿರೆಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದ ಮೇಲೆ ನಾವು ಹೊರಡೋಣಲ್ಲವೆ?’

‘ಆದರಲ್ಲೇನು ಸಂಶಯವಿದೆ? ಹೊರಟುಬಿಡೋಣ.’

‘ನಾನದೆಷ್ಟು ಸುಖಿಯಾಗುವೆನು! ಇಂಥ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನೆಂದೇ ನಾನು ಪುಣ್ಯಬೀವಿಯಲ್ಲವೇ?’ ಎಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ಅಂದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಅಲ್ಲಂದ ಕಾಲ್ಪಿತ್ತಿದನು. ಜೀಪುಗಾಲು ಹಾಕುತ್ತ ಹೊರಟ ಓಸ್ಕಾರನು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ವೋದನು ಎವೆ ಸಿಳುಕಿಸದೆ ನೋಡುತ್ತ ಸಿಂತನು. ಬಳಹೋಗಿ ಹಾಸುಗೆಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡನು. ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹತ್ತದು. ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಬಮ್ಮಿ ಯಾವುದೋ ಪುಸ್ತಕದಿಂದ ಓದಿ ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅವಳಿಗೆ ಬಮ್ಮಿಲೆ ನೆನಪಾದವು. ‘ನೀನು ಕರೆದಲ್ಲಿ ನಾನು ಬರುವೆ—ನಿರಕೆ ನಂತೆ. ನಿನ್ನ ಚನರು ನನ್ನ ವರಾಗುವರು. ನಿನ್ನ ದೇವರು ನನ್ನ ದೇವರಾಗುವನು’ ಎಂದು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದನು. ಏನೋ ಒಂದು ತೆರದ ಸಮಾಧಾನವೆನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವಳು ಹಗಲು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಹರುಷದಿಂದ ಕಾಲಕಳೆದಳು. ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತನ್ನ ಭಾವೀ ಜೀವಿತದ ಕಲ್ಪನಾರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸವಿಗನಸುಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಳು. ಓಸ್ಕಾರನ ಮನೆ, ಅವನ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ನೆರೆಹೊರೆಯವರೊಡನೆ ತಾನು ಹೇಗೆ ಇರಬೇಕು, ಹೇಗೆ ಪರ್ತಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಲವು ತರದ ಆಲೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಳಾಗುವಳು. ಅತ್ತಿಯನ್ನು ನೆನೆದರೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳಿಗೂ ಮಗಳ ನೆನಪಾಗದಂತೆ ತಾನು

ಮಗಳಾಗಿ ಅವಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ತೆಯೂ ಎಲ್ಲ ದುಃಖವನ್ನೂ ಮರೆತು ಸುಖದಿಂದಿರಬಹುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಳು. ಅತ್ತೆಯ ಮನೆಗೆ ತಾನು ಬರೀ ಗೈಯಿಂದ ಹೋಗುವುದು ಅಷ್ಟು ಬಳಿ ತಾದುದಲ್ಲವೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳಿಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಜಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್‌ನ 'ಕಾಯದೇಶೀರ' ರೀತಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವನೆಂಬ ಮಾತು ನೆನಪಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಿದಳು. ಎಲ್ಲ ಅಸ್ತಿಯು ಹೋಗಿ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಏನೂ ಉಳಿಯದೆಂದು ಕೈಕಾಲುಜಿಟ್ಟಳು. ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೆಲಭಾಗವನ್ನಾದರೂ ಉಳುಹಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಹು ವಕೀಲನ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಿ, ನಿಜವಾದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅವನಿಗರುಹಿದಳು.

ಆ ಮನುಷ್ಯನ ಹೇಳಿಕೆಯು ಸರಿಯುತ್ತದೆಂದು ತನಗನಿಸುತ್ತದೆಂದು ಆ ವಕೀಲನು ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಕಾಯದೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಲಹೆಯನ್ನಿತ್ತನು.

'ನಿನ್ನ ತಂದೆಯು ಸರಕಾರದವರೊಡನೆ ಈ ಕರಾರುಗಳಂತೆ ಬಪ್ಪಿ ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಲಾಭವಿಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದ ಲಾಭಪಡೆಯುವವರೆಂದರೆ—ಹೊಲದ ಯಜಮಾನನು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಲಾಸಣಿಹಿಡಿಯುವವನು' ಎಂದು ವಕೀಲನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

'ವಕೀಲರೇ, ನಾನಿನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದರೂ ಏನು? ಅದನ್ನಾದರೂ ಹೇಳಿರಿ' ಎಂದು ವೋಲನು ಬಿಸ್ತುವಿಸಿದಳು.

'ಅಸ್ತಿಯೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮಾರು. ಕೊಡತಕ್ಕ ಹಣವನ್ನು ಪೈಗೆಪೈ ಮುಟ್ಟಿಸು. ನಿನ್ನ ದೈವ ಅನುಕೂಲವಿದ್ದರೆ—ಏನಾದರೂ ಉಳಿಯಬಹುದು. ಅದರಿಂದ ಹೊಸದೊಂದು ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಕೈಕೊಳ್ಳು. ಏನೂ ಉಳಿಯದಿದ್ದರೆ—ನಾನಾದರೂ ಏನು ಹೇಳಲಿ? ಪಾಪ! ನಿನ್ನ ದೈವ ಕೆಟ್ಟದು ಇಷ್ಟೆ.'

'ದಯಮಾಡಿ ಅಷ್ಟು ಉಪಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಿರಿ. ಅದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನೀವು ಮಾಡಲು ನನ್ನ ಬಪ್ಪಿಗೆಯಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾಧಾನವಾಗದಿದ್ದರೂ, ಹಗುರಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮನೆಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಳು.

ಮನೆಗೆ ಬಂದವಳೆ ಹಿಂಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುಂದೆ ಧರಿಸುವ ಉಡುಪನ್ನು ತೊಟ್ಟು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಳು. ಚಳಿಗಾಲದ ಅಸ್ತಂಗತ ನಾಗಲಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ಲಂಬಾಯಮಾನವಾದ ಕಿರಣಗಳು ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, ಇಡೀ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿದವು. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡುವ ಕುತೂಹಲದಿಂದ ಅವಳು ಕಿಡಿಕಿಯೊಳಗೆ ಮುಖವನ್ನು ಹಾಕಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಓಸ್ತಾರನು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅವನ ಮುಖವು ಕಂದಿತ್ತು; ಅದೇಕೋ ಮೋಸಳಿಗೆ ಅವನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಕಸಿಪುಸಿಯಾಯಿತು. ಹುಚ್ಚುಕಳೆಯು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವನು ನಡುಬಾಗಿದ ಮುದುಕನಂತೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದನು. ಸಿರಾಶಾನುಯ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಅವನು ತೀರ ಹಣ್ಣಾಗಿದ್ದ ಸೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

‘ಓಸ್ತಾರ್, ಏನಾಗಿದೆ ನಿನಗೆ? ಅಂಥದೇನು ಬಂದಿದೆ? ಮುಖವು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದೆಯಲ್ಲ!’

‘ಇಲ್ಲ ನೋಡು! ಆ ನಮ್ಮ ಹಂಚಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ’ ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳ ಕೈಲಿ ಪತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಗಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

‘ನಿನ್ನ ತಾಯಿಯ ಪತ್ರವೇ? ಎಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಬಂದಿತಲ್ಲ! ಏನೆಂದಿದೆ? ನನ್ನನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆ?’ ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತ ಮೋಸಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

‘ಮೋನಾ, ನೋಡು. ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಲೆಂದೇ ಬೇಕಂತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಸಿದ್ದಾಳೆ.’

‘ಓಸ್ತಾರ್, ನಿನ್ನ ಪತ್ರವು ನನ್ನನ್ನು ವಿಪರೀತವಾಗಿ ದಿಗಿಲುಗೊಳಿಸಿತು. ನನ್ನ ಮಗನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವದೆಂದೆ ತೀರ ಹೊಲಗಲಿಸ. ಇಂಥ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಲಾರನೆಂದು ನಾನು ಬಗೆದಿದ್ದೆನು. ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯ ಜೀವಹರಣ ಮಾಡಿದ ಆ ನೀಚ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಜಾತಿಯ ಹೆಣ್ಣಿನೊಡನೆ ಮದುವೆಯೆಂಬ ಮೂತನ್ನು ಕೇಳಿ ನನ್ನ ಹರಣವು ಸಡು ಸೆತ್ತಿಯಿಂದ ಹಾರಿ ಹೋಗುವಂತಾಯಿತು. ಎಂಥ ಪಾಪ

ಕ್ವಿಳಿಸಿದೆ ನೀನು? ಇದರಂಥ ಮುಖಾ ಪಾಪವು ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಪತ್ರವನ್ನು ವೋದನಕು ಓದಿದಳು.

ಓಸ್ಕಾರನು ತನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪೆಂಡೆಂಟಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತೇನೆಂದು ಬರೆದರೆ ಆ ಚರ್ಮನ್ನು ತಾಯಿಯು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ಬರಗೊಡದಂತೆ ಏಧಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಬಂದು ವೇಳೆ ಮಗನ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರೆ, ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಚರ್ಮನ್ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಆ ಮನೆಗೆ ಬಹಿಷ್ಕಾರ ಹಾಕದೆ ಬಿಡರು. ಚರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ಬಗ್ಗೆ ದ್ವೇಷವು ಬೇರೂರಿದುದು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದಲೆ ಚರ್ಮನ್ ರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಸಿಟ್ಟು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚರ್ಮ ಪಾಶವೀ ಯುದ್ಧದ ರೀತಿ, ಶಾಂತಿಸ್ಥಾಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಅವರ ಹೀನ ನಿಚಾರಗಳು, ಅಸಂಖ್ಯ ಚರ್ಮನ್ ಬಾಲಕರನ್ನು ನಿರ್ಗಯತನದಿಂದ ಕೊಲೆಮಾಡಿದುದು, ಸಜಾ ಮರೀನುಗಳ ದಾಳಿ, ಚರ್ಮನ್ ಜೀವಂತ ವೈಮಾನಿಕರನ್ನು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಸುಟ್ಟು ಸೂರೆಗೊಳ್ಳುವುದು—ವೊದಲಾದ ಪಾಶವೀ ಕೃತ್ಯಗಳೆಲ್ಲದೆ ಚರ್ಮನಿ ದೇಶವನ್ನೇ ತಿರುಪ್ಗೀಡುಮಾಡಿದಂಥ ಜಾತಿಯ ಜನರಿಗೆ ಕನಿಕರವಂತಾಗುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತಾಗಿತ್ತು ಚರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ. ಚರ್ಮನ್ ಸೆತ್ತರವುಳ್ಳವನಾನನೂ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ವೈರಿಗಳಾದ ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗೆ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಆಶ್ರಯವನ್ನೀಯನು. ಇಷ್ಟು ಭಯಂಕರ ಜಾತಿ ದ್ವೇಷವು ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಚ್ಛಲಿತವಾಗಿದೆ.

'ನಾನು ಹೇಳಿರುವೆನೆಂದು ನಿನ್ನ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ರಮಣಿಗೆ ಹೇಳು: ಅವಳು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಯಾರೂ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳದ ಮಹಾರೋಗಿಯಂತೆ ಇರಬೇಕಾಗುವುದು. ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಂತೂ ಕಾಲಿಡಕೂಡದು. ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಮಗನೇ, ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನೀನೆಂದು ಬಂದೀಯೆಂದು ದಾರಿಕಾಯ್ಲೆ. ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ನಿಂತಿದೆ; ಕೈಸಾಗದ ಮುದ್ದುಕಿ. ನನ್ನ ಉಳಿದ ದಿನಗಳು ಬಹಳಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೇನು? ಏನು ಮಾಡಲಿ? ನೀನು ಇಂಗ್ಲಿಷರಾಕೆಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಬದುಕಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳುವದಕ್ಕಿಂತಲೂ, ನೀನು

ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸತ್ತು ಸುಡುಗಾಡು ಸೇರಿದೆಯೆಂಬ ಸುದ್ದಿಯು ಬಂದಿದ್ದರೆ ನನಗೆ ಹಿಡಿಸದಷ್ಟು ಪರುಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತು' ಎಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಭಾಗವನ್ನೂ ಓದಿ ಮೋಸಳು ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದಳು; ಚಿಂತಾ ಕ್ರಾಂತಿಗಳಾದಳು.

ಓಸ್ಕಾರನು ಮಾತ್ರ ಸಿರಾಶಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ವಿಕಟಪಾಸ್ಯವನ್ನು ಬೀರಿದನು.

‘ನಾಲ್ಕು ಪರುಷಗಳ ಶಿಕ್ಷೆ ಭೋಗಿಸಿದನೇಲೆ ಇಂಥ ಸಂದೇಶವು ತಾಯಿಯಿಂದ ಬಂದಿದೆಯೆಂದನೇಲೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಹಿತವಿದೆ!’ ಎಂದಂದು ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕನು. ಅವನ ನಗೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

‘ತನ್ನ ಹಡೆದವಳು ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಾರಳೆಂದು ಅವನು ಕನಸು-ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಅವಳು ಏನು ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಅವನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಪಾಪ! ತಾಯಿ ಯಂಬವಳೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಹೋದರೆ ಇನ್ನಾರು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವರು?’

‘ಅವಳಿಗೇನಾಗಬಹುದು? ಪಾಪಮಯವಾದ ಯುದ್ಧವು ಅವಳ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ಕಸಿದುಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿತೇ? ಜರ್ಮನ್ ರೂ ಸಹ-ಎಲ್ಲರೂ ಹುಚ್ಚರಾದರೆ? ಜರ್ಮನ್ ಬಾಲಕರ ಕೊಲೆಯಂತೆ! ಮುಣುಗಿದ ನಾವಿಕರ ಮರಣವಂತೆ! ಜೀವಂತ ಮೈನಾಸಿಕರ ದಹನವಂತೆ! ಏನಿದೇನಿದು! ಎಂಥ ಸೇಡು! ದೇವರೇ, ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಮರುಳುಗೊಂಡಿದೆಯೇ?’ ಎಂದು ಬಟಗುಡುತ್ತ, ಕೈ ತಟ್ಟುತ್ತ, ಕೇಕೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತ ನಗುತ್ತಲೇ ಇದ್ದನು.

ಮೋಸಳು ಅವನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಹೌಹಾರಿದಳು. ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಪಡಿಸಲು ಎಷ್ಟೋ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಳು. ಆದರೂ ಅವನು ಹಾಸ್ಯಮಗ್ನತೆಯಿಂದ ಹೊರಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಮುಂದೇನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬದು ಹೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ; ದಿಗ್ಮೂಢಕಂತೆ ನಿಂತಳು.

‘ಅವಳು ಮುದುಕಿಯಂತೆ! ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಬದುಕಲಾರಂತೆ!’

ನನಗೆ ಬೇಕಾದವಳನ್ನು ನಾನು ಕೈ ಹಿಡಿದು, ಮನೆಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಬೇಕೆಂದರೆ..... ನಾನು ಸತ್ತಿದ್ದರೆ ಹ..ರು..ಷ..ವಂತೆ....' ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಯೇ ಮಾತಾಡಿದನು.

ಕಡೆಗೆ ನಗೆಯು ಹೊಗೆಯಾಗಿ ಓಸ್ಕಾರನು 'ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಆಳತೊಡಗಿದನು. ಮಾತುಗಳು ಎಲ್ಲಿಯೋ ಅಡಗಿದವು. ಕಣ್ಣೀರು ಕಾಲುವೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೋಸಳ ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಸಿರಗಳೂ ಉಜ್ಜಿದವು. ಮಾತನಾಡಲು ಬಾಯಿ ಬಾರದಾಯಿತು. ಧಾರೆಯಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಕಂಬಸಿಗಳನ್ನು ಒರಿಸಿಕೊಂಡು, ದುಃಖವನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿ, 'ಓಸ್ಕಾರ್, ಈ ಎಲ್ಲ ತಪ್ಪು ನನ್ನದು. ಮಗನಿಗೆ ತಾಯಿ ಎರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವಳು ನಾನು; ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇದಿಯಾಗಿ ನಡುವೆ ಬಂದೆ. ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನೀನು ಮನೆಗೆ ಹೋಗು. ನಿನ್ನ ದೇಶ, ನಿನ್ನ ತಾಯಿ, ಎಲ್ಲವೂ ನಿನಗೆ ದೊರೆಯುವದು' ಎಂದು ಮೋಸಳು ಒಂದೆ ಉಸಿರಿನಿಂದ ತಡನರಿಸುತ್ತ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

'ದೇ..ಶ.., ತಾ..ಯಿ.. ನ..ನ..ಗೆ? ನನಗೆ ದೇಶವಿಲ್ಲ, ತಾಯಿಯಿಲ್ಲ. ಅವರಿಗಾಗಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆ? ಇಲ್ಲ, ನನಗಾರೂ ಇಲ್ಲ-ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಿ ಮಾತನಾಡಿದನು. ಅವನಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ನಿಲ್ಲುವದಾಗದೆ ಕಾಲ್ಡೆಗೆದನು. ಮೋಸಳು ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿದು ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಕೈ ಮುಂದೆ ಚಾಚುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವನು ದೂರ ಹೋಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದನು.

ಓಸ್ಕಾರನ ತಾಯಿಯು ಮೋಸಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸದ್ದರಿಂದ ಚರ್ನುನಿಯೂ ಅವರಿಬ್ಬರ ಪಾಲಿಗೆ ಇಲ್ಲದಾಯಿತು. ಓಸ್ಕಾರ್ ಚರ್ನುನನು. ಮೋಸಳು ಇಂಗ್ಲಿಷಳು. ಈ ಭಿನ್ನ ಜಾತಿಯ ಸಂಗಮವಾಯಿತು, ಎರಡೂ ದೇಶದವರು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿಯಾಗಿ ಕಾದಾಡಿದುವು. ಅದರಿಂದ ದೇಶದ್ವೇಷವು ಎರಡೂ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನೆ ಬ್ಬಿಸಿ ತಾಂಡನ ನೃತ್ಯವನ್ನಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಇಂಥ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹಾಕಿದಂತೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಮದುವೆಯಾಯಿತು. ಈ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧವಾದ ಸಂಕರ ದೋಷವು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗ

ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಂದ ಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ಥಳ ಸಿಗದ ಹಾಗೆ, ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಹಿಷ್ಕೃತರೆಂದು ಜಗಜ್ಜ್ವಾಲಿರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಇಡಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳಿ ಬದುಕಲು ಸ್ಥಳವೇ ಸಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ.

‘ಓಸ್ವಾರಾ ! ಎಂಥ ವಿಪತ್ತಿಗೀಡಾದೆವು? ಎಂಥ ದೈವ ನಮ್ಮದು’ ಎಂದು ವೋದನಳು ಬಿಸುಸುಯ್ದಳು.

ನಿರಾಧಾರ

೪-೫ ನೆಯ ಕಂಪೌಂಡಿನೊಳಗಿನ ಜನರೂ, ಮುಕ್ಕಾಲುಪಾಲು ಕಾವಲುಗಾರರೂ, ಎಷ್ಟೋ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿರುವರು; ಕ್ಯಾಂಪು ಹಾಕು ಹಾಕು ಸುರಿಯುವದು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಯಾಂಪಿನೊಳಗಿನ ಬಿದರು, ಚ್ಯಾಪಿ, ಕಾತಿ, ತಗಡು, ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಸಾಮಾನು ವೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಸಬನೊಬ್ಬನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದನು.

ವೊದಲು ಅವನು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಇವಾರತುಗಳಿದ್ದ ಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಂಡು ಒಕ್ಕಲುಮನೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದನು. ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ಥಳವು ಮೇಲೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಇಡಿಯ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಲಿದ್ದ ಅವನನ್ನು ಕಂಡು, ವೋದನಳು ತನ್ನ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲದ ಹೊಸ್ತಿಲದ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂತಳು.

ಅವನೊಬ್ಬ ಅಮೇರಿಕನನು. ನಗುಮುಖದವನು. ಮನಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡುವ ಮನುಷ್ಯ. ತುಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನಗುತ್ತ ಅವನು ಸಂಭಾಷಣವನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ನೆವದಿಂದ ‘ಈ ಒಕ್ಕಲುಮನೆಯು ಮಾರಾಟಕ್ಕಿದೆಯಷ್ಟೇ’ ಎಂದು ವೋದನಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

‘ಈ ವಿಷಯವಾಗಿ ಈ ಹೊಲದ ಯಜಮಾನನನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕು’ ಎಂದು ವೋದನಳು ಉತ್ತರವಿತ್ತಳು.

‘ನಿನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ನೀನು ಈ ಹೊಲದ ಲಾವಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿಲ್ಲವೇ?’

‘ಹೌದು. ನಾನೀಗ ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವವಳು. ಆದೇಕೆ ಬಿಟ್ಟಂತಾಗಿದೆ.’

‘ಓಹೋ, ನನಗೀಗ ನೆನಪಾಯಿತು! ನಿನ್ನ ವಿಷಯವಾಗಿ ಏನೇನೋ ಸುದ್ದಿಯು ನನ್ನ ಕಿವಿಯವರೆಗೂ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದಿರುವಿ?’

‘ರಾಯರೇ, ಇನ್ನೂ ನಾನು ನಿಶ್ಚಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿಲ್ಲ.’

ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ಆಕತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಂತೆ ಅವಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿ, ‘ಹುಡುಗಿಯೇ, ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದುಬಿಡು. ಹೀಗೆಯೇ ಈಗಾಗಲೆ ಕೆಲವು ಹೆಂಗಸರು ಬಂದು ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಂತೆ ನೀನೂ ಒಬ್ಬಳಾಗುವಿ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ದೊರೆಯಬಹುದು’ ಎಂದು ಅವನು ನಗುನಗುತ್ತ ನುಡಿದನು.

ವೋನಳು ಬೆಚ್ಚಿಬಿದ್ದಳು. ‘ಅಮೇರಿಕಾ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಕಿವಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದೊಡನೆ, ಅವಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಭೆಯ ದರ್ಶನವಾದಂತೆನಿಸಿತು. ‘ಅಮೇರಿಕಾ! ಎಲ್ಲ ಜನಾಂಗಗಳನ್ನು ಕರಗಿಸುವ ಕಡಾಯಿ!’ (Melting pot of nations.) ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಜನರೂ ಅಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿ ದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಲ್ಲ ಹೋಗಿ ನೆಲೆಸಿದರೆ, ಸುಖಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಕಾರಹರಣನೂಡಬಹುದು.

ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಓಸ್ಕಾರನು ಬಂದಾಗ, ವೋನಳು ಆ ಹೊಸಬನು ಆಡಿದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದಳು ಅವನಿಗೂ ಒಂದು ಆಶಾಕಿರಣವು ಮಸಕುಮಸಕಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಮನೋವೇದನೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ಅವನಲ್ಲಿ ಒಂದು ತರದ ಉತ್ಸಾಹವು ತಲೆದೋರಿತು.

‘ನಾವು ಯಾಕೆ ಹೋಗಬಾರದು? ಹೋಗಲು ನಮಗಿರುವ ತೊಡಕುಗಳಾದರೂ ಏನು? ಆ ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ! ನಾವೇಕೆ ಹೋಗಬಾರದು ಹೇಳು? ಈ ಯುರೋಪಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ನಮಗಿರಲು

ಸ್ಥಳ ಸಿಕ್ಕದಿರುವಾಗ ನಾವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ ಸುಖ-ಸಮಾಧಾನಗಳು ದೊರೆಯಲಾರವೆ? ಯುರೋಪದ ದ್ವೇಷಮಯ ಚೀವನವನ್ನು ಮರೆತು, ನಾವು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ವಾಸಿಸಬಲ್ಲೆವು' ಎಂದು ಅವನು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದನು.

ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು ಅಲ್ಲಿಯವರ ಅಪ್ಪಣೆ ದೊರೆಯುವದು ಸಹಸಾ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು. ತುರಂಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಒಂದನರಿಗಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಅಪ್ಪಣೆಯು ಸಿಗಲಾರದೆಂದು ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದನು. ಅವನು ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳವರೆಗೆ ಬಂಧಿತನಾಗಿ ಇರಲಲ್ಲವೆ? ಅಂಥವನಿಗೆ ಅಮೇರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯವು ದೊರೆಯುವದೆ? ಆದುದರಿಂದ ತನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಲ್ಲವರಾದ ಪಾದ್ರಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕೆಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದನು.

ಮುರುವಿನ ರಾತ್ರಿ ವಾಡಿಕೆಯಂತೆ ಅವನು ಮೋಸಳ ಕಡೆಗೆ ಬಂದನು; ನಿನ್ನಿ ಸಂಗತನೂ ಮುಖವು ಹೆಚ್ಚು ಕಳೆಗಟ್ಟಿತ್ತು.

'ಮೋನಾ, ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಕಾಯಿದೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ರೀತಿಯ ಬಂಧನವು ತುರಂಗವಾಸವೆಂದು ಗಣಿಸಲ್ಪಡುವದಿಲ್ಲಂತೆ. ಅಂದಮೇಲೆ ನನಗೆ ಯಾವ ತೊಂದರೆಗಳೂ ಬರುವವು' ಎಂದು ಹುರಿದುಂಬುವವನಾಗಿ ಮೋಸಳಿಗೆ ಹೇಳಿದನು.

ಆದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ತೊಂದರೆಯಿದೆ. ಆದೇನೆಂದರೆ-ಅಮೇರಿಕೆಗೆ ಬರುವವರ ಹತ್ತಿರ ಆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಭಾರವಾಗದಷ್ಟು ಹಣವು ಮಾತ್ರ ಇದ್ದೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ನಿಯಮವಿದೆ. ಅದಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಓಸ್ಕಾರಾ-ಮೋಸರು ಹೋಗಲು ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹಣವು ಬೇಕಲ್ಲವೆ?

'ಬಹಳೇನೂ ಅಲ್ಲ; ಆದರೆ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರವಿರುವದೆ ತೀರ ಕಡಿಮೆಯಿದೆ. ನಾನು ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿದ್ದುದಾದರೆ ಇಷ್ಟು ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಏನಿಟ್ಟೆಂದರೂ ೪೦೦೦ ಪೌಂಡುಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೇನು ಮಾಡುವುದು? ಈ ಕ್ಯಾಂಪನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಮುಂದೆ ನನ್ನ ಸಂಗ್ರಹವೆಂದು ೫೦ ಪೌಂಡು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬರಬಹುದು.'

ಮೋಸಳ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ ಮಿತಿಮೀರಲಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ತಾನೇನಾದರೂ

ಮಾಡಿ ತನುಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ಎಂದು ವೋನನಳು ಎಣಿಕೆಹಾಕಹತ್ತಿದಳು. 'ಆದೇನು ಅಷ್ಟು ತೊಂದರೆಯಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಇಡಿ ಆಸ್ತಿಯ ಲಲಾವು ಬೇಗನೆ ಆಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭವೇ ಬಂದಿದೆ. ಆ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ನಾನು ಕೊಡತಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸಿದರೂ, ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು—ನನುಗೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಹಣವು ಉಳಿಯುವದು. ಆ ಬಗ್ಗೆ ನೀನು ಚಿಂತಿಸ ಕೂಡದು' ಎಂದು ಹೇಳಿ ವೋನನಳು ಓಸ್ಕಾರನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು.

ಲಲಾವಿನ ಮುನ್ನಾದಿನ ವೋನನಳು ತನ್ನದೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಿಟ್ಟಳು. ಅವಳೊಂದು ಮುದ್ದುಮುದ್ದಾದ ಹೋರಿ ಯನ್ನು ಸಾಕಿದ್ದಳು. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ವಾರಕ್ಕೆರಡು ಸಲ ಅದಕ್ಕೆ ಹಿಂಡಿ, ನುಚ್ಚುನುರಿ ಬಹು ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ತಿಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮರಡಿಯ ಮೇಲಿರುವ ದನದಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅದೊಂದನ್ನೇ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನೂ ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ತರಬೇಕೆಂದು ಅವಳು ಹಾಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಮರಡಿಯನ್ನು ಏರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಏನೋ ಒಂದು ಆಶಾಕಿರಣವು ಅವಳಿಗೆ ಚೀವನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು ತಂದುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳ ಕಣ್ಣಿರು ಸುಂದರ ಭವಿಷ್ಯತ್ತು ಕಂಗೆಳಿಸಹತ್ತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳು ಉಶ್ವಾಸದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಮರಡಿಯನ್ನೇರುತ್ತ 'ಕಾರಿನ್ಸಫಾಲಿ' ಗೋಪುರವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಳೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಡುರುಕಿ ಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಸಪ್ಪಳವು ಕೇಳಿಸಿತು. ಮೂರು ಹೋರಿಗಳ ಕಾದಾಟವು ಅವಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಇನ್ನೂ ಹಾಲ್ನಲ್ಲಿನದು; ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣ. ಆದೇ ವೋನನಳದು. ಉಳಿದವೆರಡು ಹೋರಿಗಳು ಬಾಯ್ನೂಡಿ ಎರಡು—ಮೂರು ವರುಷವಾಗಿರಬೇಕು. ಹಬ್ಬು ಇದ್ದವು; ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣ. ಕೋಡುಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಡಣಸು. ಮೂಗಿನಲ್ಲಿ ಮೂಗುದಾರ. ಅವೆರಡೂ ಹೋರಿಗಳ ಗುರುತು ಅವಳಿಗೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿಯೋ ನೋಡಿದುದರ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ ಕಡೆಗೆ ಜಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್‌ನವು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಬೇಲಿಯನ್ನು ಬಿಗಿದು ಬಂದು ಈ ಎಳಕ ಹೋರಿಯೊಡನೆ ಕಾಲ್ಕೆದರಿ, ಬಾಲ ಸಿಗುರಿಸಿ, ಡುರುಕಿ ಹಾಕುತ್ತ ಆ ಎರಡೂ ಹೋರಿಗಳು ಧಕ್ಕೆಯ ಸೋಗಿನಂತೆ ಅದನ್ನು ಇರಿಯುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕಾದಾಟವು ಹೆದರಿಕೆ ಬರುವಷ್ಟು ಭೀಕರವಾಗಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕ ಹೋರಿಯ ಮೈಯೆಲ್ಲ ರಕ್ತ ಬಂಜಾಳವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಎರಡೂ ಹೋರಿಗಳ ಇರಿತದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅದೇಷ್ಟೋ ಯತ್ನಿಸಿತು. ಗೋಪುರದ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಸ್ತುಶಾನದ ಗೋಡೆಯಾಚೆಗೆ ಮೋನಕ ಪ್ರೀತಿಯ ಹೋರಿಯು ಬೇನದ ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಬಿಗಿಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಮನಾದ ನೆಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಡಿದಾದ ಭೂಮಿ; ಅದರ ತುದಿಗೆ ಅಘಾಟವಾದ ಸಮುದ್ರ. ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಎತ್ತರವಾದ ಬಂಡೆಗಲ್ಲುಗಳು. ಆದರೂ ಆ ಎರಡೂ ಹೋರಿಗಳು ಅದರ ಬೆನ್ನ ಹತ್ತಿ ಯಾವ ಕಡೆಗೂ ಹೋಗದಂತೆ ಕಾಯಿದ್ದವು. ಅದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗದಂತೆ ದಾರಿಯು ಕಟ್ಟಾಯಿತು. ಬಾಯಿಂದ ಉಸಿರು ಬಂದೇ ಸಮನೆ ಹೊರತುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಹೊಟ್ಟೆ ಕುಟ್ಟು ಹಿಡಿದಂತಾಗಿ ಬಂದು ತುಸು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಂತಿತು; ಸುತ್ತೂ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ರಳಿಸಿ ನೋಡಿತು. ಬೇರಿನಾ ನ ದಾರಿಯು ತಳಗಿಲ್ಲೆಂಬ ನಿರಾಶಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಡುರುಕಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಡಿದಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಟರು ಗಾಲಿಸಿಂದ ಬಿಗಿಯುತ್ತ ಕೊನೆಗೆ ಸಮುದ್ರದೊಳಗೆ ಹಾರಿಕೊಂಡಿತು. ಅದು ನಾಯವಾಯುತೆಂದು ಬಗೆದೋ ಏನೋ ಅನ್ನುವಂತೆ ಅವೆ ರಡೂ ಮೋಯತೊಡಗಿದವು.

ಕಾದಾಟವನ್ನು ಕಣ್ಮುಟ್ಟು ನೋಡಿದಳು. ಪಾಪ! ನಾಡುವ ಳೇನು? ಆ ಭೀಕರ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳು ನಡುಗಿದಳು. ಹೋರಿ ಯಂತೂ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋಯಿತಲ್ಲಾ! ಎಂದು ದೀರ್ಘವಾದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಹಾಕಿದಳು. ಅವಳು ಅದನ್ನೆಷ್ಟು ಮನುತೆಯಿಂದ ಸಾಕಿದ್ದಳು! ಅದರ ಮರಣದಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಬಲು ದುಃಖವಾಯಿತು. ಅಳು ಮೊಗದನಳಾಗಿ ಮರಡಿಯನ್ನು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವಳ ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆಯೇ ಓಸ್ಯಾರನೂ ಬರತೊಡಗಿದ್ದನು. ಗೋಪುರದ ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿದ

ಇಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಅವನು ಕಿತ್ತುಹಾಕುತ್ತಿದ್ದನು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅವನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲ ಅನರ್ಥವು ಕಾಣಿಸಿತ್ತು.

‘ಪಶುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಎಷ್ಟು ಕ್ರೂರತನವಿದೆ! ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೇಡಿತನವಿದೆ!’ ಹೌದು ನೂನಸರಲ್ಲಿ ಕಂಡಬರುವದಂತೂ ಅಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಲ್ಲ’ ಎಂದು ಓಸ್ವಾರ್ಡನು ಹಲ್ಲು ಕಟಿಯುತ್ತ ನುಡಿದನು.

ವೋನಳು ಅವನನ್ನು ಹುಳಹುಳನೆ ನೋಡಿದಳು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಮರಡಿಯನ್ನು ಇಳಿಯುತ್ತ, ಚಕಾರ ಶಬ್ದವನ್ನಾಡದೆ ಮನೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರು.

ಕೊನೆಗೆ ಲಿಲಾವು ಆಗುವ ದಿನ ಬೆಳಗಿತು. ಕ್ಯಾಂಪು ವರ್ಣವಾಗಿ ಕಿತ್ತಲಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ; ಆದರೂ ಲಿಲಾವು ಒಕ್ಕಲು ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಜರುಗಲೆಂದು ಕವಾಂಡಂಟನು ಅಪ್ಪಣೆಕೊಟ್ಟಿದ್ದನು. ಅವನೂ ಅಂದೇ ಹೊರಡುವನನು. ಲಿಲಾವೇ ಅವನ ಕೊನೆಯ ಕೆಲಸ. ವೋನಳ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯಿಂದಲೇ ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ವೋಟಾನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಹೊರಟಿದ್ದನು. ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ ಯನ್ನು ತೆಗೆದನು. ಓತವೋತ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮನುಷ್ಯನಲ್ಲವೇ ಅವನು? ವೋನಳೂ ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗಿ ವಂದನೆಗಳನ್ನ ಪಿಸಿದಳು.

೧೧ ಗಂಟೆಯ ಸುಮಾರಿಗೆ ಒಕ್ಕಲುಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಡಿಬಡಿಯೇ ಗಡಿಬಡಿಯು. ಸುತ್ತಲಿನ ಒಕ್ಕಲಗರೂ, ಬವಿಯನುದಾರರೂ, ಬೇರೆ ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥರೂ ಬಂದಿದ್ದರು. ಲಿಲಾವಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಲಿಲಾವಿನ ಸ್ಲೆಕದಲ್ಲಿ ತಂದಿಡಲು ಕಾನಲುಗಾರರೂ ತೊಡಗಿರುವರು. ಕುರಿಗಳು ‘ಬ್ಯಾ’ ಎಂದು, ಕರಗಳು ‘ಆಂಬಾ’ ಎಂದು, ಹೋರಿಗಳು ‘ಡುರಾ’ ಎಂದು, ಹಸುಗಳೂ ‘ಹಂಬಾ’ ಎನ್ನುವ ಕೂಗು ಕೇಳುತ್ತಿತ್ತು ವೋನಳಿಗೆ ಕರ್ಣಕಟುವಾಗಿ. ಆ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ನೋಡಬಾರದೆಂದು ಒಳಗೆ ಕುಳಿತವಳು ಹೊರಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆ ಸಪ್ಪಳವು ಕೇಳಬಾರದೆಂದು ಕಿವಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಳು. ಹೊರಗೆ ನಡೆದ ಲಿಲಾವಿನ ಕಡೆಗೆ ಅವಳ ಲಕ್ಷ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೇವಾದೇವಿ ತೀರಿ, ಹಣವು ಮಿಕ್ಕುವ ಸಂಭವವಿರಲಿಲ್ಲ.

ಗಲಿಬಲಿಯು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿಂತಿತು. ವಕೀಲನು, ಲಿಲಾವದಾರನು ಮತ್ತು ಅವನ ಕಾರಕೂನನು, ಅವರ ಹಿಂದೆ ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನರು ಬರುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡದ್ದರಿಂದ ಈ ವೇದಲು ನೆರೆದ ಜನರು ಬಾಯಿಮುಚ್ಚಿದರು. ಲಿಲಾವದ ಹಿಡಿಯಲು ಬಂದವರ ಸಮೂಹದಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ಮನುಷ್ಯನೆಂದರೆ—ಚಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್‌ನು; ನಗುತ್ತ, ಕೆಲೆಯುತ್ತ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಇಲ್ಲದೊಂದು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುವನು. ನಿರ್ಲಜ್ಜತನವು ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಬಡಮೂಡಿದಂತೆ ಕಾಣುವ ಚಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್‌ನು ಮೋನಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ದೂರಿಸಿದಂತೆ ಕಂಡನು. ಇತ್ತ ಮುಳ್ಳುತಂತಿಯ ಬೇಲಿಯೊಳಗೆ ಒಸೆಯ ಕಂಪಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಬಿಳಿವೊಡೆದ ಮುಖವುಳ್ಳ ಓಸ್ಕಾರನೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದನು.

ಸಾಮಾನ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಂದಿರುವವೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ವಿಚಾರಣೆ ಯಾದ ಮೇಲೆ ಲಿಲಾವಿಗೆ ವೇದಲಾಯಿತು. ವಕೀಲನು ಲಿಲಾವಿನ ಕರಾರುಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬಂದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಓದಿದನು. ಇಲ್ಲಿ ತಂದಿರಿಸಿದ ಯಾವತ್ತೂ ಸಾಮಾನ್ಯಗಳು ಮಾರತಕ್ಕುವೆ; ಬೇಕಾದವರು ಲಿಲಾವಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡಬಹುದು. ಲಿಲಾವು ಗಾರನು ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ವಲ್ಪದ ಮೇಲೆ ನಿಂತನು. ಕಾರಕೂನನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಗದವುಡುಕೆಗಳಿವೆ. ಇನ್ನುಳಿದ ರೈತರಾಣೀರು ಸುತ್ತಲೂ ಹತ್ತಂಬಾಳ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತಿರುವರು.

‘ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರೇ, ಇಂದು ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನರಿವೋರೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದಿರುವಿರಿ. ಸಾಮಾನ್ಯ-ಸುಮಾನ್ಯ ದನಕರು-ಕುರಿ ವೇದಲಾದವು ಬಹಳ ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಲಿಲಾವಿನಿಂದ ಮಾರುತ್ತವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅಗ್ಗವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವಿರಿ. ಚಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್, ನೀವು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಳ್ಳುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವಿರಿ. ನಿಮ್ಮ ಹಮ್ಮಿಣಿಯ ಬಾಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡಿರಿ. ಮಿಸ್ಟರ್ ಲೇಸ್, ಈ ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಶುಜಾತಿಯನ್ನು ಪರಿಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಪ್ಪ ಚಾಣರು ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ದನಗಳಿವೆ, ಕುರಿಗಳಿವೆ; ಕೋಳಿಗಳಿವೆ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿರಿ’ ಎಂದು ಲಿಲಾವು ಗಾರನು ಕೂಗಿಕೊಂಡನು. ಲಿಲಾವು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ವೊದಲಿಗೆ ಲಿಲಾವಿಗೆ ಹಿಡಿದುದು ೫ ವರುಷದ 'ಮುಳ್ಳು' ಎಂಬ ಜಾತಿಯ ಆಕಳು. ಮೋನಳ ಮನುತೆಯಿಂದ ಪರಿವೋಷಿತವಾದದ್ದು. ೪೦ ಸೌಂಡು ಕೊಟ್ಟು, ಕೊಂಡು ತಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ. ೨೦ ಸೌಂಡಿನ ಮುಂದೆ ಯಾವ ಅಂಕಿಯೂ ಬಾರದ್ದರಿಂದ ೧ನೇ ಸವಾಲ, ೨ನೇ ಸವಾಲ, ೩ನೇ ಸವಾಲೆಂದು ಮಾರಾಟವಾಯಿತು.

'೨೦ ಸೌಂಡು ಎಂದು ಕೇಳಿದವರಾರು?' ಎಂದು ಕಾರಕೂನನು ಕೇಳಿದನು.

'ಜಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್' ಎಂದು ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು.

ಇದರಂತೆಯೇ ಲಿಲಾವು ಅರ್ಧ ತಾಸು ನಡೆಯಿತು. ಲಿಲಾವಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದಾರ್ಥವು ಅರ್ಧ ಬೆಲೆಗೆ ಮಾರಾಟವಾಯಿತು. ಬೇಡಿದವರು ಯಾರೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳುವ ಕಾರಣವುಳಿಯದಾಯಿತು. ಜಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್‌ನು ಎಲ್ಲ ರೈತರಿಗೆ ಬಾಯುಡುಡಿ ಮಾಡಿಸಿದ್ದನೋ ಏನೋ ಯಾರು ಬಲ್ಲರು? ಕೈಬಿಚ್ಚಿಗೆ ಮಾಡಿದ್ದರೂ ಮಾಡಿರಬಹುದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಂದವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೂ ತುಟಿ ಎರಡು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಲಿಲಾವಿನ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಪೂರ್ವಸಂಕೇತವಿದ್ದಂತೆ ಚರುಗಿತೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ಇದೆಲ್ಲ ಹುಸಿ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತ ಮೋನಳಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಯಿತು. ಇದು ಮೋಸ! ಮಾಟ! ಜಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟ್‌ನೇ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತು ಕೊಳ್ಳುವದೆಂದರೆ! ಉಳಿದವರು ಬಂದರೇತಕ್ಕೇ? ಎಂಥ ಲಿಲಾವಿದು! ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಈ ಕುಹಕತನವನ್ನು ಪ್ರತಿಘಟಿಸಬೇಕೆಂದು ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದ ಎಳಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಬದಿಯಿಂದ ಧಾವಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಓಸ್ಕಾರನ ಮೂರ್ತಿಯು ಮೋನಳ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದಿತು. ಸಿಟ್ಟು ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಅವಳು ಕುಳಿತಲ್ಲೆಂದೇಳಲಿಲ್ಲ.

ಲಿಲಾವು ಮತ್ತೂ ಒಂದು ತಾಸು ಸಾಗಿತು. ಮೋನಳು ಲಿಲಾವಿನ ಪ್ರಹಸನದ ಬಗ್ಗೆ ನಿರ್ವಿಚಾರಿಯಾದಳು. ಹೊರಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಮೋಸಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಶಬ್ದವೂ ಅವಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಟ್ಟರೂ ಆದರಿಂದ ಅವಳು ಕೆರಳಲೂ ಇಲ್ಲ; ಶಾಂತವಾಗಿ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಲಿಲಾವ್ತು ಜರುಗಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಇನ್ನುಳಿದ ಒಕ್ಕಲಿಗರಿಗೆ ನಗೆ ತಡೆಯದಾಯಿತು. ಬಿದ್ದು ಬಿದ್ದು ನಕ್ಕರು. ಲಿಲಾವ್ತುಗಾರನು ಮತ್ತು ವಕೀಲನು ಕಿವಿ ಕಚ್ಚಿ ಏನನ್ನೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು.

‘ವಕೀಲರೇ, ಆಗಬಹುದು—ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛೆಯದ್ದರೆ’ ಎಂದು ಲಿಲಾವ್ತುಗಾರನು ಬಾಯಿಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಿದನು. ಬೇರೆಯವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕೇನು? ಅದರಂತೆ ವಕೀಲನು ಎದ್ದು ನಿಂತು ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದ ಕೂಗಿದನು.

‘ಸಭ್ಯರೇ, ಇದು ಹೀಗೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯುವದು. ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಮಾರುವುದೆಂದೆಂದು ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ಪೇಳಿರದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿಂದಲೇ ಲಿಲಾವ್ತು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನೀವೆಲ್ಲರೂ ನಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಧರಾದ ಮಾಂಕನ ಮನ್ನರು. ನಿಮ್ಮ ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ನಮ್ಮಂತೆ ಇರುವವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇದೇನು ಯುದ್ಧವಲ್ಲ—ಮತ್ತೇನೂ ಅಲ್ಲ. ನಿಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಆ ಮುದುಕ ರಾಬರ್ಟ್‌ಕ್ರೇಆಸ್ಟನ ಪರಿಚಯವು ಚನ್ನಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಅವನೀಗ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಬಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಿಗೆ ನಾವು ಅನ್ಯಾಯವಾಗದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ’ ಎಂದು ಮಾತಾಡಿ ಉಳಿದವರಿಗಾಗಿರಬಹುದಾದ ಸಂಶಯವನ್ನು ದೂರಗೊಳಿಸಿದನು—ತಾನು ಸತ್ಯ ಸಂಧನೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ.

ವಕೀಲನ ಮಾತಿನ ಇಂಗಿತವು ಹೊಳೆದುದರಿಂದ ನಗೆಯು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಲಿಲಾವ್ತು ಸಾಗಿತು—ಮೊದಲಿನಂತೆಯೆ. ಸಂಜೆಯವರೆಗೂ ಸಾಗಬಹುದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಲಿಲಾವ್ತು ಒತಾಸಿಗೆ ಮುಗಿದುಬಿಟ್ಟಿತು.

‘ಸಭ್ಯಗೃಹಸ್ಥರೇ, ನೀವೆಲ್ಲರೂ ಲಿಲಾವಿನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾನು ಈ ಮೊದಲು ಊಹಿಸಿದಂತೆ ಚಾನ್‌ಕಾರ್ಲೆಟನೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ’ ಎಂದು ಲಿಲಾವ್ತುಗಾರನು ಭಾಷಣಮಾಡಿದನು.

‘ಅವನಿಗೆ ಬಳಿತಾಗಲಿ’ ಎಂದು ವಕೀಲನು ಹರಸಿದನು. ಅವನ

ಹೋಳಿಗೆಯು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು. ಕಾರ್ಯವು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಸಾಂಗ ವಾದುದಕ್ಕೆ ವಕೀಲನು ಹಿಗ್ಗಿದನು.

‘ರಾಯರೇ, ಲಿಲಾವು-ಗಿಲಾವುಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ, ನಾನು ಅವಳಿಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಅದೆಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಹಣವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು’ ಎಂದು ಚಾನ್‌ಕಾರ್ಲೆಟ್‌ನು ಮಂದಹಾಸವನ್ನು ಬೀರಿದನು.

‘ಕೊಡಲಾರದೆ ಏನು? ಆದರೆ ಮಾಡುವದೇನು?’ ಎಂದು ವಕೀಲನ ಉತ್ತರ ಬಂದಿತು. ಮತ್ತಿಷ್ಟು ಅವನು ಉಚ್ಚಿದನು.

‘ಅವಳಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಒಂದಂತಾಯಿತು. ಈ ನಡುಗಡ್ಡೆಯಲ್ಲಿ ಪರದೇಶಿಯರು ಎಂದೂ ವಾಸಿಸಲಾಗದು. ಮಾಂಕ್ಸರ ಹಣವು ಚರ್ಮನಿಗೆ ಹೋಗತಕ್ಕದ್ದಲ್ಲ’ ಎಂದು ಮೊದಲಾಗಿ ತನ್ನ ಮನಬಂದಂತೆ ಹರಟುತ್ತ ಅಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದ ಚನರೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನ ಮನೆಯ ದಾರಿಹಿಡಿದರು. ಮೋನಳು ಮಾತ್ರ ಶಾಂತಚಿತ್ತಳಾಗಿ ಆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನಾ ಲಿಸುತ್ತ ತೆಪ್ಪಗಿದ್ದಳು.

ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳ ಮೇಲೆ ವಕೀಲನು ಮೋನಳ ಮನೆಯೊಳ ಬಂದು ‘ನಾವು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದಷ್ಟು ಹಣವು ಎಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಲಿಲಾವು ಮಾಡಿದರೂ ಹೊರಡಲಿಲ್ಲ. ನೀನು ಕೊಡಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹಣಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗುವಷ್ಟು ಬರಬೇಕಾದರೆ ಸಾಕುಬೇಕಾಯಿತು’ ಎಂದು ಗಂಭೀರ ಮುಖನುದ್ರೆಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿದನು.

‘ನನಗೇನೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲವೇ? ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಹಣ ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಬರುವಂತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?’ ಎಂದು ಮೋನಳು ಗಾಬರಿಯಾದನರಂತೆ ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

‘ಇಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡುವದು? ಉಪಾಯವಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ವಕೀಲನು ಹುಸಿನಗೆ ನಕ್ಕನು.

ಮೋನಳು ಏಳಬೇಕೆಂದು ಮಾಡಿದಳು; ಆದರೆ ಅವಳ ಸರ್ವಸ್ವವೆ ಕೈಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ದುಃಖವು ಅವಳನ್ನು ಏಳಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ವಕೀಲನು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್‌ಗೆದ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ನಾಯಿಗಳ ಬೊಗಳಕುವಿಕೆ, ಚನರ ಕೂಗಾಟ, ಬ್ಯಾ ಎಂಬ ಕುರಿಗಳ ಏಕನಾವ, ದನಕರುಗಳ

ಕೂಗಾಟ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಹೊಸ ಯಜಮಾನನ ಸೇವಕರು ಅವುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳೂ ಸಂಕಟ ಬಟ್ಟು ಚೀರಾಡುತ್ತಿದ್ದವು.

ಕೊನೆಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಶಾಂತವಾಯಿತು. ಈ ತೆರನಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಬಹುದೆಂದು ಅವಳಿಗದೇಷ್ಟೋ ಸಲ ಎನಿಸಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅವಳು ಹೌಹಾರಲಿಲ್ಲ; ಎದೆಯು ಗಟ್ಟಿಯಾದ್ದಿತ್ತು. ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಸಂಗತಿಯು ಜರುಗಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಈಗ ಅಮೇರಿಕೆಯ ಆಶೆಗೆ ಆಧಾರ ವಿಲ್ಲದಾಯಿತು—ಅಂದರೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವಿಲ್ಲದಾಯಿತು. ಪಾಪ! ಅವರು ನಿರ್ಗತಿಕರಾದರು; ಅವರಿಗೆ ಜಗತ್ತು ಶೂನ್ಯವಾಯಿತು.

ಮಲಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಓಸ್ವಾರನು ಬಂದನು. ಅವನು ತುಟಿಗಳನ್ನು ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣು ಕೆಂಡವಾಗಿದ್ದವು. ಉತ್ಸಾಹವೆಲ್ಲವು ಕುಗ್ಗಿ, ನಿರ್ಗತಕಳಾದ ಅವಳು ಓಸ್ವಾರನನ್ನು ನೀರು ತುಂಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ನೋಡಿದಳು.

‘ನಿನಗೆ ಲಲಾವಿನ ದಣಿಯ ಬರಹವು ತಿಳಿಯಿತೆ?’

‘ತಿಳಿದಿದೆ. ದೈವ ಕೆಟ್ಟದು.’

‘ಜನರು ಇಷ್ಟು ನಿರ್ದಯರಾಗುವರೆಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯೇ ನನಗೆ ಈವರೆಗೂ ಬಂದಿಲ್ಲ.’

‘ಆಯ್ಯೋ! ನಿರ್ದಯವೇ?’ ಎನ್ನುತ್ತ ಏಕಟಹಾಸ್ಯದಿಂದ ಓಸ್ವಾರನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ಕುಣಿದಾಡತೊಡಗಿದನು.

‘ಎಷ್ಟೋ ತಲೆತಲಾಂತರಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಿದ್ದ ಸ್ವಭಾಂಧವರೂ-ಬಂದೇ ನೆತ್ತರದವರೂ ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುವುದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪಾಠವಾಗಿರುವುದು. ದೇವಾ, ನಿನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠಪ್ರಾಣಿಯೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವ ಈ ಮಾನವಚಾತಿಯು ಎಷ್ಟು ಕೀಳರಗತಿಗೆ ಇಳಿಯ ಹತ್ತಿರುವುದು ಇನ್ನೂ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕುಂದು ಹುಟ್ಟುಗುಣವಾಗಿರಲೆಂದು ಬೇಕೆಂತಲೇ ಮಾನವಚಾತಿಗೆ ವರವನ್ನು ನೀಡಿರುವಿಯಾ? ಇಲ್ಲಿಯೊಂದೇ ಏಕೆ? ಸಮಗ್ರಭೂಭಾಗದ ಮೇಲೆ

ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ, ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕಾದರೂ ಜನರು ಒಂದೇ. ಇದು ಯುದ್ಧ! ವೋನಾ, ಮಾನವತ್ವದ ಭೂತದಯಾಂತಃಕರಣದ ಕಣಗಳೆಲ್ಲ ವನ್ನೂ ಆದು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ. ಆದಮೇಲೆ ನಾವು ಮಾನವ ಜಾತಿಯಿಂದ ದಯವನ್ನು ಕೋರುವದು ಎಲ್ಲಿಯ ನ್ಯಾಯ?' ಎಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ಒಂದೇ ಉಸಿರಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ನಗುತ್ತಿದ್ದನು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಅವನ ಆ ಹುಚ್ಚು ನಗೆಯೇನು ಕಡಿನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ.

ವೋನನು ಅವನ ನಗುವನ್ನು ಕಡಿನೆಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದನು. ನಗು ಸಿಂತಿತು. ಮಾತು ಮುಂದರಿಯಿತು :

‘ಯುದ್ಧ! ಎಂಥ ಅನ್ಯಾಯ! ಏನು ಅನಾಹುತ! ಯುದ್ಧವನ್ನು ಹೂಡುವಂಥ ಬುದ್ಧಿ ಬೇವಿಗಳು ಎಂಥ ಮೂಢರು! ಸ್ವದೇಶ ರಕ್ಷಕ ರೆಂಬ ಬಿರುದಿವರಿಗೆ! ಎಂಥ ಭಕ್ತರಿವರು—ಅಲ್ಲ ದ್ರೋಹಿಗಳು! ಅಭಿಷಿಕ್ತ ದ್ರೋಹಿಗಳು—ಶತ್ಕರು, ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು. ದೇವರ ಸೃಷ್ಟಿಯ ವಿರುದ್ಧ ಬಂಡು ಹೂಡಿ ಹೋರಾಡಿದ ಮಹಾ ವೀರಾಧಿವೀರರು!’ ಎಂದೆನ್ನುತ್ತ ಮುಂಗೈಯಿಂದ ಎದುರಿಸ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಬಲವಾಗಿ ಗುದ್ದಿ ‘ಆದರೆ.. ಎಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಯುದ್ಧವೊಂದೇ ಕೆಡಕಿನದಲ್ಲ—ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಾರಣವಲ್ಲ’ವೆಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ನುಡಿದನು.

‘ಹಾಗಾದರೆ ಮತ್ತೇನು ಕಾರಣವಿದೆ ಓಸ್ಕಾರ?’ ಎಂದು ವೋನನು ಮುಂಗಾಣದೆ ವಿಚಾರಿಸಿದನು.

ವೋನಾ, ಕೇಳು. ಯುದ್ಧದ ಫಲವಾದ ಈ ಒಪ್ಪಂದ. ಈ ಶಾಂತಿ. ಒಪ್ಪಂದವಾದ ಮೇಲೆ ಶಾಂತಿಯು ನೆಲೆಸಿ, ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ನಿದ್ರೆ ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ಜನರು ಊಹಿಸಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟು ಮುಖ್ಯತನವಿದು! ಎಂಥ ಕಠೋರ ಕಲ್ಪನೆಯು! ದುಃಖಿತರಾದ ಮುಂದುಕರು ತಮ್ಮ ತರುಣ ಮಕ್ಕಳ ಮರಣವನ್ನು ನೆನೆಸದೆ ಪೂರ್ಣ ಮರೆತು, ಜೊಜೊಡುವದರಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುವರು. ಯುದ್ಧನಿಯಂತ್ರಕರು ಆಡಂಬರದಿಂದ ಭಾಷಣದ ಸುರಿಮುಳಿಗರೆಯುವರು. ಹಣ, ಹೊಲ, ಮನೆ ಮೊದಲಾದ ಆಸ್ತಿಯ ತಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾಗುವರು. ಹೀಗೆ ಕೆಲಕಾಲ ಸಂದಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ

ಯುದ್ಧವು ಆರಂಭವಾಗುವುದು. ಆಗ ಅದೇ ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡುತ್ತಿರುವ ಎಳೆಯ ಜೀವನಗಳ ಬಲಿದಾನವಾಗುವುದು. ಜನಾಂಗಗಳ ಮೇಲೆ ಜನಾಂಗಗಳು ಬೀಳುವವು; ತಮ್ಮ ನೆತ್ತರದ ಹಸಿವನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವು. ನುಂದೆ ಒಪ್ಪಂದ-ಶಾಂತಿ. ಆ ಮೇಲೆ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಕೊಪ್ಪರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷದ ಭಟ್ಟಿಯನ್ನಿಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರಿಂದ ಜನರ ಅಂತಃಕರಣವು ಕಲ್ಲಿಗಿಂತ ಕಲ್ಲಾಗುವುದು. ಜಗತ್ತಿನ ತುಂಬೆಲ್ಲ ದ್ವೇಷದ ವಿಷಬೀಜವು ಹಬ್ಬಿ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷರ ಅಂತರಾಳವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನಮಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುವುದು' ಎಂದು ಗಂಭೀರ ಭಾಷಣವನ್ನೆ ಅವನು ಮಾಡಿದನು.

ಓಸ್ವಾರಸು ತೆರಪಿಲ್ಲದೆ ಎಚ್ಚರವಿಲ್ಲದವರಂತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಮೋದನಳು ದಂಗು ಬಡಿದು ಕೇಳುತ್ತಲಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೊಂದೂ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೋದನಳು ಎವೆಗಳನ್ನು ಪಿಳುಕಿಸದೆ ಅವನನ್ನು ನೆಟ್ಟನೋಟದಿಂದ ಮಾತ್ರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

'ನಾವು ಮಾಡುವುದಾದರೂ ಏನು? ಹೊತ್ತು ಹಾಗೆ ಒದಗಿ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲವೇ ಓಸ್ವಾರ್?' ಎಂದು ಮೋದನಳು ಮಾತನಾಡಿದಳು.

ಓಸ್ವಾರಸು ಶಾಂತನಾದನು-ಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದನು. ನಿರ್ಗತಿ ಕರ ದಿಕ್ಕೇಡಿತನದ ಹಣೆಬರಹಕ್ಕಾಗಿ ಹಣೆಹಣೆ ಜಜ್ಜಿಕೊಂಡನು. ಸಾಪ! ಅನರಿಗೆ-ಜೀವನವು ಹೇಯವೆನಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟೀತೆ? ಅವಳ ಎರಡೂ ಕೈಗಳ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮುಖವನ್ನಿರಿಸಿ, ಸಣ್ಣ ಕೂಸಿನಂತೆ ಅಳುತ್ತ 'ಮೋನಾ, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು. ನಾನೇ ನಿನ್ನನ್ನು ಈ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಗುರಿ ಮಾಡಿದೆ. ನಾನು ಪಾಪಿ. ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು' ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡಳು.

'ನಾವು ಅನೇಕ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದೆವು. ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದೆವು. ನಮ್ಮ ಶಕ್ತಿ ಎೂರಿ ಹಣಗಾಡಿದರೂ ನಮಗೆ ಕೊನೆಗೆ ಅನಾಥದೇಶಿ ಬಂದಿತು. ಏನು ಮಾಡುವುದು ಹೇಳು ಓಸ್ವಾರ್?'

'ಹೌದು. ನಾವು ಬಹಳ ಹಾಳು ತೆಗೆದೆವು; ಎಲ್ಲ ಅಡ್ಡ ದಾರಿಗಳಾದವು. ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ ಅಡವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಂತಾಯಿತು. ಉಪಾಯವೇ ಇಲ್ಲ.'

‘ಇಲ್ಲ, ಓಸ್ಕಾರ್ ಇಲ್ಲ. ದೇವರೇ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುಗೂಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ದೈವವು ಒಳಿತಾಗುವದೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ಆದರೇನು? ಇಂಥ ಏಕತ್ತು ನಮಗೆ ಬದಗಲಾರದೆಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದೆ. ದಯಾಪರನಾದ ದೇವನಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮೊರೆ ಕೇಳಿಸದಾಯ್ತೇ?’

‘ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲವೇ? ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಅವನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿರುವನು. ಆ ಸರ್ವಸಾಕ್ಷೀಭೂತನಾದ ಅವನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯು ನಮ್ಮನ್ನಳಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿರುವಾಯಿತು; ಅಳಿಸಲು ಶಕ್ತಿಯಿರುವಾಯಿತು.’

‘ಹೌದು. ಅವನ ಅವಕೃಪೆಗೆ ಈಡಾದ ನಾವು ಇನ್ನು ಒದುಕು ವದು ಹೇಗೆ? ಎಲ್ಲಿ?’ ಎಂದು ಮೋಸಳು ಮಾತಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಓಸ್ಕಾರನು ತಲೆಯನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ನಿರಾಶೆಯ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಹೊರಟುಹೋದನು.

ಸೇಡು

ಈಸ್ಟರ ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದಿನ ರವಿವಾರ; ನಸುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದ್ದವಳೆ ಕಿಡಿಕಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಳು. ಹೇಳಹೆಸರಿಲ್ಲದಂತೆ ಹಾಳಾಗ ಹೋದ ಕಂಪಾಂಡುಗಳ ಬವಲು ಕಪ್ಪಿಟ್ಟ ಭೂಮಿಯ ಹೊರತು ಕಾಣಬೇಕೇನು? ನಾಲ್ಕು ವರುಷಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಫಲವನ್ನೀಯುವ ಹೊಲಗಳಾಗಬೇಕೇ ಈ ಭೂಮಿಯು ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯು ಅವಳ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಿರಲು ಸಾಕು.

ಒನೆಯ ಕಂಪಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಏನೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಚೈತನ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲುಳಿದ ಜನರೂ ತೀರ ಕಡಿಮೆ. ಓಸ್ಕಾರನು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಹೋಗಲಿರುವ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ತಾನು ಹೋಗತಕ್ಕವನೆಂದು ಮೋಸಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದನು. ಆದರೆ ನಿಶ್ಚಿತ ದಿನ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಳು ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸ್ಥಳವು ಭೀಕರ ವೆನಾನವನ್ನು

ತಾಳಿದ್ದಿತು. ಎಂಥ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿಗಳನ್ನೂ ಕೈಕಾಲುಗೆಡಿಸುವಂಥ ವಾತಾಸರಣವು ಅಲ್ಲಿ ತಾಂಡವನಾಡುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಮೈ-ಕೈತುಂಬ ಕೆಲಸವಿದ್ದುದಾದರೆ ಅದು ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಭವ ಕಡಿಮೆ. ಈಗ ಈ ಮೋಸಳಿಗೆ ಅಂಥ ಯಾವ ಕೆಲಸವೂ ಇಲ್ಲ.

ವಸಂತಕಾಲವು ಇದೀಗ ಮೊಗದೋರುತ್ತಿದೆ. ಸುತ್ತಲೂ ಹಳದಿ ಹೂಗಳು ಕಂಗೆಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಅವಳು ತಂದೆಯ ಗೋರಿಯ ಮೇಲಿಡಬೀಕೆಂದು ಕೆಲವು ಹೂವುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಂಡು ನೇರವಾಗಿ ಕರ್ಕವ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಕನ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಳು. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ನರಸಿಳ್ಳೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮರಣ-ಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಚಾತಿದ್ವೇಷದ ಸಿಪಾಸೆಯನ್ನು ಹಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮುದುಕನು ಗೋರಿಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದಾನೆ. ತುಸು ದೂರದಲ್ಲಿ ಬರಹದ ಕಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಲಡವಿಗ್ಗನ ಗೋರಿ. ಅದರ ಮೇಲಿದ್ದ ಕಾಜಿನ ಗುಮ್ಮಟವು ಈಗ ಸೀಳಿದೆ. ಹೂಗಳು ಹಾಳಾಗುವೆ. ಭೂದೇವಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿದವರಿಬ್ಬರೂ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಕೂಡುವರೆಂಬಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ತಿರುಗಿದಳು. ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಕಲ್ಲುಕುಟ್ಟಿಗನು ಹೆಸರಿನ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬಂದು ಕಲ್ಲುಮೇಲೆ ಕಟಿಯುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದನು. ಅವನೇನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬದನ್ನು ಮೋಸಳು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು. ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದಂಥವರ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಸಿ, ಆ ಕಲ್ಲನ್ನು ಪೀಠ ಪಟ್ಟಣದ ದೇವಾಲಯದೆದುರಿನಲ್ಲಿಡಲಾಗುವದೆಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದನು. ನಾಳೆಲ್ಲ ನಾಡದು ೯ ಗಂಟೆಗೆ ಅದರ ಉದ್ಘಾಟನ ಸಮಾರಂಭವಾಗುವದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲುಳಿದು ಬಂದವರು ರವಿವಾರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಲಿವರ್ ಪೂಲಿಸಿಂದ ಹೊರಟ ಹಡಗದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರೆಲ್ಲರೂ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. 'ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಸಮಾರಂಭವೇ ಜರುಗುವದು. ನೀನು ಹೋಗುವದಿಲ್ಲವೇ' ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ 'ಇಲ್ಲ'ವೆಂದು ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತು ಹೆಸರುಗಳನ್ನೋದತೊಡಗಿದಳು. 'ರಾಜಿಯ ಹೆಸರು ಕಾಣುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ತುಸು ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ಹಾದು, ಈ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು

ಆದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. 'ಅವರೆಂದರೆ ಯಾರು?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯು, ಪಾದ್ರಿಯು' ಎಂದು-ತ್ತರ ಬಂದಿತು.

'ನನ್ನ ಆಣ್ವನೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿರಿದವ; ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರಿಯೂ ಕ್ರಾಸೂ ದೊರೆತಿಲ್ಲೇನು? ಉಳಿದವರೊಂದಿಗೆ ಇವನ ಹೆಸರೇಕೆ ಬರಬಾರದು?'

'ಅದಾರೋ ಒಬ್ಬರ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನ ಹೆಸರು ತೆಗೆದುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ' ಎಂದಂದು ಕಲ್ಲುಕುಟ್ಟಿಗನು ತನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದನು.

ಅವನ ಮಾತು ಮೋನಳಿಗೆ ಸಖ್ಯಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರ ನೆನಪು ಕೂಡ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲುಳಿಯಬಾರದೆಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಆ ಉಳಿಯು ಮೂಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಹತಾಶಳಾಗಿ 'ಒಳ್ಳೆ ಜನರೂ ಕೂಡ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದಯಾಹೀನರಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು? ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ' ಎಂದು ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದಳು.

ಮಾನವರ ಮನಸು ಕಲುಷಿತವಾಗಲು ಯುದ್ಧ, ಶಾಂತಿಗಳು ಕಾರಣವೆಂದು ಓಸ್ಕಾರನೆನಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವಳು ಓಸ್ಕಾರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೂ, ಓಸ್ಕಾರನು ಅವಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದೂ ದೈವದ ಸಂಘಟನೆ. ದೈವದ ನಿಯಂತ್ರಕನು ದೇವರಲ್ಲದಿನ್ನಾರು? ದೇವರು ಮನುಷ್ಯರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮಿಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ತೆರೆಯಿಸದೆ ಬಿಡನು. ಆಗ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಪಾದ್ರಿಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ನಾಚಿಗೊಳ್ಳುವ ಕಾಲ ಬರಬಹುದು. ಅವಳು ಒಳ್ಳೆ ಹೆಣ್ಣುಮಗಳು ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಬಹುದು. ಯಾರು ಬಲ್ಲರು?

ಒಂದು ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾಮಾನು ತರುವದಕ್ಕಾಗಿ ಅವಳು ಪೇಟೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಅಂಗಡಿಕಾರರು ಅವಳನ್ನು ಅಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ನಡೆಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಅವಳೂ ಅದು ಅಪಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮಬ್ಬುಗತ್ತಲಾಗುತ್ತ ಬಂದಿತ್ತು. ನಾಕಾ ಲೋಯರ್‌ಗೆ ಹೊರಟು ದಾರಿಯ ಬದಿಗಿರುವ ಕಾಲುದಾರಿಯ ಮೂಲೆ

ಗೊಂದು ಗಡಂಗ. ಅದರ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಮೋನಳು ಕೈಯಲ್ಲಿದ್ದ ಚೀಲ ದೊಂದಿಗೆ ಮನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿದ್ದಳು.

ಆಲೊಂದು ಚಿಕ್ಕ ಮನೆ. ಬಳಗೆ ಏನೋ ಗದ್ದಲ ನಡೆದಿತ್ತು. ಹೊರಗೆ ಜನಸಮೂಹ; ಕೇಳುತ್ತ ನಿಂತಿದೆ. ಒಬ್ಬನು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯು ಚೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ; ಮುದುಕಿಯೊಬ್ಬಳು ವಾದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. 'ನಿನ್ನ ಜರ್ಮನ್‌ನನ್ನು ಮೋಷಿಸಲು ನನ್ನ ಯುದ್ಧದ ಹಣವು ವೆಚ್ಚವಾಯಿತೇ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದನು.

'ಹ್ಯಾರಿ, ಇದು ನನ್ನ ತಪ್ಪಲ್ಲ; ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ತಿಸಿದೆ. ಯಾರೂ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.'

'ಆದರಂತೆ ನಾನೂ ಕೊಡುವದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಈ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳು.'

'ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನ ತಾಳು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಕೇಳಿಕೋ. ನನ್ನ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಕಣ್ಣು ಕಿತ್ತೇನು? ಜೋಕೆ!'

'ಮೊದಲು ಹೊರಗೆ ಹೋಗು. ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬೀಡ ಊ.. ರ.. ಹು

'ಆಯೋ ಹ್ಯಾರಿ! ಲೀಯಾ! ಹ್ಯಾರಿ' ಎಂದು ಮುದುಕಿಯು ಚೀರಿಕೊಂಡಳು.

ಮೋನಳು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಹೆಂಗಸರಲ್ಲೊಬ್ಬಳನ್ನು ನಡೆದದ್ದಾದರೂ ಏನೆಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

'ಓ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ಲೀಯಾ ಕಿನ್ನಿ ಸಳು- ಜರ್ಮನ್ ಕೂಸು- ಅವಳಣ್ಣನು ಯುದ್ಧದಿಂದ ಮರಳಿರುವನು. ಅವಳನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರದೂಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಷ್ಟೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿದೆ ಇದರಲ್ಲಿ?'

ಅರ್ಥಮರ್ಥ ಕುಡಿದು ದುಂದಾದ ಅನೇಕ ಜನರು ಗಡಂಗದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದರು. ಅವರೇನು ನಡುವೆ ಬಾಯಿ ಹಾಕಲಿಲ್ಲ. ಬೊಕ್ಕತಲೆಯ ಕುಡಿದ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬನು ಬಗಲಲ್ಲಿ ಮಗುವಿರುವ ಒಬ್ಬಳನ್ನು ದರದರ ಎಳೆಯುತ್ತ ಹೊರಬರುವ ದೃಶ್ಯವು ಕಂಡಿತು. 'ನೀನೂ

ನಿನ್ನ ಚರ್ಮನ್ನು ಪ್ರಿಯಕರನೂ ಹಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿರಿ' ಎಂದವಳನ್ನು ಬೀದಿಗೆ ನೂಕಿ ಮನೆಯೊಳಹೊಕ್ಕು ಬಾಗಿಲವಿಕ್ಕಿಕೊಂಡನು.

'ಹೊರಗೆ ಹಾಕಬೇಡ' ಎಂದು ಚೀರುತ್ತ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಬರಿಗೈಯಿಂದ ಅವಳು ಬಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಆ ಸೈನಿಕನು ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದು ಹೊಸ್ತಿಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತು 'ನೀವಿಬ್ಬರೂ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬಾರದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟು ಹೋಗಲೇಬೇಕು' ಎಂದು ಬಿರುಸಾಗಿ ಹೇಳಿದನು.

'ನೀನೇಕೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದೆ ಕತ್ತೆಯೆ? ಚರ್ಮನ್ನರೇಕೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಂದು ಹಾಕಲಿಲ್ಲ' ಎಂದವಳು ತನ್ನ ರೊಚ್ಚನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿದಳು. ಅದನ್ನು ಕೇಳುವದು ಅವನಿಗೆ ಸಹನವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವಳನ್ನು ಹೊಡೆಯಲು ಕೈಯನ್ನೆತ್ತಿದನು. ಆಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೋನಳು ಚೀಲವನ್ನು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಟ್ಟು ಆ ಹಿಂಡಿನೊಳಗಿಂದ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಧಾವಿಸಿ, ಆ ಸೈನಿಕನ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಲವಾಗಿ ಎರಡೇಟು ಕೊಟ್ಟಳು. ತೊಲೆಯಂತೆ ಅವನು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದನು. ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದ ಆ ಕುಡುಕರೆಲ್ಲರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ 'ನೀವು ಮನುಷ್ಯರೇ? ಯಾರೆನಬೇಕು ನಿಮಗೆ? ನಿಮ್ಮತಾಯಂದಿರು ಹೆಂಗುಸರಲ್ಲವೇ? ನಿಮ್ಮಂಥ ಕುಲ-ಕಲಂಕ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಅವರೆಷ್ಟು ಸ್ವರ್ಥಪಡಬಹುದು?' ಎಂದು ಮೋನಳು ಬಿರುಸು ಬಾಣಗಳ ಮಳೆಯನ್ನೆಸರಿಸಿದಳು.

ಆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿದವನು ದೂಳನ್ನು ಕೊಡವಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಹಾ! ಹಾ! ಹಾಗೆ ಇವಳೂ ಒಬ್ಬಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಂದೆ ದಾರಿ ಹಿಡಿದವರು. ನಿನ್ನ ಐದಿಶೆ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಚಾರ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ— ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿ, ಹೋಗುತ್ತ' ಎಂದು ಅವನು ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗತೊಡಗಿದನು. ಜನಸಮೂಹವೇ ನಕ್ಕಿತು. ಹೆಂಗಸರುತೂ ಒಬ್ಬಗುಟ್ಟಿದರು. ಅವಳು ಆ ಸೈನಿಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಏಟಿಗಿಂತಲೂ ಈ ಮಾತಿನ ಪೆಟ್ಟು ಅವಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಅವಳು ಕಲ್ಲು ಬೊಂಬೆಯಂತೆ ತುಸು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಳು. ಆ ಮೇಲೆ ತನ್ನ ಚೀಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಜನ ಸಮೂಹದಿಂದ ಮೆಲ್ಲನೆ ಜಾರಿ, ಒತ್ತರದಿಂದ ಸಾಗಿದಳು.

ಹೀಗೆ ಜನರು ಅವಳ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಅವಳ ಹೃದಯವೇದನೆ, ಮನೋವ್ಯಥೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು ?

ಆಂದು ಅವಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧೇ ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಬೆಳಗುಮುಂಜಾವು— ಹಳವಂಡದ ಕಾಲ. ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಿಯು ಬಂದಹಾಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಅಧಿಕಾರಸ್ಥನ ಉಡುಪಿನಲ್ಲಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯು ಬಂದಿತ್ತು. ಅವನು ಸತ್ತದ್ದು ಅವಳು ಮರೆತಿಲ್ಲ. ಆದೂ ಅವನ ಭೂತ; ತನ್ನ ದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದೆಯೆಂಬಂತಾಯಿತು ಅವಳಿಗೆ.

‘ವೋನಾ, ೩ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನನಗಾರಾದರೂ ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದರೆ, ನಾನು ಅವನನ್ನು ಕೊಂದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಜೀವಂತ ಉಳಿಯಗೊಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಮಾತಾಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು.

ವೋನಳು ಮಾತಾಡಲಿತ್ತೆ ಸಿರಳು. ಆದರೆ ‘ರಾ..ಬಿ..’ ಎನ್ನುವದೂ ಕೂಡ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

‘ದೇವರೇ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನಗೆ ಏಕೆನ್ನೋರಿಯಾ ಕ್ರಾಸ್ ದೊರೆತಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಬಂದಾಗ ನಾನು ನಕ್ಕು ‘ನನ್ನ ತಂಗಿಯು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಎಂದೋ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು’ ಎಂದು. ನೀನು ಜರ್ಮನ್ ರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಷ್ಟು ಬೇರಾರೂ ದ್ವೇಷಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟಿತ್ತು ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷ! ಅದರೀಗ ನೀನು ಬಬ್ಬಿ ಜರ್ಮನ್ ಸಿಗೇ ವಶವಾಗಿರುತ್ತೀ. ಎಂಥ ವಿಪರೀತವದು!’

‘ರಾ..ಬಿ..ರಾ..ಬಿ....’

‘ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಟಿದೆ? ನೀನು ಮಾಡಿದುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿದಿದೆ. ತಂದೆಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೆ ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಅದರ ಹೃದ್ರೋಗದಿಂದಲೇ ಅವನು ತೀರಿಕೊಂಡನು’

ವೋನಳು ಚೀಲಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದಳು; ಅದೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

‘ಕಣ್ಣುರೆಯಾಗು, ವೋನಾ ಪಾಪವನ್ನೂ, ಅಪಮಾನವನ್ನೂ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂಥ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಗಿದಿಡು. ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೇ ಛೇದಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವೆ. ಈಗ....’

‘ರಾಬೀ..ರಾ..ಬೀ....’

ತನ್ನ ಧ್ವನಿಯಿಂದಲೇ ಅವಳು ಎಚ್ಚತ್ತಳು. ಈ ದುರಂತಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳಿದ್ದಳು. ಸೂರ್ಯನೂ ಅತ್ತ ಜಿಗಲಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಕನಸು! ಅಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ಕಥೆಯೂ ಹೊರಬಿತ್ತು. ಇದು ಆದರ ಕೊನೆ. ಅವಳ ಬಾಳು ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ತುಳಿದಿತು. ಪ್ರೇಮವು ಸುಟ್ಟು ಬೂದಿಯಾಗಲಿ. ಅವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಬೀನನ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತು ಶೂನ್ಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನು ಮಾಡಿರುವಳೆಂದು ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯುಂಟಾಗಬೇಕು?

ಓಸ್ಮಾರನ ಹೊರತು ಇವಳಿಗಾರೂ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಇವಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಅವನ ಬೀನನವು ಸುಗಮವಾಗುವದು; ಹಾಗೆ ಇವಳದೂ. ಒಬ್ಬರ ನೆನ್ನೊಬ್ಬರು ಅಗಲಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಇಬ್ಬರೂ ಬದುಕಬಲ್ಲರು. ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಬಾಳುವದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದುದು. ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಬದುಕಿದ ರಾಯಿತೆಂದು ಕೈಬಿಟ್ಟರೆ ಓಸ್ಮಾರನು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ನಿತ್ಯಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬೀವಿಸಬಹುದು.

ಹೀಗಾದರೆ ಓಸ್ಮಾರನ ಮನೋವ್ಯಥೆ ಮಾತ್ರ ಹಿಂಗಲಾರದೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಿದೆ. ಹೌದು, ಅವನಿಗೆ ದುಃಖವಾಗುವದು. ಆದರೂ ಅವನು ಮರೆತಿರಬಹುದೆ? ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ತೆರಳಿದ ಮೇಲೆ, ಪೋಸಳ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ಮೇಲೆ ಅವನು ಅಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿ ತನ್ನ ಬೀನನನನ್ನು ಸಾಗಿಸಬಹುದೆ? ಎಂಬ ಶಂಕೆಯುಂಟಾಗುವದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವು. ಅವನು ತರುಣನಲ್ಲವೇ..? ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೀವಿಸಬೇಕೆಂಬ ಆಶೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳು ಅವನಲ್ಲಿ ಬಾಗ್ರತನಿರುವವು. ಆದರೆ ಪೋಸಳು ಈ ರೀತಿ ನಿಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವಳೆಂದು ಮಾತ್ರ ಯಾರೂ ಕಲ್ಪಿಸಬಾರದು.

ನಿರ್ಧಾರ

ಈ ಸ್ವರ ಹಬ್ಬ. ಈ ದಿನದ ಸೊಬಗು ಮೈಮನಕೆ ಸುಖಕರವು; ಉತ್ಸಾಹವೂರಿತವಾದುದು. ಮೋಸಳು ಮನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೊನೆ ಗೊಮ್ಮೆ ಮಾಡುವವರಲ್ಲಿ ತೊಂದರಿದ್ದಾಳೆ; ಕೆಲಸವೂ ತೀರಿತು. ಇನ್ನೂ ತಾನು ನ್ಯಾಯವನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಿಲ್ಲೆಂಬ ಅರಿವಾಯಿತವಳಿಗೆ. ಸಂಕಟವೂ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಅದರೂ ಬಾಯಾಂಕೆ ಬಹಳಾಗಿತ್ತು. ಎರಡು ಕವ್ವು ಚಹಾ ಮಾತ್ರ ಬಂದೇ ಗುಟುಕಾಯಿತು.

ದೇವಾಲಯದ ಗಂಜಿ ಬಾರಿಸಿತು. ಕೊನೆಯಸಲ ದೇವದರ್ಶನ ವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಳು. ಅವಳೀಕೆ ಹೋಗಿ ಬಾರದು? ಒಳ್ಳೆಯ ಬಸರು ಸಿಂಧಿಸುವಂಥ ಕೆಲಸವೊಂದನ್ನು ತಾನು ಮಾಡಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಅದರ ಬಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳ ವಿಸಯವಾಗಿ ಈಗ ವಿಚಾರ ಬೇಡವೆಂದು ಅವಳು ನಿಶ್ಚಿಂತಳಾಗಿದ್ದಳು.

ಬೇಗ ಹೊರಡಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗಂಜಿಯ ಸಪ್ಪಳವು ನಿಂತಿತು. ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರ ಸುಳಿವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದು ಉಡುಪು ತೊಡಲು ಮೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯಿತು. ಅವಳವೇಕೋ ಬೇಸತ್ತವರಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವೇಳೆ ಯನ್ನು ಕಳೆದು ಕಡೆಗೆ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಳು.

ಅವಳು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೆ ದೇವರ ಸೇವೆ ಯಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಬಾಗಿಲು ಅರ್ಧ ತೆರೆದಿತ್ತು. ಚನಸಮೂಹವು ಮೊಳಕಾಳೂರಿ ಸಾಧ್ವಿಯು ಹೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವಳು ಬಳಹೋಗದೆ ಹೊರಬದಿಗೆ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು.

ವೇದಿಕೆಯ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕನುಕ್ಕಳು ಮೊಳಕಾಳೂರಿ ನಿಂತು ಈ ಸ್ವರ ಹಬ್ಬಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಲಿಸಿದ ಹೊಸ ಹೊಸ ಅಂಗಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹಿಗ್ಗುತ್ತಲಿವೆ. ಅವನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳಿಗೂ ಬಾಲ್ಯದ ನೆನಪಾ ಗಿರಲು ಸಾಕು. ಆ ದಿನಗಳಿದ್ದರೆ ಬಲು ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದಿತ್ತೆಂದು

ಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅದೆಲ್ಲವೂ ನಿದೆ ಬರಿಸುವಂಥ ದೃಶ್ಯ ವೆಂದೆನಿಸಿದ್ದರಲ್ಲ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಸಾವು ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಕಾದು ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಜೀವನವು ಹೆಚ್ಚು ಸುಖಯಾಗಿ ಕಾಣುವದು ಸಹಜವಿದೆ.

ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಸಾಗತು: 'ಯೇಸುವೇ, ಆತ್ಮ ಪ್ರಿಯನೇ, ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಿ ನೆಲಿಸಬರುವೆ' ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ಪದ್ಯವೂ ಪೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅವಳಿಗೆ ಈ ಹಾಡು ಬಲು ದಿನಗಳಿಂದ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಈವರೆಗೆ ಅದರರ್ಥವು ಇಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆಯೂ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ,

ಯೇಸುವಿನ ಕೊನೆಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು, ಅವನ ಸಾವು, ಪುನರ್ಜನ್ಮ, ಮೈರಿಗಳ ದ್ವೇಷ, ಕೈಬಿಟ್ಟ ಸ್ನೇಹಿತರು—ಇದೆಲ್ಲವೂ ಭೇಕರ ವಾದರೂ ಆ ರಮ್ಯಕಥಾನಕವು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಅವಳಿಗೆ ನೆನಪಾದವು. ಅವನು ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಿತ್ತು; ಅದರವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನಿಚ್ಛಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅವನು ತೀರಿಕೊಂಡನು. ಯಾಕಂದರೆ ತನ್ನ ಸಾವು ಜಗತ್ತನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದೆಂಬ ದೃಢವಾದ ನಂಬಗೆಯು ಅವನಲ್ಲುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಆತನ ಮರಣವು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆತ್ಮದ ಏಕಾಸವನೈ ಮಾಡಿತಲ್ಲದೆ ಬೇರಿನ್ನೇನೂ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಸಿರಿ-ಸಂಪತ್ತು, ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು ಏನನ್ನೂ ಮಾಡಲಿರಲಿಲ್ಲ. ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿಗೀಡಾಗಿ, ಸ್ನೇಹಿತರಿಂದ ತಿರಸ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಕುಟುಂಬದವರಿಂದ ಹೊರದೂಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾದರೂ ಯೇಸುವಿಗೇನೂ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳುಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇಮವೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದುದು. ಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದನು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಣವನ್ನರ್ಪಿಸಿದನು. ಅವನಿ ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿ.

'ಆದುದರಿಂದಲೆ ನೊಂದ ಜೀವಿಗಳು ಅವನ ಸನ್ನಿಧಿಯನ್ನು ಸೇರಬಯಸುವವು. ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳಿಂದಲೂ ಆತನನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವರು; ಜಗವು ಲಯವಾಗುವವರೆಗೂ ಸ್ಮರಿಸುವರು—'ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹಾತೊರೆದು ಬರುವೆವು' ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತ ಸಾಗುವರು.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಶಿಷ್ಯರು ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಮೋನಳು ಮನೆಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿದಳು. ಈಗ

ಅನಳ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲ. ಅನಳ ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯು ನೆಲೆ ಗೊಂಡಿತ್ತು.

ದೇವರು ತನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಲೆಂಬ ವಿಚಾರದಿಂದ ಏನಾದರೂ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಈವರೆಗೆ ಅವಳು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಈಗ ಮಾತ್ರ ಹಾಗೆ ವಿಚಾರನಾಡಳು. ಯೇಸುವು ಸ್ವ-ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಸತ್ತಿದ್ದರೆ—ಪ್ರೇಮಕರ್ತೃಗಿ ದೇವನನ್ನರಿಸಿದ್ದರೆ—ತಾನೇಕೆ ಹಾಗೆ ನಾಡಬಾರದು? ಆತನು ಸಾಯುವದರಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವದೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ, ತಾನೂ ಸತ್ತುಹೋಗುವುದರಿಂದ ಕಲ್ಯಾಣವೇಕಾಗಬಾರದೆಂಬ ವಿಚಾರವು ಅವಳಿಲ್ಲುಂಟಾಗಿದ್ದವು.

ಅನಳ ಆ ಗೊಂದಲಗೆಟ್ಟು ಮನಸ್ಸಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವತರದ ಭೇದಗಳು ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ: ಸಾನ್ಯ-ಮೈಷನ್ಯಗಳ ಪರಿವೆ ಅವಳಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ತಾನು ನಾಡಬಯಸಿದುದು ಪಾಪವಲ್ಲ—ಆತ್ಮ ಸಮರ್ಪಣೆಯೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ಯುದ್ಧದ ಫಲವಾಗಿ ಜಗತ್ತು ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತುಳುಕುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅನಳ ಸಾವು ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಪಾಪ! ಅವಳೊಬ್ಬ ತರುಣಿ. ಏನು? ಯಾಕೆ? ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದಳೆಂಬುದು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗಲಾರದು. ಆತನಿಗೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗಿಯೇ ತಿಳಿಯುವದು. ಅವಳು ಓಸ್ಕಾರನಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಬಯಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ಇವಳನ್ನು ಬಹು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಅದರಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಮನಸನ್ನು ತಿರುಗಿಸಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅವಳು ತನ್ನ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಹೇಳಬಾರದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಳು.

ಹಾಗೆ ಸಂದರ್ಭವೊಂದು ಬಂದರೆ ಅವನು ತನ್ನ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋದರೂ ಹೋಗಲಿಡಲನೆಂಬ ವಿಚಾರವೂ ಅವಳಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನಿಗಿದೆಲ್ಲವೂ ಗೊತ್ತಾಗದಿರುವುದು ಅನ್ಯಾಯವು; ಓಸ್ಕಾರನಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದುದೆಂದು ವಿಚಾರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವಳು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದಳು.

ತಾನುಗಳ ನೋಲೆ ತಾನು ಕಳೆಯಹತ್ತಿವೆ. ಇಂದಂತೂ ಓಸ್ಕಾರನು ಬಂದೇ ಬರುವನೆಂಬ ದೃಢವಾದ ನಂಬಗೆಯಿದೆ ಅವಳಿಗೆ. ಅವನ

ದಾರಿಕಾಯುಂತ್ತಲೆ ಎಷ್ಟೋ ಕವ್ವು ಚಹಾ ಕುಡಿದಳು; ನಿನ್ನೆಯಿಂದ ಅವಳು ಊಟವನ್ನೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ, ವಾಡಕೆಯಂತೆ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಓಸ್ಕಾರನು ಬಂದನು. ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ತೆರೆಯುವಷ್ಟು ತ್ರಾಣವು ಅವಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ; ತತ್ತರಿಸುತ್ತ ಬಾಗಿಲ ತೆರೆದಳು.

ಅವನು ಬಾಗಿಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲೆಡುವದು ಎರಡನೆಯ ಸು. ಅಗ್ಗಿಷ್ಟಿ ಗೆಯ ಮುಂದೆ ಅವಳ ಬದಿಗೆ ಕುಳಿತನು. ಮುಖವು ಬಿಳುಪೇರಿತ್ತು. ತುಟಿ ಒಣಗಿದ್ದವು. ಬಾಯಿ ಆರಿತ್ತು. ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟಿತ್ತು.

‘ಓಸ್ಕಾರ, ನಿನಗೇನಾಗಿದೆ?’

‘ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ಅಂಜಬೇಡ. ನಿನ್ನ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬಂದಿದ್ದೇನೆ.’

‘ಹೇಳು, ಅದಾವುದು? ಕೇಳಲು ಸಿದ್ಧಳಿದ್ದೇನೆ.’

‘ನನಗೆ ಅಪ್ಪಣೆಯು ಬಂದಿದೆ. ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ನಾನು ಹೊರಡಬೇಕು.’

‘ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆಯೇ?’

‘ಹೌದು, ಕೊನೆಯ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ. ಅಂದರೆ ಯಾರೂ ಉಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ಕ್ಯಾರಂಪು ಬರಿದೋ ಬರಿದಾಗುವದು ನಾಳೆ.’

ನೋಸಳ ಹೃದಯವು ಕಂಪಿಸಿತು. ಅದನ್ನು ತಡೆಯುವದಕ್ಕಾಗಿ ಏನೋ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಅವಳು ಕೇಳಿದಳು: ‘ಜನರು ಏನನ್ನು ತ್ತಾರೆ?’ ಎಂದು.

ಅವನು ಖೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕನು. ಮಾತಾಡಿದ ಶಬ್ದಗಳ ಅರ್ಥ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ‘ಜನರೇ ಮತ್ತೆ ಬೇಗನೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಬರಬಹುದು. ಇಂಗ್ಲಂಡದಲ್ಲಿಯೇ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವರು; ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ತುಂಬಿದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅವರು ಕಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟಿಗಿಲ್ಲದೆ ತೊಳಲಿಬಳಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಬರಬಹುದು.’

‘ಅಂದರೆ ಬೇಗನೆ ಇನ್ನೊಂದು ಯುದ್ಧವಾರಂಭವಾಗುವದೇ?’

‘ఆగే ఆగువదు. దేవరిద్దానే జగత్తున్నో, జనరన్నో రక్షిస్తున్నాను.’

‘ఁబ్రేకగొండ వోలనా విచారవు బేరయిత్తు. ఆదరే మాతాడలు బాయిబరలొల్లదు. ఓస్కారనాదరొ యొత్తు యోగ లారదేందు మాతాకుత్తిచ్చును.’

‘యొద్దు ముగియితు; ఆదక్కింతలూ పినవాగిదే-ఈ శాంతి సంధాన పరిషత్తు. స్వేనికన కత్తియూ యుళిసిమత్తిరువాగ శాంతియెల్లదే? జగత్తు లయవాగుత్తిదే! ఎంథ తక్కుతన! ఏను బల! ఏను తత్తుజ్ఞానోపదేశ! ఇదెల్ల మోసగారికయ బాహ్య వేశవన్ను తొరేదు జనాంగళు ప్రామాణికరేకాగబారదు? నాను యేళబందుదు ఇదెల్ల మత్తే-తిళియితే?’

‘మత్తేనదు ఓస్కార?’

‘మోలనా, నాను నిన్న ఎదేగుందిమవదిల్ల. నిన్నూ నన్ను కృకాలుగడివబేడ. నన్ను అపరాధవూ బుళిదే. నిన్ను బుట్టు నాను యోగలారే. నిన్నే నన్ను సర్వస్వ. ఆదన్ను బుట్టు యోగువదేందిగాదరొ సాధ్యవే?’

‘ఓస్కార, సరకారదవరు ఒత్తాయపడిసి నిన్ను యోత్తు వాకిదరే?’

‘ఓస్కారను నక్కను. ఏకారవశనాగి యుజ్జునగియ యోళి యన్నే యుసిదను.’

‘ఒత్తాయ పడిమవదే? తన్నెల్ల ధ్యేయవిద్దరే యారొ ఒత్తాయ పడిసలారరు.’

‘ధ్యేయవే?’

‘యోదు, ధ్యేయవు. ఏను యేళలు బందిరువేసెంబుదు అథవగాలిల్లవే? నన్ను విచారవన్ను నిన్ను కేళికొండూ అంజి నన్ను ఆ విచారగళింద తిరుగివబుదేందు నాను నిన్ను ముందే

ಆ ಮಾತನ್ನು ತೆಗೆಯಬಾರದೆಂದು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಇಂದು ಅಪ್ಪಣೆಯು ಬಂದೊಡನೆ ನನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನಂದುಕೊಂಡೆ 'ಇಲ್ಲ. ಏನೋ ಹಲವು ಹೆಂಗಸರಂತೆ ಅವಳಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಎದೆಗಟ್ಟಿಯಿದೆ ಅದಲ್ಲದೆ ನನುಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ದಾರಿಯಿಲ್ಲೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ....'

ಏನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆಂಬದನ್ನು ಕೇಳಲು ನೋಡನಳ ಆತುರತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ಏನು ಹೇಳಿದು? ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವದೊಳಿತು. ಓಸ್ವಾರಾ, ನನ್ನಿಂದ ಬಚ್ಚಿಡುವಿಯಾ?' ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸಿದಳು.

ಅದರಿಂದ ಅವಳ ಸನಿಯಕ್ಕೆ ಇನ್ನಿಷ್ಟು ಸರಿದು ಗೋಡೆಗಳು ಕಿವಿಗೊಡುವವೆಂದು ಬಗೆದು ಅವಳ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಕೇಳಿದನು.

'ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ಹುಡುಕುವದರಲ್ಲಿಯೇ ನಾನು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗುವೆನು, ತಿಳಿಯಿತೇ? ಕೊನೆಯ ಬೆಟ್ಟತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ಈಗ ಬಂದಿರುವೆನು. ನೋನಾ, ಇದೇ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ದರ್ಶನವು.'

ಅನು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಅಳುವೊಗವಾಗಿ ದ್ವಿತು. ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದಾಗುವ ವ್ಯಥೆಯು ಕಂಬನಿ ರೂಪದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದಿತು.

'ಓಸ್ವಾರಾ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಮೇಲೆ ನಾನಿರುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಿಯಾ' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಅವನ ಕಣ್ಣೀರು ತುಳುಕಿದವು. ಹೃದಯವು ಕರಗಿತು. ಅಂತಃಕರಣವು ಉಕ್ಕೇರಿಬಂದಿತು.

'ನೀನಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನ ಗತಿಯೇನಾಗುವದು ಬಲ್ಲೆಯಾ?'

'ನೋನಾ, ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಏನೆಂದು ಉತ್ತರಕೊಡಲಿ' ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ.

'ಆದರೆ ನೀನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೋಗಲೇ ಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ ಹೋಗಲು ಯಾವ ಹಾದಿಯೂ ಇಲ್ಲವೇ?'

‘ಕೂಡಿಯೇ?’ ಎಂದು ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ಶೋಧ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ನೋಡಿದನು.

ಅವಳು ಅವನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈಹಾಕಿದಳು. ಇಬ್ಬರ ಕೈಗಳೂ ನಡಗುತ್ತಿದ್ದವು.

‘ಓಸ್ಮಾರ್, ಹೋರಿಗಳ ಕಾದಾಟವು ನಿನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದೆಯೇ? ಹಳೆಯ ಹೋರಿಗಳು ಹೊಸದನ್ನು ಬೀವಿಸಗೊಡಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅದೇನು ಮಾಡಿತೆಂಬದನ್ನು ನೀನು ಮರೆತಿರಲಾಗಿ’ ಎಂದಳು ವೋನಾ.

ಅವಳು ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಉಸಿರ್ಗರಿಯುತ್ತಿದ್ದನು. ಅವಳು ಕಣ್ಣೆರೆದು ಅವನನ್ನು ನೋಡಿದಳು. ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಅವರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು. ಆ ಮೇಲೆ ಅವನು ‘ದೇವಾ! ಏನದು ವೋನಾ! ಆ ವಿಚಾರವೇ? ಅದೇ ಅಹುದಲ್ಲೋ?’

‘ಅಹುದು. ಅದೇ. ಅದೇ.’

ಆ ಮೇಲೆ ತಾನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ತನ್ನ ದೈವೀ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನ ಮುಖವು ಕಳೆದುಹೋಯಿತು. ಅವಳ ಆ ಕನಸು ಮೂರ್ತೀಭವಿಸುತ್ತಿತು.

‘ನಾವೂ ಆತನಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮೂರ್ಖತನದ್ದಾಗುವದೆನ್ನುವಿಯಾ?’

‘ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ. ವೋನಾ, ದೇವರು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ.’

ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಎರಡು ಏಳೆಯ ಬೀವಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಸಾವಿನ ದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವು. ಯುದ್ಧ ಶಾಂತಿಗಳ ಒಗ್ಗು ಅದೆಷ್ಟೋ ಮಾತಾಡಿಕೊಂಡರು. ತಾವು ನಿರ್ಧರಿಸಿದುದರ ಹೊರತು ಬೇರೆ ಫಲವು ದೊರೆಯದೆಂದು ಶಾಂತಿಪಾಠವನ್ನು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೀರುವ ಬಂಟರಂತೆ ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಪ್ರೇಮಸಮಾಧಿ

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಬೆಳಗುಮುಂಜಾವು ೫ ಗಂಟೆಗೆ ತರುಣ-ತರುಣಿ ಯರಿಬ್ಬರು ಕ್ಯಾಂಪು ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರದ ಮೇರೆಯ ಗುಡ್ಡವನ್ನು ಏರತೊಡಗಿರುವರು. ಮಸುಕು ಕಂದಿಯ ಬಣ್ಣದ ಆಕಾಶ; ಕಡೆಕಡೆಯ ಸಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಒಂದೊಂದೇ ಮರೆಯಾಗುತ್ತಲಿವೆ ಮುಂಜಾವು ಬಹು ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿದೆ. ನೆರೆಹೊರೆಯ ಒಕ್ಕಲುಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯ ಕೋಳಿಗಳ ಕೂಗಾಟ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ. ನಾಯಿಗಳೂ ಬೊಗಳುತ್ತವೆ. ಹಕ್ಕಿಗಳ ಚಿಲಿ ಪಿಲಿಯೂ ಇನ್ನೂ ವೊಡಲಾಗರಲಿಲ್ಲ. ಮುಂಜಾವಿನ ತಂಗಾಳಿಯು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಸುಳಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಇಬ್ಬರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೂಲಗಳು ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಬರದಷ್ಟು ಕತ್ತಲೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೈ ತೊಡಕಿಸಿ ದ್ವಾರಿ-ಮೂರು ಕಾಲಿನ ಪಂದ್ಯಾಟದಂತೆ. ಮಂದವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಬೀಳುತ್ತವೆ. ಇನ್ನೂ ಕತ್ತಲು ಹರಿಯದ್ದರಿಂದ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ದಿನ್ನೆಯನ್ನೇರುತ್ತ ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಏರುವಾಗ ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿದಂತಾಗುವದರಿಂದ ಕೆಲವು ಹೆಜ್ಜೆ ಸಾಗದ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ನಿಂತು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಪಯಣವು ಹೆಚ್ಚು ಹೊತ್ತು ಹಿಡಿಯಲೆಂದು ಆದಷ್ಟುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಸಾಗುವದೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಮಂದಗಮನದಿಂದ ಸಾಗಿದ್ದರು. ಅದೇ ಅವರ ಮೊದಲ ಪಯಣ, ಕೊನೆಯದೂ ಆಯಿತು.

‘ಒಪ್ಕಾರ್, ನನ್ನನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸು’ ಎಂದು ಮೋನಳು ವಿನಯದಿಂದ ಬಿನ್ನವಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಸಲಿಗೆಯ ಸಥಿಯೂ ಕಡಿನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

‘ಕ್ಷಮಿಸುವ ಹಾಗೇನಿದೆ ಇಲ್ಲಿ? ಮೋನಾ, ಯಾರು ಯಾರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಹೇಳು? ಹೀಗಾಗಬೇಕಾದ್ದೆ ಇತ್ತು.’

‘ಹಾದು. ಆಗಬೇಕಾದುದೇ ಆಯಿತಲ್ಲವೇ? ಬೇರೆ ದಾರಿ ನನಗಿ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಯಾವದಾದರೂ ಇತ್ತೇನು ಮತ್ತೆ?’

‘ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲ. ಇದರ ಹೊರತು ಬೇರಾವ ದಾರಿಯೂ ನನಗೆ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಇದೇ ನಮ್ಮ ಹೆದ್ದಾರಿ’ ಎಂದನು. ಪ್ರಶೋತ್ತರಸಾಲಿಕೆ ಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಉಳಿದಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸುಳಿವು ಇನ್ನೂ ಕಾಣ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ನೋನಾ-ಓಸ್ಕಾರರಿಬ್ಬರೂ ಹುಲ್ಲುಗಾನಲದ ದಾರಿಯವರೆಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದರು. ಗುಡ್ಡದ ಅರ್ಧ ದಾರಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಅವರು ದಾಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಡೆಗೆ ಕಾಣುವ ಕಪ್ಪು ಭೂಮಿಯ ಕಡೆಯಿಂದ ಸಪ್ಪಳವು ಬರತೊಡಗಿತು. ಅವರು ಅತ್ತ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ಹೊರಳಿಸಿ ನೋಡಿದರು. ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒನೆಯ ಕಂಪಾಂಡಿನಲ್ಲಿ ಮಸಕು-ಮಸಕಾಗಿ ಕಾಣುವ ಮನುಷ್ಯರ ಆಕೃತಿಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಬ್ಯಾಗಲಾದ ಧ್ವನಿಯೂ ಆಯಿತು. ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ತಂಡವು ಒತ್ತಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಸೂಚನೆಯಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಬೆಳಕು ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. ಗಂಟಿಯ ಗಣಗಣ ನಾದವು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸಿಸದಿಸಿತು. ಓಸ್ಕಾರನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನೆಂದು ಆ ಗಂಟಿಯ ನಾದವು ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತಿತ್ತೋ ಏನೋ.

‘ಇದು ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ನೋಡು ಮೋನಾ’ ಎಂದು ಓಸ್ಕಾರನೆಂದನು. ಇಬ್ಬರೂ ತುಸು ಪೊತ್ತು ನಿಂತರು.

ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರು ಗೋಪುರದ ಸುತ್ತಲಿರುವ ಸ್ಮಶಾನದ ಗೋಡೆಯ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಯಾರ ಕಣ್ಣಿಗೂ ಬೀಳಬಾರದೆಂದು ಗೋಡೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಆಡಿದರು.

ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳ ವರೆಗೆ ಮೌನವು ಭಂಗವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇತ್ತ ಕ್ಯಾಂಪಿನಲ್ಲಿಯ ಕಡೆಯ ಕಪ್ಪನ್ನು ಉಡುಪಿನ ತಂಡದವರು ಸಾಲಾಗಿ ಹೊರಡಲನುವಾಗಿದ್ದರು; ಅವರ ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಹಳದಿಬಣ್ಣದ ಉಡುಪಿನ ಕಾವಲುಗಾರರು. ತಮ್ಮ ಕಂಪಾಂಡಿನ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದರು.

‘ಅವರು ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದಾರೆ; ದುರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಸಿದಂತೆ ಕಾಣುವದು’

ಎಂದು ಓಸ್ಕಾರನೆಂದನು. ಇಬ್ಬರೂ ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಉಸುರಾಡಿಸ ಹತ್ತಿದರು. ಅಧಿಕಾರಯುಕ್ತವಾಣಿಯ ಗರ್ಜನೆಯು ದೂರವೆಂದೆಲೆ ಕೇಳ ಬಂದಿತು. ತಂದೆ ಕಡೆಯ ಅಂಚಿನರ ಮನವಣಿಗೆಯು ಬಂದೊಂದು ಬಾಗಿಲವನ್ನು ದಾಟುತ್ತ ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿಗೆ ಕಾಲಿಕ್ಕಿದುದು ಅವರಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ರಫ್ ರಫ್ ಎಂಬ ಕಾಲಸಪ್ಪಳವು ಬಂದೇ ತಾಳ ದಲ್ಲಿ ದನಿಗೂಡಿಸಿತ್ತು. ಕೊನೆಯ ಬಾಗಿಲ-ಪೆರೆಯನೆಯ ವಾಸದ ಮೆಟ್ಟಾ ಗಿಲವನ್ನು ತಂಡವು ದಾಟಿತು. ಅವರು ಪರಿ ಉಕ್ಕಿದ ಹಾವಿನಂತಾಗಿ ಕೇಕೆಯನ್ನು ಹಾಕಿದರು. ಬಿಡುಗಡೆಯ ಆನಂದವು ಅವರನ್ನು ಸಂತೋಷ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಈಸಾಡಹಚ್ಚಿತು. ಮನಬಂದಂತೆ ಕೂಗಾಡಿದರು; ಕಡೆಗೆ ಹಾಡನ್ನು ಸ್ವರವೇಳದವರಂತೆ ಹಾಡತೊಡಗಿದರು. ಅವರನ್ನು ಈಗ ಹಿಡಿದವರಾರು ?

‘ ಪೂರ್ವಜರ ಶೂರತನದಮೂಲ ಕೀರ್ತಿಯು
ನಾವನರ ಗುಣಗಳೆ ಮೈವೆತ್ತ ಮೂರ್ತಿಯು.

* * * *

ತಂದೆ ನಾಡಿಗಾಗಿಯೆ ತನುಮನವ ಸೂರೆಗೈವೆವೋ
ಬಂದಂಥ ಕೇಡುಗಾಲವ ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಕಳೆವೆವೋ.

ಎಂಬ ಪದ್ಯವನ್ನು ಗಂಟಲು ಹರಿಯುವ ದನಿಯಿಂದ ಹಾಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದರು.

ಕೆಲಕಾಲದ ನಂತರ ಆ ಕರ್ತೃಗಿನ ಆಕೃತಿಗಳ ಸಮೂಹವು ಗಿಡ ಗಳಲ್ಲಿ ಮರೆಯಾಯಿತು. ಆ ತಂಡವು ಕರ್ಕಪ್ಯಾಟ್ರಿಕ್ಕಿನ ಮೂಲೆಗೆ ಹೊರಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಆ ಗಡಸು ಧ್ವನಿಯೂ ಕೇಳದಂತಾಯಿತು.

ಆ ತಂಡದ ಅಂಚಿನರ ಹೊರಪಾಕಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇಷ್ಟುಲ್ಲದ ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೋಗಲೇಬೇಕೆಂಬ ರಾಜಾಜ್ಞೆ. ತಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಇವರೂ ಬೇಕಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕುವರುಷಗಳ ವರೆಗೆ ಅವರ ತುರಂಗವಾಗಿದ್ದ ಆ ಕ್ಯಾಂಪು ಈಗ ಬರಿದಾಗಿ ಹಾಳು ಹಾಳು ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆ ಕ್ಯಾಂಪು

ಈಗ ಸೂರ್ಯಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಮುರಿಯುವ ಗುಡ್ಡದ ಹಣೆಗೆ ಕವ್ವು ಬಟ್ಟಿಸಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಒಮ್ಮಂದೊಮ್ಮೆ ಮೋನಳಿಗೆ ಒಂದು ವಿಚಾರವು ಹೊಳೆಯಿತು ಇನ್ನೂ ತಾವು ಸಾವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು. ಜೀವನವು ಭೋಗಿ ಸಲು ಪರಿಪಕ್ವತೆಯನ್ನು ಇದೀಗ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಕೊನೆಯ ಸಮಯ ವಾದರೂ ಬದುಕಿ, ಬಾಳುವ ಆಶೆಯು ಎಂದಿಗೂ ಆಳಿಯಲಾರದು.

‘ಓಸ್ಕಾರ್, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಾವಲುಗಾರರು—ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಿರುವರು. ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನಾವು ಜೀವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದೇ? ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೋಗಿ ಬಾಳಿನ ಸವಿಯನ್ನುಣ್ಣಲು ಆಸ್ಪದ ದೊರೆಯಲಾರದೇ? ಅಂಥಲ್ಲಿಗೇಕೆ. . . ನಾವಿಬ್ಬರೂ. . . ಹೋಗಬಾರದು?’ ಎಂದು ಮೋನಳು ಮೆಲುದನಿಯಿಂದ ಓಸ್ಕಾರನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು.

‘ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ! ಮೋನಾ—ಆದು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ ಮಾತು’ ಎಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ನಿರಾಶೆಯ ನಿರ್ಧಾರದ ಉತ್ತರವನ್ನಿತ್ತನು.

‘ಹೌದು, ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನನಗೆ ಇದೇ ಸಾಧ್ಯ’ವೆನ್ನುತ್ತ ಓಸ್ಕಾರನನ್ನು ಕಣ್ತುಂಬ ನೋಡಿದಳು. ದಾರಿಯು ಮಾತ್ರ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು.

ಆದರೆ, ಅದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅವರ ಮತ್ತು ಸಮುದ್ರದ ನಡುವಿರುವ ಒಂದು ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಹೆಣ್ಣುನುಗಳು ಹಾಡುವ ಧ್ವನಿಯೊಂದು ಕೇಳಬಂದಿತು. ಅವಳಾರೆಂಬುದು ಮೋನಳಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಅವಳ ಮೊದಲಿನ ಹೆಣ್ಣಾಳು. ಇತ್ತೀಚೆ ಒಬ್ಬ ಒಕ್ಕಲಿಗನೊಡನೆ ಅವಳ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ. ಆಕೆಯ ಗಂಡನು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಹೋಗಿರಬಹುದು; ಇತ್ತ ಇವಳು ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಕೈತೋಟದೊಳಗಿನ ಹೇಂಟೆಯ ಮರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ತಂದು, ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಬೇಕೆಂದು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಗ ಅವಳು ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಸೊಗಸಿನಿಂದ ಉಲ್ಕಾಸಿತಳಾಗಿ ಹಾಡತೊಡಗಿದ್ದಳು. ಅಂಥವಳೆಷ್ಟು ಸುಖಿಯಾಗಿರುವಳೆಂಬುದು ಮೋನಳನ್ನು ಕರಗಿಸಿತು.

ತುಸು ಹೊತ್ತು ವೋನಳ ಎದೆಯೊಡೆದು ನೀರಾಯಿತು. ನಿನ್ನೆ ಬಿದ್ದಂಥ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಳವಂಡದ ವಿಚಾರಲಹರಿಗಳನ್ನು ಮರೆತಳು. ಉಳಿದ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಸಾದಾ ರೀತಿಯಿಂದ ಭೋಗಿಸುವ ಮುಖಗಳಿಗೂ ತಾನು ಎರವಾದಳೆಂಬ ದುಃಖವು ವೋನಳಿಗೆ ಒತ್ತರಿಸಿ 'ದೈವದುರ್ಪ ಪಾಕವಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೇನು' ಎಂದು ನುಡಿದಳು.

'ನೀನು ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಪಡುತ್ತೀಯಾ ವೋನಾ' ಎಂದು ಅವಳನ್ನು ಎಪ್ಪಿಳುಕಿಸಿದೆ ನೋಡಹತ್ತಿದನು. ಮರುಚಣದಲ್ಲೆಯೆ ಅವಳು ತನ್ನ ನೊಂದಲಿನ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪವಾಗದಿರಲಿಲ್ಲ; ಭಗ್ನ ಮನೋರಥಳಾಗಿದ್ದಳು.

'ಅಹಾ! ಆಗಬೇಕೆಂದು ಬಯಸಿದುದು ಬೇರೆ; ಆದದ್ದು ಬೇರೆ! . . ಈಗ . . ಅಯಿತು ಹಾಗೆ! ನನ್ನ ಭವ್ಯವಾದ ಆಶೆ, ಬೀವನದ ಸೊಗಸಾದ ತಿಳಿವಳಿಕೆಗೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲದಾಯಿತು.'

'ಹೌದು. ಆಶೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ತರ್ಪಣವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟು ಸಾಯುಂಚ್ಚಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯೋಣ'ವೆಂದು ಓಸ್ಕಾರನು ವೋನಳನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು ಮುಂಗೈಯನ್ನು ಮುದ್ದಿಸಿದನು.

ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ದಿನ್ನೆಯನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದ್ದರು; ಆದರೆ ಮಾತು ಮಾತ್ರ ಆಗೊಂದು ಈಗೊಂದು. ಕಾಲಿಗೆ ಕಲ್ಲು ತಾಕಿ ಅವಳು ಎಡವಿದಳು; ಓಸ್ಕಾರನು ಅವಳನ್ನು ಬೀಳಗೊಡದಂತೆ ಆಸರಿಸುತ್ತನು. ಟಿಟ್ಟಿಭವು ತನ್ನ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಸಂಗೀತವನ್ನಾರಂಭಿಸಿತು. ಚಾನ್ ಕಾರ್ಲೆಟನ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯೆ ಕುರಿಗಳ 'ಬ್ಯಾ' ಶಬ್ದವೂ ಕೇಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಕೆಂಪುನುರಡಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪೀಲ್ ಪಟ್ಟಣವು ಸಮೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಕಂಡಂತೆ ಆ ಎತ್ತರದ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಅವರಿಬ್ಬರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಿತು. ಪಟ್ಟಣದ ಮನೆಗಳೊಳಗಿಂದ ಹೊಗೆಯು ಎಳುತ್ತಿತ್ತು.

'ಓಸ್ಕಾರ್, ಜನರ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆಕಿಚ್ಚು, ದ್ವೇಷವು ಅಳಿದು ಹೋಗಿರುವದೆಂದು ಕೆಲವೊತ್ತು ಗ್ರಹಿಸೋಣ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವೂ

ಆದಮೇಲೆ, ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಯುದ್ಧವನ್ನು ಇನ್ನೆಂದೂ ಹೂಡಲಾರ
ರೆಂದು ನೀನು ನಂಬಿರುವಿಯಾ?' ಎಂದು ಮೋನಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು.

'ಹೌದು, ಮೋನಾ. ಇನ್ನು ಮುಂಬರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ
ಹೂಡಿದವರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಈ ಚಗತ್ತಿನಿಂದ ಇಲ್ಲದಾಗು
ವದು ಖಂಡಿತ.'

'ನಮ್ಮ ಬಲಿದಾನವನ್ನು—ಆತ್ಮಸಮರ್ಪಣೆಯನ್ನು ದೇವರು
ಸ್ವೀಕರಿಸುವನೆಂದು ನೀನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವಿಯಾ?'

'ಓಹೋ, ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ—ಆತ್ಮಾನಂದದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ ಎಂದಿಗೂ
ಇರಲಾರನು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಪವಿತ್ರಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರೇಮಸಾಯುಜ್ಯ
ಮುಕ್ತಿಗಾಗಿ ಜೀವನದ ಹಂಬಲವನ್ನು ತೊರೆದು ಪ್ರಾಣವನ್ನರ್ಪಿಸಿ
ದ್ದೇವೆ. ಇಂಥದನ್ನು ಅವನು ಮರೆಯುವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.'

'ಹೌದು. ಅದು ನಿಜ. ಪ್ರೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ತ್ಯಜಿಸಿ ಪ್ರಾಣಾ
ರ್ಪಣವಾಡಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ಮೋನಳು ಓಸ್ಕಾರನ ಮಾತನ್ನೇ ಗಟ್ಟಿ
ಯಾಗಿ ಅನ್ನುತ್ತ, ಕೈಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಮುಂದು
ವರಿಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವರು ಗುಡ್ಡದ ನೆತ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ಬಂದು ನಿಂತರು. ಎಷ್ಟು ಸಾವ
ಕಾಶವಾಗಿ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಕ್ಕುತ್ತ ಬಂದರೂ ಅವರ ಕೊನೆಯ ಪಯಣದ
ಸೀಮೆಗಲ್ಲು ಧುತ್ತೆಂದು ಬಂದಿತು. ಸಮುದ್ರರಾಜನ ಗರ್ಜನೆಯ ಗಡಗ
ಡಾಟವು ದುರಗಮುರಗಿಯ ಲಡ್ಡಿನಂತೆ ಖಡಖಡವೆಂದು ಕೇಳುತ್ತಿತು.
ಇವರು ಗುಡ್ಡದ ತುದಿಯ ಮೇಲಿದ್ದರೂ ತೆರೆಗಳು ಅಪ್ಪಳಿಸುವದರಿಂದ
ಎಳುತ್ತಿದ್ದ ತುಂತುರಗಳು ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ತೊಳೆದವು. ಮೂಡಣ
ದಿಂದ ಪಡುವಣಕ್ಕೆ ಅರ್ಧಚಂದ್ರಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಮುದ್ರವು ಗಂಭೀರವಾಗಿ,
ಕ್ರೂರವಾಗಿ, ತಣ್ಣಗಾಗಿ, ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿ, ಅಪರಂಪಾರವಾಗಿ
ಕಂಗೊಳಿಸಿತು.

ಮೋನಳ ದೇಹವು ಅಂಗಾಲಿನಿಂದ ನಡುನೆತ್ತಿಯವರೆಗೆ ಚಳಿಬಂದ
ವರಂತೆ ನಡುಗುತ್ತಿತು. ಮೃತ್ಯುವಿನ ಪ್ರಥಮದರ್ಶನವು ಬೇಕಾದಂಥ

ಧೈರ್ಯವಂತರನ್ನೂ ಕೈಕಾಲುಗೆಡಿಸದೆ ಬಿಡಲಾರದು. ಆದರಲ್ಲಿ ವೋನಳು ಅಬಲೆಯು. ಅವಳು ಬೆದರಿದುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಮಾತಲ್ಲ.

‘ಓಸ್ಕಾರ್, ಇನ್ನೇನು ತಡವಾಗುವದಿಲ್ಲವಲ್ಲ!’ ಎಂದಳು.

‘ಇಲ್ಲ, ವೋನಾ. ಇನ್ನೇನು ತಡವಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಬಟ್ಟೆಲವು ತುಂಬಲಿದೆ.’

‘ಉಳಿದಿರುವ ಅವಧಿಯಾದರೂ ಎಷ್ಟು?’

‘ಬಟ್ಟೆನಿಂದೆನಿಸುವಷ್ಟು ನಿಮಿಷಗಳು.’

‘ಆ ಮೇಲೆ ನಾನುಬ್ಬರೂ ಒಂದಾಗಿ, ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಗಲದಂತೆ, ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕೂಡಿರುವೆವಲ್ಲವೇ?’

‘ಅಹುದು, ವೋನಾ. ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವೆವು.’

‘ನಮ್ಮ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ಬಾಳಿಸ ಉಳಿದ ಕೆಲವೆ ನಿಮಿಷಗಳ ಸಂಕಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಎದೆಗುಂದುವದಿಲ್ಲ. ಯಾಕಂದರೆ ಮುಂದೆ ನಾನು ಸಿನೋಡನೆ ಚಿರಂತನವಾಗಿ ಸುಖವನ್ನು ಪಡೆಯುವೆನಲ್ಲವೇ, ಓಸ್ಕಾರ್?’ ಎಂದು ವೋನಳು ತನ್ನ ಏಕನಿಷ್ಠೆಯ ಪವಿತ್ರಾಂತಕರಣವನ್ನು ಬಿಚ್ಚು ಮನಸಿನಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದಳು.

ಈಗ ಅವಳ ಬೆದರಿಕೆ ಚದುರಿತು. ಅವರೆದುರಿಗೆ ಮರಡಿಯ ವಾರಿ ಗೊಯ್ಯುವ ಕಡಿದಾದ ದಾರಿಯಿದೆ. ವೋನಳ ಹೋರಿಯೂ ಅದೇ ದಾರಿ ಹಿಡಿದು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಜಿಗಿದಿತ್ತು. ಮತ್ತೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕೈಯೊಳಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ಮುಂದೆ ಹೊರಟರು. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳು ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳು ಕುತ್ತಿದ್ದರೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಾಂತವಾದ ಕಳೆಯು, ತೃಪ್ತ ಜೀವಿಗಳ ಸಂತುಷ್ಟ ಭಾವನೆಯು ಅವರ ಮುಖಗಳಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು.

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಬಾಗಿದ ಮರಡಿಯ ಒಂದು ಬಂಡೆಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತರು. ಸುಮಾರು ೭೦ ಘೂಟಿನ ಕೆಳಗೆ ಸಮುದ್ರವು ನಾನಾ ತರದ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣಗಳಿಂದ ಆಲಾಪನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿತ್ತು. ಜಗತ್ತನ್ನು ಅದೇ ಮೂಡಹತ್ತಿದ್ದಾನೆ; ಮೂಡಣ ದಿಕ್ಕು ಕೇಶರಿ ಬಣ್ಣದಿಂದ ರಂಜಿತವಾಗಿದೆ. ಎತ್ತ ನೋಡಿದರೂ ಅಘಾಟವಾದ ಸಮುದ್ರವೊಂದೇ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು.

‘ಇದೇ ನಮ್ಮ ಸಂಗಮ ಸ್ಥಳವಲ್ಲವೆ ಓಸ್ಕಾರ್?’

‘ಇದೇ...ಹೌದು. ಆ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳವು ವೋನಾ.’

‘ನಾವಿಬ್ಬರೂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದಂತೆ ಒಂದಾಗೋಣವೆ?’

‘ಓಹೋ! ಅದರಲ್ಲೇನು ವೋನಾ, ಕೂಡೋಣ. ಬಾಳೋಣ!’

ಸ್ವ-ಪರ ಚನ ಸಮೂಹದಿಂದ ತೃಪ್ತಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಬದುಕು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯಾಗಿ, ಸಾವಿನಲ್ಲಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಸಾರೂಪ್ಯಸೌಖ್ಯವನ್ನು ಸುಭವಿಸುವ ತರುಣ-ತರುಣಿಯು ತನ್ನ ಅಂತ್ಯವಿಧಿಯ ಕಾರ್ಯವನ್ನು (ಜೀವಂತ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು) ಸಾಂಗಗೊಳಿಸಲು ಸ್ವಾನಂದದಿಂದ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ, ಸಮಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿದ್ದಾರೆ.

ಓಸ್ಕಾರನು ತಾನು ತೊಟ್ಟುಕೊಂಡ ಕೋಟನ್ನು ತೆಗೆದು ಬಿಸುಟಿದನು. ಉದ್ವಾದ ಸಹಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಅದರಿಂದಲೇ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬಿಗಿದುಕೊಂಡನು. ಈಗ ಅವರು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಣ್ಣು ಹಚ್ಚಿ, ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಹೃದಯ ಹೊಂದಿಸಿದರು. ಪ್ರಣಯಿಗಳ ಜೀವವೂ ಒಂದೇ ಇರುವಂತೆ, ದೇಹಗಳೂ ಎರಡೆಲ್ಲೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತೆ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯರಾಗಿ ಸಂತಿದ್ಧಾರೆ ಅಸರು.

‘ಈಗಶಾದರೂ ಆ ಸಮಯ ಬಂದಿಲ್ಲವೇ ಓಸ್ಕಾರ್?’

‘ವೋನಾ, ಈಗ ಬಂದಿತು ನೋಡು’ ಎಂದು ತನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಅವಳ ಸುತ್ತಲಾಗಿ ಅವಳನ್ನು ನಿರೀಕಾರ ಚಿತ್ತನಾಗಿ ಮುದ್ದಿಸಿದನು. ವೋನಕೂ ಓಸ್ಕಾರನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಮಮತೆಯಿಂದ ಮುದ್ದಿಸಿದಳು. ಆದೇ ಅವರ ವೊದಲನೆಯ ಮುದ್ದು ಕೊನೆಯದೂ ಆಯಿತು.

‘ಓಸ್ಕಾರ್, ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಲಿ.’

‘ವೋನಾ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸಹ ದೇವರು ಆಶೀರ್ವದಿಸಲಿ. ಇನ್ನೇನು ಮುಗಿಯಿತಲ್ಲವೇ?’

‘ಇಲ್ಲ-ಇನ್ನೂ-ಇಲ್ಲ-ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ—’

‘—ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ—ಬಂದಾಗೆವು—ಬಂದಾದೆವು’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಹೊರ ಹೊರಡುವದರೊಳಗಾಗಿ ಡುಮುಕ್ ಎಂಬ ಸಪ್ಪಳವು ತೆರೆಗಳ ಕಡಕಡಾಟದಲ್ಲಿಯೂ ವಾತಾನರಣದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಿಸಿತು.

ಸೂರ್ಯದೇವನು ಕ್ಷಿತಿಜದ ಮೇಲೆ ಕಾಂತಿಯುತನಾಗಿ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ಸಮುದ್ರವು ತನ್ನ ಕೊನೆಗಾಣದ ಹಾಡನ್ನು ಅರ್ಭಟಿಯ ಏಕತಾನದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮರಡಿಯು ತುಟ್ಟ ತುದಿಯು ಮಾತ್ರ ಬರಿದಾಗಿ, ಏಕಾಕಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತಿದೆ.

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ, ನೀಲಿಬಣ್ಣದ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ತೊಳಗುವ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಕಾಶವು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಕುಣಿದಾಡಹತ್ತಿತು. ನಿಶಾನೆಗಳಿಂದಲೇ ಅಲಂಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿನ ಭೂಶಿರದ ಮೇಲಿಂದ ಬಂದು ಹಡಗವು ಬರುತ್ತಲಿದೆ. ಅದು ಸೈನಿಕರಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನ ಭೂಶಿರದಾಚೆಗಿರುವ ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ನೋಡಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ಆ ಸೈನಿಕರೆಲ್ಲರೂ ತುದಿಗಾಲ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಕಣ್ತೆರೆದು ನಿಂತುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪೀಲಾ ಪಟ್ಟಣದ ಜೀವರಕ್ಷಿಸುವ ಹಡಗದ ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಆಕಾಶಬಾಣದ ಸಪ್ಪಳವೊಂದು ಶಾಂತವಾದ ವಾತಾನರಣವನ್ನು ಭಂಗ ಗೊಳಿಸಿತು. ಕೂಡಲೆ ಹಡಗದ ಮೇಲೆ ಬ್ಯಾಂಚು ವಾದ್ಯವು ಮೊಳಗ ಹತ್ತಿತು. ಸೈನಿಕರು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಉತ್ಸಾಹವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ‘ಮನೆಯ ತುಂಬ ದೀಪ ಬೆಳಗುತ್ತಿರಲಿ! ಹೊರಗೆ ಹೋದ ಜನರು ಮರುಳುವನಕ!!’ ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತ ಕುಣಿಯತೊಡಗಿದರು.

ತುಸು ಹೊತ್ತಿನ ಮೇಲೆ ದೇವಾಲಯದ ಗಂಟೆಗಳು ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದವು. ಪ್ರತಿ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ನಾದವು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಲೇ ಇತ್ತು. ಆನಂದದಾಯಕ ಸಂವೇಶವು ಮೇಘರಹಿತವಾದ ಆಕಾಶಕ್ಕೂ ಹಬ್ಬಿತೆನುವಂತೆ ಆ ಗಂಟೆಗಳ ನಾದವು ‘ಶಾಂತಿ! ಶಾಂತಿ! ಶಾಂತಿ! ಎಂದು ಇಡಿಕೆಡಿ ವಾತಾನರಣವನ್ನೆಲ್ಲ ದುಮುಡುಮಿಸಿತು.

